

עיר וקדיש מז שמיא נחית

ט"ל תשכ"ח מפי זרעו

ספר
תורת הזוהר

והוא ספר הזוהר שחבר התנא האלוקי
רבן שמעון בר יוחאי זיע"א
בלשון הקודש למען ירוץ הקורא בו
מנוקד ומחולק ללמוד יומי

חלק יב

בזוהר דא יפקון מז גלותא

והמשכילים ייהוו כזוהר הרקיע

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֶלֶק יב

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוֹרָא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחוּלָק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר ס' שְׁמוֹת פ' וָאֵרָא עַד זוּהָר פ' בְּשִׁלַּח דף מח

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תְּפִילַת הַדֶּרֶךְ 3. תְּפִילַת הוֹדִיָּה
לְבוּרָא עוֹלָם, 4. תְּפִלָּה לְפָנֵי וָאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפֵץ לְלֹא מְטַרְת רֹוח כָּלֵל - לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכֵן נְסִיִּים יַחַד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל אֵת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקּוֹדֶשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"

יּוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֵשׁ תּוֹבֵב"א
שְׁבַט תַּשְׁע"ד לַפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות
ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד
תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים
צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי
תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

**"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם**

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

וְהִצְטִירוּ הָעוֹלָמוֹת, זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי בֵּיהּ ה' צוֹר
 עוֹלָמִים. וְהוּא מְקוּם גְּנוּז וְסָתוּם, וְעַל זֶה בְּטַחוּ
 בַּה' עֲדֵי עַד. עַד כָּאֵן יֵשׁ רְשׁוֹת לְכָל אָדָם
 לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אֵין רְשׁוֹת לְאָדָם
 לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שְׁהָרִי הוּא גְנוּז מִהַכֵּל, וּמִי הוּא יָה?
 יְהוָה. שְׁמִשָּׁם הִצְטִירוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין מִי
 שְׁעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ מְקוּם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכְּתוּב מוֹכִיחַ עָלָיו, שְׁפָתוֹב
 (דְּבָרִים ד) כִּי שָׁאֵל נָא לְיָמִים רֵאשׁוֹנִים וְגו' .
 עַד כָּאֵן יֵשׁ רְשׁוֹת לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל, מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה
 אֵין מִי שְׁיִכּוֹל לְעַמֵּד עָלָיו.

דְּבַר אַחַר בְּטַחוּ בַּה' עֲדֵי עַד – כָּל יְמֵי הָאָדָם
 צָרִיף לְהִתְחַזֵּק בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, [שְׁכָף
 אָמַר דָּוִד, (תְּהִלִּים כה) אֱלֹהֵי בָךְ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוֹשָׁה
 אֵל יַעֲלֶצוּ אוֹיְבֵי לִי] וּמִי שֶׁשָּׂם בּוֹ בְּטַחוּנוֹ וְתִקְפוֹ
 כְּרֵאוֹי, לֹא יְכוּלִים לְהִרְעוֹ לוֹ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. [שְׁכָף
 אָמַר דָּוִד, (תְּהִלִּים כה) אֱלֹהֵי בָךְ בְּטַחְתִּי אֵל אֲבוֹשָׁה
 אֵל יַעֲלֶצוּ אוֹיְבֵי לִי] שְׁכָל מִי שֶׁשָּׂם תִּקְפוֹ בְּשֵׁם
 הַקִּדּוּשׁ, מִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשֵׁמוֹ
 הַקִּדּוּשׁ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב כִּי בֵּיהּ ה' צוֹר

עולָמִים, צִיר הָעוֹלָמִים. שְׁהָרִי בְּשָׁתִי אוֹתִיּוֹת
נִבְרָאוּ הָעוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.
הָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּדִין, וְעַל דֵּין עוֹמֵד, זֶהוּ
שְׁכָתוֹב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. מָה הַטַּעַם? כְּדִי
שְׁיִנְהַגוּ בְּנֵי אָדָם בְּדִין, וְלֹא יֵצְאוּ מֵהַדְרָךְ הַחוּצָה.

בא רָאָה, כְּתוֹב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, גִּזְרַת
הַדֵּין שְׁעוֹמֶדֶת עָלָיו. מָה כְּתוֹב לְמַעְלָה?
(שמות ה) וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי, בְּאֶלֶף
דָּלָת נוֹיִן יוֹד. רָאָה תִקְפוּ שֶׁל מֹשֶׁה בְּרֵאשִׁית
נִבְוָאתוֹ, לֹא נָחָה רוּחוֹ בְּמָקוֹם הַזֶּה, אָמַר, אֲדֹנָי
לָמָּה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה וְגו', וּמֵאִזּ בָּאתִי אֶל
פְּרַעֲזָה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרַע לְעַם הַזֶּה וְהֵצֵל לֹא
הֵצֵלְתָּ אֶת עַמֶּךָ. מִי הוּא שְׂיֹאמַר כֵּךְ? אֵלָּא מֹשֶׁה,
שְׂיַדַע שְׁדַרְגָּה אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה מְעַתְּדַת לוֹ.

אמר רַבִּי יִצְחָק, בְּרֵאשִׁית שְׁנַתָּן לוֹ הַבֵּית, צָוָה
אוֹתָהּ כְּאִישׁ שְׂמַצָּוָה אֶת בֵּיתוֹ וְאוֹמַר כָּל
מָה שְׂרוּצָה לֹלֵא פְחַד. אַף כֵּךְ מֹשֶׁה לְבֵיתוֹ אָמַר
וְלֹא פְחַד.

דבר אַחַר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים – גִּזְרַת הַדֵּין. [משום
כֵּךְ] וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' – דַּרְגָּה אַחֲרַת שֶׁל
רַחֲמִים. וְכֹאֵן נִקְשָׁר הַכֹּל כְּאַחַד, דֵּין וְרַחֲמִים. זֶהוּ

שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר אֱלִינוּ אֲנִי ה'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (רַבִּי יוֹסִי), אִם כָּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֲנִי ה', הֵייתִי אוֹמֵר כֵּן. אֲלֵא לֹא כָתוּב, אֲלֵא וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן וַיֹּאמֶר אֱלִינוּ אֲנִי ה', שְׁמַשְׁמַע דְּרָגָה אַחַר דְּרָגָה.

וַאֲמַר רַבִּי יוֹסִי, מֹשֶׁה אֲלֵמְלֵא שְׁהִיָּה בַעַל הַבַּיִת, אִישׁ הָאֱלֹהִים, הִיָּה נַעֲנֵשׁ עַל מַה שְּׁאָמַר, אֲבָל מִשּׁוּם זֶה לֹא נַעֲנֵשׁ. לְאָדָם שֶׁנִּפְלָה לוֹ קִטְטָה בְּאִשְׁתּוֹ, וַאֲמַר לָהּ דְּבָרִים. הִיא הַתְּחִילָה לְהִתְרַעַם. כִּיֹּן שֶׁהִתְחִילָה דְבַר, הִיָּה שֵׁם הַמֶּלֶךְ, נִטַּל הַמֶּלֶךְ אֶת הַדְּבֹר, וְהִיא שְׁתַּקָּה וּפְסָקָה לְדַבֵּר. אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: וְכִי לֹא יָדַעְתָּ שְׁאֲנִי הַמֶּלֶךְ וְלִפְנֵי דְבַרְתָּ דְּבָרִים אֵלָיו? כִּבְיָכּוֹל אֵף כֵּן מֹשֶׁה, וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר אֲדָנִי לָמָּה הִרְעַתָּה וְגו'. מִיָּד – וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה, הַתְּחִיל לְהִתְרַעַם. מִיָּד נִטַּל הַמֶּלֶךְ הַדְּבֹר וַיֹּאמֶר אֱלִינוּ אֲנִי ה', וְלֹא יָדַעְתָּ שְׁאֲנִי הוּא הַמֶּלֶךְ וְלִפְנֵי דְבַרְתָּ דְּבָרִים אֵלָהּ!?

וַאֲרַא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי. לָמָּה שׁוֹנֶה הַשֵּׁם כָּאֵן מֵאֵלָה שְׁלַמְעֵלָה? אֲלֵא, לְמֶלֶךְ שְׁהִיתָה לוֹ בַת שְׁלֵא נְשֵׂאָה, וְהִיָּה לוֹ אֶהוּב. כְּשֶׁרָצָה הַמֶּלֶךְ לְדַבֵּר עִם

אותו אָהוב, שׁוֹלַח אֶת בְּתוֹ לְדַבֵּר עִמוֹ, וְהָיָה
הַמֶּלֶךְ עַל יַד בְּתוֹ מְדַבֵּר עִמוֹ. בָּא זְמַן בְּתוֹ
לְהַנְשֵׂא. אוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּשְׁאַה אָמַר הַמֶּלֶךְ: קָרָאוּ אֶת
הַבַּת מְלָכָה גְּבִירָה. וְאָמַר לָהּ: עַד כָּאן דִּבַּרְתִּי עַל
יָדְךָ עִם מִי שֶׁדִּבַּרְתִּי, מִכָּאן וְהִלָּא אֲנִי אוֹמֵר
לְבַעֲלֶךָ, וְהוּא יֹאמֵר לְמִי שֶׁצָּרִיךָ. לִימִים אָמַר לָהּ
בַּעֲלָה דְבָרִים לְפָנַי הַמֶּלֶךְ, וְעַד שֶׁהִיא הִתְחִילָה
לְדַבֵּר, נִטַּל הַמֶּלֶךְ אֶת הַדָּבָר וְאָמַר לוֹ: וְכִי אֵינִי
הַמֶּלֶךְ?! שְׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה לֹא דִבֵּר אִישׁ עִמִּי אֶלָּא
עַל יְדֵי בְּתִי, [עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַה] וְאֵינִי נֹתֵתִי לָךְ אֶת
בְּתִי וְדִבַּרְתִּי עִמָּךְ בְּגִלּוּי מַה שֶׁלֹּא עָשִׂיתִי לְאַחֵר.
כֶּךָ, וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל
שְׁדֵי, כְּשֶׁהִיא בְּבֵיתִי טָרַם שֶׁנִּשְׁאַה, וְלֹא
דִּבְרוּ עִמִּי פָּנִים בְּפָנִים כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתִי לָךְ, וְאַתָּה
בְּרֵאשִׁית דְּכָרְךָ דִּבַּרְתָּ לְבְּתִי לְפָנַי דְּבָרִים אֵלּוּ?
אֶלָּא מִשׁוּם כֶּךָ וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל
יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וּשְׁמֵי ה' לֹא נֹודַעְתִּי לָהֶם, לְדַבֵּר
עִמָּם בְּדַרְגָּה זוֹ שֶׁדִּבַּרְתִּי בָּהּ עִמָּךְ.

רַבִּי יוֹסִי (רַבִּי יִיסָא) פָּתַח, (תהלים כד) לְדוֹד מְזֻמּוֹר לָהּ
הָאָרֶץ וּמְלוֹאָה תִּבֵּל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ. הָאָרֶץ – זוֹ
הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת
לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ וּלְהַתְּכֶרֶךְ מִמֶּנּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחֵר

כַּךְ מִמְּנָה נִשְׁקָה כָּל הָעוֹלָם. תִּבְל וַיִּשְׁבִּי בָּהּ –
 אֵלֹה שְׂאֵר הָאָרְצוֹת שְׁשׁוֹתוֹת מִמְּנָה. מִנֵּינ לָנוּ?
 שְׁכַתּוֹב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תִּבְל בְּצַדִּיק.

כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה – אֵלֹה שְׁבַעַה עֲמוּדִים
 שֶׁהָאָרֶץ נִסְמַכַת עֲלֵיהֶם, וְהֵם שְׁבַעַה יָמִים,
 וַיִּם כְּנֶרֶת שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵל
 תֵּאמַר שְׁשׁוֹלֵטַת עֲלֵיהֶם, אֵלֶּא שְׁמַתְמֵלֵאת מֵהֶם.
 וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה, מִי אֵלֹה הַנְּהָרוֹת? אֵלֶּא כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (תהלים צג) נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת
 דְּכִיִּם, אוֹתָם נְהָרוֹת כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בראשית ד) וְנָהָר
 יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, וּמִשׁוּם כַּךְ וְעַל
 נְהָרוֹת יְכוֹנְנָה.

בֵּא רָאָה, אָרֶץ זו נִקְרֵאת אָרֶץ יִשְׂרָאֵל. יַעֲקֹב
 שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל לָמָּה לֹא שׁוֹלֵט עַל זֶה כְּמוֹ
 מֹשֶׁה, שֶׁהָרִי כְּתוּב וְאָרָא אֵל אֲבָרְהָם אֵל יִצְחָק
 וְאֵל יַעֲקֹב בֵּאֵל שְׁדֵי וְלֹא יוֹתֵר?

אֵלֶּא יַעֲקֹב, הָרִי בְּאֶרְנוּ, נָטַל הַבַּיִת שְׁלֹמֶטָה,
 וְנִעְזַב מִמֶּנּוּ הַבַּיִת שְׁלֹמֶעֱלָה, וְעַם הַבַּיִת
 שְׁלֹמֶטָה הִתְקִין אֶת הַבַּיִת שְׁלֹמֶעֱלָה בְּשָׁנִים
 עָשָׂר שְׁבַטִים וּבְשִׁבְעִים עֲנָפִים, וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ.
 מֹשֶׁה נָטַל אֶת הַבַּיִת שְׁלֹמֶעֱלָה, וְעִזַּב אֶת הַבַּיִת

שְׁלֵמֻטָּה, וְלִכְן כָּתוּב בְּיַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי. בְּאֵל
שַׁדַּי דְּבַר עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא יוֹתֵר.
וּשְׁמֵי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, לְדַבֵּר עִמָּם בְּדַרְגָּה
זוֹ שֶׁהִיא עֲלִיוֹנָה.

סדר הלימוד ליום כו כסלו [יום 85 בשנה]

וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב. אָמַר
רַבִּי חֲזִיָּא, בְּחִיר הָאֲבוֹת הָיָה יַעֲקֹב,
שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. בְּכֹלֶם כָּתוּב אֶל אַבְרָהָם, אֶל
יִצְחָק, וּבּוֹ הַתּוֹסֵפָה אוֹת אַחַת, שְׁכָתוּב וְאֶל
יַעֲקֹב. הַתּוֹסֵפָה בּוֹ ו', לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא שְׁלֵם יוֹתֵר
מִכֹּלֶם, וְעַם כָּל זֶה לֹא זָכָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כַּמֶּשֶׁה.

וְגַם הִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ
כְּנָעַן, מִשׁוּם שְׁנַמּוּלוֹ. שְׁכָל מִי שְׁנַמּוּל, יוֹרֵשׁ
אֶת הָאֶרֶץ, שֶׁהָרִי לֹא יוֹרֵשׁ אֶרֶץ אֱלֹא צְדִיק, וְכֹל
מִי שְׁנַמּוּל נִקְרָא צְדִיק, שְׁכָתוּב (ישעיהו ס) וְעַמְּךָ כָּלֶם
צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. כָּל מִי שְׁנַמּוּל וְשׁוֹמֵר
אוֹת הַבְּרִית הַזֹּאת, נִקְרָא צְדִיק. בֹּא רְאֵה מִיּוֹסֵף,
שְׁכָל יָמָיו לֹא נִקְרָא צְדִיק עַד שֶׁשָּׁמַר אוֹתָהּ בְּרִית,
אוֹת בְּרִית הַקְּדוֹשׁ. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ, נִקְרָא צְדִיק,
יוֹסֵף הַצְּדִיק.

רבי שמעון היה יושב יום אחד, ורבי אלעזר בנו [עמו], ורבי אבא עמו. אמר רבי אלעזר, פסוק זה שכתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו', מהו וארא? ואדבר היה צריך (לכתב)! אמר לו, אלעזר בני, זהו סוד עליון.

בא ראה, יש גונים שנראים ויש גונים שלא נראים. ואלו ואלו הם סוד עליון של האמונה, ובני אדם לא יודעים אותו ולא מסתכלים בו. ואלה שנראים לא זכה בהם אדם, עד שבאו האבות ועמדו עליהם, ועל זה כתוב וארא, שראו אותם גונים שהתגלו.

ומה הגונים שהתגלו? אותם של אל שדי, שהם גונים של מראה עליון (מראה של גונים עליונים), ואלו נראים. והגונים שלמעלה נסתרים שלא נראים, לא עמד איש עליהם פרט למשה. ועל זה כתוב ושמי ה' לא נודעתי להם, לא התגליתי להם בגונים עליונים. ואם תאמר שהאבות לא הכירו אותם – אלא הם הכירו אותם מתוך אלו שהתגלו.

כתוב (דניאל יב) והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד.

וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ, מִי הֵם הַמְשַׁכְּלִים? אֵלָּא זֶהוּ
 אוֹתוֹ חָכָם שֵׁיִסְתַּכַּל עַל דְּבָרִים מַעְצָמוֹ שֶׁלֹּא
 יְכוּלִים בְּנֵי אָדָם לְדַבֵּר בְּפִהּ, וְלֵאלֹהֵי קוֹרְאִים
 מְשַׁכְּלִים. יִזְהָרוּ כְּזֹהֵר הָרְקִיעַ. מִי [הַזֹּהֵר] הוּא
 הָרְקִיעַ? זֶהוּ הָרְקִיעַ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁעוֹמֵדֵת בְּאֶמְצַע,
 וְהַזֹּהֵר שֶׁלוֹ הוּא נִסְתָּר וְלֹא הַתְּגַלָּה מֵהַגּוֹן שֶׁלוֹ,
 עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ רְקִיעַ שֶׁלֹּא מֵאִיר שֶׁנִּרְאִים בּוֹ
 הַגּוֹנִים, וְאוֹתָם גּוֹנִים, אֵף עַל פִּי שֶׁנִּרְאִים בּוֹ, לֹא
 זוֹהָרִים כְּמוֹ זֹהֵר, מִשּׁוּם שֶׁהֵם גּוֹנִים סְתוּמִים.

בא רָאָה, אַרְבַּעָה אוֹרוֹת הֵם, שְׁלֹשָׁה מֵהֶם
 נִסְתָּרִים, וְאֶחָד שֶׁהַתְּגַלָּה. אוֹר שְׁמֵאִיר. אוֹר
 שְׁזוּהָר. [וְהֵם] וְהוּא מֵאִיר כְּזֹהֵר הַשָּׁמַיִם בְּטֹהַר.
 אוֹר שֶׁל אֲרַגְמָן, שְׁנוּטֵל כָּל הָאוֹרוֹת. אוֹר שֶׁלֹּא
 מֵאִיר מִסְתַּכַּל לֵאלֹהֵי וְנוֹטֵל אוֹתָם, וְנִרְאִים אוֹתָם
 הַמְּאוֹרוֹת בּוֹ כְּעֵשְׂשִׁית נֶגֶד הַשָּׁמַשׁ.

ואלף הַשְּׁלֹשָׁה שְׁאֵמְרָנוּ נִסְתָּרִים וְעוֹמְדִים עַל זֶה
 שֶׁהַתְּגַלָּה, וְסוּד זֶה הָעֵינַן. בא רָאָה, בְּעֵינַן
 יֵשׁ שְׁלֹשָׁה גּוֹנִים שֶׁהַתְּגַלּוֹת שְׁוֹמִים בּוֹ, וְכֹלָם לֹא
 זוֹהָרִים, מִשּׁוּם שְׁעוֹמְדִים בְּאוֹר שֶׁלֹּא מֵאִיר. וְאֵלֶּה
 הֵם כְּמוֹ שְׁאוֹתָם הַנִּסְתָּרִים שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם,
 וְאֵלֶּה הֵם שֶׁנִּרְאוּ לְאֲבוֹת לְדַעַת אוֹתָם נִסְתָּרִים
 שְׁזוּהָרִים מִתּוֹךְ אֵלֶּה שֶׁלֹּא זוֹהָרִים, וְאוֹתָם

שְׁזוּהָרִים וְהֵם סְתוּמִים, הִתְגַּלוּ לְמֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ
 רְקִיעַ שָׁלוֹ, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים עַל אוֹתָם גְּנוּנִים
 שְׁנֵרָאִים בּוֹ בְּעֵינַי.

וְסוּד זֶה סוּתָם עֵינֵיהֶם וּמְסוּבָב גְּלִגְלָהּ, וַיִּתְגַּלוּ
 אוֹתָם גְּנוּנִים שְׁמַאֲרִים, שְׁזוּהָרִים, וְלֹא
 נִתְּנָה רְשׁוּת לְרֹאוֹת אֶלֶּא בְּעֵינַיִם סְתוּמוֹת, מְשׁוּם
 שְׁאוֹתָם נִסְתָּרִים עֲלִיוֹנִים עוֹמְדִים עַל אוֹתָם גְּנוּנִים
 שְׁנֵרָאִים, שְׁלֹא זוּהָרִים.

וְעַל זֶה קָרָאנוּ, מֹשֶׁה זָכָה בְּאַסְפַּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה
 שְׁעוֹמֶדֶת עַל אוֹתָהּ שְׁלֹא מְאִירָה. שְׁאָר בְּנֵי
 הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ אֶסְפַּקְלָרְיָה שְׁלֹא מְאִירָה. הָאֲבוֹת
 הָיוּ רוֹאִים מִתּוֹךְ הַגְּנוּנִים הִלְלוּ שְׁהִתְגַּלוּ, אוֹתָם
 סְתוּמִים, שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם שְׁלֹא מְאִירִים, וְלִכֵּן
 כָּתוּב וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל
 שְׁדֵי, בְּאוֹתָם גְּנוּנִים שְׁנֵרָאִים.

וְשְׁמֵי ה' לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם – אֵלוּ גְּנוּנִים עֲלִיוֹנִים
 נִסְתָּרִים שְׁזוּהָרִים שְׁזָכָה בָּהֶם מֹשֶׁה
 לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם. וְסוּד זֶה, שְׁהֵעִין סְתוּם וְגִלּוּי.
 סְתוּם – רוֹאֵה אֶסְפַּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. נִגְלָה – רוֹאֵה
 אֶסְפַּקְלָרְיָה שְׁלֹא מְאִירָה. וְעַל זֶה וְאָרָא,
 בְּאַסְפַּקְלָרְיָה שְׁלֹא מְאִירָה, שְׁהִיא בְּהִתְגַּלוּת, בְּהִ

כְּתוּב רְאִיָּה. וְאוֹלָם בְּאֶסְפֵּק־לְרִיָּה שְׁמֵאִירָה שְׁהִיא
בְּסֵתֶר, כְּתוּב בָּהּ יְדִיעָה, שְׁכְּתוּב לֹא נֹדַעְתִּי. בָּאוּ
רַבֵּי אֶלְעָזָר וְרַבֵּי אַבָּא וְנִשְׁקוּ יָדָיו. בְּכֹה רַבִּי אַבָּא
וְאָמַר, אוֹי כְּשֶׁתִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם וַיִּשְׁאַר הָעוֹלָם
יְתוֹם מִמֶּנּוּ, מִי יִכּוֹל לְהָאִיר דְּבָרֵי תוֹרָה?

פְּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שמואל-א כה) וְאָמַרְתֶּם כֹּה
לְחֵי וְאַתָּה שְׁלוֹם וּבֵיתְךָ שְׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר
לְךָ שְׁלוֹם. וְאָמַרְתֶּם כֹּה לְחֵי, וְכִי דוּד לֹא הָיָה
יּוֹדַע בּוֹ בְּנִבְלָה שֶׁהוּא אוֹמֵר בְּשִׁבְלֵוֹ וְאָמַרְתֶּם כֹּה
לְחֵי? אֵלָּא אוֹתוֹ יוֹם, יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה
הָיָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם,
וּבְשִׁבְלֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר וְאָמַרְתֶּם כֹּה
לְחֵי, לְקֶשֶׁר כֹּה לְחֵי, שְׁכָל הַחַיִּים תְּלוּיִים בּוֹ.
וְאַתָּה שְׁלוֹם, מַה זֶה וְאַתָּה? אַתָּה הָיָה צָרִיךְ
(לְכַתֵּב)! אֵלָּא וְאַתָּה, הַכֹּל לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר,
כְּדֵי לְקֶשֶׁר קֶשֶׁר הָאֲמוּנָה וְכִרְאוּי.

מִכָּאָן לְמַדְנֵוּ שְׁאֲסוּר לְהַקְדִּים שְׁלוֹם לְאָדָם
רָשָׁע, וְאִם צָרִיךְ, יִקְדִּים לוֹ כְּמוֹ דוּד
שְׁבִרָךְ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִרְאָה שְׁאָמַר
בְּגִלְלוֹ. וְאִם תֵּאמַר שְׁזוֹ רְמָאוֹת - לֹא, שְׁהָרִי כָּל
מַה שְׁמַעְלָה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִרְאָה שְׁבְשִׁבְלֵוֹ
אָמַר - אֵינֶנּוּ רְמָאוֹת. וּמִי שְׁמַקְדִּים שְׁלוֹם לְצַדִּיק

כָּאֵלוּ הַקָּדִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל שְׁכֵן מוֹר,
שֶׁהוּא שְׁלוֹם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה.

וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֵל יִצְחָק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי
וַשְׁמִי ה' לֹא נֹדַעְתִּי לָהֶם. רַבִּי חֲזַקְיָה
פָּתַח, (תהלים לב) אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב ה' לוֹ עוֹן
וְגו'. כִּמָּה אֲטוֹמִים הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא
מִסְתַּכְּלִים עַל מָה עוֹמְדִים בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי כְּשֶׁבְרָא
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה אֶת הָאָדָם
בְּדִיוקָן שְׁלוֹ וְהִתְקִינוֹ בְּתַקּוּנָיו, כְּדִי שִׁישְׁתַּדֵּל
בְּתוֹרָה וַיִּלֶךְ בְּדַרְכָיו.

שְׁהָרִי כְּשֶׁנִּבְרָא אָדָם, מֵעַפְרֵי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁלְמַטָּה
נִתְקַן, וְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם הִתְחַבְּרוּ
בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְאוֹתָם
אַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם הִתְחַבְּרוּ בְּאַרְבַּעַת
צְדָדִים, שֶׁהֵם יְסוּדוֹת הָעוֹלָם א"ש רו"ח וּמִי"ם
וְעַפ"ר, וְהִתְחַבְּרוּ אַרְבַּעַת צְדָדִים אֵלָיו בְּאַרְבַּעַת
צְדָדֵי (יְסוּדוֹת) הָעוֹלָם, וְהִתְקִין מֵהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא גּוֹף אֶחָד בְּתַקּוּן עֲלִיוֹן, וְגוֹף זֶה הִתְחַבְּרָה
מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, מֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה
וּמֵהָעוֹלָם שֶׁלְמַעַלָּה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאָה, אַרְבַּעַת רְאוּנוֹת
הֵם סוּד הָאֱמוּנָה, וְהֵם אֲבוֹת שֶׁל כָּל

עולמות, וסוד המרכבה העליונה הקדושה. ואותם ארבעה יסודות, א"ש רי"ח ומי"ם ועפ"ר, אלה הם סוד עליון. [ואלו הם האבות, שכל העולמות אבות של הכל] ומתהם יוצאים זה"ב וכס"ף ונחש"ת וברז"ל, ותחת אלו מתכות אחרות שדומים להם [כמו שאלו].

בא ראה, א"ש רי"ח ומי"ם ועפ"ר אלה הם הראשונים והשרשים שלמעלה ושלמטה, ותחתונים ועליונים עומדים עליהם. ואלה הם ארבעה, לארבעה צדדי העולם, ועומדים בארבעה אלו: צפון ודרום ומזרח ומערב. אלו הם ארבעה צדדים של העולם, ועומדים בארבעה אלו. א"ש לצד צפון, רי"ח לצד מזרח. מי"ם לצד דרום. משום שהדרום הוא חם ויבש. מים קרים ולחים. עפ"ר לצד מערב. וארבעה אלו קשורים בארבעה אלו, וכלם אחד, ואלה עושים ארבע מתכות, שהם זה"ב וכס"ף ונחש"ת וברז"ל. הרי הם שנים עשר, וכלם אחד.

בא ראה, האש היא בשמאל, לצד צפון, שהרי האש בו תקף החמימות, והיבש שלו חזק. וצפון ההפך שלו, ונמזגים אחד באחד והוא אחד. מים לימין, והוא לצד דרום, והקדוש ברוך

הוא לחברם [להחזירם] כאחד, עושה מזג זה
כמזג זה.

הצפון הוא קר ולח, האש חם ויבש. החליפם
לצד דרום. דרום הוא חם ויבש. המים
קרים ולחים. והקדוש ברוך הוא מוזג אותם
כאחד, שיוצאים מים מדרום ונכנסים לצפון,
ומצפון שופעים מים. יוצא אש מצפון, ונכנס
בתקף הדרום, ומדרום יוצא תקף החמימות
לעולם, משום שהקדוש ברוך הוא לווה זה מזה,
וכל אחד ואחד מלווה לחברו משלו כראוי לו.
כמו זה רוח ומזרח, כדי שילווה כל אחד לחברו,
ונכללים זה בזה להתחבר כאחד.

בא ראה, אש מצד זה, מים מצד זה, והם
מחלקת. נכנסת רוח ביניהם ואוחזת את
שני הצדדים. זהו שכתוב (בראשית א) ורוח אלהים
מרחפת על פני המים, שהרי אש עומדת למעלה
בצד זה, ומים עומדים על פני הארץ. רוח
נכנסת ביניהם ואוחזת את שני הצדדים
ומפרידה מחלקת. העפר, המים עומדים עליו,
ורוח ואש, ומקבלת מכלם בכח של שלשת אלה
שעומדים עליו.

בא ראה. רוח ומזרח. מזרח חם ולח, רוח [קר ויבש. הצד שהוא יבש] חם ולח היא, ולכן אוהו את שני הצדדים, שהרי אש חם ויבש, ומים קרים ולחים. רוח הוא חם ולח. הצד שהוא חם אוהו באש. הצד שהוא לח אוהו במים. ועל זה יש הסכמה ביניהם, ומפריד מחלקת של אש ומים.

עפר הוא קר ויבש, ולכן מקבל עליו את כלם, וכלם עושים בו מעשיהם, ומקבל מכלם להוציא בכחם מזון לעולם, משום שבמערב נאחו העפר שהוא קר ויבש, וצד שהוא קר אוהו בצפון שהוא קר ולח, שהרי קר נאחו בקר. משום כך צפון נאחו במערב בצד זה. דרום שהוא חם ויבש, באותו היבש שלו אוהו את היבש של המערב בצד אחר, ונאחו מערב בשני צדדים.

וכן נאחו דרום במזרח, שהרי חמימות הדרום נאחזת בחמימות המזרח. ומזרח נאחו בצפון, שהרי לחותו נאחזת בלחות הצפון. עכשו נמצא דרומי"ת מזרחי"ת. מזרחי"ת צפוני"ת. צפוני"ת מערבי"ת. מערבי"ת

דרומי"ת. וְכָלֶם כְּלוּלִים זֶה בְּזֶה לְהַשְׁתַּלְשֵׁל
אֶחָד בְּאֶחָד.

כְּמוֹ כֵּן צָפוֹן עוֹשֶׂה זֶהֲב, שְׁמַצֵּד תִּקְרָף הָאֵשׁ
נִעְשֶׂה זֶהֲב, וְהִינוּ שְׁכָתוּב (איוב לו) מְצַפּוֹן
זֶהֲב יֵאָתֶה. שְׁאֵשׁ אַחוּז בְּעַפָּר וְנִעְשֶׂה זֶהֲב, וְהִינוּ
שְׁכָתוּב (שם כח) וְעַפְרוֹת זֶהֲב לוֹ. וְסוּד זֶה שְׁנַיִם
כְּרוּבִים זֶהֲב.

מֵיָם נֶאֱחָזִים בְּעַפָּר, וְקָרִירוֹת בְּלַחוֹת עוֹשֶׂה כֶּסֶף,
כֶּעֶת הָרִי עָפָר נֶאֱחָז בְּשְׁנֵי צְדָדִים, בְּזֶהֲב
וּבְכֶסֶף, וְנִתֵּן בִּינֵיהֶם. רוּחַ אוֹחֶזֶת אֶת הַמַּיִם,
וְאוֹחֶזֶת [תְּמִיָּהָה, בְּמָה שְׁאָמַר רוּחַ קָר וְיִבֵּשׁ,
שְׁאֵם כֵּן, רוּחַ וְעַפָּר שְׁוִים בְּטַבְעָם, אֲבָל יֵשׁ
אוֹמְרִים כִּי רוּחַ חַם וְלַח, וְאִם כֵּן נוּכַל לוֹמַר
שְׁאוֹחֶז הָרוּחַ לְשְׁנֵי צְדָדִים – אֵשׁ חַם וְיִבֵּשׁ, וְרוּחַ
חַם וְלַח. הֵצֵד שֶׁהוּא חַם אוֹחֶז בְּאֵשׁ, וְהֵצֵד שֶׁהוּא
לַח אוֹחֶז בְּמַיִם, וּמִפְרִיד מִחֲלֻקַּת שֶׁל אֵשׁ וּמַיִם.
עַפָּר הוּא קָר וְיִבֵּשׁ, וּמַיִם קָרִים וְלַחִים, וְהֵצֵד הָקָר
אוֹחֶז בְּעַפָּר בְּצֵד הָקָר. נִמְצָא שְׁעַפָּר מְקַבֵּל עָלָיו
כָּלֶם, מִשּׁוּם כֶּךָ אַחוּז לְשְׁנֵי הַצְּדָדִים, שֶׁהָרִי אֵשׁ
חַם וְיִבֵּשׁ, מַיִם קָר וְלַח. ע"כ] אֶת הָאֵשׁ, וּמוֹצִיאָהּ
שְׁנַיִם כְּאֶחָד, שֶׁהוּא עֵין נִחְשֶׁת קָלָל. וְעַפָּר

שְׁאֵמְרָנוּ, כְּשֶׁהוּא לְבָדוֹ בִּיבֶשׁ וְהִקָּר שְׁלוֹ, יוֹצֵא
 בְּרִזָּל, וְסִימָנָךְ – (קהלת י) אִם קָהָה הַבְּרִזָּל וְגו'.

וְעֵפֶר זֶה נֶאֱחָז בְּכֻלָּם, וְכֻלָּם עוֹשִׂים בּוֹ כְּצוּרָה
 שְׁלֵהֶם. בֹּא רְאֵה, בְּלֹא עֵפֶר אֵין זֶה־ב
 וְכֹסֶף וּנְחָשֶׁת, שֶׁהֵרִי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִלּוֹה
 לְחִבְרוֹ מִשְׁלוֹ לְהִתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֵה. וְהָעֵפֶר נֶאֱחָז
 בְּכֻלָּם, מִשּׁוֹם שֶׁשְׁנֵי צְדָדִים אוֹחֲזִים אוֹתוֹ, אִשׁ
 וּמַיִם. וְרוּחַ נְקֻרְבַת לוֹ בְּשִׁבִיל שְׁנֵי אֵלֶּה וְעוֹשֶׂה
 בּוֹ מַעֲשֶׂה.

נִמְצָא שֶׁכְּשֶׁמִּתְחַבֵּר עֵפֶר עִמָּם, עוֹשֶׂה וּמוֹלִיד
 עֲפָרוֹת אֲחֵרִים כְּמוֹ שְׁלֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁזֶּה־ב
 מוֹלִיד עֵפֶר פְּסֻלַת יִרְקָה, שֶׁהִיא כְּמוֹ זֶה־ב מִמֶּשׁ.
 כְּמוֹ שֶׁכֹּסֶף שֶׁמוֹלִיד עֲפָרָת, וְכְמוֹ שֶׁנְּחָשֶׁת
 הָעֲלִיוֹנָה מוֹלִידָה בְּדִיל שֶׁהוּא נִחְשֶׁת קִטְנָה. כְּמוֹ
 שֶׁבְּרִזָּל מוֹלִיד בְּרִזָּל, וְסִימָנָךְ – (משלי כז) בְּרִזָּל
 בְּכִרְזָל יַחַד.

בֹּא רְאֵה, אִשׁ רוּחַ מַיִם וְעֵפֶר, כֻּלָּם אֲחוּזִים זֶה
 בְּזֵה וּקְשׁוּרִים זֶה בְּזֵה, וְאֵין בָּהֶם פְּרוּד.
 וְהָעֵפֶר הַזֶּה, כְּשֶׁהוּא מוֹלִיד אֲחֵר כָּךְ, לֹא
 מִתְקַשְּׁרִים זֶה בְּזֵה כְּאוֹתָם עֲלִיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 (בראשית ב) וּמִמֶּשׁ יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים,
 בְּאֵלֶּה הָיָה פְּרוּד.

מִשׁוּם שְׁהָרִי הָעֶפֶר, כְּשֶׁהָא מוֹלִיד בְּכַח שֶׁל
 שְׁלֵשֶׁת הָעֲלִיּוֹנִים, מוֹצִיא אַרְבַּעַה נְהוּרוֹת
 שְׁשֵׁם נִמְצְאוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת, וְהֵם בְּמָקוֹם אֶחָד,
 שְׁכָתוּב שֶׁם הַבְּדִלָּח וְאֶבֶן הַשֵּׁהָם. וְאוֹתָן אֲבָנִים
 יְקָרוֹת הֵן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, וְהֵן לְאַרְבַּעַה צְדָדֵי
 הָעוֹלָם כְּנֶגֶד שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת כח)
 וְהָאֲבָנִים תְּהִיֶּינָן עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים
 עֶשְׂרֵה עַל שְׁמוֹתָם. וְשְׁנַיִם עֶשֶׂר הַבְּקָר הִלְלוּ שֵׁהָם
 תַּחַת הַיָּם.

בֵּא רְאֵה, כָּל אַרְבַּעַת הַצְּדָדִים הָעֲלִיּוֹנִים
 שְׁאִמְרָנוּ, אֵף עַל גַּב שְׁנִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה,
 וְהֵם הַקִּיּוֹם שְׁלֹמְעֵלָה וּמְטָה, קִיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם
 יוֹתֵר הוּא הָרוּחַ, מִשׁוּם שֶׁהַכֹּל עוֹמֵד בְּגִלְלוֹ,
 וְנִפְשׁ לֹא עוֹמֵדֶת אֲלֵא בְרוּחַ, שְׁאֵם נִגְרַעַת הָרוּחַ
 אֶפְלוּ רָגַע אֶחָד, אֵינן הַנֶּפֶשׁ יְכוּלָה לְהִתְקִים, וְסוּד
 זֶה כְּתוּב (מְשָׁלֵי יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. נֶפֶשׁ
 בְּלֵי רוּחַ אֵינָה טוֹב, וְלֹא יְכוּלָה לְהִתְקִים.

וּבֵא רְאֵה, אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁאִמְרָנוּ, שֵׁהָם
 שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים, הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּקָר
 שְׁתַּחַת הַיָּם. מִשׁוּם כִּדְ נִטְלוּ אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר
 נְשִׂאִים (בַּמְדָּבָר ז) כָּל הַבְּקָר לְעֵלָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר פָּרִים
 וְגו'. וְהַכֹּל הוּא סוּד עֲלִיּוֹן, וּמִי שִׁישְׁגִיחַ בַּדְּבָרִים

הָלָלוּ, יִשְׁגִּיחַ בְּסוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהֶעֱקָר
שֶׁל הַכֹּל בָּהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה שָּׁאָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה,
שֶׁכְּשֶׁבְרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם,
מִעֶפֶר הַמְקַדָּשׁ שֶׁלְמִטָּה נִבְרָא, וּמִעֶפֶר הַמְקַדָּשׁ
שֶׁלְמַעְלָה נִתְּנָה בּוֹ נִשְׁמָה, וּכְמוֹ שֶׁכְּשֶׁנִּבְרָא
מִהֶעֱפֵר שֶׁלְמִטָּה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים
יְסוּדוֹת הָעוֹלָם, כֶּף גַּם כְּשֶׁנִּבְרָא מִן הָעֶפֶר
שֶׁלְמַעְלָה הִתְחַבְּרוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יְסוּדוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם וְהַשְּׁתַלֵּם הָאָדָם, וְהֵינּוּ שְׁפָתוֹב (תהלים לב)
אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב ה' לּוֹ עֶז וְאֵין בְּרוּחוֹ
רַמְיָהּ. אֵימָתִי לֹא יַחֲשֵׁב ה' לּוֹ עֶז? בְּזִמְן שָׂאֵין
בְּרוּחוֹ רַמְיָהּ.

בֵּא רָאָה, מִשֶּׁה נִתְקַן יוֹתֵר מִהָאֲבוֹת, מִשּׁוּם
שֶׁדַּבֵּר עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִדְּרָגָה יוֹתֵר
עֲלִיּוֹנָה מִכָּלֶם, וּמִשֶּׁה מִפְּנִים בֵּית הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן
הָיָה, וְעַל זֶה כָּתוּב וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק
וְאֶל יַעֲקֹב וְגו', וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים.

לָכֵן אָמַר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, פְּסוּק זֶה הוּא הַפּוּךְ,
שֶׁכְּתוּב וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלַת מִצְרַיִם

בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבוּדְתֶם,
וְאַחַר כֵּן וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם. הֲיֵה לּוֹ לֹמַר מִתַּחֲלָה
וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם, וְאַחַר כֵּן וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם! אֶלֶּא
עֶקֶר שֶׁל הַכֹּל בְּרֵאשׁוֹנָה שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְבַשֵּׁר לָהֶם בַּמִּבְחָר שֶׁל הַכֹּל בְּרֵאשׁוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָרִי הַמִּבְחָר שֶׁכָּל וְלִקְחָתִי
אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהֵייתִי לָכֶם לֵאלֹהִים, וְאָמַר
אוֹתוֹ לְבִסּוּף? אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן אֵין הַמִּבְחָר
אֶלֶּא הַיְצִיאָה, שְׁחָשְׁבוּ שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵעֲבוּדוֹתֶם
לְעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ רוֹאִים שֶׁם שְׁכַל הָאֲסִירִים
שֶׁהָיוּ בִּינֵיהֶם, קוֹשְׁרִים אוֹתָם בְּקִשְׁרֵי כְּשׁוּף, וְלֹא
יְכוּלִים לְצֵאת מִבִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים. וְלָכֵן הִתְבַּשְּׂרוּ
בָּמָה שְׁחָבִיב עֲלֵיהֶם מְכַל.

וְאִם תֹּאמַר, אַף עַל גַּב שְׂיֵצְאוּ, הָרִי אוֹלֵי יִלְכוּ
[חִילוֹתֶם] אַחֲרֵיהֶם לְהִזִּיק לָהֶם – כְּתוּב
וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבוּדְתֶם. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי יֵצְאוּ
וַיִּנְצְלוּ וְלֹא תִהְיֶה לָהֶם גְּאֻלָּה – תִּלְמוּד לֹמַר
וְגֵאלְתִּי אֶתְכֶם בְּזְרוּעַ נְטוּיָה. וְאִם תֹּאמַר לֹא
יִקְבְּלֶם – הָרִי כְּתוּב וְלִקְחָתִי. וְאִם תֹּאמַר,
כְּשִׁיקְבְּלֶם לֹא יִבְיֵאֵם לְאַרְץ – הָרִי כְּתוּב וְהִבֵּאתִי
אֶתְכֶם וְגו'.

יְעִיָּא מְהִימָנָא

וְלִקְהֵלְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהֵייתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים
וַיִּדְעַתְם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. מְצוּהָ
זוֹ רֵאשׁוּנָה שֶׁל כָּל הַמְצוּוֹת. רֵאשִׁית רֵאשׁוּנָה לְכָל
הַמְצוּוֹת - לְדַעַת אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָלֵל.
מֵה זֶה בְּכָלֵל? לְדַעַת שְׂיֵשׁ שְׁלִיט עֲלִיוֹן שֶׁהוּא
רְבוֹן הָעוֹלָם, וּבָרָא אֶל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שָׁמַיִם וָאָרֶץ
וְכָל חַיְלוֹתֵיהֶם. וְזֶהוּ בְּכָלֵל. וְסוּף הַכָּל בְּפִרְט,
לְדַעַת אוֹתוֹ בְּפִרְט.

וּבְכָלֵל וּפִרְט הוּא רֵאשׁ וְסוּף, סוּד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה
כְּאַחַד, וְנִמְצָא אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁמִּתְעַסֵּק
בְּכָלֵל וּפִרְט, אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא כָּלֵל וּפִרְט.
תְּקוּן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא כָּלֵל וּפִרְט. מִשׁוּם כֵּן,
רֵאשִׁית הַכָּל - שְׂיֵשׁ לְדַעַת שְׂיֵשׁ שְׁלִיט וְדִין עַל
הָעוֹלָם, וְהוּא רְבוֹן כָּל הָעוֹלָמִים, וּבָרָא אֶת
הָאָדָם מִן הָעֶפֶר, וְנִפְחַ בְּאַפּוֹ נְשָׁמַת חַיִּים, וְזֶהוּ
בְּדֶרֶךְ כָּלֵל.

כְּשִׂיבָאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא הָיוּ מְכִירִים אֶת
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שֶׁבָּא מִשָּׁה
אֲלֵיהֶם, לְמַד אוֹתָם מְצוּהָ רֵאשׁוּנָה זוֹ, שֶׁכְּתוּב
וַיִּדְעַתְם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹקֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם וְגו'.
וְאֵלְמָלָא מְצוּהָ זוֹ, לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְאֱמִינִים

בְּכֹל אוֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת שְׁעָשָׂה לָהֶם בְּמִצְרַיִם.
כִּיּוֹן שְׂיִדְעוּ מִצְוֵה זֶה בְּדֶרֶךְ כָּלֵל, נַעֲשׂוּ לָהֶם
נְסִים וּגְבוּרוֹת.

וְלִסוּף אַרְבָּעִים שָׁנָה, שְׁכַשְׁהָ שֶׁתְּדַלּוּ בְּכֹל אוֹתָן
מִצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁלֵּמַד אוֹתָם מִשָּׁה,
בֵּין אוֹתָן שְׁנוּהֵגוֹת בְּאַרְץ וּבֵין אוֹתָן שְׁנוּהֵגוֹת
בְּחוּץ לְאַרְץ, אִזּוּ לֵמַד אוֹתָם בְּדֶרֶךְ פְּרֹט. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ד) וַיִּדְעַתְּ הַיּוֹם וְהַשָּׁבוֹת אֶל לְבָבְךָ.
הַיּוֹם דְּיוֹקָא, מַה שְּׁלֹא הָיָה רְשׁוֹת מִקְדָּם לְכַן. כִּי
ה' הוּא הָאֱלֹהִים – זֶה בְּדֶרֶךְ פְּרֹט. בְּדָבָר זֶה כְּמַה
סוּדוֹת וּסְתָרִים יֵשׁ בּוֹ, וְזֶה וְאוֹתוֹ שְׁבַהֲתַחְלָה
הַכֹּל דְּבָר אֶחָד, זֶה בְּכָלֵל וְזֶה בְּפְרֹט.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי כְּתוּב (משלי א) יִרְאֵת ה' רֵאשִׁית
דַּעַת – הַתְּרוּץ, זֶה בְּדֶרֶךְ פְּרֹט לְדַעַת מִי
הִיא יִרְאֵת ה'. וְאַף עַל גַּב שְׂיֵשׁ לְאָדָם לִירֵא מִמֶּנּוּ
עַד שְׁלֹא יִדַע, אָבָל כָּאֵן כְּתוּב רֵאשִׁית דַּעַת, לְדַעַת
אוֹתוֹ שְׁהָרִי הוּא רֵאשִׁית, לְדַעַת אוֹתוֹ בְּדֶרֶךְ פְּרֹט.

לְכַן מִצְוֵה רֵאשׁוּנָה לְהַפִּיר אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף
הוּא בְּכָלֵל וּפְרֹט, בַּהֲתַחְלָה וּבִסוּף, וְסוּד
זֶה – (ישעיה מד) אָנִי רֵאשׁוֹן וְאָנִי אַחֲרוֹן. אָנִי רֵאשׁוֹן
בְּכָלֵל, וְאָנִי אַחֲרוֹן בְּפְרֹט. וְהַכֹּל בְּכָלֵל אֶחָד וְסוּד

אָחַד. כִּיּוֹן שְׂיִדַּע אֶת זֶה בְּכֻלָּל, יִשְׁלִים אֶת כָּל
 אֵיבָרָיו, וּמִי הֵם? מֵאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה
 מִצּוּוֹת, שֶׁהֵם מֵאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֵיבָרֵי
 הָאָדָם. כִּיּוֹן שֶׁהִשְׁתַּלֵּם בָּהֶם עַל זֶה בְּכֻלָּל, אִז
 יִדַּע בְּדַרְךְ פְּרָט, שְׂזֵה הוּא רְפוּאָה לְכָל־ם, וַיִּדַּע
 אֶת כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה שֶׁמִּתְחַבְּרִים לְתַת רְפוּאָה
 לְכָל הָאֵיבָרִים.

וְאִם תֹּאמַר, כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה אֵיךְ נֹתְנִים רְפוּאָה
 לְכָל הָאֵיבָרִים? וַדַּאי כֶּךָ הוּא לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה. הַשָּׁנָה וְהַיָּמִים שְׁלֵה נֹתְנִים רְפוּאָה לְכָל
 הָאֵיבָרִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, [בְּזִמְן] שֶׁהָאֵיבָרִים
 מְרִיקִים בְּרִכוֹת לְיְמוֹת הַשָּׁנָה, וְאִז רְפוּאָה וְחַיִּים
 תְּלוּיִים עָלֵינוּ מְלַמְעֵלָה וּמִתְמַלְאִים מִהַכֹּל. מִי
 גֵרַם לָהֶם? יְמוֹת הַשָּׁנָה.

אָף כֶּךָ גַּם לְמַטָּה, כְּשֶׁאָדָם יִשְׁלִים אֶת גּוּפוֹ
 בְּאוֹתָן מִצּוּוֹת הַתּוֹרָה, אֵין לָךְ כָּל יוֹם שְׁלֵא
 בָּא לְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנּוּ, וּכְשֶׁהֵם מִתְבָּרְכִים מִמֶּנּוּ, אִז
 חַיִּים וּרְפוּאָה תְּלוּיִים עָלָיו מְלַמְעֵלָה. מִי גֵרַם לוֹ?
 אוֹתָם יְמוֹת הַשָּׁנָה. יְמוֹת הַשָּׁנָה, כְּמוֹ שֶׁמִּתְבָּרְכִים
 מְלַמְעֵלָה מִסּוּד שֶׁל אָדָם, כֶּךָ גַּם מִתְבָּרְכִים לְמַטָּה
 מִסּוּד שֶׁל אָדָם.

אֲשֵׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּאוֹתָם מְצוּוֹת
הַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרְאוּ אָדָם, שְׁכַתּוּב
 (יחזקאל לד) **אָדָם אַתֶּם. אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם, וְאִמּוֹת**
הָעוֹלָם לֹא קְרוּיִים אָדָם. וּמִשׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ
אָדָם, יֵשׁ לָהֶם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתָן מְצוּוֹת הַתּוֹרָה
לְהִיּוֹת הַכֹּל אַחַד בְּסוּד שֶׁל אָדָם.

כְּשֶׁנִּתֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל הַר
סִינַי, דָּבַר רֵאשׁוֹן הוּא אֲנֹכִי. אֲנֹכִי עוֹלָה
לְסוּדוֹת [עוֹלָמוֹת] רַבִּים, וְכֵאן הוּא סוּד שֶׁל
מְצוּהָ רֵאשׁוֹנָה לְהַכִּיר אוֹתוֹ בְּכֹלל. מִשׁוּם שְׁכַתּוּב
אֲנֹכִי, הָרִי רוּמֹז שֵׁישׁ אֱלֹהִים שְׁלִיט עֲלִיּוֹן [שֶׁהוּא]
עַל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכֵלָה
הוּא, מְצוּהָ רֵאשׁוֹנָה בְּכֹלל. בְּפֶרֶט, מִשׁוּם שְׁכַתּוּב
(בראשית כא) ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה פֶּרֶט, וְזֶה כֹּלל וּפְרָט,
מְצוּהָ רֵאשׁוֹנָה, שֶׁצָּרִיךְ לְדַעַת בְּרֵאשׁ וּבְסוּף כְּפִי
שְׁבֹאֲרָנוּ. (ע"כ רעיא מהימנא).

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בֵּן אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל
מֹשֶׁה מִקְצֶר רוּחַ. מֶה זֶה מִקְצֶר רוּחַ?
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹא הָיוּ נֹחִים וְלֹא הָיוּ אוֹסְפִים
לְתוֹכָם רוּחַ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִקְצֶר רוּחַ –
שֶׁעֲדִין לֹא יֵצֵא יוֹבֵל לְתַת לָהֶם מְנוּחָה. וְרוּחַ
אֲחֵרוֹנָה עֲדִין לֹא שְׁלֹטָה לַעֲשׂוֹת מְנַהֲגִים, וְאִז הָיוּ

בְּצָרוֹת שֶׁל רוּחַ, מוֹעֵקָה שֶׁל רוּחַ. מִיְהוּ? רוּחַ
 אַחֲרוֹנָה, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ. (שְׁעַד שְׁלֵא נָתַן הַיּוֹבֵל בְּרָכָה עַל הַרוּחַ
 הַזֶּה לְהִתְקַיֵּם הַנֶּפֶשׁ הַתְּחַתּוֹנָה, וְלֹא שׁוֹלֵטֵת הַרוּחַ הַזֶּה עַל הַנֶּפֶשׁ אֲלֵא כַּאֲשֶׁר
 מִתְבָּרַכֵת מֵהַיּוֹבֵל, אִז תְּהִיָה רוּחַ. וּמִי הִיא הַרוּחַ הַזֶּה? יַעֲקֹב, שְׁכָתוּב וַתְּחִי רוּחַ
 יַעֲקֹב וְגו').

בֵּא רֵאָה, כְּתוּב הֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁמְעוּ אֵלַי
 וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְרַעֲהַ וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם. מֵה
 זֶה וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם, וְהָרִי בַתְּחִלָּה כְּתוּב לֹא
 אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי וְגו' כִּי כִבֵּד פָּה וּכְבֹד לְשׁוֹן
 אָנֹכִי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מְשִׁיב לוֹ, מִי שֶׁם
 פֶּה לְאָדָם וְכו', וְהוּא אָמַר וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ,
 הַתְעַלָּה עַל דַּעְתְּךָ שְׁלֵא הָיָה כֵךְ? וְעַתָּה אוֹמֵר
 וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם, אִם כֵךְ, אֵיפֹה הַדְּבָר
 שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה?

אָלְפָא סוּד הוּא. מִשֶּׁה הוּא קוּל, וְהַדְּבוּר שֶׁהוּא
 הַדְּבוּר שֶׁלוֹ הָיָה בְּגָלוּת, וְהוּא הָיָה אָטוּם
 מִלְפָּרֵשׁ דְּבָרִים, וּמִשׁוּם כֵךְ אָמַר וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי
 פְרַעֲהַ, בְּעוֹד שֶׁהַדְּבָר שְׁלִי הִיא בְּגָלוּת שְׁלוֹ, שֶׁהָרִי
 אֵין לִי דְבָר. הָרִינִי קוּל דְּבָר גְּרוּעַ, שֶׁהִיא בְּגָלוּת,
 וְלִכֵּן שִׁתֵּף הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמּוֹ אֶת אֶהְרֵן.

בֵּא רֵאָה, כָּל זְמַן שֶׁהַדְּבוּר הָיָה בְּגָלוּת, הַקוּל
 הַסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ, וְהַדְּבוּר הָיָה אָטוּם בְּלִי קוּל.

כְּשָׁבָא מִשֶּׁה בָּא הַקּוֹל, וּמִשֶּׁה הָיָה קוֹל בְּלִי
 דְּבוּר, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה בְּגָלוּת, וְכָל זְמַן שֶׁהִדְבּוּר
 הָיָה בְּגָלוּת, מִשֶּׁה הֵלֵךְ בְּקוֹל בְּלִי דְבוּר, וְכִף
 הֵלֵךְ עַד שֶׁקָּרְבוּ לְהַר סִינַי וְנִתְּנָה תּוֹרָה, וּבָאוּתוֹ
 זְמַן הַתְּחִיבָר קוֹל בְּדְבוּר, וְאָז הִדְבֵּר דְּבַר, זֶהוּ
 שְׁכָתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.
 וְאָז מִשֶּׁה נִמְצָא שְׁלָם בְּדְבַר כְּרָאוּי, קוֹל וְדְבוּר
 אֶחָד בְּשָׁלְמוֹת.

וַיַּעַל כִּף מִשֶּׁה הַתְּרַעַם, שֶׁהִדְבּוּר נִגְרַע מִמֶּנּוּ,
 פָּרַט לְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁדְּבַרָּה לְרַגֵּז עָלָיו, בְּזְמַן
 שְׁכָתוּב וּמֵאֵז בְּאֵתִי אֶל פְּרַעַה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ, מִיַּד
 – וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מִשֶּׁה. בָּא רָאָה שְׁכָךְ הוּא,
 שֶׁהִתְחִיל דְּבַר לְדַבֵּר וּמִפְּסִיק אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁעֲדִין
 לֹא הִגִּיעַ זְמַן שְׁכָתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים וְגו'. וּפְסִיק
 וְהַשְּׁלִים הַקּוֹל. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'.
 מִשּׁוּם שֶׁהִדְבּוּר הָיָה בְּגָלוּת וְלֹא הִגִּיעַ זְמַן לְדַבֵּר.
 [וּבֵא רָאָה]

מִשּׁוּם כִּף מִשֶּׁה לֹא הָיָה שְׁלָם בְּדְבַר בְּתַחֲלָה,
 [שְׁכָךְ נִרְאָה] שֶׁהוּא קוֹל, וּבֵא בְּשִׁבִיל
 דְּבוּר לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִן הַגָּלוּת. כִּיּוֹן שֶׁיִּצָּא מִן
 הַגָּלוּת וְהִתְחַבְּרוּ קוֹל וְדְבוּר כְּאֶחָד בְּהַר סִינַי,

הַשְּׁתַלֵּם מִשֶּׁה וְנִרְפָּא, וְנִמְצָא אֲזֵי קוּל וְדַבּוּר
כְּאַחַד בְּשִׁלְמוֹת.

בא ראה, כל הימים שהיה משה במצרים שרצה
להוציא הדבור מן הגלות, לא דבר דבר
שהוא דבור. כיון שיצאה מן הגלות והתחבר קול
בדבור, אותו דבר שהוא דבור הנהיג והוליד את
ישראל, אבל לא דבר, עד שקרבו להר סיני ופתח
בתורה, שפך ראוי. ואם תאמר, כי אמר אלהים
פן ינחם העם, לא כתוב כי דבר, אלא כי אמר,
שהוא רצון הלב בחשאי, והרי בארנו.

וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה'. רבי
יהודה פתח, קמתי אני לפתח לדודי
ודודי חמק עבר וגו'. קמתי אני לפתח לדודי –
זה קול. בא ראה, כנסת ישראל, כשהיא בגלות,
קול מסתלק ממנה, והדבור נשתתק ממנה, כמו
שנאמר נאלמתי דומיה. ואם מתעורר דבר, מה
כתוב? ודודי חמק עבר, שהרי קול הסתלק ממנה
ונפסק הדבור, ועל זה וידבר אלהים אל משה.
התחילה לדבר, והפסיקה ושתקה. אחר כך
השלים הקול ואמר ויאמר אליו אני ה'.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב. ביעקב
תוספת וא"ו, שהוא בחיר האבות, כמו

שֶׁנֶאֱמַר אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב.
 בֵּיעָקֵב תּוֹסֶפֶת וְא"ו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֶּף, הֲרִי
 כְּתוּב אָנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק.
 הֲרִי בִּיצְחָק תּוֹסֶפֶת וְא"ו?

אָמַר לוֹ, יָפָה הָיָה, מִשּׁוּם שֶׁיַעֲקֹב הָיָה קָיָם,
 וְהַכִּלִּיל אֶת יַעֲקֹב בִּיצְחָק, [שֶׁהָיָה מֵת]
 שֶׁחֲשָׁכוּ עֵינָיו וְהָיָה כְּמֵת, שֶׁהֲרִי בְּעוֹד הָאָדָם קָיָם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא נִזְכָּר עָלָיו הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְעַל כֵּן
 הַכִּלִּיל אוֹתוֹ בִּיצְחָק. עֲכָשׁוּ שְׁמֵת יַעֲקֹב, בָּא
 הַדְּבָר לְמִקְוֵמוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל
 יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב, בְּתוֹסֶפֶת ו'.

בְּאֵל שְׁדֵי – נִרְאִיתִי לָהֶם מִתּוֹךְ אֶסְפִּקְלָרְיָה שְׁלֹא
 מְאִירָה, וְלֹא נִרְאִיתִי מִתּוֹךְ אֶסְפִּקְלָרְיָה
 הַמְּאִירָה. וְאִם תֵּאמַר שֶׁהֲרִי הִשְׁתַּמְּשׁוּ בְּנִקְבָה
 לְבַד וְלֹא יוֹתֵר – בָּא רָאָה שְׁאִינָם נִפְרָדִים
 לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְגַם הִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי
 אִתְּם, שֶׁהֲרִי הַבְּרִית הַתְּחִבָּרָה עִמָּה.

מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵשׁ לְאָדָם לְלַמֵּד, שֶׁהֲרִי
 הוּא אָמַר שְׁלֹא נוֹדַע לָהֶם, שֶׁכְּתוּב
 בְּאֵל שְׁדֵי, וְכְתוּב וְגַם הִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם,
 כִּדֵּי לְקַיֵּם הַבְּרִית בְּיַחְוֵד אֶחָד, וְגַם הִקְמַתִי אֶת

בְּרִיתִי אִתְּם וְגו'. הֲרֵי נֹאמֵר, מִי שְׁזוּכָה לְבְרִית
יִוֵּרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ.

רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ מְצוּיִים יוֹם אֶחָד לְפָנָי
רַבִּי שְׁמַעוֹן. פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, גּוּרוּ
לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֶרֶב לְמַעַן תִּדְעוּן
שְׂדוּן. שְׂדִין כְּתוּב. גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי חֶרֶב, אִיזוּ
חֶרֶב? זו (ויקרא כו) חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם בְּרִית, שְׁהָרִי
חֶרֶב זו עוֹמְדַת לְהִסְתַּכֵּל עַל מִי שְׁמִשְׁקֵר בְּבְרִית.
שְׁכַל מִי שְׁמִשְׁקֵר בְּבְרִית, הַנִּקְמָה שְׁנוֹקְמִים מִמֶּנּוּ
זו הַחֶרֶב הַזוּ.

זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי חֲמָה עֲוֹנוֹת חֶרֶב. מָה הַטַּעַם?
מִשׁוּם שְׁמִי שְׁמִשְׁקֵר בְּבְרִית, מִפְּרִיד אֶת
הַתְּשׁוּקָה, וְלֹא נוֹטֵל מִי שְׁנוֹטֵל, וְלֹא נוֹתֵן
לְמִקוּמוֹ, שְׁהָרִי לֹא הִתְעוֹרֵר אֶל מְקוּמוֹ. וְכֹל
מִי שְׁשׁוֹמֵר אֶת הַבְּרִית הַזוּ, הוּא גּוֹרֵם
לְהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל בְּרִית זו לְמִקוּמָהּ, וּמִתְבָּרְכִים
עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

מִי מְעוֹרֵר בְּרִית זו לְמִקוּמָהּ? כְּשֶׁנִּמְצְאִים
צְדִיקִים בְּעוֹלָם. מִנִּין לָנוּ? מִכָּאן, שְׁכָתוּב
וְגַם הִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּם לְתַת לָהֶם אֶת אֶרֶץ
כְּנָעַן אֶת אֶרֶץ מְגַרִיָּהֶם. מָה זֶה מְגַרִיָּהֶם? כְּמוֹ

שְׁנֵאמַר גִּירוּ לָכֶם מִפְּנֵי חָרֵב, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
מָקוֹם שֶׁמִּטִּיל מַגּוּר בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה גִּירוּ לָכֶם
מִפְּנֵי חָרֵב.

אֲשֶׁר גָּרוּ בָּהּ, מִיּוֹם שֶׁהִתְקַרְבוּ לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא פָּחְדוּ בָּהּ פָּחַד, וּפָּחַד (וּפָּחְדוּ פָּחַד) עָלְיוֹן
בָּהּ לְשִׁמּוֹר מִצְוֹתָיו. שָׂאם בָּזָה לֹא יִטִּיל פָּחַד (שְׁהָרִי
אם לא יטיל) עַל רֹאשׁ הָאָדָם, לֹא יִפָּחַד מִהַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים בְּשֵׁאֵר מִצְוֹתָיו.

בֵּא רֵאֵה, בְּהִתְעוֹרְרוֹת שְׁלִמְטָה, כְּשִׁמְתְּעוֹרְרִים
יִשְׂרָאֵל אֶל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְצוּוּחִים
כְּנִגְדּוֹ, מַה כָּתוּב? וְאִזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, שְׁהָרִי בְּבְרִית
יֵשׁ זְכוֹר, וְאִז מִתְעוֹרְרַת תִּשׁוּקָה לְקֶשֶׁר הַכֹּל
בְּקֶשֶׁר אֶחָד. כִּיּוֹן שְׁבְרִית זֹו מִתְעוֹרְרַת, הָרִי
הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל מִתְעוֹרֵר. וְאִזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, לְזוֹגוֹ
בְּמָקוֹמוֹ. וְעַל כֵּן, לְכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה'.

סדר הלימוד ליום כז כסלו [יום 86 בשנה]

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן וַיִּצְוֶם אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲזָה מֶלֶךְ מִצְרָיִם. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – לְהַנְהִיגֶם בְּנַחַת כְּרָאוּי.
וְאֶל פְּרַעֲזָה – לְנַהֵג בּוֹ כְבוֹד, וּפְרָשׁוּהָ.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, לָמָּה סָמַךְ כָּאֵן אֱלֹה רַאשֵׁי בֵּית אַבְתָּם? אֱלֹא, אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַנְּהִיגוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִחַת. שְׂאָף עַל גַּב שְׁהִם יוֹשְׁבִים בַּעֲבוּדָה קָשָׁה, הֵם מְלָכִים בְּנֵי מְלָכִים, וּמְשׁוּם כֵּךְ כָּתוּב אֱלֹה רַאשֵׁי בֵּית אַבְתָּם. אֱלֹה שְׂאֲתָה רוּאָה, הֵם רַאשֵׁי בֵּית אָבוֹת.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, שְׁכַלְמִים לֹא שְׁקֵרוּ בְּמִנְהִגֵיהֶם, וְלֹא הִתְעַרְבוּ בְּעַם אַחֵר, אֱלֹה הֵם שְׁעֵמְדוּ בְּמִקּוּמָם הַקְּדוּשׁ וְלֹא שְׁקֵרוּ לְהִתְעַרֵּב בְּמִצְרִיִּים. אָמַר רַבִּי אַחָא, בְּשִׁבִיל לְהַבִּיא אֶת מִשָּׁה וְאֶת אֶהֱרֹן, שְׁהִם רַאוּיִים לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְדַבֵּר לְפָרְעָה וּלְרְדוֹת אוֹתָם בְּמִקְל, מְשׁוּם שְׁכַל רַאשֵׁי יִשְׂרָאֵל לֹא נִמְצְאוּ כְּמוֹתָם.

בַּא רַאָה, וְאֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיָּאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וּתְלֵד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֱלֹה רַאשֵׁי אָבוֹת הַלְוִיִּים. וְכִי אֱלֹה רַאשֵׁי, וְהֵרִי הוּא לְבָדוּ הֵיָה? אֱלֹא מְשׁוּם שְׁפִנְחָס קָיָם כְּמָה אֱלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא קָיָם אֶת רַאשֵׁי הָאָבוֹת, (לוֹיִם) כָּתוּב בּוֹ אֱלֹה.

עוּד, וּתְלֵד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֱלֹה רַאשֵׁי. אָבֹדַת רַאשֵׁי הַלְוִיִּים נִמְצְאָה בּוֹ. וּמָה שְׁהִם נִגְרָעוּ

וְנִשְׂרָפוּ – הוּא הַשְּׁלִים, וְהַרְוִיחַ אֶת הַכֶּהֱנָה
 שְׁלֵהֶם, וְשָׂרְתָהּ בּוֹ הַצּוּרָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם. אֲבִדַת
 רֵאשֵׁי הַלְוִיִּם נִמְצָאת בּוֹ. וּמִי הֵם? נָדָב וְאָבִיהוּא,
 שֶׁהִפְרִידוּ אוֹת הַבְּרִית מִמְקוֹמוֹ, וְהוּא בָּא וְחָבַר
 אוֹתָם, לְכֵן נִתְּנָה לוֹ הַיְרֵשָׁה וְהַרוּחַ שֶׁל שְׁנֵיהֶם,
 וְנִזְכָּר כָּאֵן עַל מֵה שִׁיְהִיָּה אַחַר כָּךְ.

וְאִם תֹּאמֶר, לָמָּה נִזְכָּר כָּאֵן פְּנִיחָס? אֲלֹא רָאָה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֶהֱרֵן בְּשַׁעֲה שְׂאֵמֶר
 וְאִזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי, שְׁעֵתִידִים שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֵן לְפָגֵם
 אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, וְעִכְשָׁו שֶׁהוּא שׁוֹלַח אוֹתוֹ
 לְמִצְרַיִם, רְצָה לְהַעֲבִיר אֶת אֶהֱרֵן שְׁלֵא לְלַכֵּת
 בְּשְׁלִיחוֹת זֹאת. פִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁעָמַד פְּנִיחָס וְקִיַּם אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת בְּמִקְוֵמָה וְתִקֵּן
 אֶת הָעִקְמִימוֹת שְׁלֵהֶם, מִיַּד – הוּא אֶהֱרֵן וּמִשָּׁה.
 אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עִכְשָׁו הוּא אֶהֱרֵן, הוּא
 אֶהֱרֵן שֶׁל הַהֲתַחֲלָה.

הוּא אֶהֱרֵן וּמִשָּׁה אֲשֶׁר אָמַר ה' לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הוּא אֶהֱרֵן
 וּמִשָּׁה, הֵם אֶהֱרֵן וּמִשָּׁה הִיָּה צָרִיף (לְכַתֵּב)! אֲלֹא
 לְהַכְלִיל זֶה בְּזֶה, רוּחַ בְּמִים. הוּא מִשָּׁה וְאֶהֱרֵן –
 לְהַכְלִיל מִים בְּרוּחַ, וְעַל זֶה כָּתוּב הוּא וְלֹא הֵם.

רבי אלעזר ורבי אבא היו מצויים לילה אחד בבית מלונם בלוד. קמו להתעסק בתורה. פתח רבי אלעזר ואמר, וידעת היום והשבת את לבבך כי ה' הוא האלהים. פסוק זה כף צריך (לכתב): וידעת היום כי ה' הוא האלהים והשבת אל לבבך. [אלא אשריו מי שמשתדל בתורה]. עוד, [בא ראה] והשבת אל לבבך היתה צריך (לכתב)! **אף**, אמר משה, אם אתה רוצה לעמד על זה ולדעת כי ה' הוא האלהים – והשבת אל לבבך, ואז תדע אותו. לבבך זה יצר טוב ויצר רע, שנכלל זה בזה, והוא אחד. אז תמצא כי ה' הוא האלהים, שהרי נכלל זה בזה והוא אחד, ועל זה והשבת אל לבבך לדעת הדבר.

עוד, אמר רבי אלעזר, רשעים עושים פגם למעלה. מהו הפגם? שהשמאל לא נכלל בימין, שייצר הרע לא נכלל ביצר טוב משום חטאי בני האדם, ופגם לא עושים אלא להם ממש, זהו שכתוב שחת לו לא בניו מומם. כביכול עושים ולא עושים. עושים – כדי שלא ימשכו עליהם ברכות שלמעלה, כמו שנאמר ועצר את השמים ולא יהיה מטר, ולא עושים – שהרי השמים נוטלים אותם לעצמם ברכות מה

שְׁצַרְיָכִים, וְלֹא נוֹטְלִים לְהַמְשִׁיךְ לְמַטָּה, וְדַאי
שְׂזָהוּ מוֹמָם שֶׁל אוֹתָם רְשָׁעִים.

עוֹד, לוֹ בּוֹ, שְׁלֹא נִכְלָל יָמִין בְּשְׂמֹאל, בְּשִׁבִיל
שֶׁלֹּא יִתְמַשְׁכוּ הַבְּרָכוֹת לְמַטָּה. לֹא בְּאֶלֶף,
שֶׁהָרִי לֹא נוֹטְלִים לְהַמְשִׁיךְ לַתַּחְתּוֹנִים. מִי גָרַם אֶת
זֶה? מִשׁוֹם שְׂרָשָׁעִים מִפְּרִידִים יֵצֵר רַע מֵיֵצֵר טוֹב,
וְנִדְבָקִים בִּיֵצֵר רַע.

בֵּא רָאָה, יְהוּדָה בָּא מֵצַד הַשְּׂמֹאל וְנִדְבָק בְּיָמִין
כְּדֵי לְנַצַּח עַמִּים וּלְשַׁבֵּר חֵילָם. שָׂאֵם לֹא
נִדְבָק בְּיָמִין, לֹא יִשְׁבֵּר אֶת חֵילָם. וְאֵם תֹּאמֶר
לָמָּה בְּיָמִין, וְהָרִי שְׂמֹאל מְעוֹרָר דֵּינִים בְּעוֹלָם?

אֶלָּא סוּד זֶה, בְּשַׁעַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן
אֶת יִשְׂרָאֵל, אֵינוֹ דָן אוֹתָם אֶלָּא מֵצַד
הַשְּׂמֹאל, כְּדֵי שְׂיִהְיֶה דוּחָה אוֹתָם בְּשְׂמֹאל
וּמִקְרָב בְּיָמִין. אֲבָל לְשָׂאֵר הָעַמִּים דוּחָה אוֹתָם
בְּיָמִין וּמִקְרָב אוֹתָם בְּשְׂמֹאל, וְסִימְנָה גַּר צֶדֶק,
דוּחָה אוֹתָם בְּיָמִין, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת טו) יְמִינָהּ
ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח יְמִינָהּ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב. מִקְרָב
אוֹתָם בְּשְׂמֹאל, כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָנוּ.

מִשׁוֹם כִּף, יְהוּדָה שֶׁהוּא מֵצַד שְׂמֹאל, נִדְבָק
בְּיָמִין, וּמִסְעוֹתָיו לְיָמִין, וְאוֹתָם שְׁעִמוּ

הַתְּחַבְּרוּ כֻלָּם לַיָּמִין. יִשְׁשַׁכְּר שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה
 שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁכְּתוּב מִימֵינוּ אֵשׁ דַּת לָמוֹ. זְבוּלוֹן
 שֶׁהוּא תוֹמֵךְ הַתּוֹרָה יָמִין, כְּנֶאֱמַר שׁוֹק הַיָּמִין.
 וְלָכֵן יְהוּדָה נִקְשָׁר מֵצַד זֶה וְזֶה. צָפוֹן בְּמַיִם,
 שְׁמַאל בַּיָּמִין.

רְאוּבֵן שֶׁחֲטָא לְאָבִיו שָׂרָה בַּיָּמִין, וְהִתְקַשֶּׁר
 בְּשְׁמַאל, וְנִדְבַק בּוֹ. וְלָכֵן אוֹתָם
 שְׁנַמְצָאוּ עִמּוֹ הֵם שְׁמַאל. שְׁמַעוֹן שֶׁהוּא שְׁמַאל
 מֵצַד שֶׁל שׁוֹר, שֶׁכְּתוּב וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְׁמַאל.
 גָּד שׁוֹק שְׁמַאל, כְּתוּב (בראשית מט) גָּד גָּדוּד
 יְגוּדְנֹו וְהוּא יְגָד עֶקֶב. כָּאֵן נִדְבַק דְרוֹם בְּאֵשׁ,
 יָמִין בְּשְׁמַאל.

יַעֲקֹב זֶה זֶה שְׁאֲמַרְנוּ וְהִשְׁבַּתְ אֶל לְבַבְךָ, לְהַכְלִילֵם
 כְּאַחַד, שְׁמַאל בַּיָּמִין. אֲזִי תִדְעַ (דברים ד) כִּי ה'
 הוּא הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי כֶּף הוּא,
 וְעַכְשָׁו יְדוּעַ, הוּא אֶהְרֵן וּמִשָּׁה, הוּא מִשָּׁה וְאֶהְרֵן,
 רוּחַ בְּמַיִם, וּמַיִם בְּרוּחַ, לְהִיּוֹת אֶחָד, וְעַל זֶה
 כְּתוּב הוּא.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (שם ו) וְאֶהְבַּתְ אֶת ה'
 אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לְבַבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ וּבְכֹל
 מְאֹדְךָ. כְּמוֹ זֶה כָּאֵן נִרְמַז הַיְחוּד הַקָּדוֹשׁ,

וְאִזְהָרָה הוּא לְאָדָם לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
 כְּרֵאוֹי בְּאֵהָבָה עֲלִיּוֹנָה. בְּכָל לְבַבְךָ - זֶה יְמִין
 וּשְׂמָאל (קְדוּשׁ) שְׁנִקְרָאִים יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רָע. וּבְכָל
 נַפְשֶׁךָ - זוֹ נֶפֶשׁ דְּדוֹד שְׁנַתְנָה בִּינֵיהֶם. וּבְכָל
 מְאֹדְךָ - לְהַכְלִילֵם לְמַעַלָּה בְּמָקוֹם שְׂאִין בּוֹ
 שְׁעוֹר. כָּאֵן הוּא יַחֲוֹד שְׁלֵם לְאַהֲבָה אֶת הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא כְּרֵאוֹי.

עוֹד, וּבְכָל מְאֹדְךָ - זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא אָחוֹז לְכָל
 הַצְּדָדִים, וְהַכֹּל הוּא יַחֲוֹד שְׁלֵם כְּרֵאוֹי,
 מְשׁוּם כֶּךָ הוּא אֶהְרֵן וּמִשָּׁה, הוּא מִשָּׁה וְאֶהְרֵן,
 הַכֹּל הוּא אֶחָד בְּלִי פְרוּד.

כִּי יְדַבֵּר אֲלֵכֶם פְּרַעַה לֵאמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח
 וְאָמַר, (תהלים קיט) מָה אֶהְבֵּתִי תוֹרַתְךָ כָּל הַיּוֹם
 הִיא שִׁיחֲתִי. וְכַתּוּב חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ
 עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךָ. בֹּא רְאֵה, דְּוֹד הוּא מֶלֶךְ
 יִשְׂרָאֵל, וְהַצְּטֵרְךָ לְדוֹן אֶת הָעָם, לְהַנְהִיג אֶת
 יִשְׂרָאֵל כְּרוּעָה הַמְנַהִיג צֶאֱנוּ שְׁלֵא יִסְטוּ מִדְּרָךְ
 הָאֱמֶת. הֲרִי בְלִילָה כְּתוּב חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם
 לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךְ, וְהוּא מִתְעַסֵּק
 בַּתּוֹרָה וּבַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד
 שְׁמַגִּיעַ הַבִּקְרָה.

וְהוּא מְעוֹרֵר אֶת הַבְּקָר, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שם נז) עוֹרָה
 כְּבוֹדֵי עוֹרָה הַנִּבָּל וְכַנּוּר אָעִירָה שְׁחָר.
 כְּשָׁבָא הַיּוֹם, אָמַר פְּסוּק זֶה, מָה אָהֲבַתִּי תוֹרְתְךָ
 כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי. מָה זֶה כָּל הַיּוֹם הִיא
 שִׁיחָתִי? אֵלֶּא מִכָּאן לְמַדְנּוּ, שְׁכָל מִי שְׁמַשְׁתַּדֵּל
 בְּתוֹרָה לְהַשְׁלִים הַדִּין עַל בְּרִיו, כְּאֵלוֹ קַיִם אֶת
 הַתּוֹרָה כְּלָהּ. מִשּׁוּם כֶּף כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי.

בֵּא רְאֵה, בַּיּוֹם הַתְּעַסֵּק בְּתוֹרָה לְהַשְׁלִים הַדִּינִים,
 וּבַלֵּילָה הַתְּעַסֵּק בְּשִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת עַד שְׁבָא
 הַיּוֹם. מָה הַטַּעַם? כָּל הַיּוֹם הַתְּעַסֵּק לְהַשְׁלִים
 הַדִּינִים כְּדֵי לְהַכְלִיל שְׁמַאל בַּיַּמִּין, בַּלֵּילָה, כְּדֵי
 לְהַכְלִיל דְּרָגַת הַלֵּילָה בַּיּוֹם.

וּבֵא רְאֵה, בַּיַּמִּי דוֹד הַמֶּלֶךְ הָיָה מִקְרִיב כָּל אוֹתָם
 חִיתוֹ שְׂדֵי אֵל הַיָּם. כִּיּוֹן שְׁבָא שְׁלֵמָה, יֵצֵא
 הַיָּם וְהַתְּמַלָּא וְהַשְׁקָה אוֹתָם. אֵיזָה מֵהֶם נִשְׁקִים
 בְּרָאשׁוֹנָה? הַרִי פֶרְשׁוּהָ, אֵלוֹ הַתְּנַיִנִים הַגְּדוֹלִים
 הַעֲלִיּוֹנִים, שְׁכָתוּב בְּהֶם (בראשית א) וּמִלְאוּ אֶת
 הַיָּם בַּיָּמִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּצַד יָמִין הַעֲלִיּוֹן יוֹצְאִים
 שְׁלֵשָׁה עָשָׂר מַעֲיָנוֹת עֲלִיּוֹנִים נְהָרוֹת
 עֲמָקִים. אֵלֶּה עוֹלִים וְאֵלֶּה יוֹרְדִים. כָּל אֶחָד

נִכְנָס בַּחֲבֵרוֹ. אֶחָד מוֹצִיא רֹאשׁוֹ וּמִכְנִיס אוֹתוֹ
 בְּשָׁנֵי גּוֹפִים, גּוֹף אֶחָד הַמַּאִיר נוֹטֵל מִיָּמִין
 לַמַּעֲלָה, מִפְּרִיד לַמָּטָה אֶלֶף יְאוּרִים שְׁיוּצָאִים
 לְאַרְבָּעָה צְדָדִים.

מאותם נְהָרוֹת וּמַעֲיָנוֹת שְׁלֹשָׁה עָשָׂר, נִפְרָדִים
 שְׁלֹשָׁה עָשָׂר יְאוּרִים. נִכְנָסִים וְנוֹטְלִים
 מִים אַרְבַּע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה יְאוּרִים וְחֻצֵי
 מִצַּד זֶה, וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה יְאוּרִים
 מִצַּד זֶה בְּשִׁמְאֵל. נִשְׁאָר חֻצֵי מְכָאן וְחֻצֵי מְכָאן,
 וְנִעֲשֶׂה אֶחָד. זֶה נִכְנָס בֵּין הַיְאוּרִים וְנִעֲשֶׂה נְחָשׁ.
 רֹאשׁוֹ אָדָם כְּשׁוֹשְׁנָה. קִשְׁקִשׁוֹ קָשִׁים כְּבַרְזֵל.
 כְּנַפְיוֹ כְּנַפִּים שְׁטִים וְנִפְרָדִים לְכֹל אוֹתָם
 יְאוּרִים. כְּשִׁעוּלָה זָנְבוֹ (אֵלִי), מְכָה וּבֹועֵט אֶת שְׁאָר
 הַדְּגָיִם. אֵין מִי שְׁיָקוּם לְפָנָיו.

פיו לוֹהֵט אֵשׁ. כְּשִׁנּוּסֵעַ בְּכֹל אוֹתָם יְאוּרִים
 מִזְדַּעְזָעִים שְׁאָר הַתְּנִינִים, וּבֹורְחִים
 וְנִכְנָסִים לַיָּם. אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה רוֹבֵץ לְצַד זֶה,
 וְאַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה רוֹבֵץ לְצַד זֶה. אֶלֶף יְאוּרִים
 חָסֵר אֶחָד מִתְּמִלָּאִים מִמֶּנּוּ. תְּנִין זֶה רוֹבֵץ בֵּין
 אוֹתָם יְאוּרִים.

כְּשִׁנּוּסֵעַ, יוֹצֵאת פֶּסֶת יָד שֶׁל אֵשׁ בְּקַלְפוֹת. כָּלֵם
 עוֹמְדִים וְזוֹעֲפִים בְּזַעֲפָם, (וְעוֹמְדִים בְּעַנְפָיו)

מִתְעַרְבִים אוֹתָם יְאוּרִים לְעֵין (הַעֵיִן) תִּכְלֹת
שְׁחוּרָה. וְגִלְגָּלִים נוֹסְעִים לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם.
זוֹקֵף זָנְבוֹ, מִכָּה לְמַעְלָה, מִכָּה לְמַטָּה, וְכֹלָם
בוֹרְחִים לְפָנָיו.

עַד שֶׁלְצַד צָפוֹן עוֹמְדַת שְׁלֵהֶבֶת אֵשׁ אַחַת,
וְהַכְרוֹז יוֹצֵא: הִתְיַצְבוּ זְקֵנוֹת וְהִתְפַּזְרוּ
לְאַרְבַּע זְוִיּוֹת, הָרִי הַתְּעוֹרֵר מִי שֶׁשָּׂם קוֹלָר עַל פְּנֵי
הַתְּנִין, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כט) וְנָתַתִּי חַחִים בְּלַחְיֶיךָ
וְגו'. אֲזִי כָלָם הִתְפַּזְרוּ, וְלוֹקְחִים אֶת הַתְּנִין
וְנוֹקְבִים פָּנָיו בְּצַד הַלְּחָיִים, וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ
נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה עַד שֶׁנִּשְׁבַּר כָּחוֹ, וְאֲזִי מַחְזִירִים
אוֹתוֹ לְנִהְרֹתָיו (לְנַחֲרִיו).

אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה עוֹשִׂים לוֹ כֶּף, כְּדֵי שֶׁלֹּא
יִקְלָקֵל מְקוֹמוֹתוֹהֶם שֶׁל הָרְקִיעִים
וְעֲמוּדֵיהֶם, וְעֲלִיהֶם הַכֹּל מוֹדִים וּמְבָרְכִים
וְאוֹמְרִים, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה נִבְרָכָה
לְפָנֶי ה' עוֹשֵׁנוּ.

הַתְּנִינִים נִכְנָסִים (הַעֲלִיּוֹנִים) לְמַעְלָה, עוֹמְדִים
אוֹתָם שֶׁמִּתְבָּרְכִים, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית א) וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים. אֵלוֹ שׁוֹלְטִים עַל כָּל
שְׂאֵר הַדְּגִים, שֶׁכָּתוּב וּמְלֵאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיָּמִים.

וְעַל זֶה כָּתוּב (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה' כָּלָם
בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ.

תּוֹסֵפֶתָא

אֲשַׁכֵּן הַכֹּפֶר דּוּדֵי לִי. אֲשַׁכֵּל – זו הָאֵם
הָעֲלִיּוֹנָה. מָה אֲשַׁכּוּל מִתְקַשֵּׁט בְּכֶמֶה
עָלִים בְּכֶמֶה זְמוּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל שְׂאוּכָלִים אוֹתוֹ, כִּף
הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה מִתְקַשֵּׁטת בְּכֶמֶה קְשׁוּטִים שֶׁל
שְׂמוֹנָה כָּלִים, מִכֶּמֶה קָרְבָּנוֹת, מִכֶּמֶה מִיָּנִי
תְּכַשִּׁיטִים שֶׁל כִּפָּרָה לְבִנְיָהּ, וְהִיא עוֹמֶדֶת בָּהֶם
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וּמֵיָד – וּרְאִיתִיהָ לְזִכֹּר בְּרִית עוֹלָם,
וְנוֹתְנָת (לָהֶם מִשְׁאַלּוֹתָם) לָנוּ אֶת בְּקִשׁוֹתֶיהָ בְּבִרְכוֹת
הַלָּלוּ שֶׁתִּקְנֶנוּ רַבּוֹתֵינוּ בַּתְּפִלָּה לְבַקֵּשׁ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.
בְּאוֹתוֹ זְמַן כָּל הַדִּינִים שֶׁל הַשְּׂכִינָה
הַתְּחִתּוֹנָה, שֶׁהִיא הוּה"י אֲדֹנָי,
מִתְהַפְּכִים לְרַחֲמִים, כְּמוֹ זֶה יְהו"ה, לְקַיִם (ישעיה
ה) אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ –
יְהו"ה. אִם יֵאָדִימוּ כְּתוֹלָע – הוּה"י. כְּצֹמֵר יִהְיוּ
– יְהו"ה. בְּכָל דִּינִים זֶה (כָּל הַדִּינִים שֶׁל זֶה) מִתְּלַבְּנִים
מִהַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה.

וְהִיא הַשְּׂכִינָה הוּה"י, (בראשית ג) לְהֵט הַחֶרֶב
הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דְּרֹךְ עֵץ הַחַיִּים.

וּפְרִשׁוּהָ רַבּוּתֵינוּ, שְׁמַתְהַפְכֵת לַפְעָמִים רַחֲמִים,
 לַפְעָמִים דִּין, לַפְעָמִים אֲנָשִׁים, וְלַפְעָמִים נָשִׁים.
 לַפְעָמִים דִּין כְּמוֹ זֶה הוּא "י. לַפְעָמִים רַחֲמִים כְּמוֹ
 זֶה יְהוּ"ה. שְׁהָרִי הוּא מֵצַד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, כֹּל
 הַדִּינִים מְתַהַפְּכִים לְרַחֲמִים. וּמֵצַד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת
 טוֹב וְרָע, כֹּל הַרַחֲמִים מְתַהַפְּכִים לְדִין, לְדוֹן בָּהֶם
 אֶת אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה.

וַעֲיִן זֶה בְּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא בִּינָה, כֹּל שְׁמוֹת
 הַדִּין מְתַהַפְּכִים בָּה [לְדִין] לְרַחֲמִים, מִשׁוּם
 זֶה פְּרִשׁוּהָ רַבּוּתֵינוּ, לֹא כְּמוֹ הָעוֹלָם הַזֶּה הָעוֹלָם
 הַבָּא, וּמִשׁוּם כֶּן בִּינָה הִיא לְהַט הַחֶרֶב
 הַמְתַּהַפְּכֵת, שְׁמַתְהַפְּכֵת מִדִּין לְרַחֲמִים לְצַדִּיקִים,
 לְתַת לָהֶם שָׂכָר בְּעוֹלָם הַבָּא. מְלֻכּוֹת, לְהַט הַחֶרֶב
 הַמְתַּהַפְּכֵת מִרַחֲמִים לְדִין לְדוֹן בָּה אֶת הַרְשָׁעִים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה.

אֲבָל מֵעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַמָּטָה,
 לַפְעָמִים מְתַהַפְּכִים הַנָּשִׁים לְשָׂדוֹת,
 וְאֲנָשִׁים לְשָׂדִים, וּמִשׁוּם זֶה (בראשית כט) וַיִּגַּד יַעֲקֹב
 לְרַחֵל. וּמִשׁוּם זֶה פְּרִשׁוּהָ רַבּוּתֵינוּ, שְׂאִין לוֹ
 לְאָדָם לְשִׁמְשׂ עִם אִשְׁתּוֹ עַד שִׁסְפָּר עִמָּה, שְׂמָא
 נִתְחַלְפָה לוֹ בְּשָׂדָה, מִשׁוּם שְׁלֵהֵט בְּעֵץ הַדַּעַת
 טוֹב וְרָע מְתַהַפְּכֵת מִטוֹב לְרָע. וְאִם תֹּאמַר

שְׁהַמְכַשְׁפִּים שֶׁל פְּרָעָה, שְׁכָתוּב וַיַּעֲשׂוּ כֵן
הַחֲרֻטָּמִים בְּלִטְיָהֶם, הָיוּ מִהַפְּכִים אוֹתָם הַמַּטּוֹת
שֶׁלָּהֶם לְנַחֲשִׁים. וּמִצַּד שֶׁל אֵלֶּה הַהֲתַהֲפָכוֹת
יְכוּלִים לְהִתְהַפֵּךְ. (ע"כ תוספתא)

וְאִמְרַתְּ אֶל אֶהְרֵן קַח אֶת מִטְּךָ. מָה הֵטַעַם מִטָּה
אֶהְרֵן וְלֹא מִטָּה מֹשֶׁה? אֲלֹא אוֹתוֹ שֶׁל
מֹשֶׁה יוֹתֵר קָדוֹשׁ, שֶׁנַּחֲקֵק בְּגֵן הָעֲלִיּוֹן בִּשְׁם
הַקָּדוֹשׁ, וְלֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַמֵּא אוֹתוֹ
בְּאוֹתָם מַטּוֹת שֶׁל הַמְכַשְׁפִּים, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא
לְכַפּוֹת אוֹתָם לְכָל אוֹתָם הַבָּאִים מִצַּד הַשְּׂמֵאל,
מִשּׁוּם שֶׁאֶהְרֵן בָּא מִיְמִין, וְהַשְּׂמֵאל נִכְפָּה לְיְמִין.

רַבִּי חֲזִיָּא שָׁאל אֶת רַבִּי יוֹסִי, הֲרֵי גְלוּי לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁאוֹתָם מְכַשְׁפִּים יַעֲשׂוּ
תְּנִינִים, מָה הַגְּבוּרָה לַעֲשׂוֹת לִפְנֵי פְרָעָה תְּנִינִים?
אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁמֶשֶׁם הִיא הַרְאֵשִׁית לְהִלְקוֹת,
וּמִרְאֵשִׁית הַתְּנִין מִתְּחִיל שֶׁלְטוֹנוֹ, (לְשִׁלְטוֹנוֹ, וּמִתְחַלֵּת
שֶׁלְטוֹנוֹ הַתְּחִיל לְהִלְקוֹת) אִזּוֹ שְׂמֵחִים כָּל הַמְכַשְׁפִּים, שֶׁהֲרֵי
רֹאשׁ הַחֲכָמָה שֶׁל הַנְּחָשׁ שֶׁלָּהֶם כֶּף הִיתָה. מִיָּד
חָזַר אוֹתוֹ תְּנִין שֶׁל אֶהְרֵן לַעֲץ יָבֵשׁ וּבָלַע אוֹתָם.

וַעֲלֵ זֶה תְּמָהוּ וַיְדוּעַ שֶׁשְׁלֵטוֹן עֲלִיּוֹן יֵשׁ בְּאָרֶץ,
שֶׁהֵם חָשְׁבוּ שֶׁזֶה לְמִטָּה (לְמַעְלָה), חוּץ מֵהֶם

אין שלטון לעשות דבר, ואז ויבלע מטה אהרן.
דוקא מטה אהרן שחזר לעץ ובלע אותם.

וְלָכֵן עשה אהרן שני אותות, אחד למעלה
ואחד למטה. אחד למעלה, תנין עליון
ששולט על אותם שלהם. אחד למטה,
ששולט העץ על התנין שלהם. ופרעה היה
חכם מכל מכשפיו, והסתכל ששלטון העליון
שולט על הארץ, שולט למעלה ושולט למטה.

אָמַר רבי יוסי, אם תאמר שכל מה שעושים
המכשפים אינו אלא במראית העין, שכך
נראה ולא יותר – בא להשמיענו ויהיו דוקא,
שכתוב ויהיו לתנינם. ואמר רבי יוסי, אפלו
אותם תנינים שלהם חזרו להיות עצים, ועץ
אהרן בלע אותם.

כְּתוּב (יחזקאל כט) הנני עליך פרעה מלך מצרים
התנים הגדול הרבץ בתוך יאריו. משם
ראשית למטה בשלטון שלהם, אבל חכמתם
למטה מכל הדרגות [הם].

בֵּא ראה, חכמתם בדרגות תחתונות לכפותם
לאותן דרגות בדרגות עליונות, ראש
שלטונם ועקר שלהם למטה מאותו תנין,

וּמִשְׁתַּלְשָׁלִים בְּתַנּוּן, שֶׁהָרִי מִשָּׁם נוֹטֵל חֵיל דְרָגָה
עָלִיזָה שְׁלָהֶם, מִשְׁמַע שְׁכָתוּב אֲשֶׁר אַחַר הָרַחֲמִים.

רַבִּי חֲיִיא הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד עַל דָּלַת שַׁעַר שֶׁל
אוּשָׁא. רָאָה אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר קִטְפִירָא (סוג עוף)
טָס אֵלָיו. אָמַר לוֹ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, מִשְׁמַע שְׁאֶפְלוּ
בְּדַרְכְּךָ הַכֹּל מִשְׁתוֹקְקִים לְלַכֵּת אַחֲרֶיךָ. הִחְזִיר
רֵאשׁוֹ וְרָאָה אוֹתוֹ. אָמַר, וְדַאי יֵשׁ אֶצְלוֹ שְׁלִיחוֹת,
שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת בְּכֹל,
וְכִמָּה שְׁלוּחִים יֵשׁ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁלֹא
תֵאמַר דְּבָרִים שֵׁישׁ בָּהֶם רוּחַ בְּלִבָּד, אֲלֵא אֶפְלוּ
אוֹתָם דְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם רוּחַ.

פְּתַח וְאָמַר, (חֲבִיקוּק ב) כִּי אֲבִן מִקִּיר תִּזְעַק וְכַפִּיס
מֵעֵץ יִעֲנָנָה. כִּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִזְהַר
מִחֲטָאִיו שְׁלֹא יִחְטָא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאִם
יֵאמַר מִי יַעֲיֵד בּוֹ? הָרִי אֲבָנֵי בֵיתוֹ וְעֵצִים שֶׁל
בֵּיתוֹ יַעֲיֵדוּ בּוֹ. וְלִפְעָמִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה בָהֶם שְׁלִיחוֹת. בֹּא רֵאָה, מִטָּה אֶהְרֵן שֶׁהוּא
עֵץ יָבֵשׁ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה בּוֹ אֶת רֵאשִׁית
הַנְּסִים, וְשִׁתִּי שְׁלִיחוֹת נַעֲשׂוּ בּוֹ. אֶחָד שֶׁהוּא עֵץ
יָבֵשׁ וּבִלְע אֶת אוֹתָם הַתַּנּוּנִים שְׁלָהֶם, וְאֶחָד
שֶׁהָרִי לְשַׁעַר אַחַת חֲזַר בְּרוּחַ וְנַעֲשֶׂה בְרִיָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תִּפְּח רֹוּחַם שֶׁל אוֹתָם
 שְׁאוּמְרִים, שְׁלֹא עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַחְיֹות מֵתִים, וְאֵיךְ יַעֲשֶׂה מֵהֶם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה.
 יבֹאוּ יִרְאוּ אוֹתָם הַטְּפָשִׁים אֶת הַרְשָׁעִים,
 הַרְחוּקִים מִן הַתּוֹרָה, רְחוּקִים מִמֶּנּוּ, בְּיַד אֲהֲרֹן
 הָיָה מִטָּה, עֵץ יָבֵשׁ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפִי שְׁעָה
 הַפֶּךְ אוֹתוֹ לְבְרִיָּה מְשֻׁנָּה בְרוּחַ וְגוּף. אוֹתָם גּוּפִים
 שְׁהִיוּ בָהֶם רֹוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת וְשִׁמְרוּ אֶת
 מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְהִשְׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה,
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טָמֵן אוֹתָם בְּעֶפֶר – אַחַר כֵּךְ
 בְּזִמְן שְׁיַחֲדֵשׁ אֶת הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה
 שְׁיַעֲשֶׂה אוֹתָם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁאוּתוֹ גּוּף
 שְׁהִיָּה, יְקוּם. מִשְׁמַע שְׁכָתוּב (ישעיה כו)
 יַחְיֹו מֵתֵיךְ וְלֹא כָתוּב יִבְרָא, מִשְׁמַע שְׁהֵם בְּרִיּוֹת
 אֲבָל יַחְיֹו. שְׁהִרִי עֵצָם אַחַת נִשְׁאַרְת מִן הַגּוּף
 תַּחַת הָאֲדָמָה, וְהִיא לֹא נִרְקַבֶת וְלֹא תִבְלָה
 בְּעֶפֶר לְעוֹלָמִים, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יִבְרַךְ אוֹתוֹ, וְיַעֲשֶׂה אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁאוּר שְׁבַעֲסָה,
 וְתַעֲלֶה וְתִתְּפֹשֵׁט לְאַרְבַּע פְּנוֹת, וּמִמֶּנָּה יִשְׁתַּכְּלֵל
 הַגּוּף וְכָל אֵיבָרָיו, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתֵּן בוֹ
 רוּחַ אַחַר כֵּךְ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כֵּךְ הוּא.

ובא רֵאָה, אוֹתָהּ עֵצִים בְּמָה הִתְרַכְּכָה? בְּטַל,
שְׁכָתוֹב כִּי טַל אוֹרוֹת טַלְף וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֲמַר אֶל אֶהֱרֵן קַח מִטָּף
וְנִטָּה יָדָךְ עַל מַיְמֵי מִצְרַיִם עַל נִהְרָתָם
עַל יֵאֲרִייהֶם וְעַל אֲגַמִּיהֶם וְעַל כָּל מְקוֹה מַיְמֵיהֶם
וַיְהִי דָם וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יֵשׁ לְהִסְתַּכַּל
בַּפְּסוּק הַזֶּה, וְאִיךָ יָכוֹל לְלַכֵּת לְכָל הַמְּקוֹמוֹת
הַלְלוּ? [ולא עוד, אלא] וְעוֹד, שְׁהָרִי כְּתוּב וַיִּמְלֵא
שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵי הַכּוֹת ה' אֶת הַיָּאֵר. אֶת הַיָּאֵר
כְּתוּב, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ עַל מַיְמֵי מִצְרַיִם עַל נִהְרָתָם
עַל יֵאֲרִייהֶם וְעַל אֲגַמִּיהֶם?

אָמַר, מַיְמֵי מִצְרַיִם הָיָה הַנִּילוּס, וּמִשָּׁם
מִתְמַלְאִים כָּל אוֹתָם שְׁאָר אֲגַמִּים
וַיֵּאֲרִי וּמַעֲיָנוֹת וְכָל מַיְמֵיהֶם, וְעַל זֶה אֶהֱרֵן לֹא
נִטָּה לְהַכּוֹת, רַק אֶת הַנִּילוּס לְבַדּוֹ. וּבֵא רֵאָה
שְׁכָכָה זֶה, שְׁכָתוֹב וְלֹא יָכֹלוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מִים
מִן הַיָּאֵר.

אָמַר רַבִּי אַבְא, בֵּא רֵאָה, מִיָּם תַּחְתּוֹנִים נַפְרָדִים
לְכַמָּה צְדָדִים, (וּמִיָּם עֲלִיוֹנִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה וְגו')
[עֲלִיוֹנִים שְׁהָרִי] וּמִיָּם עֲלִיוֹנִים מִתְכַּנְּסִים לְבֵית
כְּנוּס הַמַּיִם, שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ

המים מתחת השמים אל מקום אחד, וכתוב
 ולמקוה המים קרא ימים. הפסוק הזה פרשוהו,
 ובא ראה, אותו רקיע שיש בו שמש ולבנה,
 כוכבים ומזלות, זהו בית כנוס למים הרבים,
 שהוא נוטל כל המים ומשקה את הארץ, שהוא
 עולם תחתון, כיון שנוטל את המים, מפזר
 אותם ומחלק אותם לכל עבר, ומשם הוא
 משקה את כלם.

ובזמן שדין שורה, העולם התחתון לא יונק
 מאותו רקיע, ויונק מצד השמאל, ואז
 נקרא (ישעיה לז) חרב לה' מלאה דם. אוי לאותם
 שיונקים ממנה אז ומשקים ממנה, שבאותו זמן
 הם יונק משני צדדים, היא מתחלק לשני
 חלקים, לבן ואדם, ואז שופך ליאר את החלק
 של מצרים, ומלקה למעלה ומלקה למטה, ולכן
 ישראל שותים מים והמצרים דם.

אם תאמר שזה היה משום הגעל ולא יותר –
 בא ראה, שותים את הדם ונכנס למעיהם
 ומתעלה ובוקע, עד שהיו ישראל מוכרים להם
 מים במקוון, ואז שותים מים, ומשום כך ראשית
 הלקאתם היתה דם.

רבי יצחק פתח פסוק זה, (תהלים קמה) **אַרומֶמֶךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעֶד.** **בֵּא רְאֵה, דָּוִד כְּנָגַד דְּרָגָתוֹ אוֹמֵר, שְׁכַתְּבֵנִי אֱלֹהֵי, שְׁלִי. מִשׁוֹם שְׂרָצָה לְהַעֲלוֹת שְׂבָחוֹ וְלְהַכְנִיִּס אוֹתוֹ לְאוֹר עֲלִיּוֹן לְהַתְּעַרֵּב זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֹּל אַחַד, מִשׁוֹם כֶּךָ אַרומֶמֶךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְגו'.**

שְׁשַׁנְיָנוּ, כָּל יְמוֹת דָּוִד הִשְׁתַּדַּל לְתַקֵּן אֶת הַכֶּסֶף וְלְהַאִיר פְּנֵיהָ כְּדֵי שְׁתַּגֵּן עָלָיו, וְיִוָּאֵר תָּמִיד הָאוֹר הַתְּחַתּוֹן בְּאוֹר הָעֲלִיּוֹן לְהִיּוֹת הַכֹּל אַחַד. וְכִשְׁבָּא שְׁלֵמָה, מְצָא הָעוֹלָם שָׁלֵם, וְהִלְבְּנָה הַתְּמַלְאָה, וְלֹא צָרִיךְ לְטַרַח עָלֶיהָ לְהַאִירָהּ.

בֵּא רְאֵה, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַחַת נְקָמוֹת מֵעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, הַתְּעוֹרֵר הַשְּׁמַאֲל, וְהַתְּמַלְאָה הַלְּבָבָה מֵאוֹתוֹ הַצַּד דָּם. וְאִזּוּ נִבְעוּ מַעֲיִנוֹת וּנְחָלִים שֶׁל מָטָה, כָּל אוֹתָם שֶׁל צַד שְׁמַאֲל בְּדָם, וְלִכֵּן הַדִּין שֶׁלָּהֶם דָּם.

בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁהָדָם הַזֶּה מִתְּעוֹרֵר (כְּשֶׁהַדִּין מִתְּעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם בְּגַלְל אוֹתוֹ דָּם שֶׁל הַהֲרוּגִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּעוֹרֵר) **עַל הָעָם, אוֹתוֹ דָּם שֶׁל הַהֲרוּגִים הוּא שִׁיתְּעוֹרֵר עָלֵיהֶם עִם אַחַר וְהוֹרֵג אוֹתָם, אֲבָל [כְּפַעַת]**

במצרים לא רצה הקדוש ברוך הוא להביא עליהם עם אחר לעורר עליהם דם, משום שישׁראל היו ביניהם ולא יצטערו משום שדריים בארצם, אבל הקדוש ברוך הוא הכה אותם בדם בנהרות שלהם, שלא היו יכולים לשתות.

ומשום שהשלטון שלהם שולט באותו נהר, צנה הקדוש ברוך הוא לשליט שלהם בראשונה, כדי שתלקה יראתם בראשונה, משום שהנילוס היה אחד מיראותיהם, וכן שאר היראות שלהם נבעו דם. זהו שכתוב והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.

רבי חייא קם לילה אחד לעסק בתורה, והיה עמו רבי יוסי הקטן, שהיה תינוק. פתח רבי חייא ואמר, (קהלת ט) לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינה כי כבר רצה האלהים את מעשיך. מה ראה שלמה המלך שאמר פסוק זה? אלא שלמה, כל דבריו היו בחכמה, וזה שאמר לך אכל בשמחה לחמך. בשעה שאדם הולך בדרך הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מקרב אותו אליו ונותן לו שלוה ומנוחה, ואז הלחם והיין שאוכל ושותה בשמחת הלב, בגלל שהקדוש ברוך הוא מרצה במעשיו.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ תִּינוּק, אִם כֶּף, הֲרִי אָמַרְתָּ שְׁכָל
 דְּבָרֵי שְׁלֵמָה הָיוּ בְּחֻכְמָה, אִיפֹה כָּאן
 הַחֻכְמָה? אָמַר לוֹ, בְּנִי, בִּשְׁלֵךְ אֶת בְּשׂוּלְךָ וְתִרְאֶה
 אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה. אָמַר לוֹ, בְּטָרִם בְּשִׁלְתִּי יִדְעָתִי.
אָמַר לוֹ, מִנֵּין לָךְ?

אָמַר לוֹ, קוֹל אֶחָד שָׁמַעְתִּי מֵאֲבִי שֶׁהִיָּה אוֹמֵר
 בַּפְּסוּק הַזֶּה, שְׁשֵׁלְמָה מְזַהֵר אֶת הָאָדָם
 לְעֵטֶר אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְחָה, שֶׁהוּא צַדִּיק
 יָמִין, וְהוּא רְצוּן, וְהוּא לֶחֶם שְׂפִיתַעֲטֵר בְּחֻדוֹהָ.
 וְאַחַר כֶּף יִתְעַטֵּר בְּיִין, שֶׁהוּא שְׂמָאל, כְּדִי
 שְׁתַּמְצֵא בְּאַמוּנָה שֶׁל הַכֹּל חֻדוֹהָ שְׁלֵמָה, בְּיָמִין
 וּשְׂמָאל, וְכֹאשֶׁר תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם, וְאִזּוֹ כָּל
 הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת בְּעוֹלָם. וְכֹל זֶה כְּשִׁמְתַּרְצֶה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 כִּי כָּבֵד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיךָ. בָּא רַבִּי חִיָּיא
 וּנְשָׁקוּ. אָמַר, חִיִּיךָ בְּנִי, דְּבַר זֶה הַשְּׂאֲרָתִי
 בְּשִׁבְלֶךָ, וְעַכְשָׁו יִדְעָתִי שְׁרוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְעֵטֶר אוֹתְךָ בַּתּוֹרָה.

עוֹד פָּתַח רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, אָמַר אֵל אֶהְרֵן קַח
 מִטָּף וּנְטָה יָדְךָ עַל מִימֵי מִצְרַיִם. מֶה
 הֵטַעַם אֶהְרֵן וְלֹא מִשֶּׁה? אֵלָּא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, אֶהְרֵן הַמַּיִם עוֹמְדִים בְּמִקְוָמוֹ, וְהַשְּׂמָאל

רוצה להשפיע מים משם. אהרן שבא מאותו צד
יעורר אותו, וכששמאל לוקח אותם, הם חוזרים
להיות דם.

בא ראה, התחתון שבכל הדרגות הוא הכה
בתחלה. אמר רבי שמעון, מהתחתון
מתחיל הקדוש ברוך הוא, וידו מכה בכל אצבע
ואצבע, וכשמגיע לדרגה העליונה שבכל
הדרגות, הוא עושה את שלו ועובר בארץ מצרים
והורג את הכל, ובגלל כך הרג את כל הבכורות
בארץ מצרים, משום שהיא הדרגה העליונה
ובכורת הכל.

ובא ראה, פרעה היה שלטונו במים, (בראשונה
ומהתחתונה התחיל הקדוש ברוך הוא, וכאשר הגיע לדרגתם
העליונה, שהיא הבכורה שבדרגות, הרג כל בכור בארץ מצרים, משום שהיא
מדרגה עליונה והבכורה של הכל. ובא ראה, פרעה היה בכור, ושלטונו במים)
שכתוב (יחזקאל כט) התנים הגדול הרבץ בתוך
יארו. משום כך התהפך נהרו לדם בתחלה. אחר
כך הצפרדעים שהיו נוגפים בהם בקולות,
וועדים ומקרקרים בתוך מעיהם, (מקרקרים בתוך היאור)
ויוצאים מתוך היאור ועולים ליבשה, ומרימים
קולות לכל הצדדים, עד שהם נופלים כמו מתים
בתוך הבית.

וְסוּד הַדָּבָר – כָּל אוֹתָם עֲשֶׂה אוֹתוֹת שְׁעֵשֶׂה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּלֵם הָיוּ מֵתוּךְ הַיָּד
הַחֲזָקָה, וְאוֹתָהּ יָד הַתְּחִזְקָה עַל אוֹתָן דְּרָגוֹת
כָּלֵם וְהַשְׁלֵטוֹן שְׁלָהֶם כְּדִי לְבַלְבֵּל אֶת דַּעְתָּם,
וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת דָּבָר. בֹּא רְאֵה, כָּל
מְדַרְגוֹתֵיהֶם, כִּיּוֹן שְׁיֻזְצָאִים לַעֲשׂוֹת דָּבָר, שֶׁהַכֹּל
רוֹאִים שְׁלֹא יִכּוּלִים [אַחַר כֵּן] לַעֲשׂוֹת דָּבָר.
אֵימְתִי? כִּאֲשֶׁר (בְּגַלֵּל אוֹתָהּ) יָד חֲזָקָה (שׁוֹרָה) שְׁשָׂרְתָהּ
עֲלֵיהֶם. [שְׁכַתוּב] וְשֶׁרֶץ הַיָּאֹר צִפְרֻדְעִים וְעָלוּ
וּבָאוּ בְּבֵיתָךְ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (יִרְמִיָּה לֵא) קוֹל בְּרָמָה
נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תְמֻרוּרִים רָחַל מְבַכָּה עַל
בְּנֵיהָ וְגו'. בֹּא רְאֵה, הַפְּסוּק הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ בְּכַמָּה
מְקוֹמוֹת. וּפְסוּק זֶה קָשָׁה, רָחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ –
בְּנֵי רָחַל הָיוּ יוֹסֵף וּבְנֵימִין וְלֹא יוֹתֵר, וְלֹאֶה
[כָּלֵם] שְׁשֵׁה שְׁבָטִים הָיוּ לָהּ, לָמָּה בְּכַתָּה רָחַל
וְלֹא לֵאֶה?

אַלְא כֵּן אָמְרוּ, כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כֵּט) וְעֵינַי לֵאֶה רְכוֹת.
לָמָּה רְכוֹת? מִשׁוּם שְׁכָל יוֹם יִצְאָה לְפָרֶשֶׁת
דְּרָכִים וְשָׂאֵלָה עַל עֲשׂוֹ, וְהָיוּ אוֹמְרִים לָהּ אֵת
מַעֲשֵׂיו שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, וּפְחָדָה לְפַל בְּגוֹרְלוֹ,
וְהִיתָה בּוֹכָה כָּל יוֹם עַד שֶׁהִתְרַכְּבוּ עֵינֶיהָ.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר: אֶת בְּכִית בְּשָׁבִיל
 אוֹתוֹ צָדִיק כְּדִי שֶׁלֹּא תִהְיֶי בְּגוֹרְלוֹ
 שֶׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, חֲיִיךְ אַחֲוִתְךָ תַעֲמַד בְּפִרְשֵׁת
 דְּרָכִים וְתִבְכֶּה עַל גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאֶת תַּעֲמָדֵי
 בְּפָנִים וְלֹא תִבְכִי עֲלֵיהֶם, וְרַחֵל הִיא הַבּוֹכָה עַל
 גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל.

אָבִי פָּסוּק זֶה הוּא עַל מֵה שֶׁאֲמַרְנוּ. אָבֵל סוּד
 הַדְּבָר, שֶׁרַחֵל וְלֹאֵה הֵן שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, אֶחָד
 עוֹלָם הַנְּכֹסֶה, וְאֶחָד עוֹלָם הַנְּגָלָה, וְלִכְּן זֶה נִקְבְּרָה
 וְנִסְתַּתְּרָה בְּתוֹךְ הַמְעָרָה וְנִתְכַּפְּסֶתָה, וְזוֹ עוֹמְדַת
 בְּפִרְשֵׁת דְּרָכִים בַּנְּגָלָה, וְהַכֹּל כַּצּוּרָה הָעֲלִיוֹנָה,
 וְלִכְּן לֹא הִכְנִיס אוֹתָהּ יַעֲקֹב לַמְעָרָה וְלֹא בְּמָקוֹם
 אַחֵר, שֶׁהָרִי כָּתוּב (שם מח) בְּעוֹד כְּבָרַת אָרְץ לְבָא
 אֶפְרַתָּה, וְלֹא הִכְנִיס אוֹתָהּ לְעִיר, מִשּׁוּם שֶׁהִיא
 יוֹדֵעַ שֶׁמְקוֹמָהּ הִיא בְּמָקוֹם הַנְּגָלָה.

בֵּא רֵאֵה, כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת כֶּךָ: רַחֵל. כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נג) וּכְרַחֵל לְפָנַי גּוֹזְזִיָּה נְאֻלְמָה.
 לְמָה נְאֻלְמָה? שֶׁשְׁשׁוּלָטִים שָׂאָר הָעַמִּים, הַקּוֹל
 נִפְסָק מִמֶּנָּה וְהִיא נְאֻלְמָת.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי
 תִּמְרוּרִים. קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע – זֶה

ירוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה. רָחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ – כָּל זְמַן
 שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּגָלוֹת, הִיא מְבַכָּה עֲלֵיהֶם שֶׁהִיא
 הָאֵם שְׁלֵהֶם. מֵאַנָּה לְהִנָּחֵם עַל בְּנֵיהָ, מָה
 הַטַּעַם? כִּי אֵינָנו. כִּי אֵינָם הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)! אֲלֹא
 מִשׁוּם שֶׁבִּעְלָה הוּא קוֹל, הַסְתַּלַּק מִמֶּנָּה וְלֹא
 הִתְחַבֵּר עִמָּה.

וּבֹא רְאֵה, לֹא שָׁעָה אַחַת הִיא בּוֹכָה עַל יִשְׂרָאֵל,
 אֲלֹא בְּכָל זְמַן וְזְמַן שֶׁהֵם בְּגָלוֹת, וְלִכֵּן
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גָרַם לְמִצְרַיִם קוֹל, שֶׁכָּתוּב
 (שְׁמוֹת י"א) וְהִיְתָה צַעֲקָה גְדוֹלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם
 אֲשֶׁר כָּמָהוּ לֹא נִהְיְתָה וְגו'. וְהִזְמִין לָהֶם קוֹלוֹת
 אַחֲרֵים בְּאוֹתָם הַצִּפְרָדְעִים שֶׁהִרִימוּ קוֹלוֹת
 בְּמַעֲיָהֶם, וְהָיוּ נוֹפְלִים בִּשְׁוָקִים כְּמוֹ מֵתִים.

וְתַעַל הַצִּפְרָדֵעַ. הִיְתָה אַחַת וְהוֹלִידָה, וְהִתְמַלְּאָה
 הָאֶרֶץ מֵהֶם. וְהָיוּ כֻּלָּן מוֹסְרוֹת עֲצָמָן
 לְאֵשׁ, שֶׁכָּתוּב וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאָרוֹתֶיךָ. וְמָה הָיוּ
 אוֹמְרוֹת? (תְּהִלִּים טו) בָּאֲנֹו בָּאֵשׁ וּבַבַּיִם וְתוֹצִיאֲנֹו
 לְרוּיָהּ. וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּךָ מָה אֲכַפֵּת לְמִצְרַיִם
 שֶׁכָּל אוֹתָן הַצִּפְרָדְעִים נִכְנָסוֹת לְאֵשׁ? אֲלֹא כֻּלָּן
 נִכְנָסוֹת לְאֵשׁ וְהוֹלְכוֹת בְּתַנּוּר וְלֹא מֵתוֹת. וְאוֹתָן
 שִׁמְתוֹת מָה עָשׂוּ? לָחֵם הָיָה בְּתַנּוּר, וְנִכְנָסוֹת
 לְתוֹךְ הַלֶּחֶם וּמִתְבַּקְּעוֹת, וְיוֹצְאוֹת מֵהֶן אַחֲרוֹת

וְנִשְׁאַבוֹת לְתוֹךְ הַלְחָם. בָּאוּ לְאָכַל מִמֶּנּוּ, אוֹתָהּ
פֶּת הַפֶּכֶה לְצַפְרֵדַע בְּמַעֲיָהֶם וְרוֹקְדוֹת, וּמְרִימוֹת
קוֹלוֹת עַד שֶׁהָיוּ מֵתִים, וְזֶה קָשָׁה לָהֶם מֵהַכֹּל.

בֵּא רָאָה, כְּתוּב וְשָׂרֵץ הַיָּאֵר צַפְרֵדַעִים וְעָלוּ וּבָאוּ
בְּבֵיתָךְ וּבַחֲדָר מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ. פְּרַעַה
לָקָה רֵאשׁוֹן מִכָּלֶם, וְיוֹתֵר מִכָּלֶם, כִּדִּי שְׂיֵהִיָּה שֵׁם
הָאֵלוֹהַּ מִבְּרַךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא
פוֹקֵד מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם בְּכֹל מַה שֶׁעוֹשִׂים.

כְּתוּב (בראשית יב) וַיִּרְאוּ אֹתָהּ שְׂרֵי פְרַעַה וַיְהִלְלוּ
אֹתָהּ אֶל פְּרַעַה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרַעַה.
פְּסוּק זֶה לְדַרְשָׁה הוּא בָּא. שְׁלֹשָׁה פְרַעַה כָּאֵן.
אֶחָד בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְאֶחָד בִּימֵי יוֹסֵף, וְאֶחָד בִּימֵי
מֹשֶׁה שֶׁהִלְקֵהוּ בְּמַקְלוֹ. (הַפְּסוּק הַזֶּה בְּלוּ הַתְּקִיִּם בְּפְרַעַה
הֵרֵאשׁוֹן, אֲכַל בְּשַׁעַה וְכוּ') (וְהַפְּסוּק הַזֶּה הַתְּקִיִּם).

פְּרַעַה הֵרֵאשׁוֹן, בְּשַׁעַה שֶׁנִּלְקַחָה שָׂרָה אֵלָיו,
רִמְזוּ לְאֲמָנִים וְצִירוֹ בְּחֲדָרוֹ אֶת דְּמוּתָהּ
עַל מִטְתּוֹ בְּכַתֵּל. לֹא נִחָה דַעְתּוֹ עַד שֶׁעָשׂוּ אֶת
דְּמוּתָהּ שֶׁל שָׂרָה עַל לוּחַ עֵץ, וּכְשֶׁהָיָה עוֹלָה
לְמִטְתּוֹ, הִעֲלָה אוֹתָהּ עִמוֹ. כָּל מֶלֶךְ שֶׁבָּא אַחֲרָיו
הָיָה רוֹאֶה אוֹתוֹ דְּיוֹקָן מְצִיר בְּצִיּוֹר, וְהָיוּ נִכְנָסִים
לְפָנָיו בְּדַחְנִים, וּכְשֶׁעוֹלָה לְמִטְתּוֹ הָיָה נִהְנָה

מאותו ציור, לכן המלך לקה כאן יותר מהכל. (בא וראה) הינו מה שכתוב ובחדר משכבך ועל מטתך, ואחר כך ובבית עבדיך ובעמך. ובכלם לא כתוב על מטתם, אלא רק לו לבדו.

סדר הלימוד ליום כח כסלו [יום 87 בשנה]

רבי אבא פתח, (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת. פסוק זה נאמר ואמרו אותו החברים, אבל בא ראה, כשאותם נחלים נכנסים לתוף הים, והים לוקח אותם ושואב אותם לתוכו בשביל שקופאים המים בתוף הים, ואותו הקרח שואב את המים שנכנס בו, ואחר כך יוצאים המים בתקף של הדרום, ומשקה את כל חיות השדה, כמו שנאמר (תהלים קד) ישקו כל חיתו שדי.

ובא ראה, ים שקופא שואב את כל המים ומפשיר בכח הדרום כמו שנתבאר, ומשום כך איננו מלא, ונאמר.

והרי התעוררו בו החברים, אל מקום שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת. מה הטעם הם שבים? משום שאותו נהר ששופע ויוצא

מַעֲדָן לֹא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, וְהוּא מוֹצִיא תָּמִיד מֵיָם לַיָּם, וְעַל זֶה הַיָּמִים שָׁבִים לְלֶכֶת, וְשָׁבִים, וְהוֹלְכִים וְשָׁבִים, וְלֹא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. וּכְשֶׁהוּא שָׁב לְלֶכֶת, כְּדֵי לְלֶכֶת לְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל, וּבָאָה רוּחַ צְפוֹן וְהַיָּמִים קוֹפְאִים, וְרוּחַ הַדְּרוֹם שֶׁהִיא חֲמִימָה, (מִפְּשִׁירָה) מַטִּילָה אוֹתָם לְלֶכֶת לְכָל צַד. וְעַל זֶה הַיָּמִים הַזֶּה יוֹשֵׁב בֵּין שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ, וּבְשָׁבִילָם הוּא עוֹמֵד, וְאַנְיּוֹת הוֹלְכוֹת וְנוֹסְעוֹת לְכָל צַד.

בֵּא רָאָה, כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ בָּא לְמַטְרֹתוֹ בַּשָּׁעָה שֶׁנֶּחֱלַק הַלִּילָה, רוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרְרֶת, שֶׁהִיא מְעוֹרְרֶת חֲבִיבוֹת לְגִבְיָהּ, שְׁאֵלְמָלֵא רוּחַ הַצְּפוֹן אֵין מִתְחַבֵּר הַמֶּלֶךְ עִמָּה, מִשּׁוֹם שֶׁמִּצְפוֹן מִתְחִילָה חֲבִיבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר ב) שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי. וְדְרוֹם מִחֲבֵק בְּאַהֲבָה, שֶׁכְּתוּב וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבִקְנִי. וְאִז כְּמָה בְּדַחְנִים מְעוֹרְרִים שִׁירָה עַד שֶׁבֵּא הַבְּקָר, שֶׁכְּתוּב (אִיּוֹב לח) בְּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי בְקָר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

וּכְשֶׁבֵּא הַבְּקָר, כָּל הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים אוֹמְרִים שִׁירָה, וַיִּשְׂרָאֵל כְּמוֹ כֵן לְמַטָּה, שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה סב) הַמְזַכִּירִים אֶת ה' אֵל דָּמִי לָכֶם. אֵל דָּמִי לָכֶם לְמַטָּה דוֹקָא [בְּלִילָה].

כְּשֶׁנֶחֱלַק הַלַּיְלָה, אוֹתָם שֶׁתְּשׁוּקָתָם לְהִזְכִּיר תָּמִיד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא נוֹתְנִים שְׁנָה לְלֵב, וְעוֹמְדִים לְהִזְכִּיר אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּשֶׁעוֹלָה הַבֶּקֶר, מִקְדִּימִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם, וְכֵן בַּלַּיְלָה כְּשֶׁנֶּחֱשָׁף וְנִדְבַק הַלַּיְלָה בַּחֲשָׁף וְלֵן הַשָּׁמֶשׁ, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב הַמִּזְכִּירִים אֶת ה' אֵל דְּמִי לָכֶם. וְזֶה עִם יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשׁ.

וְלָכֵן הַזִּכְרִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרִים וְעַלָּה עַל פְּרַעַה, אֵלֹהֵי שְׂלֹא שׁוֹכְכִים יוֹמָם וְלַיְלָה, וּמִי הֵם? צְפֻרְדַּעִים, שְׁקוּלָם לֹא שׁוֹכֵךְ תָּמִיד, מִשׁוּם שֶׁהַחֲזִיק בְּעַם הַקְּדוּשׁ שְׂלֹא שׁוֹכְכִים יָמִים וְלַיְלֹת לְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא הָיָה אִישׁ בְּמִצְרַיִם שֶׁיִּכַּל לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה, וּמֵהֶם נִשְׁחַתָּה הָאָרֶץ, וּמִקּוּלָם הָיוּ יוֹנְקִים וַיִּלְדִּים קִטְנִים מֵתִים.

וְאֵם תֹּאמַר, אֵיךְ לֹא יָכְלוּ לְהִרְגֵּ אֹתָם? אֵלֶּה אִם הָרִים אָדָם מִקַּל אוֹ אֶבֶן לְהִרְגֵּ אֶחָת, הַתְּבַקְעָה וַיִּצְאוּ מִמֶּנָּה שֵׁשׁ מִתּוֹךְ מַעֲיָה, וְהוֹלְכוֹת וּמְקַלְקְלוֹת אֶת הָאָרֶץ עַד שֶׁהָיָה מֵהַנִּמְנָע לְקָרֵב אֵלֵיהֶם.

בא וּרְאָה כַּמָּה נְהָרוֹת, כַּמָּה יְאוּרִים יוֹצְאִים
 מִתּוֹךְ הַיָּם הָעֲלִיּוֹן, כְּשֶׁנִּמְשָׁכִים וּמִפְשִׁירִים
 הַמַּיִם וּמִתְחַלְקִים כַּמָּה נְחָלִים לְכַמָּה צְדָדִים,
 לְכַמָּה יְאוּרִים, לְכַמָּה נְהָרוֹת. הַחֶלֶק שֶׁל הַמְּמַנָּה
 שֶׁל צַד מְצָרִים הֵם הַמַּיִם הַמְּרַחֲשִׁים הָאֵלֶּה,
 שְׂאִין לָךְ מַיִם שְׂיוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַיָּם שֶׁלֹּא
 מוֹצִיאִים דָּגִים לְמִינֵיהֶם.

מִי הֵם הַדָּגִים? אוֹתָם שְׁלִיחִים בְּעוֹלָם מְמַנִּים
 לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן אֲדוֹנָם, מְמַנִּים בְּרוּחַ שֶׁל
 חֲכָמָה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, יֵשׁ מַיִם מְגִדְלִים חֲכָמִים,
 וְיֵשׁ מַיִם מְגִדְלִים טִפְשִׁים, לְפִי אוֹתָם נְהָרוֹת
 שֶׁמִּתְחַלְקִים לְכָל הַצְּדָדִים.

וְכֵאן נְהָרוֹת מְצָרִים מְגִדְלִים בְּעֲלֵי כְּשָׁפִים,
 דָּגִים בְּסוּגִים שׁוֹנִים, בְּעֶשֶׂר דְּרָגוֹת שֶׁל
 כְּשָׁפִים, שְׁכָתוּב (דְּבָרִים יח) קוֹסֶם, קְסָמִים, מְעוֹנָן,
 וּמְנַחֵשׁ, וּמְכַשֵּׁף, וְחוֹבֵר, חָבֵר, וְשׂוֹאֵל אוֹב,
 וְיִדְעוֹנִי, וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים. הָרִי עֲשֶׂרָה מִינִים
 שֶׁל חֲכַמַת הַמְּכַשְׁפִּים.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הוֹשִׁיט הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶצְבַּע
 שְׁלוֹ וּבִלְבָב אוֹתָם נְחָלִים וּנְהָרוֹת שֶׁל
 מְצָרִים, וְנִמְנָעוּ אוֹתָם הַדָּגִים שֶׁל הַחֲכָמָה שְׁלֵהֶם.

אָחַד הַתְּהַפֵּךְ לְדָם, וְאָחַד שֶׁהֶעֱלוּ הַדְּגִים קוֹלוֹת
[שְׁכַל הַדְּגִים תְּלוּיִים] בְּלִי תוֹעֵלֶת, וְלֹא בָּאָה
עֲלֵיהֶם רוּחַ שֶׁל אוֹתָן חֲכָמוֹת.

עָרַב – כְּאוֹתָהּ דְגָמָא, שֶׁעָרַב לָהֶם מִיְנֵי חֲכָמָה
שְׁלָהֶם, וְלֹא יָכַל לְהַדְבִּיק, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
אֶפְלוּ שְׁאֵלָה שֶׁנִּמְצְאוּ בְּאָרֶץ, מִשְׁחִיתִים אוֹתָם
בְּאָרֶץ וּמִשְׁחִיתִים אֶת דִּרְכֵיהֶם. עָרַב, מֵה זֶה
עָרַב? עָרַבוּבֵיָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבִגְד כְּלָאִים.
עֲרוּבִין – (ויקרא יט) שֶׁדָּךְ לֹא תִזְרַע כְּלָאִים. מִיְנֵים
רַבִּים בְּהֶרְמַת יָד.

בֵּא רָאָה כְּמָה כַּחוֹת הַתְּעוֹרְרוּ לְמַעְלָה כְּאָחַד,
וּבְלִבָּל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאָחַד כְּדִי
לְבַלְבַּל אֶת הַכַּח הַתְּקִיף שְׁלָהֶם לְמַעְלָה. וְכַל
אוֹתָן גְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמִצְרַיִם, בְּיַד אַחַת זֶה הָיָה, שֶׁהָרִים יָדוּ עֲלֵיהֶם
לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמִשָּׁם אָבְדָה חֲכָמַת מִצְרַיִם,
שְׁכָתוּב (ישעיה כט) וְאָבְדָה חֲכָמַת חֲכָמֵי וּבִינַת
נִבְנִיּוֹ תִסְתַּתֵּר.

וּבֵא רָאָה, כְּתוּב (שם יט) וְסִכְסְכְתִי מִצְרַיִם
בְּמִצְרַיִם. מִצְרַיִם – לְמַעְלָה, בְּמִצְרַיִם –
לְמַטָּה. מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָם חִילוֹת לְמַעְלָה מִמְּנֵים עַל

החילות של מטה, והתערכו כלם. התערכו למעלה, שלא היו המצרים יכולים להתקשר לכשפיהם, באותם מקומות שהיו מתקשרים בהתחלה, שהרי התבלבלו, ועל זה הביא עליהם ערב, חיות שהיו מערבות זה בזה.

כנים – שעלה עפר הארץ. ובא ראה, כל פרי שנולד בארץ, מחיל שלמעלה ממנה שנזרע עליה הוא, והכל היה כמו שלמעלה.

ובא ראה, שבעה רקיעים עשה הקדוש ברוך הוא, כמו זה שבע ארצות. ואותם תחומים שנפרדים במקומם. שבעה רקיעים למעלה, שבעה תחומי ארץ למעלה, כמו כן למטה נפרדות הדרגות, שבעה רקיעים, ושבעה תחומי ארץ. והרי פרשה החברים, בשבע ארצות כגלדי בצלים זה על זה.

ואותם שבעה תחומים של הארץ למעלה, כל אחד ואחד [נפרדים לשבעים ממנים] נפרדים לעשרה, והם מתחלקים לשבעים ממנים שממנים על שבעים עמים, ואותה ארץ תחום לכל עם ועם סביב הארץ הקדושה של ישראל, כמו שנאמר (שיר א) הנה מטתו שלשלמה ששים

גבורים סביב לה מגבורי ישראל. ועשרה בתוכם
טמונים, והם שבעים שסוכבים את הארץ
הקדושה, וזהו למעלה כמו זה למטה.

ובא ראה, אותה ארץ התחום של חלק מצרים,
באותו זמן הושיט הקדוש ברוך הוא
אצבעו, ונולדו להבות אש באותו תחום,
והתיבשו כל אותם תחומים שמרככים במים.
וכל הירק של המים שנובעים אז למטה, נראו
הכנים מעפר הארץ.

והרי נאמר שאהרן היה מכה, אבל משום זה
אהרן היה מכה, להראות שימינו של
הקדוש ברוך הוא שוברת שונאים, כמו שנאמר
(שמות טו) ימינה ה' תרעץ אויב. כמו זה עתיד
הקדוש ברוך הוא להביא על העיר רומא רבתי,
שכתוב (ישעיה לד) ונהפכו נחליה לזפת ועפרה
לגפרית. ועל זה, כל עפר הארץ היה כנים בכל
ארץ מצרים.

רבי יהודה ורבי חייא היו הולכים בדרך. אמר
רבי חייא, כשחברים הולכים בדרך,
צריכים ללכת בלב אחד, ואם נפגשו או
שהולכים עמם הרשעים של העולם, או בני

אָדָם שְׁאִינָם מְהִיכַל הַמֶּלֶךְ, צְרִיכִים לְהַפְרֵד
 מֵהֶם. מִנֵּינ לָנוּ? מִכָּלֵב, שְׁכָתוֹב (במדבר יד) וְעַבְדֵי
 כָּלֵב עֵקֵב הֵיטָה רוּחַ אַחֲרַת עֲמוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרָי.
 מַה זֶה רוּחַ אַחֲרַת? שְׁנַפְרֵד מֵאוֹתָם מְרַגְלִים,
 שְׁכָתוֹב (שם יג) וַיַּעֲלוּ בַּנֶּגֶב וַיָּבֵא עַד חֲבֵרוֹן.
 שְׁנַפְרֵד מֵאוֹתָם מְרַגְלִים וּבָא לְבַדּוֹ לְחֲבֵרוֹן
 לְהַשְׁתַּטַּח עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת.

וְחֲבֵרוֹן נִתְּנָה לוֹ חֵלֶק יִרְשָׁה לְהַחֲזִיק בָּהּ, כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (דברים א) וְלוֹ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר דָּרַךְ בָּהּ. לָמָּה נִתְּנָה לוֹ אֶת חֲבֵרוֹן? אִם
 מִשּׁוּם שֶׁהַשְׁתַּטַּח בְּקַבְרֵי הָאֲבוֹת לְהַנְצִיל מֵאוֹתָהּ
 עֵצָה שְׁלֵהֶם שְׁנַצֵּל - לֹא!

אַלֵּא, סוּד הַדְּבָר שְׁמַעְתִּי, כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (שמואל א-
 ב) וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֶעֱלֶה בְּאַחַת
 עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו עֲלֶה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכָה
 אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֲבֵרֹנָה. כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, כִּיּוֹן
 שְׁהָרֵי מֵת שָׂאוֹל, וְדָוִד נִמְשַׁח בִּימֵי שָׂאוֹל לְקַבֵּל
 מַלְכוּת, כִּיּוֹן שְׁמֵת שָׂאוֹל לָמָּה לֹא הִמְלִיכוּ אֶת
 דָּוִד וְלֹא קִבַּל מַלְכוּת עַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבָא
 לְחֲבֵרוֹן וְקִבַּל מַלְכוּת עַל יְהוּדָה לְבִדְדָה שְׁבַע
 שָׁנִים, וְהִתְעַכַּב שָׁם כָּל שְׁבַע הַשָּׁנִים הַלְלוּ,

וְאַחַר שְׁמַת אִישׁ בְּשֵׁת קָבַל מַלְכוּת עַל כָּל
יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם?

אָלָא הַכֹּל הוּא סוּד לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּאֵ
רְאָה, הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה לֹא קָבְלָה מַלְכוּת
שְׁלָמָה עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה בְּאָבוֹת, וּכְשֶׁהִתְחַבְּרָה
בָּהֶם, נִבְנְהָ בְּנִין שְׁלֵם מֵעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְהָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא שֶׁבַע שָׁנִים, מִשׁוּם שְׁכָלָם בּוֹ.

וְסִימְנָהּ – (מלכים-א ו) וַיִּבְנֶהוּ שֶׁבַע שָׁנִים. זֶהוּ
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. וְלֹא כְּתוּב וַיִּבְנֶהוּ
בְּשֶׁבַע שָׁנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים
עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. מִי אֵלֹה שֵׁשֶׁת
הַיָּמִים? זֶה אֲבָרָהֶם, שְׁכָתוּב (בראשית ב) אֱלֹה
תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, בְּאֲבָרָהֶם.
וְאֲבָרָהֶם נִקְרָא שֵׁשֶׁת יָמִים, וּמִשׁוּם (ויכו) שֶׁהוּא
שֵׁשֶׁת יָמִים, נִבְנְהָ הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ (בְּזֶה) גּוֹן, וַיִּבְנֶהוּ
שֶׁבַע שָׁנִים.

וְבֵא רְאָה, דָּוִד רָצָה לְהִבְנוֹת בְּמַלְכוּת שְׁלָמָה
לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁלֹמֹעַלָה, וְלֹא נִבְנְהָ עַד שֶׁבֹא
וְהִתְחַבְּרָה בְּאָבוֹת, וְעָמַד שֶׁבַע שָׁנִים לְהִבְנוֹת
בְּתוֹכָם. אַחַר שֶׁבַע שָׁנִים נִבְנְהָ בְּכֹל, נִמְשָׁכָה
מַלְכוּתוֹ שְׁלֹא תַעֲבֹר לְעוֹלָמִים. וְאִם לֹא שֶׁנַּעֲשָׂה

בְּחִבְרוֹן לְהִתְחַבֵּר בְּמִקְוֹמוֹ, לֹא נִבְנְתָה מְלָכוּתוֹ
 לְהַמְשִׁיךְ כְּרֵאוּי. כְּמוֹ כֵּן כָּלֵב, הָאִירָה בּוֹ רוּחַ
 חֲכָמָה, וּבֹא לְחִבְרוֹן לְהִתְחַבֵּר בְּאָבוֹת וּלְמִקְוֹמוֹ
 הַלֵּךְ. אַחֵר כֶּךָּ מְקוֹמוֹ הָיָה, וַיִּרְשׂ אוֹתוֹ.

רַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חִזְקִיָּה הָיוּ הוֹלְכִים מְקַפּוֹטְקִיָּא
 לְלוֹד, וְהָיָה עִמָּהֶם יְהוּדֵי אֶחָד עִם מִשָּׂא שֶׁל
 עוֹפּוֹת (שְׁנַקְרָאִים קְטִפִּירָא) עַל חֲמור. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים,
 אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי חִזְקִיָּה, פִּתַח פִּיךָ וְאָמַר דְּבַר
 אֶחָד מֵאוֹתָם דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַמְעֻלִּים שָׂאתָה אוֹמֵר
 לְפָנַי הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה.

פִּתַח וְאָמַר, (מְשַׁלִּי ג) דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נַעַם וְכָל
 נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם. דְּרַכִּיָּה דְּרַכִּי נַעַם – אֵלוֹ
 דְּרַכִּי הַתּוֹרָה, שְׁמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה,
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁרְהָ עָלָיו נַעַם הַשְּׂכִינָה שֶׁלֹּא
 תָּזוּז מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם – שְׁכָל
 שְׁבִילֵי הַתּוֹרָה כָּלָם שְׁלוֹם. שְׁלוֹם לוֹ לְמַעְלָה,
 שְׁלוֹם לוֹ לְמַטָּה. שְׁלוֹם לוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁלוֹם לוֹ
 בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדֵי, מְטַבֵּעַ בְּכִיס בְּפִסּוּק זֶה נִמְצָא.
 אָמַר לוֹ, מִנֵּיִן לָךְ? אָמַר לוֹ, שְׁמַעְתִּי מֵאָבִי,
 וּלְמַדְתִּי כָּאֵן בְּפִסּוּק הַזֶּה דְּבַר טוֹב.

פְּתַח וְאָמַר, פְּסוּק זֶה הוּא בְּשִׁמְתִי צוּרוֹת וּבְשִׁנִּי
צְדָדִים. קוֹרְאִים בּוֹ דְרָכִים, וְקוֹרְאִים בּוֹ
נְתִיבוֹת. קוֹרְאִים בּוֹ נְעַם, וְקוֹרְאִים בּוֹ שְׁלוֹם. מַה
זֶה דְרָכִים, וּמַה זֶה נְתִיבוֹת? מַה זֶה נְעַם, וּמַה
זֶה שְׁלוֹם?

אָלֵא דְרָכִיהָ דְרָכִי נְעַם, הִינוּ שְׂכָתוּב (ישעיה נג)
הַנוֹתֵן בֵּינָם דֶּרֶךְ. שְׁהָרִי כָּל מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא
בְּתוֹרַה דֶּרֶךְ, הִיא דֶּרֶךְ פְּתוּחָה לְכָל, כְּמוֹ זֶה זוֹ
שֶׁפְּתוּחָה לְכָל אָדָם – כֶּךָ דְרָכִיהָ. אֵלּוֹ דְרָכִים
שֶׁפְּתוּחִים מֵהָאֲבוֹת, שְׁכָרוּ בֵּינָם הַגְּדוֹל וְנִכְנָסִים
לְתוֹכוֹ. וְאוֹתָם דְרָכִים נִפְתָּחוֹת לְכָל עֵבֶר וּלְכָל
צְדָדֵי הָעוֹלָם.

וְנְעַם זֶה הוּא נְעִימוֹת שְׂיוּצֵאת מִן הָעוֹלָם הַבָּא,
(ומהעולם הבא מאירות כל המנורות) וּמְאִירָה אֶת כָּל
הַמְּנוֹרוֹת, וְנִפְרָדִים (האורות) לְכָל עֵבֶר. וְאוֹתוֹ טוֹב
וְאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שְׂיוֹנְקִים הָאֲבוֹת נִקְרָא
נְעַם. דָּבָר אַחֵר, הָעוֹלָם הַבָּא נִקְרָא נְעַם.
וּכְשֶׁמֵתְעוֹרֵר הָעוֹלָם הַבָּא, אִזּוֹ כָּל הַטוֹב וְכָל
הַשְּׂמִחָה וְכָל הָאוֹרוֹת וְכָל הַחֲרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
מֵתְעוֹרְרִים, וְלִכֵּן נִקְרָא נְעַם.

וַעֲלֵ זֶה שְׂנִינוּ, רִשְׁעֵי הַגִּיּוֹנִם, בְּשַׁעָה שֶׁנִּכְנָסָת
שְׂבַת, כָּלָם נִחִים, וַיֵּשׁ לָהֶם (חרות) שְׂמִחָה

וּמְנוּחָה בַּשָּׁבֶת. וְכִיּוֹן שְׂיוּצָאת שָׁבֶת, יֵשׁ לָנוּ
 לְעוֹרֵר שְׂמִיחָה עֲלֵינוּהָ עָלֵינוּ כְּדֵי שְׂנַנְצֵל מֵאוֹתוֹ
 הָעֲנָשׁ שֶׁל הָרָשָׁעִים שְׂנֵדוֹנִים מֵאוֹתָהּ שְׁעָה
 וְהִלָּאָה, וַיֵּשׁ לָנוּ לְהִתְעוֹרֵר וְלוֹמַר, (תהלים ז) וַיְהִי
 נֵעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. זֶהוּ נֵעַם עֲלֵינוּ, (תהלים
 שְׂמִיחַת הַכֹּל. וְעַל זֶה, דְּרָכֶיהָ דְּרָכֵי נֵעַם וְכֹל
 נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם.

מַה זֶה נְתִיבוֹתֶיהָ? אֵלּוּ אוֹתָם נְתִיבוֹת וּשְׂבִילִים
 שְׂיוּצָאִים מִלְּמַעְלָה, וְכֹלָם לוֹקַח אוֹתָם בְּרִית
 הַיְחִידִי שְׂנִקְרָא שְׁלוֹם, שְׁלוֹם הַבַּיִת, וּמִכְנֵסִים
 אוֹתָם לַיָּם הַגָּדוֹל. כְּשֶׁהוּא בְּתַקְפוֹ, וְאִזּוֹ נוֹתֵן בּוֹ
 שְׁלוֹם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְכֹל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם. בָּאוּ רַבֵּי
 יִיסָא וְרַבֵּי חִזְקִיָּה וְנִשְׁקוּ לוֹ. אָמְרוּ, וַיְמַה כָּל
 הַדְּבָרִים הָעֲלִיוֹנִים הִלְלוּ טְמוּנִים אֲצִלְךָ וְלֹא
 יִדְעוּנוּ?! הִלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבַיִת שְׁדָה, רָאוּ בְּהַמּוֹת
 שֶׁל הַשְּׁדָה מֵתִים. אָמְרוּ, וַדַּאי דְּבַר שֶׁל בְּהַמּוֹת
 יֵשׁ בְּמָקוֹם זֶה.

אָמַר אוֹתוֹ יְהוּדִי, זֶה שְׂאֲמַרְתֶּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הָרַג בְּמִצְרַיִם כָּל אוֹתָם הַצֵּאֵן, כָּל
 אוֹתָם בְּהַמּוֹת. שְׁלֶשָׁה סוּגֵי מוֹת הָיוּ בְּבְהַמּוֹת,
 אֶחָד דְּבַר, וְאֶחָד אוֹתָם שֶׁהָרַג הַבְּרָד, וְאֶחָד אוֹתָם
 בְּכוֹרֵי הַבְּהַמּוֹת.

וְמָה הִיָּה הַמּוֹת שְׁלֵהֶם? אֵלָּא זֶה כְּתוּב בַּתְּחִלָּה,
 הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה. לָמָּה
 בְּכֻלָּם לֹא כְּתוּב יַד ה'? אֵלָּא כָּאֵן (כְּתוּב יַד אֱלֹהִים, אֵלָּא
 יַד ה') (אֵל יַד ה') זֶה יַד עִם חֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, שְׁהָרִי
 בַּתְּחִלָּה כְּתוּב אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא, וְכֵאֵן כָּל חֲמֵשׁ
 הָאֶצְבָּעוֹת, וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע הִרְגָה מִיֵּן אֶחָד.
 וְחֲמֵשָׁה מֵינִים הָיוּ, שְׁכְּתוּב בְּסוּסִים, בְּחֲמוּרִים,
 בְּגַמְלִים, בְּבָקָר, וּבְצֹאן. הָרִי חֲמֵשָׁה מֵינִים
 לְחֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת, שְׁנִקְרֵאת יַד. מִשּׁוּם כֵּךְ הִנֵּה יַד
 ה' הוֹיָה וְגו' דְּבַר כְּבֵד מְאֹד. שְׁהָיוּ מֵתִים מֵעֲצָמָם
 וְנִמְצְאוּ מֵתִים.

מֵאַחֵר שְׁלֹא חֲזָרוּ הַמְּצָרִים, אוֹתָן אוֹתִיּוֹת
 מִמֶּשׁ חֲזָרוּ וְהִרְגוּ כָּל אוֹתָם
 שְׁנִשְׁאָרוּ, וְדָבַר הַפֶּךָ לְבָרֵךְ. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה?
 אֵלָּא זֶה בְּנוֹחוֹת, וְזֶה בְּתִקְףָה הִרְגוּ, וְשְׁנֵי אֵלֶּה
 הָיוּ בְּמִקּוֹם אֶחָד בְּחֲמֵשׁ אֶצְבָּעוֹת.
בֵּא וְרֵא, דְּבַר אוֹתִיּוֹת שְׁהָיוּ בְּנוֹחוֹת, מוֹת
 בְּמִנוּחָה, שְׁהָיוּ מֵתִים מֵעֲצָמָם. בְּרֵךְ
 שְׁהִתְהַפְּכוּ הָאוֹתִיּוֹת לְתִקְףָה הִרְגוּ וְהִרְגָה הַכֹּל. יִשְׁבוּ
 בְּאוֹתוֹ שְׂדֵה, רְאוּ צֹאן שְׁבָאִים לְמִקּוֹם אֶחָד
 וּמֵתִים שָׁם. קָם אוֹתוֹ יְהוּדֵי לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְרֵא
 שְׁנֵי נֵאדוֹת מְלֵאִים אָרֶס.

פְּתַח וְאָמַר, כְּתוּב וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל וְאֶבְרַכֶּהּ
וְאֶגְדְּלָהּ שְׁמֶהּ וְהָיָה בְּרָכָה. דְּבַר זֶה שֶׁל
רַבִּי אֱלֵעָזָר שָׁאֵמַר (בראשית יב) וְאֶעֱשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל –
כְּנָגַד לָךְ לָךְ. וְאֶבְרַכֶּהּ – כְּנָגַד מֵאַרְצָהּ. וְאֶגְדְּלָהּ
שְׁמֶהּ – כְּנָגַד וּמְמוֹלְדֶתָּהּ. וְהָיָה בְּרָכָה – כְּנָגַד
וּמִבֵּית אָבִיךָ, וְזֶה כְּנָגַד זֶה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הַחֲכָמָה יֵשׁ כָּאֵן. וְאֶעֱשֶׂה
לְגוֹי גְדוֹל – כְּנָגַד צַד יְמִין. וְאֶבְרַכֶּהּ – כְּנָגַד
צַד שְׂמָאל. וְאֶגְדְּלָהּ שְׁמֶהּ – כְּנָגַד צַד הָאֲמֻצָּע.
וְהָיָה בְּרָכָה – כְּנָגַד צַד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל סוּד
הַמְּרַכְבָּה הַקְּדוּשָׁה.

בֵּא רְאֵה, בַּהֲתַעֲוֹרְרוֹת שְׁלִמְטָה מִתַּעֲוֹרֵר לְמַעְלָה,
וְעַד שֶׁלֹּא מִתַּעֲוֹרֵר לְמַטָּה לֹא מִתַּעֲוֹרֵר
לְמַעְלָה לְשֵׁרוֹת עָלָיו. מֵהַ כְּתוּב בְּאַבְרָהָם? וַיֵּצְאוּ
אַתֶּם מֵאוּר כַּשְׂדִּים. וַיֵּצְאוּ אִתְּם – וַיֵּצְאוּ אִתּוֹ הָיָה
צָרִיךְ (לְכַתֵּב)! שֶׁהָרִי כְּתוּב וַיִּקַּח תָּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ
[וְאֵת לוֹט בֶּן הָרֵן] וְגו'. מֵהוּ וַיֵּצְאוּ אִתְּם? אֵלָּא,
תָּרַח וְלוֹט יֵצְאוּ עִם אַבְרָהָם וְשָׂרָה, שְׁפִינֵן שְׁנֵצוּל
אַבְרָהָם מִן הָאֵשׁ, חֲזַר תָּרַח לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ,
וְלִכֵּן וַיֵּצְאוּ אִתְּם. כִּיּוֹן שֶׁהֵם הִתַּעֲוֹרְרוּ תַחֲלָה,
אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָךְ לָךְ.

רבי שמעון אמר, לך לך - לתקונך, לעצמך.
מארצך - מאותו הצד של הישוב שאתה
שוקל, שגולדת בו. וממולדתך - מאותו תולדה
שלך. ומבית אביך - שהרי השגיח בשרש
שלכם. אל הארץ אשר אראך - שם אגלה לך מה
שאתה מבקש. אותו כח שממנה עליה, שהוא
עמק וסתום, מיד - וילך אברם כאשר דבר אליו
ה'. ואנו רצינו ללכת מכאן לדעת סוד החכמה.

(פתח רבי אבא ואמר (צפניה ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה
ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד.
וכתוב (זכריה יד) והיה ה' למלך וגו' ביום ההוא
יהיה ה' אחד ושמו אחד).

רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך. אמר
רבי יוסי לרבי חייא, למה אתה שותק,
הרי הדרך לא מתקנת אלא רק בדברי תורה?
נאנח רבי חייא ובכה. (אמר לו, מהי? אמר לו, אוי וכי)
פתח ואמר (בראשית יא) ותהי שרי עקרה אין לה
ולד. אוי על זה! אוי על אותו זמן שהולידה
הגר את ישמעאל.

אמר לו רבי יוסי, למה? והרי הולידה אחר כך,
והיה לה בן גזע קדוש? אמר לו, אתה

רוֹאֵה וְאֲנִי רוֹאֵה. וְכַךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן
 דָּבָר, וּבְכִיתִי. [ס"א אָמַר לוֹ מַה הִיא אָמַר לוֹ וּוִי
 וכו'] אוֹי עַל אוֹתוֹ הַזְמַן שֶׁבְגָלַל שְׁשָׂרָה
 הַתְּעַכְבָּה, כְּתוּב (בראשית טז) וַתֹּאמֶר שְׂרֵי אֶל אַבְרָם
 וְגו' בֵּא נָא אֶל שְׁפַחְתִּי וְגו'. וְעַל זֶה עֲמָדָה
 הַשְּׁעָה לְהִגָּר לְרֶשֶׁת אֶת שָׂרָה גְבֻרְתָּהּ, וְהָיָה לָּהּ
 בֶּן מֵאַבְרָהָם.

וְאַבְרָהָם אָמַר, לוֹ יִשְׁמַעְאֵל יַחֲיָה לְפָנֶיךָ. וְאָף
 עַל גַּב שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה
 מִבֶּשֶׁר לוֹ עַל יִצְחָק, נִדְבַק אַבְרָהָם בְּיִשְׁמַעְאֵל, עַד
 שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשִּׁיב לוֹ, וּלְיִשְׁמַעְאֵל
 שְׁמַעְתִּיךָ וְגו'. אַחַר כֵּן נִמּוֹל וְנִכְנָס לְבְרִית
 הַקְּדוּשׁ, עַד שֶׁטָּרַם יֵצֵא יִצְחָק לְעוֹלָם.

וְבֵא רֵאָה, אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים עָמַד אוֹתוֹ מִמְּנָה
 שֶׁל בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל וּבִקֵּשׁ לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. אָמַר לוֹ, מִי שֶׁנִּמּוֹל יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּשִׁמְךָ?
 אָמַר לוֹ, כֵּן. אָמַר לוֹ, וְהִרִי יִשְׁמַעְאֵל נִמּוֹל, [וְלֹא
 עוֹד, אֲלֵא שֶׁנִּמּוֹל בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה] אִזּוֹ לְמַה
 אֵין לוֹ חֵלֶק בְּךָ כִּמוֹ יִצְחָק? אָמַר לוֹ, זֶה נִמּוֹל
 כְּרֵאוֹי וּכְתֻקוֹנוֹ, וְזֶה לֹא כֵּן. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂאֵלָה
 נִדְבָקִים בִּי כְּרֵאוֹי לְשִׁמוֹנָה יָמִים, וְאֵלֶּה רְחוּקִים

מִמְּנֵי עַד כַּמָּה יָמִים. אָמַר לוֹ, וְעַם כָּל זֶה, כִּיּוֹן
שְׁנַמּוּל, לֹא יִהְיֶה לוֹ שָׂכָר טוֹב בְּשִׁבִיל זֶה?

אֲוִי עַל אוֹתוֹ זְמַן שְׁנוּלָד יִשְׁמַעְאֵל בְּעוֹלָם
וְנַמּוּל, מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
הִרְחִיק אֶת בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל מִן הַדְּבָקוֹת הָעֲלִיוֹנָה,
וְנָתַן לָהֶם חֵלֶק לְמַטָּה בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה בְּשִׁבִיל
אוֹתָהּ הַמִּילָה שְׁבָהֶם.

וְעֵתִידִים בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל לְשַׁלֵּט בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה
כְּשֶׁהִיא רִיקָה מִהַכֵּל זְמַן רַב, כְּמוֹ
שֶׁהַמִּילָה שְׁלָהֶם רִיקָה בְּלֵי שְׁלֵמוֹת, וְהֵם יַעֲכָבוּ
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב לְמִקּוֹמָם, עַד שִׁישְׁתַּלֵּם
אוֹתָהּ זְכוּת שֶׁל בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל.

וְעֵתִידִים בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל לְעוֹרֵר קְרֻבוֹת חֲזָקִים
בְּעוֹלָם וּלְהַתְּכַנְּסוֹת בְּנֵי אָדוּם
עֲלֵיהֶם, וְיַעֲוֹרְרוּ בָּהֶם קָרֵב, אֶחָד עַל הָיִם, וְאֶחָד
עַל הַיַּבְּשָׁה, וְאֶחָד סְמוּךְ לִירוּשָׁלַיִם, וְיִשְׁלִטוּ אֵלָהּ
בְּאֵלָהּ, וְאַרְץ הַקְּדוּשָׁה לֹא תִמָּסַר לְבְנֵי אָדוּם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְעוֹרֵר עִם אֶחָד מִסוּף הָעוֹלָם עַל
רוּמֵי הַרְשָׁעָה, וְיַעֲרֹךְ בָּהּ קָרֵב שְׁלֵשָׁה
חֲדָשִׁים, וְיִתְכַנְּסוּ שָׁם עַמִּים, וְיִפְּלוּ בִידֵיהֶם, עַד
שִׁיתְכַנְּסוּ כָּל בְּנֵי אָדוּם עֲלֵיהָ מִסוּפֵי כָּל הָעוֹלָם,

וְאִזּוּ יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (ישעיה לד) כִּי זָבַח לֵה' בְּבַצָּרָה וְגו'. אַחַר זֶה
 מַה כָּתוּב? לְאַחֲזוּ בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְגו'. וַיִּכְלֶה אֶת
 בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל מִמֶּנֶּה, וַיִּשְׁבֵּר כָּל הַחִילּוֹת-כַּחוֹת
 שְׁלֹמְעָלָה, וְלֹא יִשְׂאֵר כַּח לְמַעְלָה עַל הָעַם שֶׁל
 הָעוֹלָם, אֲלֵא כַּח יִשְׂרָאֵל לְבִדּוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים
 קכא) ה' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ.

מִשּׁוּם שֶׁהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּיָמִין, וְתוֹרָה בְּיָמִין, וְעַל
 זֶה בְּיָמִין תְּלוּי הַכֹּל, וְשֵׁנִינוּ שְׁצָרִיךְ לְזַקֵּף
 אֶת הַיָּמִין עַל הַשְּׂמָאל, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁוּהָ, שְׁכָתוּב
 מִיְמִינוּ אִשׁ דָּת לְמוֹ. וּבְזִמְן שְׂיָבֵא, (תהלים ס)
 הוֹשִׁיעָה יְמִינֶךָ וְעַנְנֵי. וּבְאוֹתוֹ זִמְן כָּתוּב, כִּי אִזּוּ
 אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּרָה לְקִרְא כָּל־שֵׁם ה'
 לְעַבְדּוֹ שְׁכֵם אֶחָד. וְכָתוּב בַּיּוֹם הַזֶּה ה' יִהְיֶה ה'
 אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פְּרֻשַׁת בֵּא (דף ל"ב ע"ב - דף מד' ע"א)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֵּא אֶל פְּרַעֲהַ כִּי אֲנִי
 הַכֹּבֵדְתִי אֶת לְבֹו וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה
 פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים פט) אֲשָׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה
 ה' בְּאוֹר פְּנִיךָ יִהְלָכוּן. כְּמֵה צְרִיכִים בְּנֵי אָדָם
 לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִשְׁמֹר מִצְוֹת

הַתּוֹרָה כְּדֵי שְׂיִזְכּוּ בָּהּ לְעוֹלָם הַבָּא, וְלִהְצִיל
 אוֹתָם מִכָּל הַקְטְרוּגִים שְׁלַמְעֵלָה וּמַטָּה, מִשּׁוּם
 שְׁהָרִי כְּמוֹ שְׁנַמְצָאִים מִקְטְרָגִים בְּעוֹלָם לְמַטָּה,
 כִּן גַּם נִמְצָאִים מִקְטְרָגִים לְמַעְלָה שְׁעוֹמְדִים עַל
 בְּנֵי אָדָם.

אוֹתָם שְׁעוֹשִׂים מְצוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדַרְךְ
 יִשְׂרָאֵל בִּירְאַת אָדוֹנָם, כְּמָה סְנַגּוּרִים
 שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (איוב לג)
 אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְּאָךְ מְלִיץ אֶחָד מִנִּי אֶלְפֵךְ וְגו'.
 וְכָתוּב וַיִּחַנְּנוּ וַיֹּאמֶר פְּדֵעֵהוּ מִרְדַּת שַׁחַת
 מִצָּאתַי כִּפֹּר. מִשּׁוּם כִּן אֲשָׁרִי מִי שְׁשׁוֹמֵר
 מְצוֹת הַתּוֹרָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲיִיא, אִם כֵּן, לְמָה צָרִיךְ כָּאֵן
 מִלְּאָךְ שְׂיִהְיֶה סְנַגּוּר עַל הָאָדָם, וְהָרִי
 כְּתוּב (משלי ג) כִּי ה' יִהְיֶה בְּכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלֶךָ
 מִלְּכָד, וְכָתוּב (תהלים קכא) ה' יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע.
 שְׁהָרִי רוֹאֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל מָה שְׁאָדָם
 עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרָע. וְכֵן הוּא אוֹמֵר,
 (ירמיה כג) אִם יִסְתַּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ
 נְאֻם ה'.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל כֵּן הוּא וְדָאִי, אֲבָל
 הָרִי כְּתוּב (איוב ב) וְגַע אֶל עֲצָמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ.

וְכָתוּב וַתְּסִיתַנִּי בּוֹ לְבַלְעוֹ חֲנָם. לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי
 רְשׁוֹת נְמִסְרָה לְצַד הָאֲחֵר לְקַטְרֵג [וְהִרְשׁוֹת
 נְמִסְרָה] עַל דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם [לְמִי שֶׁלֹּא
 הִצְטַרְף] וְלִהְמָסֵר בְּיָדוֹ, וְכָל הַדְּרָכִים הִלְלוּ
 טְמוּנִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵינְךָ כְּדָאֵי
 לְלַכֵּת אַחֲרֵיהֶם, מְשׁוּם שֶׁאֵלּוּ הִנְהַגְוֹת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְאֵין בְּנֵי אָדָם רְשָׁאִים לְדַקְדֵּק
 אַחֲרֵיהֶם, פָּרַט לְאוֹתָם צְדִיקֵי אֲמַת שְׂיֹדְעִים אֶת
 סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ שֶׁל הַחֲכָמָה לְדַעַת
 אוֹתָם דְּבָרִים נִסְתָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (שם א) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי
 הָאֱלֹהִים לְהִתִּיצֵב עַל ה' וַיָּבֹאוּ גַם הַשָּׁטָן
 בְּתוֹכָם. וַיְהִי הַיּוֹם – זֶה רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם, כְּמוֹ זֶה, וַיְהִי
 הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ שָׁמָּה. אוֹתוֹ יוֹם הִיָּה יוֹם טוֹב שֶׁל
 רֵאשׁ הַשָּׁנָה.

וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים – אֵלּוּ מְמַנִּים גְּדוּלִים
 שְׁלוּחִים בְּעוֹלָם, לְהַשְׁגִּיחַ בְּמַעֲשֵׂי בְּנֵי
 הָאָדָם. לְהִתִּיצֵב עַל ה' – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-א כב)
 וְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם עִמָּד עָלָיו מִיְמֵינוּ וּמִשְׁמָאלוֹ.
 אֲבָל לְהִתִּיצֵב עַל ה', בְּפִסּוּק זֶה מְצָאנוּ אֶהְבַּת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יִשְׂרָאֵל, מְשׁוּם שֶׁהַשְּׁלוּחִים

הָלְלוּ, שְׁמַמְנִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם,
 הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְלוֹקְחִים אֶת כָּל אוֹתָם
 הַמַּעֲשִׂים, וּבִיּוֹם שָׁבָא הַדִּין לַעֲמֵד לְדוֹן הָעוֹלָם,
 נַעֲשִׂים קְטִיגוֹרִים לַעֲמֵד עַל בְּנֵי אָדָם. וּבֵא רְאֵה,
 מִכָּל הָעַמִּים שְׁבָעוֹלָם לֹא עוֹמְדִים לְהַשְׁגִּיחַ
 בְּמַעֲשֵׂיהֶם רַק עַל יִשְׂרָאֵל לְבָדָם, מִשּׁוּם שְׂאֵלָה
 בְּנִים שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וּכְשֵׁלֵא נִמְצְאִים הַמַּעֲשִׂים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּרָאוּי,
 כְּבִיכּוֹל אוֹתָם שְׁלוּחִים מְמַנִּים,
 כְּשִׁרוּצִים לַעֲמֵד עַל אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
 הֵם עוֹמְדִים וְדַאי עַל ה', שֶׁהָרִי כְּשִׂישְׁרָאֵל עוֹשִׂים
 מַעֲשִׂים שְׁלֹא כְּשָׂרִים, כְּבִיכּוֹל מְתָשִׂים כַּחוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁעוֹשִׂים מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים,
 נוֹתְנִים כַּח וְתִקֵּף לַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה כְּתוּב
 (תהלים סח) תָּנוּ עַז לְאֱלֹהִים. בְּמָה? בְּמַעֲשִׂים כְּשָׂרִים,
 וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ יוֹם כָּל הַשָּׂרִים הַגְּדוֹלִים הַמְּמַנִּים
 הַתְּכַנְסוּ עַל ה'. עַל ה' וְדַאי, שֶׁהָרִי כִּיּוֹן שֶׁהַתְּכַנְסוּ
 עַל יִשְׂרָאֵל, הֵם הַתְּכַנְסוּ עֲלֵיו.

וַיְבֹא גַם הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם. גַּם – לְרַבּוֹתוֹ עֲלֵיהֶם,
 שְׁכַלְם בָּאִים לְהִיּוֹת קְטִיגוֹרִים עַל יִשְׂרָאֵל,
 וְזֶה נוֹסֵף עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמְּלָשִׁין הַגְּדוֹל
 מְכַלְם, קְטִיגוֹר מְכַלְם. כִּיּוֹן שְׂרוּאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא שְׁכָלָם בְּאִים לְקַטְרֵג, מִיד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל
הַשֵּׁטֶן מֵאֵין תָּבֵא. וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מֵאִיפֹה הָיָה בָּא? אֲלֹא לְהַבִּיא אֶת
הַמַּעֲשֵׂה לְרַצּוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשֵּׁטֶן וְגו' וַיַּעַן הַשֵּׁטֶן אֶת ה'
וַיֹּאמֶר מְשׁוּט בְּאָרֶץ. מִכָּאן לְמַדְנֵנו
שִׁישׁוּב הָאָרֶץ נִמְסָר לְצַדִּידִים אַחֲרִים, פָּרַט לְאָרֶץ
יִשְׂרָאֵל לְבִדְהָ. כִּיּוֹן שֶׁאִמַר מְשׁוּט בְּאָרֶץ, הַשְּׂגִיחַ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת מִלְּשִׁין עַל
יִשְׂרָאֵל. מִיד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשֵּׁטֶן הַשְּׂמֵת לְבָךְ
עַל עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֵהוּ בְּאָרֶץ.

רָאָה שְׁעָה לָתֵת לוֹ חֶלֶק בְּמָה שִׁיתַּעֲסֵק, וַיִּפְרֵד
מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ, לְרוּעָה שְׂרָצָה
לְהַעֲבִיר אֶת צֵאֲנוּ בְּנֶהָר אֶחָד וְכו', מִיד הַתַּעֲסֵק
בוֹ אוֹתוֹ שֵׁטֶן וְלֹא קַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל.

וַיַּעַן הַשֵּׁטֶן אֶת ה' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יִרָא אִיּוֹב
אֱלֹהִים. אֵין תְּמִיּהָה עַל עַבְדֵי שְׂרַבּוּ עוֹשֵׂה
לוֹ כָּל רַצּוֹנוֹ שִׁיְהִיָּה יִרָא מִמֶּנּוּ. הִסֵּר מִמֶּנּוּ אֶת
הַשְּׂגִחַתְךָ, וְתִרְאֶה אִם יִפְחַד מִמֶּךָ אִם לֹא.

בֹּא רָאָה, בְּשַׁעַת צָרָה, כְּשֶׁנִּתֵּן חֶלֶק אֶחָד לְצַד
הַזֶּה לְהַתַּעֲסֵק בוֹ, נִפְרֵד אַחֵר כֶּךָ מֵהַכֹּל. כְּמוֹ

זֶה שְׁעִיר בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, שְׁעִיר בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, כְּדִי
שְׂיִתְעַסֵּק בּוֹ וַיַּעֲזֹב אֶת יִשְׂרָאֵל עִם מַלְכָּם, וְכֹאֵן
הַגִּיעַ זְמַן לְטַל חֶלֶק זֶה מִכָּל זֶרַע אַבְרָהָם בְּצַד
הָאֲחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כב) הִנֵּה יִלְדָה מִלְכָּה גַם
הִיא וְגו' אֶת עוֹץ בְּכוּרוֹ וְגו'.

וּבֵא רֵאֵה, בְּשַׁעֲהָ שֶׁאָמַר מְשׁוּט בְּאַרְץ, רְצָה
מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת דִּין בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי דִין הָיָה
לוֹ עַל אַבְרָהָם לְתַבַּע מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מְשׁוּם שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה דִין בְּיִצְחָק כְּשֶׁהִקְרַב עַל גְּבִי
הַמְּזֻבַּח, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה לוֹ לְהַחֲלִיף קֶרֶבֶן שֶׁמִּזְמַן
עַל הַמְּזֻבַּח בְּאַחֵר, [וְכֵן בְּכָל צַד שְׁלוֹן] כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר לֹא יִחְלִיפוּנוּ. וְכֹאֵן עָמַד יִצְחָק עַל גְּבִי
הַמְּזֻבַּח וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם מִמֶּנּוּ קֶרֶבֶן וְלֹא נַעֲשָׂה בּוֹ
דִין, וְרְצָה אֶת זֶה מֵעַם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ
שֶׁרְצָה אֶת דִּינוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְכַמֵּה דוּרוֹת מֵאַחֵר
יוֹתֵר, וְכָל מֵה שֶׁרְצָה – רְצָה בְּדַרְךְ דִּין.

וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּצַל יִצְחָק וְהִתְחַלֵּף קֶרֶבֶנוּ, הַזְמִין
לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מִקְטָרֵג זֶה
לְחֻלְקוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה יִלְדָה מִלְכָּה גַם הִיא
וְגו' אֶת עוֹץ בְּכוּרוֹ. וְכֹאֵן הַגִּיעַ לְטַל חֶלְקוֹ עָלָיו
מִכָּל זֶרַעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם וְלֹא יִקְרַב לְצַד אַחֵר.

והכל בא בדין (אצל). כמו שהוא דין – כף נדון. משום שאיוב מקרובי העצה של פרעה היה, וכשעמד פרעה על ישראל, רצה להרג אותם. אמר לו, לא, אלא קח ממונם ושלט על גופם בעבודה קשה, ואל תהרג אותם. אמר לו הקדוש ברוך הוא, חייך, באותו דין ממש תהיה נדון. מה כתוב? (איוב ב) **אולם שלח נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו וגו'.** במה שהוא דין – כף נדון. ואף על גב שבכל השאר היה ירא מהקדוש ברוך הוא.

סדר הלימוד ליום כט כסלו [יום 88 בשנה]

בא וראה מה כתוב, אף את נפשו שמר. ונתנה לו רשות לשלט על הבשר, משום הסוד שכתוב (בראשית ו) **קץ כל בשר בא לפני, ופרשוה, בא לפני ודאי.** וזהו קץ כל בשר, ולא רוח. ונאמר שהוא קץ שבא מצד החשך, כמו שנאמר (איוב כח) **קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר.** ולכל בשר, משום שיש קץ אחר, ונקרא קץ הימין, וזהו קץ אחר מצד השמאל שהוא חשך, ולכן נתנה לו רשות בעצמו ובשרו.

וּתְסִיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ. אִם כֶּן, לֹא בְּדִין הָיָה, אֲלֵא
 בְּמֵאֲמַר אוֹתוֹ מְקַטְרֵג שֶׁהִסִּית אֹתוֹ
 וְהִסְטָה אוֹתוֹ, אֲלֵא הִכֵּל הָיָה בְּדִין. וְכֵן אָמַר לוֹ
 אֲלֵיהוּא, (שם לד) כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלַם לוֹ וּכְאֲרַח
 אִישׁ יִמְצִיאָנוּ. וְכֵן הָיָה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, כְּמוֹ שֶׁהוּא
 גָּזַר – כֶּן נִגְזַר עָלָיו.

זֶה שֶׁאָמַר וּתְסִיתְנִי בּוֹ לְבַלְעוּ חֲנָם. וּתְסִיתִי
 לְבַלְעוּ לֹא כְּתוּב, אֲלֵא וּתְסִיתְנִי בּוֹ, בּוֹ
 עוֹמֵד בְּדַעְתּוֹ, שֶׁהוּא חָשַׁב שֶׁהָרִי תְסִיתְנִי, כְּמוֹ
 שֶׁאָמַר וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפְעֵת. [אָמַר אִיּוֹב,
 הִתְפַּתֵּתִי עַל דְּבָרֵי אוֹתוֹ מְקַטְרֵג] כְּמוֹ זֶה (תהלים עח)
 וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ. וַיִּפְתּוּהוּ
 וַיִּכְזְבוּ לוֹ לֹא כְּתוּב, אֲלֵא וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיָּהֶם.
 בְּפִיָּהֶם עוֹמֵד הַדְּבָר הַזֶּה, שֶׁהָרִי הִתְפַּתָּה.

אָמַר רַבִּי אַבְא, הִכֵּל הוּא יָפָה, אֲבָל כֶּן לְמַדְנוּ,
 שֶׁשְׁנִינּוּ, עוֹלָה וּמִסְטִין. וְכִי הוּא יָכוֹל
 לְהִסְטִין? כֵּן, שֶׁהָרִי הוּא מְלֵךְ זָקֵן וּכְסִיל, שֶׁכְּתוּב
 (קהלת ד) טוֹב יֵלֵד מִסֶּכֶן וְחָכָם מִמְּלֵךְ זָקֵן וּכְסִיל.
 וְעַל זֶה יָכוֹל לְהִסְטִין לְאָדָם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם
 שֶׁהוּא נֶאֱמָן עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם.

בא רְאֵה, זֶה בְּדִין הַיְחִיד, אֲבָל בְּדִין הָעוֹלָם
 כְּתוּב (בראשית יא) וַיֵּרֶד ה' לְרְאוֹת. אֲרָדָה נֹא

וְאָרְאָה. שְׁלֹא נִתְּנָה הָאֲמוּנָה אֶלָּא בְיָדוֹ לְבַדּוֹ,
שְׁהָרִי לֹא רָצָה לְאָבֵד אֶת הָעוֹלָם עַל מַאֲמַר אוֹתוֹ
מִקְטָרֵג שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ תִּמְיֵד לְהַשְׁמִיד. מִנֵּיִן לָנוּ?
שְׁכָתוֹב (איוב כח) קֵץ שָׁם לַחֲשָׁךְ וּלְכֹל תְּכָלִית הוּא
חֹקֵר. לְהַשְׁמִיד הַכֹּל הוּא חֹקֵר. וְזֶהוּ קֵץ כָּל בֶּשָׂר
בָּא לִפְנֵי, וְדָאֵי כְּדֵי לְהַשְׁמִיד.

וּבֵא רֵאָה, וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֵאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים
לְהִתְיַצֵּב עַל ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאוֹתוֹ יוֹם
עוֹמְדִים שְׁנֵי צְדָדִים כְּנֹגֵד בְּנֵי הָעוֹלָם. כָּל אוֹתָם
שְׁבָאִים לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתִשְׁבּוּבָה
וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, הֵם זֹכִים לְהִיּוֹת כְּתוֹבִים אֶצֶל
אוֹתוֹ צַד שֶׁהוּא חַיִּים, וּמוֹצִיא תּוֹצְאוֹת חַיִּים.
וּמִי שֶׁהוּא מַצְדּוֹ, נִכְתָּב לְחַיִּים. וְכֹל אוֹתָם
שְׁבָאִים בְּמַעֲשֵׂים רָעִים לְאוֹתוֹ צַד, הֵם נִכְתָּבִים
לְאוֹתוֹ צַד אַחַר שֶׁהוּא מוֹת, וְנִקְרָא מוֹת, וְבוֹ
שׁוֹרָה הַמּוֹת.

וּבְאוֹתוֹ יוֹם עוֹמְדִים שְׁנֵי הַצְּדָדִים הִלְלוּ – חַיִּים
וּמוֹת. יֵשׁ מִי שֶׁנִּכְתָּב לְצַד הַחַיִּים, וַיֵּשׁ
מִי שֶׁנִּכְתָּב לְצַד הַמּוֹת. וְלִפְעָמִים שֶׁהָעוֹלָם שְׂרוּי
בְּאִמְצָע. אִם עוֹמֵד צְדִיק אֶחָד בְּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד
עֲלֵיהֶם, כֻּלָּם עוֹמְדִים וְנִכְתָּבִים לְחַיִּים. וְאִם רָשָׁע
אֶחָד מְכַרֵּעַ אֶת הָעוֹלָם, כֻּלָּם נִכְתָּבִים לְמִיתָה.

וְאוֹתוֹ הַזְמַן הָעוֹלָם הִיָּה עוֹמֵד בְּאִמְצָע, וְאוֹתוֹ
 מְקַטְרֵג רָצָה לְהַסְטִין. מִיָּד מָה כָּתוּב?
 הַשְּׂמֵת לְבָבְךָ עַל עַבְדֵי אֵיּוֹב כִּי אֵין כְּמָהוּ בְּאָרֶץ
 וְגו'. כִּיּוֹן שְׁנוּדָע הוּא לְבַדּוֹ, מִיָּד הַחֲזִיק בּוֹ
 הַמְקַטְרֵג. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ שְׁלֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְהַפְרֵד
 מִכָּלֵל שֶׁל רַבִּים, כְּדֵי שְׁלֹא יִרְשֵׁם לְבַדּוֹ, וְלֹא
 יִקְטָרְגוּ עָלָיו מִלְמַעְלָה.

שְׁכַת־טוֹב בְּשׁוֹנֵמִית, (מלכים-ב ד) וְתֹאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי
 אֲנֹכִי יִשְׁכַּת. לֹא רוֹצֶה לְהוֹצִיא אֶת
 עַצְמִי מִכָּלֵל שֶׁל רַבִּים. בְּתוֹךְ עַמִּי יוֹשְׁבֵת עַד יוֹם
 זֶה, וּבְתוֹךְ עַמִּי – בְּכָלֵל אֶחָד נוֹדַעַת לְמַעְלָה.
 וְכֹאן אֵיּוֹב, כִּיּוֹן שְׁנוּדָע לְמַעְלָה וְנִרְשָׁם, מִיָּד
 הַחֲזִיק בּוֹ הַמְקַטְרֵג וְאָמַר, הַחֲנָם יָרָא אֵיּוֹב
 אֱלֹהִים?! כָּל מָה שֶׁפָּחַד מִמֶּךָ וְהִתְחַזַּק, לֹא לְחַנָּם
 עָשָׂה, הֲלֹא אַתָּה שְׂכַתָּ בְעֵדוֹ וּבְעֵד וְגו'. אָבֵל טַל
 אֶת כָּל הַטוֹב שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה לוֹ, וּמִיָּד אִם לֹא עַל
 פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָ. יַעֲזֹב אוֹתְךָ וַיִּדְבַק בְּצַד הָאֲחֵר, שֶׁהָרִי
 עֲכָשׁוּ בְשִׁלְחָנְךָ הוּא אוֹכֵל. סֵלֵק מִמֶּנּוּ אֶת
 שִׁלְחָנְךָ, וְנִרְאָה מִמִּי הוּא וְאִיזָה צַד יִדְבַק.

מִיָּד – וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשָּׁטָן הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ
 בְּיָדְךָ. לְהִרְאוֹת שִׁירָאת אֵיּוֹב לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הוּא כְּדֵי לְשַׁמֵּר עֲשָׂרוֹ. וּמִכָּאן לְמַדְנּוּ, שְׁכַל

אוֹתָם הַיְרָאִים מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשׁוּם עֲשָׂרָם
 אוּ בְנִיָּהֶם, זוֹ אֵינָהּ יִרְאֶה כְּרֵאוֹי. וְעַל כֵּן קִטְרֵג
 אוֹתוֹ מִקְטֵרֵג וְאָמַר, הַחֲנָם יִרְאֵ אֵיּוֹב אֱלֹהִים
 הֲלֹא אַתָּה שִׁכְתָּ בְעֵדוֹ וְגוֹ' מַעֲשֵׂה יָדָיו בִּרְכָתָ.
 וְעַל כֵּף הוּא יִרְאֵ מִמֶּךָ. וְנִתְּנָה לוֹ רְשׁוֹת לְקִטְרֵג
 בוֹ וּלְהִרְאוֹת שְׁלֵא עֶבֶד אֵיּוֹב אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּאַהֲבָה.

שְׁבִיּוֹן שְׁהַתְנַסָּה, יֵצֵא מִהַדְרֵךְ וְלֹא עֶמֶד בְּקִיּוּמוֹ.
 מַה כְּתוּב? בְּכֹל זֹאת לֹא חָטָא אֵיּוֹב
 בְּשִׁפְתָיו. לֹא חָטָא בְּשִׁפְתָיו, אֲבָל בְּרִצּוֹנוֹ חָטָא,
 וְאַחַר כֵּף חָטָא בְּכֹל.

וְאִם תֹּאמַר שְׁלֹא מִתְנַסָּה בֶּן אָדָם, הֲרִי כְּתוּב ה'
 צְדִיק יִבְחֵן וְגוֹ'. וּמְשׁוּם כֵּף הַתְנַסָּה אֵיּוֹב.
 וְאִךְ עַל גַּב שְׁלֹא עֶמֶד בְּקִיּוּמוֹ כְּרֵאוֹי, לֹא יֵצֵא
 מִתַּחַת רְשׁוֹת אֲדוֹנוֹ לְהַדְבֵּק בְּצַד הָאֲחֵר.

וְכַמָּה הָיָה אוֹתוֹ נִסְיוֹן שְׁלוֹ? שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים
 הַשְּׁלִטוֹן שֶׁל אוֹתוֹ הֵצַד הָאֲחֵר, כְּמוֹ
 שְׁשָׁנִינוּ דִּין הַרְשָׁעִים בְּגִיּוּהֶנָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשִׁים,
 וּמְשׁוּם שְׁלֹא דָבַק בְּצַד הָאֲחֵר, כְּתוּב (אֵיּוֹב מֵב) וְה'
 בְּרַךְ אֶת אַחֲרֵית אֵיּוֹב מִרְאֵשִׁיתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זֶה שֶׁל אֵיּוֹב אֵינוֹ נִסְיוֹן שֶׁל
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ נִסְיוֹן שֶׁל שְׂאָר

הצדיקים, שְהָרִי לֹא כְתוּב וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת
 אִיּוֹב כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (בראשית כב) וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת
 אַבְרָהָם. שְׁאֲבָרְהֶם הוּא בִּידֵי הַקָּרִיב אֶת בְּנוֹ
 הַיְחִידִי לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִיּוֹב לֹא נָתַן כְּלוּם,
 וְלֹא מָסַר לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלוּם.

וְלֹא נֶאֱמַר לוֹ, שְהָרִי גְלוּי לְפָנָיו שְׁלֵא יִכּוֹל
 לַעֲמֹד בּוֹ, אֲבָל נִמְסַר בְּיַד הַמְּקַטְרֵג, וּבְדִין
 שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הָעִיר אֶת הַדִּין [בְּדִין] הַזֶּה אֶל אוֹתוֹ
 מְקַטְרֵג אֵלָיו. זֶהוּ שְׁכַתּוּב הַשְּׁמֵת לְבָךְ עַל עַבְדֵי
 אִיּוֹב וְגו'.

פְּתַח וְאָמַר, (שם ד) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִין מִפְּרִי
 הָאֲדָמָה. מִקֵּץ יָמִים וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. הוּא
 דְּחָה אֶת קֵץ הַיָּמִין, וְהַתְּקַרְב לְקֵץ הַיָּמִים. וְהָרִי
 בְּאַרְנוֹ, (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לְקָץ. וְאָמַר דְּנִיָּאל,
 לְאַיִזָּה קָץ? לְקָץ הַיָּמִין אוֹ לְקָץ הַיָּמִים? עַד
 שְׁאָמַר לוֹ לְקָץ הַיָּמִין. וְעַל זֶה דָּוִד פָּחַד וְאָמַר,
 (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצֵּי וּמַדַּת יָמֵי מַה הִיא, אוֹ
 לְקָץ הַיָּמִים אוֹ לְקָץ הַיָּמִין. וְכֵאן מַה כְּתוּב? וַיְהִי
 מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא מִקֵּץ יָמִין, וְלָכֵן לֹא הִתְקַבַּל
 קָרְבָּנוֹ, שְהָרִי הִיָּה מִצַּד הָאֲחֵר (הכל).

בא וּרְאֵה מָה כְּתוּב? וְהִבֵּל הִבִּיא גַם הוּא. מָה זֶה גַם הוּא? לְרִבּוֹת זֶה עִם זֶה. קָרַבְנוּ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה הַכֹּל, וְעַקֵּר הַקָּרְבָּן לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִתֵּן חֵלְקוֹ לְצַד הָאֲחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִחֻלְבֵיֶהֶן. וְקִיֵּן עֲקָרוֹ עָשָׂה מִקֵּץ יָמִים, הַסּוּד שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, וְנִתֵּן חֵלֶק לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִכְּן לֹא הִתְקַבֵּל.

באיוב מָה כְּתוּב? וְהִלְכוּ בְּנֵי וְעָשׂוּ מִשְׁתָּה וְגו', וְשִׁלְחוּ וְקִרְאוּ לְשִׁלְשֵׁת אַחֵי־תֵיחָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יָמֵי הַמִּשְׁתָּה וְגו'. וּבַמִּשְׁתָּה בְּכָל יוֹם מִצּוּי הַמְּקַטְרֵג, וְלֹא יָכוֹל לוֹ. מִיָּנִין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב הֲלֹא אַתָּה שֹׁכֵת בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל אֲשֶׁר לוֹ מִסְּבִיב, וְלַעֲוֹלָם לֹא נָתַן לוֹ חֵלֶק כָּלֵל, שֶׁהָרִי (מִה) כְּתוּב וְהָעֵלָה עֲלוֹת מִסְפָּר כָּלֵם. הָעוֹלָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְלֹא נָתַן חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר. שְׁאֵלְמָלֵא נָתַן לוֹ חֵלֶק, לֹא יָכֹל לוֹ אַחֵר כָּךְ, וְעַל מָה שֶׁנֶּטַל - מִשְׁלוֹ נִטַּל.

ואם תֹּאמַר, לָמָּה הִרַע לוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֲלֵא שְׁאֵלְמָלֵא נָתַן לוֹ חֵלֶק, יִפְגֶּה הַדֶּרֶךְ וַיִּסְתַּלֵּק מֵעַל הַמְּקַדָּשׁ, וְצַד הַקִּדּוּשָׁה מִסְתַּלֵּק

לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה. וְהוּא לֹא עֹשֶׂה כֵּן, וְעַל כֵּן
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּבֵעַ בְּדִין.

בא רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִפְרָד וְלֹא הִפְרִיד טוֹב וְרַע,
הוּא דֵּן אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ אִפְּן. נִתֵּן לוֹ טוֹב,
וְאַחַר כֵּן רַע, וְאַחַר כֵּן הִחְזִירוּ לְטוֹב. שֶׁכֵּן רְאוּי
לְאָדָם, לְדַעַת טוֹב וְלְדַעַת רַע וְלִהְיֶה חֲזִיר עֲצָמוֹ
לְטוֹב, וְזֶהוּ סוּד הָאָמוּנָה. **בא** רֵאָה, אִיּוֹב הָיָה
מֵעֲבָדֵי פְרַעָה, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שְׁמוֹת ט) הִירָא אֶת
דְּבַר ה' מֵעֲבָדֵי פְרַעָה.

בא וּרְאָה שְׁלֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַקֵּר אֶת
אִיּוֹב מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁהוּא הָיָה מִגֵּן (אֶת הַכֹּל רָצָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְעַקֵּר מִמְּקוֹמָם, אִיּוֹב הָיָה מִגֵּן (אִיּוֹב חֲכָם הָיָה) עַל פְּרַעָה.
כִּיּוֹן שֶׁנִּחְלַשׁ, עֹשֶׂה נִקְמוֹת לְפְרַעָה).

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּעֵת יֵשׁ לְגִלוֹת סוּדוֹת
שֶׁנִּדְבָּקִים לְמַעַלָּה וְלִמְטָה. מַה כָּתוּב?
בא אֶל פְּרַעָה, הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב) לֵךְ אֶל פְּרַעָה, מַה
זֶה **בא**? אֶלֶּא שֶׁהַכְּנִיס אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
חֲדָרִים אַחַר חֲדָרִים לְתַנִּין אֶחָד עֲלִיוֹן תִּקְיָה,
שֶׁכַּמָּה דְרָגוֹת מִשְׁתַּלְשְׁלוֹת מִמֶּנּוּ. וּמִיָּהוּ? סוּד
הַתַּנִּין הַגָּדוֹל.

וּמִשָּׁה פָּחַד מִמֶּנּוּ, וְלֹא קָרַב אֶלֶּא לְאוֹתָם
יְאוּרִים, וְאוֹתָן הִדְרָגוֹת שְׁלוֹ, אֲבָל מִמֶּנּוּ

הוא פָּחַד וְלֹא הִתְקַרַּב, מִשּׁוּם שֶׁרָאָה אוֹתוֹ
מִשָּׂרֵשׁ בְּשָׂרָשִׁים עֲלִיוֹנִים.

כִּיּוֹן שֶׁרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁמָּשָׂה פּוֹחַד
וְשְׁלוּחִים מִמֵּנִים אַחֲרֵים לְמַעַלָּה לֹא
יְכוּלִים לְהִתְקַרַּב אֵלָיו, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
(יחזקאל כט) הִנְנִי עֲלֶיךָ פְּרַעַה מִלֶּךְ מִצְרַיִם הַתְּנִים
הַגְּדוֹל הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יֵאָרִיו. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַצֵּטְרֵךְ לְעֶרְךָ בּוֹ קָרַב וְלֹא אַחַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
אֲנִי ה', וּפְרָשׁוּהָ סוּד הַחֲכָמָה, שֶׁהַתְּנִים הַגְּדוֹל
הַרְבֵּץ בְּתוֹךְ יֵאָרִיו לְאוֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּין שִׁיּוּדְעִים
בְּסוּדוֹת אֲדוֹנָם.

פְּתַח רַבִּי שֶׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת הַתְּנִינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה
הַרְמֵשֶׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם. פָּסוּק זֶה
פְּרָשׁוּהוּ. אֲבָל וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתְּנִינִם – הוּא
סוּד זֶה לְוִיָּתָן וּבֵת זִוְגוֹ. תְּנִינִם חָסַר כְּתוּב, מִשּׁוּם
שֶׁהֲרֵג אֶת הַנִּקְבָּה, וְהַעֲלָה אוֹתָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְצַדִּיקִים, וּפְרָשׁוּהָ.

הַתְּנִינִם הַגְּדוֹל – תִּשְׁעָה יְאוּרִים הֵם, שֶׁהוּא רוּבֵץ
בֵּינֵיהֶם, וַיֵּאָר וַיִּאָר אֶחָד הוּא שֶׁמִּימּוֹ
שׁוֹכְכִים, וּבְרִכּוֹת מִימֵי הַגֶּן נוֹפְלִים בּוֹ שֶׁלֹּשׁ

פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. וְכַאֲשֶׁר זֶה שְׁתֵּי פְּעָמִים, מִתְבָּרָךְ
אוֹתוֹ יְאוּר וְלֹא כָּל כָּף, וְכַשְּׁאֶחָד בְּכֻלָּל לֹא.

וְהַתְנַיִן הַזֶּה נִכְנָס לְאוֹתוֹ יְאוּר מִתְחִזֵּק וְהוֹלֵךְ
וְשֵׁט וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַיָּם, וּבּוֹלֵעַ דָּגִים
מִכֶּמֶה מִיָּנִים, וְשׁוֹלֵט וְשָׁב לְאוֹתוֹ יְאוּר. תְּשַׁעַה
יְאוּרִים הֵלְלוּ הוֹלְכִים וְעוֹלִים, וְסָבִיבוּ כֶּמֶה
אֵילָנוֹת וְעֹשְׂבִים לְמִינֵיהֶם.

הַיְאוּר הָרֵאשׁוֹן. יוֹצֵא מֵצַד שְׁמַאל בְּצַנּוֹר אֶחָד
שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא שְׁלֹשׁ טְפוֹת, וְכֹל טְפֵה
וְטְפֵה נִפְרֶדֶת לְשְׁלֹשׁ טְפוֹת, וְכֹל טְפֵה וְטְפֵה
נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה יְאוּר אֶחָד, וְאַלֶּה הֵם תְּשַׁעַה יְאוּרִים
שְׁמֵתְחִזְקִים וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים וְסוֹבְבִים בְּכֹל
אוֹתָם הִרְקִיעִים.

מִפּוֹה שְׁנִשְׂאָר מְאוֹתָן טְפוֹת כְּשִׁסִּימוֹ לְצֵאת,
נִשְׂאֶרֶת טְפֵה אַחַת שְׁיוֹצֵאת בְּשִׁקְט,
נוֹפֶלֶת בֵּינֵיהֶם, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה יְאוּר אֶחָד. הַיְאוּר
הַזֶּה הוּא שְׂאֵמְרָנוּ שֶׁהוֹלֵךְ כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵךְ.

הַיְאוּר הַזֶּה, כְּשִׁאוֹתוֹ נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא,
מוֹצֵיא טְפוֹת אַחֲרוֹת גְּדוֹלוֹת (שֶׁל בְּרֻכּוֹת,
שֶׁל בְּרֻכּוֹת מֵצַד הַיָּמִין, מֵה שְׁנִשְׂאָר מְאוֹתָן
טְפוֹת, נִשְׂאֶרֶת טְפֵה אַחַת שׁוֹכֶכֶת מְאוֹתָן בְּרֻכּוֹת,

וְנוֹפֵלֶת בְּאוֹתוֹ יֵאָדָר שֶׁהוּא שׁוֹכֵךְ, וְזֶהוּ הַיָּאוֹר
שֶׁעֲדִיף מִכָּלֶם.

כְּשִׁיּוֹצְאִים וְנִפְרָדִים אוֹתָם אַרְבָּעָה נְהוּרוֹת
שִׁיּוֹצְאִים מִגֵּן עֵדֶן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא
פִּישׁוֹן נוֹפֵל בְּאוֹתוֹ יֵאָדָר וְנִכְלָל בּוֹ, וְלִכְּן מְלָכוֹת
בְּכָל נִכְלָלֶת בְּזֶה, וּפִישׁוֹן הוּא מְלָכוֹת בְּכָל.
מֵהַיָּאוֹר הַזֶּה נְזוּנִים וּמִתְמַלְאִים כָּל אוֹתָם
הַיָּאוֹרִים הָאַחֲרִים.

בְּכָל יָאוֹר וַיֵּאָדָר הוֹלֵךְ וְשֵׁט תַּנִּין אֶחָד, וְהֵם
תִּשְׁעָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹקֵב נוֹקֵב בְּרֵאשׁוֹ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עד) שִׁבְרֵת רְאִשֵׁי תַנִּינִים וְגוֹ'.
וְאֶפְלוּ הַתַּנִּין הַגְּדוֹל הַזֶּה כִּף הוּא, מְשׁוּם שֶׁכָּלֶם
נוֹפְחִים רוּחוֹת לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה.

כְּתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. וְכָתוּב וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדֹלִים, בְּכָל מַעֲשֵׂה
שֶׁל אוֹתָם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, עוֹמְדִים כְּנִגְדָם אוֹתָם
עֶשְׂרֵה יָאוֹרִים. וְתַנִּין אֶחָד מִתְפַּרֵּר (פּוֹרֵשׁ) (מִתְרַפֵּף)
בְּרוּחַ כְּנִגְדַּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וַעֲלֵ זֶה אַחַת לְשַׁבְעִים שָׁנָה מְזַדְעָזַע הָעוֹלָם,
מְשׁוּם שֶׁהַתַּנִּין הַגְּדוֹל הַזֶּה מַעֲלָה אֶת
הַסְּפִירִים שֶׁלוֹ וּמְזַדְעָזַע, אִז כָּלֶם מְזַדְעָזְעִים

בְּאוֹתָם יְאוּרִים, וְכָל הָעוֹלָם מְזוֹדְעוּעַ, וְהָאָרֶץ
מִתְחַלְחֶלֶת, וְכָלֵם כְּלוּלִים בְּתַנְיַן הַגָּדוֹל הַזֶּה.

וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוּ וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הַחֲבָרִים עוֹסְקִים בּוֹ
וְיוֹדְעִים בּוֹ, אָבֵל הֵם מְעַטִּים שְׂיֹדְעִים אֶת רִמְזוֹ
מְעַשֶׂה בְרֵאשִׁית בְּסוּד הַתַּנְיָן הַגָּדוֹל. וְעַל זֶה
שָׁנִינוּ, שְׁכָל הָעוֹלָם אֵינוֹ מִשְׁתַּלְּשֵׁל אֶלָּא עַל
סִנְפִירָיו שֶׁל זֶה.

בֵּא רֵאָה, וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוּ וְבָהוּ וְגו'. שָׁנִינוּ
הִיְתָה, וּבְאֲרֵנוּ. מִשּׁוֹם שְׂבִיאוֹר הָרֵאשׁוֹן הַזֶּה
שְׂאֲמָרְנוּ, כְּשֶׁהַתַּנְיָן הַגָּדוֹל הַזֶּה נִכְנָס בּוֹ, אִז
מִתְמַלֵּא, וְשׁוֹטֵף וְדוֹעֵף הַנִּיצוּצוֹת שְׁנֵלְקָטוּ בְּאוֹתָן
עוֹלָמוֹת שְׁנַחֲרָבוּ בַתְּחִלָּה.

אוֹתָם תַּנְיָנִים אַחֲרֵים שְׂאֲמָרְנוּ הָיוּ וְלֹא הָיוּ,
לָמָּה? מִשּׁוֹם שְׁנַחֲלֵשׁ כַּחַם שְׁלֹא יַחֲרִיבוּ
הָעוֹלָם, פָּרַט לְשִׁבְעִים שָׁנָה פַּעַם אַחַת, וְהֵם
מִתְחַזְקִים בְּכַח הַתַּנְיָן הַגָּדוֹל הַהוּא, וְהוּא לְבָדוּ
מִתְחַזֵּק, וְאֵלְמֵלֵא נִקְבְּתוּ הִיְתָה קִיּוּמָת אֶצְלוֹ, לֹא
יְכוֹל הָיָה הָעוֹלָם לְסָבֵל אוֹתָם. [וּמִשּׁוֹם כֵּן]

עַד שְׁלֹא הָרַג הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַנִּקְבָּה,
הָאָרֶץ הִיְתָה תְהוּ [וְבָהוּ]. תְהוּ הִיְתָה. וְאַחַר

שְׁהָרַג אֹתָהּ הִיְתָה בָּהוּ, הִתְחִילָה לְהִתְקַיֵּם. וְחִשָּׁף
עַל. עֲדִין לֹא הָיָה מֵאִיר הַמַּעֲשֶׂה שְׁעָשָׂה.

מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מִחֵץ אֵת רֹאשׁ
הַזָּכָר לְמַעַלָּה וְנִכְפָּה, מִשׁוּם שֶׁהָיָה הַתְּהוֹם
לְמַטָּה לֹא הָיָה מֵאִיר. מָה הִטְעַם לֹא הָיָה מֵאִיר?
מִשׁוּם שֶׁהַתְּנִין הַגְּדוֹל הַזֶּה הָיָה מְנַשֵּׁב רוּחַ עַל
הַתְּהוֹם וּמְחַשֵּׂיף אוֹתוֹ, וְלֹא הָיָה מְרַחֵף לְמַטָּה.

וְעִבְרָה (וְעַם כָּל זֶה) רוּחַ אַחֲרַת שְׁלִמְעֵלָה, וְנִשְׁבָּה
(שְׁנִשְׁבָּה) וְהִכְתָּה בְּאוֹתָהּ רוּחַ וְהִשְׁקִיטָה
אוֹתָהּ, זֶהוּ שְׁכָתוּב וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי
הַמַּיִם. וְזֶהוּ מָה שֶׁשְּׁנִינּוּ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִכָּה רוּחַ בְּרוּחַ וּבָרָא אֵת הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. הָאִיר הָאוֹר
שְׁלִמְעֵלָה וְהִכָּה עַל גַּב הַרוּחַ שְׁנִשְׁבָּה,
וְהִסְתַּלַּק מֵעַל הַתְּהוֹם וְלֹא כִסָּה אוֹתוֹ. כִּיּוֹן
שֶׁהָאִיר הַתְּהוֹם וְהוּא הִסְתַּלַּק, אָז הָיָה אוֹר.

זֶה מֵאִיר עַל רֹאשׁוֹ, וּמִיָּם הָיוּ יוֹצְאִים מִתּוֹךְ
מִצְחוֹ, וְרוּחַ נוֹשֶׁבֶת לְמַעַלָּה וּמֵאִירָהּ מֵאוֹר
זֶה, עַד שֶׁהָיָה יוֹרֵד אוֹרוֹ, מְנַצֵּנֵץ לְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם
אוֹרוֹת שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ. כִּיּוֹן שֶׁאוֹתָם אוֹרוֹת נִרְשְׁמוּ
בְּתוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ לְמַטָּה, הָיוּ הִרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם

יודעים בהם והיו עובדים לשמש. כיון שהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים, סלק את אורו וגנז אותו. למה גנז אותו? משום שאותו תנין היה עולה ויורד ומכה באותם יאורים, עד שגנז אותו ולא התגלה.

וזרע אותו הזרע בצדיק, שהוא הגנן של הגן, והזרע שנזרע בגן הוא גניזת וטמינת (יה) של האור הזה הוא.

כש התנין הגדול הזה רואה שצומח בגן זרע של אור זה, אז מתעורר לצד האחר לאותו נהר שנקרא גיחון. ונחלקים מימי הגיחון הזה, שביל אחד שלו, הוא הולך לתוך אותו זרע שצמח בתוך הגן, ומאיר בו בגדל הזרע הזה, ונקרא גיחון.

ומתוך גדלות של אותו הזרע עלה לגדלה שלמה המלך, כשעלה למלכות, שכתוב (מלכים-א א) והורדתם אתו אל גחון, וכתוב ומשח אתו שם. שם, ולא במקום אחר, משום שאת זה ידע דוד המלך, ומימיו האחרים עלו למלכות אחרת, וזהו המלך שהוא תקיף.

והתנין הגדול הזה התעורר אליו, והתעלו סנפיריו של התנין הזה באותו נהר

לְהִתְחַזֵּק בוֹ, וְכָל אוֹתָם שְׁאֵר הַיְאֹרִים עוֹלִים
וְיוֹרְדִים בְּתַקְפוֹ שֶׁל הַתַּנִּין הַגָּדוֹל הַזֶּה, וּמִשְׁתוֹקֵק
וְנִכְנָס לְתוֹךְ יְאֹר הַשָּׁקֵט וְשׂוֹכֵךְ בוֹ.

וְאִזּוֹ, כְּשֵׁאוֹתוֹ אֹר נִגְנָז (להסיעו) לְהַעֲלוֹתוֹ אוֹתוֹ
גִּנָּן שְׁאֵמְרָנוּ, אִזּוֹ יוֹצֵא הַחֲשֵׁךְ הַרְאֵשׁוֹן
וּמִכָּה עַל רֵאשׁוֹ בְּאוֹתוֹ נִקֵּב שֶׁנַּעֲשֶׂה בוֹ, וְנִפְרָד
חֹט אֶחָד בֵּין אוֹתוֹ הָאֹר שֶׁל הָאֹר הַזֶּה שֶׁנִּגְנָז,
וּבֵין אוֹתָהּ חֲשֵׁכָה שֶׁל הַחֲשֵׁךְ הַזֶּה, שְׁכַתוֹב
(בראשית א) וַיִּכְבֵּד אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁךְ.

הַתַּנִּין הַזֶּה שָׁב בְּאוֹתָהּ הַפְּרָדָה שֶׁל הַחֹט
שֶׁהַפְּרִיד, וְהַפְּרִיד אֶת אוֹתָם (בֵּין אוֹתָם)
יְאֹרִים לְתוֹךְ הַחֲשֵׁכָה, וְנִפְרָדִים דְּגִים לְמִינֵיהֶם
אֵלֶּה מֵאֵלֶּה בְּאוֹתָהּ הַפְּרָדָה.

וּכְשֶׁנִּפְרָדוּ הַמַּיִם הָעֲלִיוֹנִים הַקְּדוּשִׁים, כָּל
אוֹתָם הַיְאֹרִים נִפְרָדִים, וְנִכְנָסוּ
לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַיְאֹר הַשָּׁקֵט שֶׁנִּבְחַר מִכָּלֶם, וְיוֹצְאִים
וְנִכְנָסִים בוֹ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם.

וְכֵן אוֹתָם דְּגִים שֶׁגְּדִלִים תוֹךְ אוֹתָם יְאֹרִים,
נִפְרָדִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, וְנִקְרְאִים לִילוֹת, וְאֵלֶּה
הֵם רְאשִׁים לְכָל אוֹתָם דְּגִים שְׂיוֹצְאִים הַחוּצָה,
וְאֵלֶּה שׂוֹלְטִים עַל כָּלֶם, וְאֵלֶּה נִקְרְאִים בְּכוֹרֵי

מְצָרִים. וּמִכָּאן הִתְפָּזְרוּ הַחֻצָּה הַבְּכוּרִים, וְכָל־
נְדוּנִים מִהַשְּׁקָאת אוֹתָם יְאוּרִים. וְהַתַּנִּין הַגָּדוֹל
הַזֶּה שׁוֹלֵט עַל כָּל־ם.

וְהַכֹּל בְּהַבְדֵּלַת הַמַּיִם הָעֲלִיוֹנִים, שְׁכָתוּב וַיְהִי
מִבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, וְנִרְשָׁמוּ מַיִם
הַקְּדוּשִׁים הָעֲלִיוֹנִים וְנִפְרְדוּ לְמַעְלָה, וְהַמַּיִם
הַתַּחְתּוֹנִים, נִפְרְדוּ כָל־ם אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, קְדוּשִׁים
וְשֵׁלָא קְדוּשִׁים, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים
פְּרוּדִים, מִשּׁוּם שֶׁנִּפְרְדוּ אֵלֶּה מֵאֵלֶּה לְמִינֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ
זֶרַע. סוּד זֶה, כְּשֶׁהַתַּנִּין הַגָּדוֹל הָיָה
מְנַשֵּׁב רוּחַ בְּאוֹתוֹ נִקְבַּ וּמְרַחֵף כָּל־פִּי מַעְלָה, אֶת
כָּל אוֹתָם הָעֹשְׂבִים הָיָה הוֹפֵף אוֹתָם לְיָבֵשׁ, עַד
שֶׁרוּחַ אַחֲרֵת נוֹשֶׁבֶת בְּאוֹתָהּ רוּחַ וּמְשַׁקֵּטָה אוֹתָהּ
לְמַטָּה, וְהָעֹשְׂבִים צָמְחוּ כְּבִתְחִלָּה, וְשׁוֹלְטִים
וּמְשַׁבְּחִים וּמוֹדִים לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מִצַּד שְׂמָאל וּלְתוֹף הַיְּאוּר הַשְּׁקֵט יוֹצְאוֹת
בְּהֵמוֹת לְמִינֵיהֶן, וְהוֹלְכִים לְהִתְקַרֵּב
לְאוֹתָם עֹשְׂבִים וְלֹא יְכוּלִים, וְשָׂבִים לְמְקוֹמָם. כָּל
הַיְּאוּרִים הִלְלוּ הוֹלְכִים וְשָׂטִים עִם אוֹתוֹ הַתַּנִּין
שְׁשׁוֹלְטִים בָּהֶם, וּמְקִיפִים אֶת אוֹתָם הָעֹשְׂבִים

וְלֹא יְכוּלִים, פָּרַט לַפְעָמִים שְׂרוּחַ עֲלִינָה אֵינָה
 נוֹשֶׁבֶת, וְהִיא מְרַחֶפֶת הָרוּחַ בְּאוֹתוֹ הַנֶּקֶב
 שְׁלֹמְעָלָה, כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ, וְאִזּוֹ שׁוֹלֵטֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ
 עַל אוֹתָם עֹשְׂבִים.

וְהִיאֹר הַשֶּׁקֶט שָׁב לְמְקוֹמוֹ, וְעוֹלָה וַיּוֹרֵד.
 וּמִשׁוֹם שְׁמִימִיו שְׁקֵטִים, הוֹלֵךְ בְּשֶׁקֶט.
 וְהַתְּנִים הַגְּדוֹל הַזֶּה עוֹלָה לְאוֹתָם יְאוּרִים, וְכֹל
 הָעֹשְׂבִים מִתְּגַדְּלִים סְבִיב אוֹתוֹ הִיאֹר הַשֶּׁקֶט,
 וְאֵלָה (וְהִם) גְּדֻלִים בְּכֹל עֶבֶר, וְאִזּוֹ עוֹלָה אוֹתוֹ תַּנִּין
 וּמִתְּגַדֵּל בֵּינֵיהֶם, וְשָׁב אֶל כָּל אוֹתָם יְאוּרִים.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. זֶהוּ
 נֶחֱשׁ בְּרִיחַ. לָמָּה בְּרִיחַ? מִשׁוֹם שְׁסוּגָר
 אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְלֹא יוֹצֵא לְעוֹלָמִים, אֶלָּא פְעַם
 אַחַת בַּיּוֹבֵל.

וּבְסִפְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים, זֶה נֶחֱשׁ עֶקְלָתוֹן, שֶׁהוּא
 תָּמִיד בְּעַקְמִימוֹת, וּמִבִּיא קְלָלוֹת עַל
 הָעוֹלָם. כְּשֶׁזֶה קָם - נִשְׁבֵּר תְּקֵפוֹ שֶׁל אוֹתוֹ
 הַתְּנִין, וְלֹא יְכוּל לְעֲמֹד עַד שְׂאוּבֵד גּוֹפוֹ, מִשׁוֹם
 שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹפֵף אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַיָּם
 כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלָיו, וְהוּא דוֹרֵךְ עַל תְּקֵפוֹ שֶׁל הַיָּם,
 וְתִקֵּף הַיָּם הַזֶּה הוּא תַּנִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב ט)

וְדוֹרֵךְ עַל בְּמַתֵּי יָם.

וּכְשֶׁקָם הִנָּחַשׁ הַזֶּה, אֶז מַה כְּתוּב? (ישעיה נו) וְהַרְג
אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בַּיָּם. זֶהוּ הַתַּנִּין הַגָּדוֹל.
 וְעַל זֶה כְּתוּב הַנְּנִי עָלֶיךָ. וְנָחַשׁ זֶה הוּא מְאֹרֶת,
 בְּקִלְלוֹת לְכָל, מְשׁוּם שֶׁהוּא חָזַק עָלָיו בְּחִזְקוֹ שֶׁל
 אוֹתוֹ הַנְּהַר הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא חֲדָקָל, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

אוֹתוֹ הִנָּחַשׁ שְׂבִיבָשָׁה, כְּשִׁיּוּצָאִים (להלחם) זֶה
בָּזֶה, אוֹתוֹ שְׂבִיבָשָׁה תָּמִיד מִתְגַּבֵּר,
 מְשׁוּם שֶׁכָּל דְּרָכּוֹ וְחִזְקוֹ הוּא בִּיבָשָׁה, וְאוֹכֵל אֶרֶץ
 וְעָפָר תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעָפָר תֹּאכֵל כָּל יְמֵי
 חַיֶּיךָ. זֶה גָּדֵל בְּעָפָר, וְזֶה גָּדֵל בַּמַּיִם. נָחַשׁ
 שֶׁהִתְגַּדֵּל בַּמַּיִם לֹא חָזַק כְּזֶה שֶׁהִתְגַּדֵּל בִּיבָשָׁה,
 וְעַל זֶה כְּתוּב מְאֹרֶת חֶסֶר.

וְזֶה הַזְּדִמָּן לְאוֹתוֹ שֶׁל הַמַּיִם. וְאַף עַל גַּב [וְזֶה
לֹא] שֶׁהַזְּדִמָּן אֵלָיו, לֹא נִלְחַם בּוֹ, אֶלֶּא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ שֶׁהַרְג אוֹתוֹ מִתּוֹךְ הַיָּם,
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁבְּגִלְל גִּסּוֹת הָרוּחַ שָׁבוּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כט) אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וְגו'.

וְעִבֵּר ה' לְנִגְף אֶת מִצְרַיִם וְגו'. שְׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, פָּסוּק זֶה קָשָׁה, וְכִי יִרְאֶה אֶת הַדָּם
 וְאַחַר כֵּךְ וּפְסַח, שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁסִּימָן הוּא עֲשֵׂה?
 וְאִם תֹּאמַר בְּשִׁבִיל הַדָּם שֶׁהוּא מְצוּה, אֶז לְמָה

בחוץ? וְלָמָּה בְּשֵׁלֶשָׁה מְקוֹמוֹת שֶׁל הַפֶּתַח, וְהָרִי
 כְּתוּב (דניאל ב) הוּא מְגַלָּה עֲמֻקּוֹת וְגו', וְמָה
 הַטַּעַם שֶׁרָצָה לְהִיּוֹת דָּם גְּלוּי עַל הַמְּשֻׁקָּף וְעַל
 שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת?

אָא שְׁנִינּוּ, כְּתוּב (דברים לב) וַיֵּרָא ה' וַיִּנְאָץ, וְכְתוּב
 (בראשית ו) וַיֵּרָא ה' כִּי רָבָה רַעַת הָאָדָם בְּאָרֶץ.
 וְשְׁנִינּוּ, לֹא נִרְאִית הַהִשְׁגָּחָה הָעֲלִיּוֹנָה אֶלָּא
 כְּשֶׁנִּרְאִים לְמִטָּה הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ מַעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ,
 וְעַל זֶה [וְעַד שְׁעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה לְמִטָּה] לֹא
 מִשְׁגִּיחִים לְהָרַע, פָּרִט לְהַרְהוֹר שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה,
 שְׁכָתוּב (דברים א) הִשְׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם.
 וּמִשְׁנַעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה, מִתְעוֹרֶרֶת הַהִשְׁגָּחָה
 מִלְּמַעְלָה, וְלִכְּן הַכֹּל, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְרַע, תְּלוּי
 הַדָּבָר בַּמַּעֲשֵׂה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל שׁוֹקֵי מִצְרַיִם הָיוּ מְלֵאִים
 אֱלִילִים, וְעוֹד, שֶׁבְּכָל בַּיִת וּבַיִת הָיוּ
 מִצְוִיִּים מִיָּנִים שֶׁנִּקְשְׂרִים בְּכַשְׁפֵיהֶם בְּאוֹתָם
 כְּתָרִים תַּחְתּוֹנִים שְׁלֵמִטָּה, וּמְעוֹרְרִים רוּחַ
 טְמֵאָה בְּתוֹכָם.

וְסוּד הַדָּבָר לְמִדְּנוּ, כְּתוּב וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַת אֲזוּב
 וְטַבַּלְתֶּם בָּדָם אֲשֶׁר בְּסָף וְהִגַּעְתֶּם אֶל

הַמְשַׁקוּף וְאֵל שְׁתֵּי הַמְזוּזוֹת. אֲגַדֵּת אֲזוּב לְמָה?
כְּדֵי לְבַעַר רוּחַ טְמֵאָה מִבֵּינֵיהֶם, (זוה הפסוק קשה, וכי וראוה
את הדם ואחר כך ופסח, שמשמע שסימן הוא שעשה, מדוע? והרי הכל גלוי
לפני הקדוש ברוך הוא, וכתוב (דניאל ב) הוא מגלה עמקות
ונסתרות. אלא שנינו, כתוב וירא ה' וינאץ וגו',
וכתוב וירא ה' כי רבה רעת וגו'. ושנינו, לא
מתראה השגחה למעלה, אלא כאשר נראה
למטה מעשה, ומשנעשה מעשה - ההשגחה
למעלה מתעוררת, ומפני כן הכל, בין לטובה
ובין לרעה, במעשה תלוי הדבר. ולקחתם אגדת
אזוב וגו'. אגדת אזוב למה? ומה הטעם רצה
שיתגלה דם על המשקוף ועל שתי המזוזות?
אמר רבי יוסי, כל השוקים במצרים היו מלאים
אלילים, ובכל בית ובית היו נמצאים מינים
שמקטירים בכשפיהם באותם כתרים תחתונים
שלמטה ומעוררים רוח טמאה אצלם, ועל זה
אגדת אזוב, כדי לבער רוחות מביניהם)
ולהראות בפתחיהם בשלשת המקומות הללו
האמונה השלמה. אחד כאן, ואחד כאן, ואחד
ביניהם. ולכן ופסח ה' על הפתח ולא יתן
המשחית לבא אל בתיכם לנגף, משום שרואה
את השם הקדוש רשום על הפתח.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף אֶז לְשֵׁם מָה דָם, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, לָכֵן וְאָדָם וְאֶחָד שְׁכָלוּל בֵּין הַגְּוֹנִים? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי דָמִים הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מִלָּה וְאֶחָד שֶׁל פֶּסַח. שֶׁל מִלָּה רַחֲמִים, וְשֶׁל פֶּסַח דִּין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא כֶּף, אֲלֵא כְמוֹ שְׁלַמְדָנוּ, שְׁהַחֲזִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ דָם לְרַחֲמִים, כְּאֵלוֹ הָיוּ לָכֵן בְּתוֹךְ הַגְּוֹנִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (יחזקאל טז) וְאָעֲבַר עָלֶיךָ וְאָרְאַךָ מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמֶיךָ וְאָמַר לָךְ בְּדַמֶיךָ חַיִּי וְגו'. וְאֵף עַל גֵּב שְׁהָיָה אָדָם, הַחֲזוֹר לְרַחֲמִים, שְׁכָתוּב בְּדַמֶיךָ חַיִּי. וְלָכֵן רְשׁוּם הַפֶּתַח בְּשִׁלְשָׁה צְדָדִים – אֶחָד כְּאֵן, וְאֶחָד כְּאֵן, וְאֶחָד בֵּינֵיהֶם.

שְׁנָה רַבִּי חִזְקִיָּה, שְׁנֵי דָמִים נִרְאוּ כְּנֶגֶד שְׁנֵי כְּתָרִים שְׁנִרְאוּ (שֶׁהַתְּעוּרָה לְמַעַלָּה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתָר אֶחָד שְׁכָלוּל בְּשְׁנֵי צְדָדִים טְמוּנִים, בְּרַחֲמִים וְדִין).

אָמַר רַבִּי אַבְא, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת חָס הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל בְּנָיו. בֶּן אָדָם עוֹשֶׂה בֵּית, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: כָּתַב אֶת שְׁמִי וְשִׁים אוֹתוֹ בְּפֶתַח שְׁלֶךְ, וְאֵתָה שְׂרוּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְאֲנִי יוֹשֵׁב מִחוּץ לְפֶתַח לְשֹׁמֵר אוֹתָךְ. וְכֵאֵן אָמַר: רְשֵׁם עַל הַפֶּתַח אֶת סוּד הָאֲמוּנָה שְׁלִי, וְאֵתָה

שְׂרוּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְאֲנִי שׁוֹמֵר אוֹתָךְ מִבְּחוּץ,
שְׁכָתוּב וְאַתָּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד
בֶּקֶר, וְכָתוּב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמְּשָׁקוֹף וְעַל
שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפָסַח ה' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן
הַמְּשָׁחִית לָבֹא אֶל בְּתִיכֶם לְנֹגֵף.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּמוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ עָשׂוּ
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. מָה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הַ חֲזָר
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְדִין, אִף כִּף חֲזָר דָּם זֶה בְּשְׁעָה זֹאת
לְדִין, שְׁכָתוּב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמְּשָׁקוֹף וְעַל
שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת. רִשְׁם שֶׁל כָּל אָדָם, לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי
חֲזָר לְהִיּוֹת דִּין לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת.

וְסוֹד הַדְּבָר – כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַעַלָּה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה,
כְּשֶׁרוֹצֵה לְהִרְאוֹת לְמַטָּה, אִם רַחֲמִים –
רַחֲמִים, וְאִם דִּין – דִּין. זֶהוּ שְׁכָתוּב וּטְבַלְתֶּם
בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּף וְהִגַּעְתֶּם וְגו'. וְלַעֲתִיד לָבֹא
כְּתוּב, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ
בְּגָדִים מִבְּצָרָה. שְׁעֵתִיד לְהִרְאוֹת (לְהַחֲזִיר) כָּל דִּין
לַעֲשׂוֹת נְקָמוֹת.

וְאַתָּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק
[אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה], לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְלַכֵּת בְּשׁוּק

וְלֵהֲמַצָּא בְּשׁוּק בְּזִמְן שְׁהֵדִין תְּלוּי בְּעִיר, שְׁפִיזֵן
שְׁנַתְנָה רְשׁוּת לְמַשְׁחִית – מִי שְׁפּוּגֵשׁ אוֹתוֹ, נִזְק.
וְכֵאֵן מְשׁוּם שְׁהֵדִין נִמְצָא, לֹא צָרִיךְ לְצִאת בַּחוּץ.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּאוֹתוֹ מִמֶּשׁ שְׁנִמְצָא דִין
לְמַצְרִים, בְּאוֹתוֹ מִמֶּשׁ נִמְצָא דִין
לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁכָתוּב וּרְאִיתִי אֶת הַדָּם וּפְסַחְתִּי
עֲלֵיכֶם. וְכֵן שְׁנִינּוּ, בְּכָל אוֹתָם כְּתָרִים קְדוּשִׁים
שְׁלֹמְעֵלָה – כְּמוֹ שְׁנִמְצָא דִין, נִמְצָאִים רַחֲמִים,
וְהַכֹּל בְּשַׁעֲה אַחַת. שְׁנָה רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּתוּב (שם יט)
וַנִּגַּף ה' אֶת מַצְרַיִם נִגַּף וּרְפוּא. נִגַּף לְמַצְרַיִם,
וּרְפוּא לְיִשְׂרָאֵל. מַה זֶה וּרְפוּא? מִמָּה שְׁנִמּוּלוֹ
צָרִיכִים רְפוּאָה.

וְשְׁנִינּוּ, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁנִגְפּוּ הַמַּצְרַיִם, בְּאוֹתָהּ
שְׁעָה נִתְרַפְּאוּ יִשְׂרָאֵל. שְׁשְׁנִינּוּ, אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, מַה שְׁכָתוּב וּפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח, מַה זֶה
עַל הַפֶּתַח? וּפְסַח ה' עֲלֵיכֶם הַצְּטָרֵךְ הִיָּה צָרִיךְ
(לְכַתֵּב)! אָבֵל עַל הַפֶּתַח, עַל הַפֶּתַח מִמֶּשׁ, זֶהוּ פֶתַח
הַגּוֹף. וְאִיזְהוּ פֶתַח הַגּוֹף? הֲוֵי אוֹמֵר זוֹ מִילָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעֲה שְׁנַחֲלַק הַלֵּילָה, וְהַכְּתָר
הַקְּדוּשׁ מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ (מִתְעַרֵּב בוֹ) הַזְּכָר. וּמִי
הַזְּכָר? חֶסֶד עֲלִיוֹן, שְׁמִשְׁמַע שְׂזָה בְּלִי זֶה לֹא

עולה, ובשביל זה, זה מכה וזה מרפא, והכל
בשעה אחת.

וכתוב ופסח על הפתח, הידוע. מה זה הפתח?
משום שהוא פתח ומשיכת הרוח והגוף.
ובא ראה, עד שלא נמול אברהם, היה אטום
וסתום מכל צדדיו. משנמול נפתח מהכל, ולא
היה אטום וסתום כמו בתחלה.

והינו הסוד ששנינו (בראשית יח) והוא ישב פתח
האהל, משום שהתגלתה יו"ד. מה זה
אומר? אלא, אמר רבי יצחק, שהוא השרה
בגלוי זה חסד בצדק, וזהו פתח של משכן
העליון הקדוש, משמע שכתוב האהל, האהל
הידוע.

אמר רבי אלעזר, כשהתגלתה היו"ד הזו,
התבשר (התבסם) והתברך בפתח האהל,
שהיא צדק, להתבסם בחס"ד. זהו שכתוב
כחם היום, שהוא שעה ששולט החסד, חלקו
של אברהם. ומנין לנו שפתח האהל הזה
התבשם כנגד אברהם? שכתוב וה' ברוך את
אברהם בכל. שהתבשם בחס"ד משהתגלתה
היו"ד.

סדר הלימוד ליום ל כסלו [יום 89 בשנה]

אָמַר רַבִּי אָבָא, וְהוּא יָשַׁב פֶּתַח הָאֵהָל, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שם כד) וְהוּא בִּרְךָ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל יוֹמָיו, כְּתוּב הַפֶּתַח הַקָּדוֹשׁ, כְּתוּב עֲשִׂירִי. כָּחַם הַיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּתֵּן לוֹ כְּתוּב שֶׁל חֶסֶד. זֶהוּ שְׁכָתוּב כָּחַם הַיּוֹם. כְּמוֹ שֶׁיֵּשֶׁב בְּזֶה, יֵשֶׁב בְּזֶה, שְׁלֹא עוֹלָה זֶה בְּלִי זֶה.

דָּבָר אַחֵר וְעֵבֶר ה' לְנִגְף אֶת מִצְרַיִם, מֵהַיּוֹם זֶה וְעֵבֶר? שְׁעֵבֶר עַל שׁוֹרֵת הַדִּין שֶׁל הַכְּתוּרִים, (שְׁקִשְׁרִים) שֶׁהָיוּ מִתְקַשְׁרִים בְּכְתוּרִים אַחֵרִים שְׁלֹמֶעֱלָה, וְהִתִּיר אוֹתָם מְקִיּוּמָם, וְעֵבֶר עַל דְּרָכָיו כְּדִי לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין וְלִשְׁמֹר עַל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן הוּא, כָּל וְעֵבֶר, וְעֵבֶר־תִּי, וְיֵעֵבֶר – שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֵבֶר עַל כָּל דְּרָכָיו אוֹ לְדִין אוֹ לְרַחֲמִים. כָּאֵן וְעֵבֶר, כְּדִי לַעֲשׂוֹת דִּין. שֶׁם וְיֵעֵבֶר, כְּדִי לְרַחֵם.

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וְהוּא הִפָּה כָּל בְּכוֹר וְגו'. [כְּתוּב (תהלים טו) וַאֲנִי תִפְלְתִי לָךְ ה' עַתָּה רָצוֹן וְגו'] רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוֹד, וְהָיָה רַבִּי חִיָּיא רוֹכֵב בַּחֲמוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נֵשֶׁב כָּאֵן וְנִתְפַלֵּל, שֶׁהָרִי הַגִּיעַ זְמַן תִּפְלַת מִנְחָה, וְשָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יֵהָא אָדָם זֶהִיר בַּתְּפִלַּת מִנְחָה.

לְמָה זֶהִיר? מְשׁוּם שֶׁהִיא שְׁעָה שְׁתְּלוֹי הַדִּין
 וְצָרִיךְ אָדָם לְכוּן דַּעְתּוֹ. יָרַד רַבִּי חֵיִיא וְהִתְפַּלֵּל.
 עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, נָטָה הַשֶּׁמֶשׁ לְהִכְנֵס. אָמַר
 רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי יוֹסִי, לְמָה אַתָּה שׁוֹתֵק?
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָיִיתִי מְסַתְּפֵל בְּדַעְתִּי שְׂאִין
 הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֲלָא עַל רָאשֵׁי הָעָם. אִם רָאשֵׁי
 הָעָם צְדִיקִים – טוֹב לְעוֹלָם. וְאִם לֹא צְדִיקִים –
 אוֹי לְעוֹלָם וְאוֹי לָעָם.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וְדַאי כֶּךָ הוּא, מַנִּין לָנוּ?
 שְׁפָתוֹב (דְּבַרֵי הַיָּמִים – ב יח) רָאִיתִי אֶת כָּל
 יִשְׂרָאֵל נִפְוָצִים עַל הַהָרִים כְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין
 לָהֶן רֹעֶה וַיֹּאמֶר ה' לֹא אֲדַנִּים לְאַלֶּה יִשׁוּבוּ
 אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. יִשׁוּבוּ, יִשְׁבוּ הִזָּה צָרִיךְ
 (לְכַתֵּב)! לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ הִזָּה צָרִיךְ (לְכַתֵּב), שְׁהָרִי
 בְּמָקוֹם עוֹמְדִים!

אָלָא כֶּךָ שָׁנִינוּ, אִם רָאשׁ הָעָם לֹא זוֹכָה, הָעָם
 נִתְפָּסִים בְּחֻטְאוֹ, מַנִּין לָנוּ? שְׁפָתוֹב וַיֹּאמֶר
 דָּוִד וְגו' הִנֵּה אֲנֹכִי חֻטְאֵתִי וְאֲנֹכִי הָעוֹיֵתִי וְאַלֶּה
 הַצֹּאן מֶה עָשׂוֹ. (וְכַתּוֹב (דְּבַרֵי הַיָּמִים – א כא) וְאֲנִי הוּא אֲשֶׁר
 חֻטְאֵתִי וְגו') דָּוִד חֻטְאֵ, וַיִּשְׁרָאֵל סָבְלוּ. וְאִם רָאשׁ
 הָעָם נִתְפָּס בְּחֻטְאוֹ – הָעָם נִצָּל, שְׁהָרִי הַדִּין לֹא
 שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, שְׁפָתוֹב וַיֹּאמֶר ה' לֹא אֲדַנִּים

לְאֵלָהּ. כְּלוּמַר, (אם אֱלוֹ) אֱלוֹ לֹא הָיוּ רְאִישִׁים לְעַם, מִדְרָךְ זו יְשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. כְּלָם נְצוּלִים אִם רְאִישֵׁיהֶם נִתְפָּסִים. וְאֶפְלוּ יְהוֹשֶׁפֶט נִגְזַר עָלָיו לְהַעֲנִשׁ מִשׁוֹם שֶׁהִתְחַבֵּר עִם אַחָאב, אִם לֹא אוֹתָהּ צוֹחָה, שְׁכַתוֹב (מלכים-א כב) וַיִּזְעַק יְהוֹשֶׁפֶט.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, יָרַד הַלַּיְלָה. אָמְרוּ, מַה נַּעֲשֶׂה? אִם נֵלֶךְ – חֲשַׁךְ הַלַּיְלָה. אִם נֵשֵׁב – פָּחַד הוּא. סָטוּ מִהַדְרָךְ וַיֵּשְׁבוּ תַּחַת אֵילָן אֶחָד. וַיֵּשְׁבוּ וְהָיוּ אוֹמְרִים דְּבַרֵי תוֹרָה, וְלֹא יִשְׁנּוּ.

בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה רָאוּ אֵילָה אַחַת שֶׁעֲבָרָה לִפְנֵיהֶם, וְהִיתָה צוֹחַת וּמְרִימָה קוֹלוֹת. שָׁמְעוּ. קָמוּ רַבֵּי חֲזִיָּא וְרַבֵּי יוֹסִי וְהִזְדַּעְזְעוּ. שָׁמְעוּ קוֹל אֶחָד שֶׁמְכַרִּיז וְאוֹמֵר: מִתְעוֹרְרִים קוּמוּ! יִשְׁנִים הִתְעוֹרְרוּ! עוֹלָמוֹת הִזְדַּמְּנוּ לִפְנֵי אֲדוֹנֵכֶם! (שְׁהָרִי קוֹל יוֹצֵא שְׁכוּאֲבַת הָאֵילָה שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל מַטָּה, שְׁכַתוֹב (תהלים כט) קוֹל ה' יַחֲלֹל אֵילוֹת וַיִּחְשַׁף יַעֲרוֹת) שְׁהָרִי אֲדוֹנֵכֶם יוֹצֵא לְגַן עֵדֶן, שֶׁהוּא הֵיכָלוֹ, לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים, שְׁכַתוֹב וּבְהֵיכָלוֹ כָּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד.

אָמַר רַבֵּי חֲזִיָּא, עֲכָשׁוּ חֻצוֹת הַלַּיְלָה מִמֶּשׁ, וְקוֹל זֶה הוּא הַקוֹל שֶׁיִּצְא, וְכוּאֲבַת הָאֵילָה שֶׁל

מַעֲלָה וּמַטָּה, שְׁכָתוּב (תהלים כט) קוֹל ה' יְחוּלֵל
 אֵילוֹת. אֲשֶׁרֵי חִלְקֵנוּ שְׁזַכִּינוּ לְשִׁמְעַ אֶת זֶה!
 וּבֵא רְאֵה סוּד הַדָּבָר. בְּשַׁעַה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נִרְאָה עַל הַגֶּן, כָּל הַגֶּן מִתְכַּנֵּס וְלֹא נִפְרָד
 מֵעֵדֶן, וּמִהָעֵדֶן הַזֶּה יוֹצְאִים מֵעֵינֹת לְכַמָּה דְרָכִים
 וּשְׁבִילִים, וְהַגֶּן הַזֶּה נִקְרָא צְרוּר הַחַיִּים, שֶׁשָּׁם
 מִתְעַדְנִים הַצְּדִיקִים מֵאוֹר שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא,
 וּבְשַׁעַה זֹו מִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 וְשָׁנִינוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בְּגֵן
 עֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים, כְּרוֹז יוֹצֵא וְקוֹרֵא:
 עוֹרֵי צְפוֹן וּבוֹאֵי תִימָן הַפִּיחֵי גְנֵי יִזְלוּ בְּשִׁמּוֹ יָבֵא
 דוּדֵי לְגִנוֹ וְיֹאכַל פְּרֵי מִגְדֵיו. מֵהוּ וְיֹאכַל פְּרֵי
 מִגְדֵיו? אֵלֹו קִרְבָּנוֹת שֶׁנִּקְרְבוּ לְפָנָיו מִנְּשָׁמוֹת
 הַצְּדִיקִים, זֶה בְּחֻצֵי הַלֵּילָה. בְּזִמָּן אַחַר שֶׁאֵר
 קִרְבָּנוֹת מִמֶּשׁ.

יִשְׁבּוּ רַבֵּי חֲזִיא וְרַבֵּי יוֹסִי. אָמַר רַבֵּי יוֹסִי,
 בְּכַמָּה פְּעָמִים שְׁאַלְתִּי, זֶה שְׁכָתוּב וַיְהִי
 בְּחֻצֵי הַלֵּילָה וְה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם,
 לָמָּה זֶה לֹא הָיָה בַיּוֹם, שִׁיתְגַּלֶּה לְכָל פְּרוֹסוֹם
 הַנֶּס? וְלָמָּה מִתּוֹ כָּל אוֹתָם חִלְשִׁים שֶׁאַחַר
 הָרַחֲסִים וְאוֹתָם טְלָאִים שֶׁל בְּנֵי הַצֹּאן, וְלֹא מִתּוֹ
 מְלָכִים וְשָׂרִים וְאַנְשִׁים עוֹרְכֵי קִרְבוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה

בְּסִנְחָרִיב, שְׁפָתוֹב (מלכים-ב יט) וַיֵּצֵא מִלְאֲךָ ה' וַיִּףּ.
 בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר וְגו' ? וְשָׁנִינוּ, כָּלֶם מְלָכִים בְּנֵי
 מְלָכִים, שָׁרִים וְקִצִּינִים. שָׁם נִרְאָתָה הַגְּבוּרָה שֶׁל
 שְׁלִיחַ אֶחָד שָׁלוּ, יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁהָיָה רָאוּי לְהִיּוֹת
 שָׁלוּ יוֹתֵר.

אָמַר לוֹ, יָפָה שְׁאֵלְתָּ, וְאֲנִי לֹא שָׁמַעְתִּי דָבָר בְּזֶה
 וְלֹא אָמַר, אֲבָל הָרִי זָכִיתִי לְכָל זֶה, וְהַדְרִף
 מִתְקַנֵּת לְפָנֵינוּ. אֲנִי שָׁמַעְתִּי שָׂרְבִי שְׁמַעוֹן בֶּן
 יוֹחָאִי מְטֵהָר אֶת הַשְּׁוֹקִים שֶׁל טְבַרְיָה, נִלְךְ אֵלָיו.
 יָשְׁבוּ עַד שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. כְּשַׁעֲלָה הָאוֹר קָמוּ
 וְהִלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, מָצְאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב,
 וְסִפֵּר הָאֲגָדָה בִּידוֹ.

פִּתְחָ וְאָמַר, (ישעיה מ) כָּל הַגּוֹיִם כְּאִין נִגְדוּ מֵאִפְסָ
 וְתִהְיוּ נִחְשָׁבוּ לוֹ. כִּיּוֹן שְׁאָמַר כָּל הַגּוֹיִם
 כְּאִין נִגְדוּ, לָמָּה כְּתוּב מֵאִפְסָ וְתִהְיוּ נִחְשָׁבוּ לוֹ?
 אֲלֹא לְמַדְנּוּ, דַּעְתָּם שֶׁל כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם,
 שְׂאִמוּנָתָם הִיא כְּאִין, שְׁלֹא נִדְבְּקוּ עֲלֵיוֹנִים
 וְתַחְתּוֹנִים [בְּתַחְתּוֹנִים], וְשׁוּיִם כְּנִגְדָם אִמוּנָה שֶׁל
 שְׁטוּת. אֲבָל מֵאִפְסָ וְתִהְיוּ נִחְשָׁבוּ לוֹ, כְּמוֹ הַמוֹץ
 שְׁסוּבָב (שְׁעָף) בְּרוּחַ וּמִתְגַּלְגֵּל בְּקִיץ בְּרִיקָנוּת, זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב (דְּנִיאַל ד) וְכָל דִּירֵי הָאָרֶץ כְּכֹלָם חֲשׁוּבִים.

עוֹד פֶּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אֵת - זֶה יְמִין שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵת - זֶה הַשְּׂמַאל. לְמַדְנוּ
שֶׁנֶּטֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְמִינוֹ וּבְרָא אֶת הַשָּׁמַיִם,
וְנֶטֶה שְׂמֵאלוֹ וּבְרָא אֶת הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה
מח) אֵף יְדֵי יְסֻדָּה אָרֶץ וַיְמִינִי טַפְחָהּ שָׁמַיִם קָרָא
אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעֲמְדוּ יַחְדָּו.

מַה זֶה יַעֲמְדוּ יַחְדָּו? הֲיַעֲלֶה עַל לְבָבְךָ שְׁשָׁמַיִם
וְאָרֶץ? לֹא כֵן (מהשמים קורא אני אליהם. והארץ לא כן)
אֶלָּא יְמִין וּשְׂמֵאל שֶׁהֵם א"ת וְא"ת. וְהֵיאֵךְ יַעֲמְדוּ
יַחְדָּו? בְּזֹאת הֵיאֵךְ שְׁשׁוֹלְטֵת בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה
שְׁכָלוּלָה א"ת בְּזֹאת.

וַיִּשְׁנִינוּ, כְּתוּב (קהלת ג) אֶת הַכֹּל עֲשֵׂה יָפֵה בְּעֵתוֹ.
א"ת - זֶה שְׁאֲמַרְנוּ. הַכֹּל - כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר
(בראשית כד) וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. וַיִּשְׁנִינוּ שֶׁהֵיא
כְּתוּב שְׁנֵקְרָא זֵא"ת, שְׁכָלוּלָה מֵא"ת וְא"ת,
וְשׁוֹלְטֵת בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה בְּשְׁנֵי צַדֵּיהָ, בְּרַחֲמִים
וְדִין. רַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וְדִין לְעַמִּים עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

פֶּתַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, אִם נוּחַ לְפָנַי מֵר
שְׁנֵאָמַר דְּבַר אֶחָד עַל מַה שְׁבִאֲתִי

כְּתוּב, וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה וְה' הִכָּה כָּל בְּכוֹר
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּמִזֶּה שָׁאֵמַר מֶר, נִשְׁמַע שְׁפָסוּק
זֶה בְּאוֹתוֹ דְּבַר בָּא, וְאָנּוּ הַדְּרָךְ תִּקְיָנָה לְפָנֵינוּ
לְבֹא וּלְשֹׂאֵל לְפָנֶיךָ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיג) מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ
הַמְּגַבִּיחֵי לְשֶׁבֶת וְגו'. מִי כֹה' אֱלֹהֵינוּ –
שְׁעוּלָה וּמִתְעַטֵּר לְהִתְיָשֵׁב בְּכֶתֶר עַלְיוֹן קְדוֹשׁ,
מֵאִיר עַל כָּל הַמְּנוֹרוֹת שְׁמֵאִירוֹת כְּתָרִים וְעֵטְרוֹת.
הַמְּשִׁפְּלִי לְרֵאוֹת – שְׁיֹרֵד בְּכֶתְרֵי מִכְּתָר לְכֶתֶר,
מִנְּזֹר לְנֹזֵר, מֵאוֹר לְאוֹר, מִמְּנוֹרָה לְמְנוֹרָה,
לְהַשְׁגִּיחַ בְּעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם יד)
ה' מִשְׁמַיִם הַשְּׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגו'.

בֹּא רֵאֵה, כְּתוּב וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה. כַּחֲצֵי הָיָה
צָרִיךְ (לְכַתֵּב), אוֹ כַּחֲצוֹת, כְּמוֹ שָׁאֵמַר מֹשֶׁה.
וְאִם כְּמוֹ שָׁאֵמְרוּ חֲבֵרֵינוּ, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ אֲצִטְגְּנִינִי
פְּרָעָה, מֹשֶׁה בְּדָאֵי הוּא. הָרִי הַקָּשָׁיָא בְּמִקוּמָה
עוֹמְדָת בְּשִׁלְשָׁה אָפְנִים, שְׁאֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל יֵאמְרוּ
כֵּן. אַחַד – שְׁאֵם כֵּן, הָיָה לוֹ לֹמֵר, וַיֵּאמֶר מֹשֶׁה
כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. לְמָה אָמַר כֹּה אָמַר ה' וְגו', כְּמוֹ
שֶׁלֹּא יִכְוֶן אֶת הַשְּׁעָה, שֶׁהָרִי לֹא יִתְפָּסוּ בְּמֹשֶׁה
אֲלֵא בְּפִטְרוֹן, מִשּׁוֹם שָׁאֵמַר כֹּה אָמַר ה' וְגו'?
שְׁנַיִם – שֶׁהָרִי מֹשֶׁה אָמַר עַד בְּכוֹר הַשְּׁפָחָה אֲשֶׁר

אחר הַרְחִים, וְלֹא הָיָה כֶּף, אֲלֹא עַד בְּכוֹר הַשָּׁבִי
 אֲשֶׁר בְּבֵית הַבוֹר. עַל כָּל פָּנִים, אֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל גַּם
 יֹאמְרוּ כֶּף, שֶׁהָרִי לֹא הִתְבָּרְרוּ הַדְּבָרִים. שְׁלֹשָׁה –
 שֶׁהוּא אָמַר מִשֵּׁם הַפֶּטְרוֹן כַּחצוֹת, וְכָתוּב וַיְהִי
 בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה.

וְעוֹד שֶׁאֵלֶּה שְׁלָכֶם יוֹתֵר עַל הַמִּשְׁאָ שֶׁלֹּא יְכוּלָה
 הַבְּהֵמָה לִסְבֹּל, לָמָּה הָיָה בַּחצוֹת הַלַּיְלָה
 וְלֹא בַיּוֹם? וְלָמָּה מִתּוֹ כָּל אוֹתָם הַחֲלָשִׁים שֶׁאַחַר
 הַרְחִים? אֲלֹא הַכֹּל הוּא סוּד עֲלִיּוֹן בֵּין קוֹצְרֵי
 הַשָּׂדֶה, וְהַכֹּל הַכָּשֵׁר (הַחֲבֹשֶׁר) בְּנֹבֵיא הַנְּאֻמָּן.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעָלְיוֹ כָּתוּב יִפְיִפִּיתַ
 מִבְּנֵי אָדָם הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתָיִךְ עַל כֵּן
 בִּרְכָךְ אֱלֹהִים לְעוֹלָם. אֶהְבֶּתָ צֶדֶק וַתִּשְׁנֵא רָשָׁע
 עַל כֵּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שְׁמֵן שְׁשׁוֹן מַחְבְּרֶיךָ.
 יִפְיִפִּיתַ מִבְּנֵי אָדָם – מִשֵּׁת וַחֲנוּךְ. הוֹצֵק חֵן
 בְּשִׁפְתוֹתָיִךְ – מִנַּח וּבְנִיּוֹ. עַל כֵּן מִשְׁחָךְ אֱלֹהִים
 אֱלֹהֶיךָ – מֵאַבְרָהָם וַיִּצְחָק. שְׁמֵן שְׁשׁוֹן – מֵיַעֲקֹב.
 מַחְבְּרֶיךָ – מִשְׁאָר נְבִיאִים. וְכִי גָבַר שְׁעוֹלָה
 בְּדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁלֹּא עוֹלָה שׁוֹם אָדָם אַחַר לֹא
 יוֹדֵעַ מַה שֶׁאוֹמֵר?

אַלֵּא כֶּף שְׁנִינּוּ, הַכֶּתֶר הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא זֹא"ת, נִקְרָא
 אֲשֶׁ"ה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (בְּרֵאשִׁית ב) לְזֹאת יִקְרָא

אִשָּׁה. לָמָּה? מִשּׁוּם כִּי מֵאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת. מִי הוּא
 אִישׁ? אוֹתוֹ שְׁנַקְרָא זֶה, וְזֶהוּ אִישׁ זָכָר, כְּמוֹ
 שְׁנַאָמַר (שמות לב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ. הָאִישׁ הַזֶּה.
 וְנִקְרָא אִישׁ זֶה, וְזֶה אִישׁ. וְזֹאת נִלְקְחָה מִזֶּה
 שְׁנַקְרָא זָכָר.

וּמִשּׁוּם כֶּן הִתְמַר הַזֶּה זָכָר וְנִקְבָּה, שְׁלֹא עוֹלָה
 זֶה בְּלִי זֶה. תְּמַר, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (שיר א)
 כַּתְמָרוֹת עֶשֶׂן. מָה עֶשֶׂן עוֹלָה לְבֵן וְשָׁחַר, אָף
 כֶּן הַכֹּל כָּלוּל בָּהּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לַעֲשׂוֹת
 הַנְּהֻגוֹתֶיהָ בְּשַׁעַה אַחַת לְבֵן לְיִשְׂרָאֵל וְשָׁחַר
 לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

וְעוֹד, שֶׁהַלַּיְלָה הַזֶּה לֹא נִחְלַק וְלֹא עוֹשֶׂה
 הַנְּהֻגוֹתָיו. מִנֵּיִן לָנוּ? מֵאַבְרָהָם, שְׁכַתּוֹב
 וַיִּחְלַק עֲלֵיהֶם לַיְלָה, שְׁנַחֲלַק לַעֲשׂוֹת הַנְּהֻגוֹתָיו.
 אָף כָּאֵן מֹשֶׁה אָמַר כַּחֲצוֹת, [מָהוּ כַּחֲצוֹת? כְּמוֹ
 שְׁנַאָמַר (מלכים ב-ג) כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה, (איוב ה) כַּעֲלוֹת
 גְּדִישׁ. אָף כָּאֵן כַּחֲצוֹת] כְּשִׁמְתַחֲלַק. שְׁמֹשֶׁה יָדַע
 שְׁלֹא יַעֲשֶׂה הַנְּהֻגוֹתָיו עַד שִׁתַּחֲלַק.

וְכֶן הָיָה, שְׁלֹא עָשָׂה הַלַּיְלָה הַנְּהֻגוֹתָיו עַד
 שֶׁהִתַּחֲלַק, בַּחֲצֵי הָאַחֲרוֹן עָשָׂה
 הַנְּהֻגוֹתָיו, זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה. מָה

זֶה בְּחֻצֵי? בְּמַחְצֵיט הָאֲחֵרוֹנָה, בְּזִמְן שְׁהִיא
שׁוֹלְטָת, וְנִמְצָאָת זֹאת הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת הַנְּהַגוֹת
תְּמִיד. וְכָל הַנְּהַגָה שְׁנַעֲשִׂית בְּלִילָה, נַעֲשִׂית
בְּמַחְצֵיט הָאֲחֵרוֹנָה.

וְה' הִפָּה כָּל בְּכוֹר. וְה' – הוּא וּבֵית דִּינּוּ. וְה' –
הוּא וְהַנְּהַגוֹתָיו. הִפָּה כָּל בְּכוֹר – הִפָּה?
מֹשֶׁה לֹא אָמַר אֶלָּא וּמַת וְגו', מֵהוּ הִפָּה? אֶלָּא
שְׁהַתְּעוֹרֵר כֹּה, כְּמוֹ שְׁהַפְּחִיד אוֹתוֹ מֹשֶׁה, שְׁכַתּוֹב
וְהִנֵּה לֹא שָׁמַעְתָּ עַד כֹּה.

וְשִׁנְיָנוּ, פְּרַעָה הָיָה חָכֶם מְכַשְׁפִּיו, וְהִסְתַּכַּל
בְּזֹאת שְׁתַּעֲשֶׂה בּוֹ דִין, וְעַתִּידָה לְהַחְרִיב
אֶת אֶרְצוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמַר מֹשֶׁה, בְּזֹאת תִּדַּע כִּי אֲנִי
ה'. וּבֵהוּא מֵה כְּתוּב? (שְׁמוֹת ז) וַיִּפֶן פְּרַעָה. מֵה זֶה
וַיִּפֶן? שְׁהַפְּנָה לְבוֹ מֵהֲרֵהוּר זֶה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר וַיִּפֶן
אֶהְרֶן. וַיָּבֵא אֶל בֵּיתוֹ וְלֹא שָׁת לְבוֹ גַם לְזֹאת. גַּם
– לְרַבּוֹת זֹו שְׁעַתִּידָה לְהַחְרִיב אֶת אֶרְצוֹ, וְלֹא שָׁם
לְבוֹ כְּנֶגֶד זֹאת.

כָּל בְּכוֹר – אֶפְלוּ דְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְתַחְתּוֹנוֹת
נִשְׁבְּרוּ מִשְׁלֹטוֹנָם (מֵהַשְׁתַּלְּשְׁלוֹתָם), כָּל אוֹתָם
שְׁשׁוֹלְטִים בְּחֻכְמָה שְׁלָהֶם, שְׁכַתּוֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.
וְכָל הַדְּרָגוֹת, הָעֲלִיוֹנוֹת וְהַתַּחְתּוֹנוֹת שְׁנִשְׁבְּרוּ

מְשֻׁלְטוֹנִים (מהשתלשלותם), כָּלֶם נִרְאוֹת (נִרְמְזוֹת) בַּפָּסוּק,
שְׁכָתוֹב מִבְּכוֹר פְּרָעָה הַיֵּשֵׁב עַל כֶּסֶאָו עַד בְּכוֹר
הַשְּׁפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִים וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה. הֲרִי
כָּלֶם נִרְאִים בַּפָּסוּק.

סִתְמוּ שֶׁל דָּבָר, מִבְּכוֹר פְּרָעָה הַיֵּשֵׁב עַל כֶּסֶאָו
- כֶּתֶר תַּחְתּוֹן שֶׁל שְׁלִיטַת הַמַּלְכוּת
(מִהַמַּלְכוּת) שְׁלֹמֶעֱלָה. עַד בְּכוֹר הַשְּׁפָחָה - כֶּתֶר
שְׁמַאל מִתַּחְתֵּיהָ שֶׁל שְׁלִיטָה מֵאַחַר אַרְבַּע (מִמְּכֶתֶר
אַחַר) רַחִים, אַרְבַּע מַחְנוֹת. (מִשְׁמַע) מְשׁוּם שְׁכָתוֹב
אַחַר הַרְחִים, (וְלֹא מִן הַרְחִים). וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה -
תַּחְתּוֹנִים מִתַּחְתּוֹנִים, נִקְבָּה מִנְקֻבוֹת, שְׁנִמְצָאוּ
בְּאֵתוֹנוֹת בְּבֵהמוֹת וְחִמּוּרִים, בְּגִדוּלִים וּבִקְטָנִים,
וּמְקַבְּלִים מֵהֶם גְּבָרִים וּנְקֻבוֹת. עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי
אֲשֶׁר בְּבֵית הַבוֹר - אוֹתָם שְׁיֹצְאִים מִשְׁפָּחָה,
שְׁבָהֶם עוֹשִׂים לְאַסִּירִים שְׁיִשְׁתַּעֲבְדוּ בָהֶם
לְעוֹלָמִים וְלֹא יֵצְאוּ לַחֲרוֹת.

וּבְבִטְחוֹן הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ סָרְבוּ הַמְצָרִים, שְׁבָהֶם
עָשׂוּ קֶשֶׁר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יֵצְאוּ
מֵעֲבֹדוֹתָם לְעוֹלָמִים. וּבְזֶה נִרְאִית הַגְּבוּרָה
וְהַשְּׁלִטוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזִכְרוֹן זֶה לֹא
יִכָּלֶה מִיִּשְׂרָאֵל לְדוּרֵי דוּרוֹת. שְׁאֵם לֹא הָיָה כַחַ
וּגְבוּרָה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל מַלְכֵי הָעַמִּים

וְכָל מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָמוֹת וְחַכְמֵי הָעוֹלָמוֹת, לֹא יֵצְאוּ
 יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבָדוֹת, שֶׁהִתִּיר אֶת הַקְּשָׁרִים שְׁלָהֶם
 וְשָׁבַר אֶת כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים כְּדֵי לְהוֹצִיא אוֹתָם.
 עַל זֶה כָּתוּב (ירמיה י') מִי לֹא יִרְאֶה מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי
 לָךְ יֵאָתֶה כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם
 מֵאִין כָּמוֹךָ.

בְּכָה רַבֵּי שְׁמַעוֹן, הָרִים קוּלוּ וְנִאֲנָחַ. אָמַר,
 אֲשֶׁכּוֹל הַקְּנִטוֹר נִמְצָא. חֲשַׁבְתֶּם שֶׁשֶׁבַח
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּמָּה פְּעָמִים, (דברים ה) אֲשֶׁר
 הוֹצִיאֲתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, (שם טז) הוֹצִיאֲךָ ה' אֱלֹהֶיךָ
 מִמִּצְרַיִם, (שם ה) וַיִּצְאֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשֵּׁם, (שמות יב)
 הוֹצִיאֲתִי אֶת צְבָאוֹתֶיכֶם, (שם יג) זְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה
 אֲשֶׁר יֵצְאֲתֶם מִמִּצְרַיִם, (דברים ד) וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו
 בְּכַחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרַיִם, הוֹצִיא ה' אֶתְכֶם מִזֶּה.

אֵלֶּא שְׁנִינוּ, עֲשֶׂרָה כְּתָרִים הֵם לְמִטָּה כְּמוֹ
 שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכֹלָם נִסְתָּרִים בְּשִׁלְשֵׁת אֱלֹהִים
 שְׁאֵמְרָנוּ. וְשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים קְשׁוּרִים בָּהֶם עַל שְׁלֹשׁ
 דְּרָגוֹת אֵלוּ שֶׁבָּהֶם עָשׂוּ שִׁישְׁרָאֵל לֹא יֵצְאוּ
 מִשְׁעֲבוּדָם לְעוֹלָמִים.

אֲשָׁרִיכֶם אֲבָרְהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, שְׁבִזְכוּתְכֶם
 הִתִּירוּ אֶת הַקְּשָׁרִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא זכר שלשת קשרי האמונה שלכם. זהו שכתוב (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב. אֶת אַבְרָהָם – הָרִי קֶשֶׁר אֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם. אֶת יִצְחָק – הָרִי קֶשֶׁר שְׁנֵי שֶׁל יִצְחָק. וְאֶת יַעֲקֹב – הָרִי קֶשֶׁר שְׁלִישִׁי, שְׁלֵמוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב.

לְמִדְנֹו, כָּל הַזְּמַנִּים וְהַחֲגִים וְהַשְּׁבֻתוֹת, כָּלָם זְכוּרִין לָזֶה, וְעַל זֶה הַתְּקִימוֹ כָּלָם, שְׁאֵלְמָלָא זֶה לֹא הִיְתָה שְׁמִירָה שֶׁל זְמַנִּים וְחֲגִים וְשְׁבֻתוֹת, וְלָכֵן לֹא כָּלָה הַזְּכוּרִין שֶׁל מְצָרִים מְכַל הַזְּמַנִּים וְהַחֲגִים וְהַשְּׁבֻתוֹת. בֹּא רֵאֵה, דִּין (זֶה) הוּא יְסוּד וְשֵׁרֵשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל מְצוּוֹתָיו, וְכָל הָאֱמוּנָה הַשְּׁלֵמָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד, לָמָּה לֹא הָיָה בַּיּוֹם כְּפִי שֶׁשְּׂאֵלְתֶם? שְׁנִינוּ, כְּתוּב הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים, וְכְתוּב הוֹצִיאָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ מִמְּצָרִים לִילָה. אֲלֵא שְׁנִינוּ, עֵקֶר גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אֲלֵא בַּלִּילָה, שֶׁהַלִּילָה מִתִּיר קֶשְׁרִים וְעוֹשֶׂה נְקֻמוֹת, וְהַיּוֹם הוֹצִיא אוֹתָם בְּרֵאשׁ גְּלוּי, זֶהוּ שְׁכָתוּב (במדבר לג) יֹצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעֵינַי כָּל מְצָרִים. (ועוד, הַלִּילָה מִתִּיר אֶת הַקֶּשְׁרִים וְעוֹשֶׂה נְקֻמוֹת וְדִינִים, וְהַיּוֹם מְגַלֶּה וּמְפָרְסֵם הַנֶּס וְהַנְּקָמָה שֶׁנַּעֲשָׂה. זֶהוּ שְׁכָתוּב יֹצְאוּ

בני ישראל ביד רמה וגו'). וכתוב ומצרים מקברים את
אשר הפה ה' בהם כל בכור. זהו פרסום הנס.
באו רבי חייא ורבי יוסי, השתטחו לפניו ונשקו
ידו, ובכו ואמרו, חקיקות עליונים
ותחתונים מרימים ראש בזכותך. עשה הקדוש
ברוך הוא ירושלים למטה כמו שלמעלה. עשה
[רשב"י] חומות העיר הקדושה ושעריה. מי
שנכנס, לא נכנס עד שיפתחו השערים. מי
שעולה, לא עולה עד שיתקנו המדרגות של
החומות. מי יכול לפתח את שערי העיר
הקדושה, ומי יכול להתקין את המדרגות של
החומות? זה רבי שמעון בן יוחאי, שהוא פותח
שערים של סודות החכמה והוא מתקן דרגות
עליונות. וכתוב (דברים טז) יראה כל זכורך את פני
האדון ה'. מי זה פני האדון ה'? זה רבי שמעון
בן יוחאי, שמי שהוא זכר מן הזכרים צריך
להראות לפניו.

אמר להם, עד עכשו לא סימנו הדבר על
שאלתכם, שהרי שנינו וה' הפה כל
בכור, כל בכור סתם, כמו שאמרנו. והכל היה
כמו של אותם שמתו, אותם קושרי הקשרים
שהיו משתמשים בכשפיהם באותם הכתרים.

מֵהֶם מִשְׁתַּמְשִׁים בְּעֲלִיוֹנִים וּמֵהֶם בְּתַחְתּוֹנִים,
וְאֵף עַל גַּב שְׁכָלָם הֵם תַּחְתּוֹנִים. וְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם
מִלֵּאָה הָיְתָה כְּשָׁפִים, וְכָתוּב כִּי אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין
שֵׁם מֵת.

וְנַעֲשֶׂה דִּין בְּכָל, בְּשַׁעַה שֶׁהִתְכַּנְּסוּ כָלָם
בְּבִתְיָהֶם וְלֹא הָיוּ מִתְפָּזְרִים בְּמַדְבָּר
וּבשָׂדֵה, אֲלֹא כָלָם נִמְצְאוּ בְּבִתְיָהֶם, [וְאוֹר הַיָּר
יָפָה לְבִדְיָקָה מִבְּחוּץ] וְעָשָׂה הַלֵּילָה אֶת דֵּינָיו
בְּכָל בְּאוֹתָהּ שַׁעַה. וְשָׁנִינוּ שֶׁהָיָה מֵאִיר הַלֵּילָה
כְּמוֹ הַיּוֹם בְּתַקוּפַת תַּמּוּז, וְרָאָה כָּל הָעָם אֶת דֵּינֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קלט) וְלֵילָה
כִּיּוֹם יֵאִיר כְּחֹשֶׁכָה כְּאוֹרָה.

וּבְשַׁעַה שִׁיָּצְאוּ, נִמְצְאוּ כָלָם מֵתִים בְּשׁוּקִים
לְעֵינֵי הַכֹּל. רָצוּ לְקַבֵּר אוֹתָם וְלֹא
מִצְאוּ, וְזֶה הָיָה קִשְׁיָה לָהֶם מֵהַכֹּל. רָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל
יוֹצְאִים לְעֵינֵיהֶם בְּצַד אֶחָד, וְרָאוּ אֶת מִתְיָהִם
בְּצַד הָאֲחֵר. וּבְכָל הָיָה פָּרְסוּם הֵנֵס שְׁלֵא הָיָה כְּזֶה
מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

וּבֵא רָאָה, כְּתוּב לֵיל שְׁמַרִים הוּא לֵה' לְהוֹצִיאֵם
וְגו', הוּא הַלֵּילָה הַזֶּה לֵה' שְׁמַרִים לְכָל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְגו'. פָּסוּק זֶה קִשְׁיָה, כִּיּוֹן שֶׁאָמַר לֵיל, מֵה

זֶה שְׁמַרִים, וְלֹא שְׁמוֹר? שְׁמוֹר הִיָּה צָרִיף (לְכַתֵּב)!
 וְכָתוּב הוּא הַלֵּילָה הַזֶּה. לַיִל אָמַר בַּהֲתַחֲלָה,
 וְאַחַר כֵּן לַיֵּלָה.

אָלָא כֵּן שְׁנִינוּ, כְּתוּב (דְּבָרִים כב) כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה
 בְּתוּלָה. נַעַר כְּתוּב, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם
 שְׁכָל זְמַן שְׁלֹא קִבְּלָה זָכָר, נִקְרָאת נַעֲרָה. מִשְׁקִבְּלָה
 זָכָר, נִקְרָאת נַעֲרָה. אִף כָּאן, לַיִל – עַד שְׁלֹא קִבְּלָה
 זָכָר. וְאִף עַל גַּב שְׁכָתוּב בּוֹ שְׁמוֹרִים – זָכָר הִיָּה
 עֲתִיד לְהִתְחַבֵּר עִמָּה. וּבְשַׁעָה שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּה
 זָכָר, כְּתוּב הוּא הַלֵּילָה הַזֶּה לְה' שְׁמַרִים. שְׁמוֹרִים
 – זָכָר וּנְקֵבָה, וּמִשּׁוֹם כֵּן כְּתוּב הַלֵּילָה הַזֶּה.

וּבְמָקוֹם שְׁנַמְצָאוּ זָכָר וּנְקֵבָה אֵין שְׁבַח אֱלֹא
 לְזָכָר. וְכֵן שְׁבַחוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּתִשְׁבְּחוֹתֵיהֶם לְזָכָר וְלֹא לְנִקְבָה, זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (שְׁמוֹת טו) זֶה אֵלֵי וְאַנְוָהוּ, שְׁאֵין שְׁבַח בְּמָקוֹם שְׁזָכָר
 וּנְקֵבָה נִמְצָאִים אֱלֹא לְזָכָר. וְעַל זֶה (וּלְזֶה) מְחַכִּים
 יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב (יִשְׁעִיָה כה) זֶה ה' קוֹיְנוּ לוֹ נְגִילָה
 וְנִשְׁמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ. מִשּׁוֹם שְׁכָן עֲתִיד לַעֲשׂוֹת
 לָהֶם, שְׁכָתוּב (מִיכָה ז) כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת.

וְסוּד זֶה כֵּן הוּא – כְּמוֹ שְׁכָאן לַיִל וְלַיֵּלָה, כֵּן
 עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָהֶם,

שְׁכָתוֹב שְׁמַר מַה מְלִילָה שְׁמַר מַה מְלִיל. מַה
לְהֵלֵן שְׁמִירָה וְלִיל, אָף כָּאן שְׁמִירָה וְלִיל. מַה
לְהֵלֵן שְׁמִירָה וְלִילָה, אָף כָּאן שְׁמִירָה וְלִילָה.

וְלִילָה נִקְרָא אַגַּב זָכָר, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה כא) אַתָּא
בְּקָר וְגַם לִילָה. בְּקָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית
ט) וַיִּשְׁכֶם אַבְרָהָם בְּבִקְרָא, שֶׁהוּא מִדְתּוֹ מִמֶּשׁ.
וְכָתוֹב (תהלים ה) ה' בְּקָר תִּשְׁמַע קוֹלִי, בְּקָר מִמֶּשׁ.

יִשְׁבוּ רַבֵּי חֵיִיא וְרַבֵּי יוֹסִי, וְלַמֵּד לָהֶם הַסּוּד שֶׁל
תּוֹרַת כְּהֻנִּים, וְהֵיוּ חוֹזְרִים כָּל יוֹם
וַיּוֹשְׁבִים לְפָנָיו. יוֹם אֶחָד יֵצֵא רַבֵּי שְׁמַעוֹן לַחוּץ,
הִלְכוּ עִמוֹ, הִגִּיעוּ לְשֹׁדָה אֶחָד וַיִּשְׁבוּ.

פְּתַח רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, בָּא רְאֵה, כָּתוֹב (קהלת ז)
אֵת הַכֹּל רְאִיתִי בִימֵי הַבְּלִי יֵשׁ צְדִיק אֶבֶד
בְּצַדְקוֹ וַיֵּשׁ רָשָׁע מֵאֲרִיךְ בְּרַעְתּוֹ. שְׁלֵמָה שֶׁהִיְתָה
חֻכְמָתוֹ יְתָרָה (מכבדת) עַל הַכֹּל, מַה הוּא אָמַר
בְּפִסּוּק הַזֶּה? אֵלָּא שְׁלֵמָה רִמָּז רִמָּז שֶׁל חֻכְמָה,
שֶׁהָרִי רְאִינוּ שְׁדַרְכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינָם כֶּךָ,
שֶׁהָרִי כָּתוֹב וְלִתַּת לְאִישׁ כְּדַרְכָּיו וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו.
אֵלָּא שְׁנֵי עֲנִינִים הֵם שְׁכָאן רִמָּז.

שְׁשִׁנְיָנוּ, כְּשַׁעֲיָנִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצִים
לְהַשְׁגִּיחַ בְּעוֹלָם וּלְעֵיץ בּוֹ, כְּמוֹ

שְׁכָתוֹב (עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ (זכריה ד), וְכָתוֹב כִּי וְגו') כִּי ה' עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, וְנִמְצְאִים רְשָׁעִים בְּעוֹלָם, אוֹתוֹ צְדִיק שֶׁנִּמְצָא בְּדוֹר נִתְפָּס בַּחֲטָאִים, וְלִרְשָׁעִים מֵאֲרִיךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָגְזוּ עִמָּהֶם עַד שֶׁיִּשְׁוּבוּ, וְאִם לֹא – לֹא יִמָּצָא מִי שֶׁיִּבְקֹשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב יֵשׁ צְדִיק אֲבָד בְּצַדְקוֹ, מִשׁוּם שְׁאוֹתוֹ צְדִיק הַסִּתְּלָק מֵהָעוֹלָם.

מִשׁוּם כִּי שְׁנִינּוּ, לְעוֹלָם אֵל יְדוֹר אָדָם אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂה דְרִים בְּתוֹכוֹ. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁאֵין לָזֶה שֶׁמְדוֹרוֹ בֵּין הָרְשָׁעִים, מִשׁוּם שֶׁהוּא נִתְפָּס בַּחֲטָאֵיהֶם, וְאִם דִּיּוּרוֹ בֵּין צְדִיקִים, מִיִּטְיָבִים לוֹ בְּגִלְלָם.

שְׁהָרִי רַב חֲסֵדָא הָיָה דִּיּוּרוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה בֵּין קְפוּטְקָאִים, וְהַשְּׁעָה הֵיִתָּה דְחוּקָה לוֹ וּמַחְלוֹת רוּדְפוֹת אַחֲרָיו. נָסַע וְשָׁם מְדוֹרוֹ בֵּין בְּעָלֵי מַגְנִים שֶׁל צְפוּרִי, וְעָלָה וְזָכָה לְכַמָּה טוֹבוֹת, לְכַמָּה עֶשֶׂר, לְכַמָּה תוֹרָה, וְאָמַר: כָּל זֶה זָכִיתִי עַל שֶׁנִּכְנַסְתִּי בֵּין אוֹתָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגְּיַח לְהִיטִיב לָהֶם.

דְּבַר אַחַר אֵת הַכָּל רָאִיתִי בִימֵי הַבְּלִי – וְכִי שְׁלֵמָה, שֶׁדְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁל חֲכָמָה הֵיוּ

בו על כל בני הדור, שכתוב ויחכם מכל האדם,
 [והשתדלותו בתורה לעשות טוב ואמת] שכתוב
 וישב שלמה על כסא ה' למלך, אמר בימי הבלי,
 וכתוב (קהלת א) הבל הבלים אמר קהלת?

ושנינו, שבע שמות נקרא: שלמה, ידידי"ה,
 אגור, בן יק"א, איתיא"ל, למואל,
 קהלת. קהלת כנגד כלם, וכלם נקרא כעין של
 מעלה. קהלת כנוס קדוש של עשרה, משום כף
 קהל אין פחות מעשרה, וקהל אפלו מאה,
 וקהלת כלל של הכל, כמו שנאמר קהלת יעקב.

ושנינו, שמותיו נקראו על שם החכמה, ומשום
 כך עשה שלשה ספרים: שיר השירים,
 קהלת, משלי. וכלם להשלים החכמה. שיר
 השירים כנגד חסד, קהלת כנגד דין, משלי כנגד
 רחמים, כדי להשלים את החכמה. והוא עשה כל
 מה שעשה כדי להראות חכמה, וכנגד דרגה (וכנגד
 עליונה, והוא אמר בימי הבלי, הבל הבלים.

אף, סוד של הבל נכבד הוא, והוא ההבל
 שיוצא מהפה. וסוד ההבל שיוצא מהפה
 נעשה ממנו קול. ושנינו, אין העולם מתקיים אלא
 בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא

חָטְאוּ. שְׁלֵא חָטְאוּ מִמֶּשׁ. [וְקוּל] וְהֵבֵל נַעֲשֶׂה בְרוּחַ וּמִים, וְכֹל מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם נַעֲשֶׂה בְּהֵבֵל. וְסוּד [שֶׁל דְּבָר] שֶׁהֵבֵל זֶה שֶׁל תִּינוּקוֹת נַעֲשֶׂה קוּל, וּמִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם, וְהֵם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם וְשׁוֹמְרֵי הָעִיר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִשְׁמַר עִיר וְגו'.

וּבֵא רֵאָה, הוּא הֵבֵל, הוּא קוּל. מֵה בֵּין זֶה לָזֶה? הֵבֵל (הוּא קוּל) עוֹמֵד בְּכַח לְהוֹצִיא קוּל. קוּל מִמֶּשׁ עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ (שְׁלֵא) לְהוֹצִיא דְּבָר (אֲחֵר), וְאוֹתוֹ הֵבֵל שֶׁהָיָה יִרְשֵׁת אָבִיו קָרָאוּ הֵבֵל, וּמִמֶּנּוּ רֵאָה כָּל מֵה שֶׁרֵאָה. וְאָף עַל גַּב שִׁסְיוּעִים רַבִּים מִלְמַעְלָה, אַחֲרֵים הָיוּ לוֹ, וְלִהְיוֹדִיעַ הַדְּבָר אָמַר בִּימֵי הֵבֵלִי. שֶׁדְּבָר זֶה בָּא מִשָּׁם.

וְסוּד הַדְּבָר - הַכֹּל הֵבֵל, אֶת הַכֹּל רֵאִיתִי בִּימֵי הֵבֵלִי יֵשׁ צְדִיק אֲבִד בְּצַדְקוֹ. זֶהוּ סוּד הַדְּבָר שֶׁגָּלָה וּפְרָסָם שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בִּימֵי הֵבֵלִי. כְּלוּמַר, בְּזִמְנֵן שֶׁהֵבֵל הָיָה יוֹנֵק מִן הַדִּין כְּדִי לַעֲשׂוֹת דִּין, צְדִיק אֲבִד בְּצַדְקוֹ. וּבְזִמְנֵן שֶׁהֵבֵל הָיָה יוֹנֵק מִרַחֲמִים, רָשַׁע מֵאֲרִיף בְּרַעְתּוֹ, וּשְׁנִיָּהֶם תְּלוּיִים בְּהֵבֵל הָיָה. וְלִכֵּן כָּתוּב בִּימֵי וְלֹא כָּתוּב בְּיוֹם, וְהַכֹּל תְּלוּי בִּימֵי הֵבֵל זֶה. מִי שֶׁנִּפְגַּשׁ בְּדִין - בְּדִין, וּמִי שֶׁנִּפְגַּשׁ בְּרַחֲמִים - בְּרַחֲמִים.

וְאִם תֹּאמַר, יֵשׁ צְדִיק אֶבֶד, וְלֹא אָמַר אָבוּד – כִּף
 הוּא אוֹבֵד מִמֶּשׁ, שְׁאוֹתוֹ הִדִּין אוֹבֵד לְצְדִיק
 מִהָעוֹלָם וּמִהַדוֹר. וַיֵּשׁ רָשָׁע מֵאֲרִיךְ בְּרַעְתּוֹ –
 מֵאֲרִיךְ מִמֶּשׁ. שְׁכַּשְׁאוֹתוֹ הִדִּין (הַבֵּל) יוֹנֵק מֵרַחֲמִים,
 עוֹשֶׂה רַחֲמִים לְאוֹתוֹ רָשָׁע וּמֵאֲרִיךְ לוֹ.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, רָאוּ קִיטוֹר שֶׁהָיָה עוֹלָה
 לְמַעְלָה וַיּוֹרֵד לְמַטָּה. אָמַר, הִתְעַטְרוּת
 הִתְעַטֵּר בְּרֹפֶשׁ (בַּעֲנִיּוֹת) הָאָרֶץ מִלְּמַעְלָה. בֵּין כִּף
 וּכְךָ הָעֵלָה אוֹתוֹ שְׂדֵה רֵיחַ מְכַל הַבְּשָׂמִים. אָמַר,
 נִשֵּׁב כָּאֵן, שֶׁשְׂכִינָה עוֹמֶדֶת אֶצְלָנוּ. מִשׁוּם כִּף
 כְּרֵיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה'.

פֶּתַח וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית כז) וַיִּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו
 וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רֵאָה רֵיחַ בְּנֵי וְגו'. וַיִּרַח
 אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, מִשְׁמַע שְׁאוֹתָם לְבוֹשִׁים הָיוּ
 מַעְלִים רֵיחַ טוֹב, (שְׁלֹא זָז) וְאַחַר כִּף זָז מֵהֶם אוֹתוֹ
 רֵיחַ. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, כְּתוֹב רֵיחַ בְּגָדָיו, וְכְתוֹב
 רֵיחַ בְּנֵי, וְלֹא אָמַר רֵיחַ הַבְּגָדִים, אֲלֵא רֵיחַ בְּנֵי.
 אֲלֵא שְׁנִינוּ, כִּיּוֹן שְׁנַכְנַס יַעֲקֹב, נִכְנַס עִמּוֹ גַּן עֵדֶן.
 וְשְׁנִינוּ, אוֹתָם בְּגָדִים הָיוּ שֶׁל אָדָם הִרְאִישׁוֹן,
 שְׁכְּתוֹב (שם ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ
 כְּתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם, וְהוֹצִיאֵם מִגֵּן עֵדֶן.

וְאִם תֹּאמַר שְׂכָתוּב וַיִּתְּפָרוּ עָלַי תֹּאנָה, שְׂאֵלָה
 הִיוּ, אִם כֶּן לָמָּה כָּתוּב וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים,
 וְכָתוּב כְּתָנוּת עוֹר, הֲרִי לֹא הָיוּ אֲלֵא עָלַי תֹּאנָה?
 אֲלֵא כְּתָרְגוּמוֹ: לְבוּשֵׁי כְבוֹד, וְהָיוּ מַעֲלִים רִיחוֹת
 מִבֶּשֶׂם שֶׁל גֵּן עֵדֶן.

וְשָׁנִינוּ, בְּשֵׁם מְלֵא נַעֲשׂוּ, שְׂכָתוּב וַיַּעַשׂ ה'
 אֱלֹהִים, מֵה שְׂלֵא נַעֲשׂוּ בּו שְׁמַיִם
 וְאָרֶץ. וְלֹא? וְהֲרִי כָּתוּב (שם ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'
 אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם? לֹא קָשָׁה. זֶה כְּשֶׁנַּעֲשׂוּ,
 לֹא נַעֲשׂוּ בְּשֵׁם מְלֵא, פָּרֵט לְכֶשֶׁהֲתַקְיָמוּ, בְּשֵׁם
 מְלֵא הַתַּקְיָמוּ.

וְיָמָּה שְׂאָמְרוּ שְׂאוֹתֶם לְבוּשִׁים הָיוּ לְאוֹתוֹ עֲשׂוֹ
 הָרָשָׁע שְׂלָקַח אוֹתֶם מִנְמָרוֹד – כֶּן בְּאָרְנוּ.
 וְהִדְבֵּר קָשָׁה, שְׂאֵם כֶּן, הֲרִי כָּתוּב לְאָדָם
 וְלֹא שְׂתוֹ. לְבוּשִׁים לְאָדָם וְלְבוּשִׁים לְחַוָּה.
 לְבוּשִׁים שֶׁל חַוָּה מֵה נַעֲשׂוּ? וְעוֹד, שְׂאֵם כֶּן,
 בְּמָה נִקְבְּרוּ? הָאֵם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂהֵם עֲזָבוּ
 וְזָרְקוּ מֵהֶם הַזְהָר הָעֲלִיּוֹן שְׁנָתֵן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא?

אֲלֵא אוֹתֶם לְבוּשִׁים שְׂהִתְלַבְּשׂוּ בָהֶם אָדָם
 וְאֲשְׂתוֹ, לֹא הִתְלַבֵּשׂ בָּהֶם אָדָם אַחֵר,

שְׂבֹאוֹתֶם לְבוֹשִׁים דָּמוּ כְמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. וְאִם תִּעְלֶה
בְּדַעְתְּךָ שֶׁהֵם מֵעֲצָמָם הִתְלַבְּשׁוּ בָהֶם – בֹּא רְאֵה,
כְּתוּב וַיִּלְבָּשׁם, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִלְבִּישׁ
אוֹתָם, אֲשֶׁרֵי חִלְקָם.

כְּתוּב (תהלים קד) ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהָדָר
לְבִשְׁתָּ. וְכְתוּב (שם צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו.
וְכְתוּב (שם קד) עוֹטָה אֹר כִּשְׁלֹמָה וְגו'. כִּיּוֹן
שֶׁהִתְלַבְּשׁ [מֵה שֶׁהִתְלַבְּשׁ], עָשָׂה מֵה שֶׁעָשָׂה.
מִלְמַד שֶׁהִתְעַטֵּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹר וּבָרָא
אֶת הַשָּׁמַיִם. אֲלֵא בְּמָה בְּאַרְנוֹ הַחֲמֵדֵת אֲשֶׁר אִתָּה
בְּבֵית? הַחֲמֵדֵת – בְּגֵדֵי מַלְכוּת בְּמִשֵׁי וְזָהָב, וְדֶרֶךְ
הָעוֹלָם שְׂגוּנָזִים אוֹתָם בְּבִשְׁמֵים וְרִיחוֹת לְכָבוֹד
הַלְבוּשִׁים שְׁלָהֶם.

בֹּא רְאֵה, וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו – בְּתַחֲלָה.
וּכְשֶׁהֲרֵגִישׁ אָמַר, רְאֵה רִיחַ בְּנֵי, שְׂיָדַע שְׂבו
הַדָּבָר הִיָּה תְלוּי, שֶׁבְּגָלְלוּ הָעֲלָה רִיחַ. כְּרִיחַ שְׂדָה
אֲשֶׁר בִּרְכוּ ה', וְכִי מִנִּין הִיָּה יוֹדַע יִצְחָק רִיחַ שְׂדָה
אֲשֶׁר בִּרְכוּ ה'?

אָמַר שְׁנֵי דְבָרִים הֵם, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד, שֶׁכְּתוּב
(בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בִּשְׂדָה לְפָנֹת
עָרְב. וְכִי לֹא הִיָּה לוֹ בֵּית אוֹ מְקוֹם אַחֵר

לְהִתְפַּלֵּל? אֵלָא אוֹתוּ הַשְּׂדֵה הִיָּה אֲשֶׁר קָנָה
 אַבְרָהָם סָמוּךְ לַמְעָרָה, שְׁכַתוֹב הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר קָנָה
 אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי חֵת. וּבְשָׁעָה שֶׁהָיָה יִצְחָק
 נִכְנָס אֵלָיו, רָאָה שְׂכִינָה עָלָיו, וְהֶעֱלָה רִיחוֹת
 עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וּמְשׁוֹם כֵּךְ הָיָה מִתְפַּלֵּל שָׁם,
 וּקְבָעוּ לְתַפְלָתוֹ.

וְלָמָּה אַבְרָהָם לֹא הָיָה מִתְפַּלֵּל שָׁם? מְשׁוֹם
 שֶׁקְבִיעוֹת שֶׁל מְקוֹם אַחַר הָיְתָה לוֹ
 בַּתְחִלָּה, וְדָבָר אַחַר רִיחַ שְׁרָאָה בְּהַר הַמּוֹרִיָּה.
 וְלָמָּה נִקְרָא מוֹרִיָּה? עַל שֵׁם הַמּוֹר הַטּוֹב שֶׁהָיָה
 שָׁם.

וְהַכֹּהֵן הָיָה, וְגַן עֵדֵן שֶׁנִּכְנָס עִמּוֹ וּבִרְכוּ, וּמְשׁוֹם
 כֵּךְ לֹא תָלָה הַדָּבָר בְּלְבוּשִׁים, אֵלָא בִּיעֲקֹב
 מִמֶּשׁ, שְׁרָאָה שָׁבוּ הָיָה הַדָּבָר תְּלוּי (וְרֵאשִׁי הָיָה לְהַתְּבַרֵךְ)
 וְנִרְאָה, וְזִכּוֹתוֹ עוֹלָה לְהַתְּבַרֵךְ, וְנִכְנָס עִמּוֹ גַּן עֵדֵן.
 וּמְשׁוֹם כֵּךְ, כְּשֶׁהִתְרַעַם עָשׂו, אָמַר גַּם בְּרוּךְ יְהִיָּה.

סדר הלימוד ליום א טבת [יום 90 בשנה]

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא הִצְטַרְכָּה תוֹרָה לְכַתֵּב אֵלָא
 מִהַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים. מָה
 הַטַּעַם? מְשׁוֹם שֶׁזֶה הָיָה תְּחִלַּת הַלְּבָנָה, וְעַל זֶה

התורה הצטרכה לכתב מכאן, שהרי בקדוש
ברוך הוא נקשר הדבר.

וְלֹא קשה שלא כתוב זאת, החדש הזאת, שהרי
זה וזאת מתקשרים כאחד. ובמקום שיש
זכר ונקבה כאחד, אין השבח אלא לזכר, ועל
זה ראשון הוא לכם לחדשי השנה, לחדשי
השנה ודאי. אמר רבי יהודה, למה פעמים
לכם? אמר רבי יצחק, מהם נשמע יותר, כמו
שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו. התקשרות זו
לכם, ולא לשאר העמים.

דִּבְרוּ אַל כָּל עַדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ
הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה וְגו'. בַּעֲשׂוֹר,
למה בעשור? אמר רבי אבא, בזמן שמאיר היוכל
ללבנה, שכתוב ביוכל, בעשור לחדש השביעי
הזה יום הכפורים הוא.

וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית אָבֹת, למה? משום
שבזמן זה צריך למשך אותו, שהרי
שנינו, בדבר זה נשבר הכתר [אחד] התחתון
שנאחזים בו כל שאר הכתרים התחתונים. ועל
זה פרש משה ואמר משכו וקחו לכם צאן, כמו
שכתוב צאן ועבד ושפחה.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עֲשׂוּ אִתְּם מַעֲשֵׂה לְמַטָּה, וְאֲנִי אֶשְׁבֵּר אֶת כַּחַם לְמַעְלָה. וּכְמוֹ שְׂאֵתֶם תַּעֲשׂוּ בְּאֵשׁ, שְׁכַתוֹב כִּי אִם צְלִי אֵשׁ – אֶף אֲנִי כִּךְ אֶעֱבִיר אוֹתוֹ בְּאֵשׁ בְּנֵהר דִּינּוּר.

לְמַדָּה נִמְשָׁךְ בַּעֲשָׂרָה וְנִשְׁחַט בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר? אָמַר רַבִּי אַבְא, בְּזֵה הִתְקַשְּׂרוּ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְאֶף עַל גַּב שְׂאֲרַבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לֹא הִשְׁתַּעֲבְדוּ בָהֶם, מְכַל מְקוֹם, הוֹאִיל וְהָיָה עֲתִיד לְהִתְקַשֵּׁר בָּהֶם, נִחְשָׁב עָלָיו כְּאִלוֹ הִשְׁתַּעֲבַד בָּהֶם כָּל אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים. מִשּׁוּם זֶה מְעַכְּבִים אוֹתוֹ אַרְבַּעַה יָמִים קָשׁוּר בְּרִשׁוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּךְ וְשִׁחְטוּ אוֹתוֹ כֹּל קָהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבִים.

לְמַדָּה בֵּין הָעַרְבִים? בְּשַׁעָה שֶׁהִדִּין תְּלוּי וּבְשַׁעָה שֶׁדָּבַר זֶה נִמְסַר לוֹ עַל יְדֵי אַבְרָהָם, שְׁכַתוֹב (בראשית טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבוֹא וְתִרְדָּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נִפְלָת עָלָיו. אֵימָה – כֶּתֶר אֶחָד. חֲשֵׁכָה – כֶּתֶר אֶחָד. גְּדֹלָה – זוֹ הִיא הַגְּדוּלָּה מֵהַכֹּל. וְאֶף עַל גַּב שְׂבָאֲרָנוּ פָּסוּק זֶה עַל שְׂאֵר שְׁעַבּוּדֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל הָיָה. כְּמוֹ זֶה כִּי מָחָה אֶמְחָה, אִתְּם מְלַמְטָה, וְאֲנִי מְלַמְעָלָה.

שְׁנֵינוּ, לֹא יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם עַד שְׁנִשְׁבְּרוּ
 כָּל הַשְּׁלִיטִים שְׁלַמְעֵלָה (מהשתלשלותם)
 מִשְׁלִיטְתָם, וַיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִרְשׁוֹתָם, וַנִּכְנְסוּ
 לְרִשׁוֹת הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וַנִּקְשְׂרוּ בוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים
 עֲבָדֵי הֵם. מָה הַטַּעַם עֲבָדֵי הֵם? אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי
 אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁהוֹצֵאתִי אוֹתָם מִרְשׁוֹת
 אַחֲרָת, וְהִכְנַסְתִּים בְּרִשׁוֹתַי.

וְהֵינּוּ שְׂאֵמֵר רַבִּי שְׂמֵעוֹן, מָה זֶה שְׁכָתוֹב אֶף
 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתִיכֶם, כִּי
 כָּל אֲכִיל מִחֻמְצָת? אֵלֶּא כֶּף בְּאַרְנוֹ, שְׂאוֹר זֶה
 וּמִחֻמְצָת זוֹ הֵן דְּרַגָּה אַחַת, וְכֻלָּם אֶחָד. רִשְׁיֹת
 אַחֲרוֹת, אוֹתָם שְׁלִיטִים הַמְּמַנִּים עַל שְׂאֵר עַמִּים,
 וְקוֹרְאִים לָהֶם יֵצֵר הָרַע, רִשׁוֹת אַחֲרָת, אֵל גִּכְר,
 אֱלֹהִים אַחֲרִים - אֶף כֶּף שְׂאוֹר וּמִחֻמְצָת וְחֻמְץ,
 וְהַכֵּל אֶחָד. אָמֵר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל הַשְּׁנִים
 הִלְלוּ עִמְדָתָם בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, עֲבָדִים לְעַם אַחֵר.
 מִכָּאֵן וְהִלָּאָה שְׂאֵתָם בְּנֵי חוֹרִין, אֶף בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
 תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתִיכֶם. כָּל מִחֻמְצָת לֹא תֹאכְלוּ.
 וְלֹא יִרְאֶה לְךָ חֻמְץ.

אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּף אֵז גַּם כָּל יְמֵי הַשָּׁנָה,
 לְמָה שְׂבַעַת יָמִים, שְׁכָתוֹב שְׂבַעַת יָמִים

שָׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבִתְיֹכֶם, שְׁבַעַת יָמִים וְלֹא יוֹתֵר?
אָמַר לוֹ, כָּל זְמַן שֶׁהִתְחַיֵּב אָדָם לְהִרְאוֹת אֶת
עַצְמוֹ בֶּן חוֹרִין – כֶּךָ צָרִיךְ. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְחַיֵּב
– לֹא צָרִיךְ.

לְמַלְךְ שֶׁעָשָׂה אָדָם אֶחָד קָצִין. כָּל אוֹתָם יָמִים
שֶׁעָלָה לְדַרְגָּה זוֹ שְׁמַח, וְלִבֵּשׁ בְּגָדֵי כְבוֹד.
אֲחֵר כֶּךָ לֹא צָרִיךְ. לְשָׁנָה אַחֲרֵת שׁוֹמֵר אוֹתָם יָמִים
שֶׁעָלָה לְכְבוֹד זֶה, וְלוֹבֵשׁ אוֹתָם בְּגָדִים, וְכֶךָ כָּל
שָׁנָה וְשָׁנָה. כֶּךָ יִשְׂרָאֵל, כְּתוּב שְׁבַעַת יָמִים שָׂאֵר
לֹא יִמָּצֵא, שֶׁהֵם יְמֵי שְׁמִחָה, יָמִים שֶׁעָלוּ לְכְבוֹד
זֶה וַיֵּצְאוּ מִשְׁעֶבֶד אֲחֵר, וְלִכְּן שׁוֹמְרִים בְּכָל שָׁנָה
וְשָׁנָה אֶת הַיָּמִים שֶׁעָלוּ לְכְבוֹד הַזֶּה, וַיֵּצְאוּ
מִרְשׁוֹת אַחֲרֵת וְנִכְנְסוּ בְּרִשׁוֹת הַקְּדוּשָׁה. וְעַל זֶה
כְּתוּב שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִצַּת כְּתוּב, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
מֵרֵאֵת אֱלֹהִים. וְלָמָּה נִקְרָאוּ מִצַּת? דִּין,
דִּין קְדוּשׁ, דִּין שְׁנֵאֱחָזוּ בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ, דִּין שֶׁלֹּא
הָיָה קֶשֶׁה כָּל אוֹתוֹ זְמַן בְּתוֹךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה
הַלְּבָנָה עוֹמֶדֶת בְּפָגָם, וְעַל שְׁעוֹמֶדֶת הַלְּבָנָה
בְּפִגְמֶתָהּ כְּתוּב לָחֵם עָנִי.

מָה הַטַּעַם עוֹמֶדֶת בְּפָגָם? מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ
וְלֹא הִתְגַּלְּהָה אוֹת הַבְּרִית הַקְּדוּשׁ. מֵהוּלִים

היו ולא נפרעו. מתי נפרעו? בשעה שכתוב (שמות טו) שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. ואף על גב שבארנו פסוק זה בדבר אחר – הכל היה וראוי.

ואם תאמר שנפרעו בימי יהושע – לא כך, אלא אותם שכתוב (יהושע ה) וכל העם הילודים במדבר בדרך וגו'. אחר שנפרעו, אמר הקדוש ברוך הוא, בהתחלה אכלתם מצות, כשעמדה הלבנה בפגימתה, ונקרא לחם עני. מכאן והלאה לחם זה יהיה ממקום אחר. מה הוא? שכתוב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. לא מהלבנה כמו אותו זמן, אלא מן השמים ממש, כמו שכתוב ויתן לך האלהים מטל השמים.

וישראל הקדושים שומרים אותם ימים שנכנסו תחת כנפי השכינה, ושומרים אותו לחם שבא מצדה, ועל זה כתוב את חג המצות תשמר וגו', וכתוב ושמרתם את המצות. מה זה ושמרתם את המצות? כמו שנאמר (שם יט) ושמרתם את בריתי, והכל בדרגה אחת עולה ונאחז.

ואם תאמר, איך משה לא פרע אותם? אלא כדי שלא יתעכבו שם ישראל עד שיתרפאו,

וְעַל זֶה כָּתוּב שֶׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מִצֹּת לָחֶם עֲנִי. מָה הַטַּעַם לָחֶם עֲנִי? מִשּׁוּם כִּי בַחֲפִזוֹן יֵצֵאתָ וְגו', וְכָתוּב וְלֹא יִכְלוּ לְהִתְמַהֵמָה.

בא רֵאֵה, כְּשֶׁנִּכְנסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ, נִכְנסוּ מֵהוֹלִים וְנִפְרְעוּ, וּמָה כָּתוּב? (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכָּנַת תֹּאכַל בָּהּ לָחֶם. מָה זֶה בְּמִסְכָּנַת? לָחֶם עֲנִי. לָמָּה נִקְרָא לָחֶם עֲנִי? מִשּׁוּם שֶׁהִלְבְּנָה עוֹמֶדֶת בְּפִגְימָתָהּ וְלֹא מִתְבָּרַכַת מִן הַשָּׁמֶשׁ, וְלֹא מוֹאֲרַת מִן הַשָּׁמֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כָל בִּשְׁמַיִם וּבְאֶרֶץ, וְלֹא מוֹאֲרַת [מְכַל] מִיּוֹבֵל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ. אֲבָל כָּאֵן שֶׁנִּמְלוּ יִשְׂרָאֵל וְנִפְרְעוּ, לֹא תִחְסֹר כָּל בָּהּ כָּתוּב, וְעַל זֶה לֹא בְּמִסְכָּנַת תֹּאכַל בָּהּ לָחֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תִחְסֹר כ"ל בָּהּ. כְּמוֹ שֶׁחֲסֵרוּ לָהּ בְּמִצְרַיִם.

ובבב שָׁנָה וְשָׁנָה עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל זְכָרוֹן שֶׁל מִצְרַיִם וְאוֹכְלִים, וְלֹא מִתְכַּלֶּה מְדוּרֵי דוֹרוֹת. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִפְרְעוּ כָּאֵן בְּמִצְרַיִם, חָסְרוּ אוֹתוֹ, אֶת הַכֹּל הַזֶּה, וְהִלְבְּנָה עוֹמֶדֶת בְּפִגְימוֹת. וְנִקְרָאת לָחֶם עֲנִי. עֲנִי כְּתִרְגוּמוֹ מְסַכְּנוֹת. וּמָה שֶׁאֲכָלוּ אוֹתוֹ שֵׁם בְּאֶרֶץ, זֶה הִיָּה בְּשִׁבִיל זְכָרוֹן מִצְרַיִם, וְזֶה לְדוּרֵי דוֹרוֹת, וְלַעֲתִיד לְבֹא כָּתוּב (ישעיה ס) לֹא יָבֹא עוֹד שֶׁמֶשֶׁךְ וִירְחָךְ וְגו'.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּתוּב בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ
 הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם וְגו'. וְכָתוּב אַךְ
 בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפּוּרִים הוּא.
 נִשְׁמַע כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁכַתּוּב בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה.
 מָה זֶה אוֹמֵר? אֵלָּא בְּעֶשֶׂר, דְּבָר זֶה תְּלוּי
 בְּעֶשֶׂר. לַחֹדֶשׁ הַזֶּה? בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה הִיָּה צָרִיף
 (לְכַתּוּב)! אֵלָּא כְּשָׁבָא הַמְּנַהֵג לְדַרְגָּה הַזֹּאת, כָּתוּב
 לַחֹדֶשׁ הַזֶּה דְּוָקָא.

וַיִּקְחוּ לָהֶם שְׁה לְבֵית אָבִת שְׁה לְבֵית. שְׁנֵינּוּ,
 שְׁלֹשָׁה קְשָׁרִים הֵם: בְּכוֹר בְּהֵמָה,
 בְּכוֹר הַשְּׁבִי, בְּכוֹר הַשְּׁפָחָה. [שְׁשֻׁלְשָׁה קְשָׁרִים]
 שְׁכָל הַשְּׂאֵר נְקָשָׁרִים בְּשֻׁלְשַׁת הַגּוֹנִים הִלּוּ
 שֶׁל מַעְלָה. וּבְזֵה שְׁנִקְרָא צֵאן הַכֹּל נְקָשָׁר,
 וְהַכֹּל כָּלוּל בְּצֵאן. נְקָשָׁר צֵאן בְּצֵאן, וְלֹא יָכוֹל
 לְהַפְרֹד מִקְשָׁרָיו, וּבְזֵה כָּלֵם נְקָשָׁרוֹ. וְעַל זֶה
 כָּתוּב וְהָיָה לָכֶם לְמַשְׁמֶרֶת. קְשָׁרוֹ אוֹתוֹ
 בְּקָשָׁר, וְיִהְיֶה מְסוּר בְּיַדְכֶם בְּרִשׁוֹתְכֶם עַד
 שֶׁתִּשְׁחַטּוּ אוֹתוֹ וְתַעֲשׂוּ בוֹ דִין. וְלַעֲתִיד לְבֹא
 כָּתוּב (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם. וְכָתוּב כִּי
 זָבַח לַה' בְּבִצְרָה. וְכָתוּב (זכריה יד) וְהָיָה ה'
 לְמִלְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד
 וּשְׁמוֹ אֶחָד.

רַעֲיָא מְהִימָנָא

וַיִּשָּׂא הָעַם אֶת בְּצֻקוֹ טָרַם יַחְמֵץ וְגו'. כ"ה -
מְצוּהָ זֹה לְבַעַר חֲמֵץ, שְׁהָרִי מְצוּהָ זֹה
נִמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, וַיִּשָּׂא הָעַם אֶת בְּצֻקוֹ טָרַם
יַחְמֵץ, וְכָתוּב שָׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵיתְכֶם, וְהָרִי
פְּרֻשׁוּהָ הַחֲבָרִים, וְהַסּוּד בְּאַרְנוֹ, בֵּין חֲמֵץ וּמְצָה
שֶׁל כַּמָּה מְקוֹמוֹת, זֶה יִצָּר רַע, וְזֶה יִצָּר טוֹב.

כ"ו - מְצוּהָ אַחַר זֹה לְסַפֵּר בְּשִׁבְחַת יְצִיאַת מִצְרַיִם,
שֶׁהִיא חוֹבָה עַל בֶּן אָדָם לְדַבֵּר בְּשִׁבְחַת זֶה
לְעוֹלָמִים. כִּף בְּאַרְנוֹ, כָּל אָדָם שֶׁמְדַבֵּר בִּיְצִיאַת
מִצְרַיִם וּבְאוֹתוֹ סִפּוֹר שְׁמִיחַ בְּשִׁמְחָה, עֲתִיד הוּא
לְשִׁמְחַת בְּשִׁכְיִנָּה בְּעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שִׁמְחַת הַכֹּל,
שְׁהָרִי הוּא אָדָם שֶׁשְׁמִיחַ בְּאֲדוֹנּוֹ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁמִיחַ בְּאוֹתוֹ סִפּוֹר.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כּוֹנֵס הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכֹל
הַפְּמִלְיָא שְׁלוֹ, וְאָמַר לָהֶם: לְכוּ
וּתְשַׁמְעוּ אֶת סִפּוֹר הַשִּׁבְחָת שְׁלִי שֶׁמְדַבְּרִים הַבְּנִים
שְׁלִי וְשִׁמְחִים בְּגֵאלְתִּי. אֲזַי כָּלֵם מִתְכַּנְּסִים, וּבָאִים
וּמִתְחַבְּרִים עִם יִשְׂרָאֵל, וְשׁוֹמְעִים סִפּוֹר הַשִּׁבְחָת
שֶׁשְׁמִיחִים בְּחֵדוֹת גְּאֻלַּת אֲדוֹנָם. אֲזַי בָּאִים וּמוֹדִים
לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל אוֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת,

ומודים לו על העם הקדוש שיש לו בארץ
ששמחים בשמחת הגאולה של אדונם.

אז מתוסף לו כח וגבורה למעלה, וישראל
באותו ספור נותנים כח לרבונם, כמו מלך
שמוסיף כח וגבורה כשמשבחים גבורתו
ומודים לו, וכלם פוחדים מפניו, ומתעלה כבודו
על כלם. ולכן יש לשבח ולדבר בספור זה כמו
שנאמר. כמו זה חובה על בן אדם לדבר תמיד
לפני הקדוש ברוך הוא ולפרסם את הנס בכל
אותם נסים שעשה.

ואם תאמר, למה זה חובה, והרי הקדוש ברוך
הוא יודע הכל, כל מה שהיה ושיהיה
לאחר מכן, מדוע פרסום זה לפניו, על מה שהוא
עושה, והוא יודע? אלא ודאי צריך אדם לפרסם
את הנס ולדבר לפניו בכל מה שהוא עשה,
משום שאותם דברים עולים, וכל הפמליא
שלמעלה מתכנסת, ורואים אותם ומודים כלם
לקדוש ברוך הוא, ומתעלה כבודו עליהם
למעלה ולמטה.

כמו זה מי שמדבר ומפרט חטאיו על כל מה
שעשה, אם תאמר לשם מה צריך? אלא

המקטרג עומד תמיד לפני הקדוש ברוך הוא כדי לדבר ולתבע חטאי בני אדם ולבקש עליהם דין. כיון שמקדים אדם ומפרט את חטאיו כל אחד ואחד, אינו משאיר פתחון פה לאותו מקטרג, ולא יכול לבקש עליו דין, שהרי תמיד תובע דין בתחלה, ואחר כך מדבר ומקטרג שפלוני עשה כן. ולכן צריך לאדם להקדים ולפרט חטאיו.

כיון שהמקטרג רואה את זה, אין לו עליו פתחון פה, ואז נפרד ממנו מכל וכל. אם שב בתשובה - יפה, ואם לא - הרי המקטרג נמצא עליו ואומר: פלוני שבא לפניך בעזות פנים, בעט באדונו, חטאיו כך וכך. על זה יפה שיזהר האדם בכל אלה, כדי שימצא עבד נאמן לפני הקדוש ברוך הוא.

כ"ז - מצוה אחר זו לאכל מצה בפסח, משום שהיא זכרון לדורי דורות על סוד האמונה, והרי פרשה, שישראל יצאו באותו זמן מסוד של אלילים אחרים, ונכנסו בסוד האמונה, והרי בארו את הסוד הזה בכמה מקומות.

ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וגו'.
כ"ח - מצוה זו לשחט פסח בין הערבים

בִּי"ד בְּנִיטָן, זְכָרוֹן לְאוֹתוֹ פֶּסַח מְצָרִים, וְזוֹהֵי
 חוֹבָה עַל כָּלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל
 עַדֹת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים.

פֶּסַח זֶה צָרִיף לְהִיּוֹת שְׁמוֹר מֵעֲשָׂרָה יָמִים
 וְהִלָּאָה, שְׁכַתּוֹב בְּעֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ
 לָהֶם וְגו'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי אַז מִתְחִילָה
 הַלְבָנָה לְהָאִיר מֵעֲשָׂרָה יָמִים וְהִלָּאָה, עַד
 שֶׁנִּשְׁלַמְתָּ בַחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר, וּבְאַרְבָּעָה עֶשֶׂר שִׁיְהִיָּה
 נִשְׁחָט בְּשַׁעָה שֶׁהַדִּין תְּלוּי עַל הָעוֹלָם.

סוּד זֶה לְהַעֲבִיר הַזֶּה־מָה מִלְפָּנֵי הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה,
 וְלִהְנוֹת מֵאוֹתוֹ רֵיחַ שְׁנוּדָף מִצְּלֵי הָאֵשׁ, וְעַל
 זֶה לֹא בָא אֱלֹא עַל הַשֶּׁבַע, וְעַל זֶה וְכָל עָרַל לֹא
 יֵאָכַל בּוֹ. מִי שֵׁיֵשׁ בּוֹ בְּרִית קְדֹשׁ, יֵאָכַל בּוֹ. מִי
 שֶׁאֵין בּוֹ בְּרִית קְדֹשׁ, לֹא יֵאָכַל בּוֹ. שְׁזֶה מִבְּנֵי
 הַבְּרִית הוּא לְשַׁבֵּר כַּח שֶׁל חֵיל אַחֵר, לְהַעֲבִיר
 עָרְלָה מִלְפָּנֵי בְּרִית. מִשּׁוֹם כֵּן זֶהוּ לַעֲשׂוֹת בְּבְנֵי
 בְּרִית וְלֹא בְּבְנֵי עָרְלָה.

כְּשֶׁבֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמְצָרִים, רָאָה אֶת
 הַדָּם שֶׁל אוֹתוֹ פֶּסַח שֶׁהָיָה רָשׁוּם עַל
 הַפֶּתַח, וְדָם הַבְּרִית, אֵיךְ הָיוּ עוֹמְדִים עַל הַפֶּתַח,
 שְׁכַתּוֹב וּלְקַחְתֶּם אֲגִדַּת אֲזוּב וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר

בַּסֶּף וְהִגַּעְתֶּם וְגו'. אַזּוֹב, הָרִי בְּאַרְנוֹ שְׁהוּא
מֵעֵבִיר רוּחוֹת רְעוֹת, וְכָל צַד שֶׁל רוּחַ רַע מֵעֵבִיר
בְּהִתְעוֹרְרוֹת שָׁלוּ, בְּגֹאֲלָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

לְעֵתִיד לְבֹא יִבְיֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיְצַר הָרַע
וְיִשְׁחַט אוֹתוֹ. וְעַתָּה בְּגֹאֲלָה זֹו כְּתוּב,
וְשָׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קְהַל עַדְת יִשְׂרָאֵל וְגו'. זְכָרוֹן שֶׁל
לְעֵתִיד לְבֹא, בְּגֹאֲלָה הָעֲלִיּוֹנָה הַהִיא.

עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל הַמְּשַׁקּוֹף, בְּרִשְׁם הַזֶּה שֶׁל
אוֹת יו"ד, וּבְרִשְׁם הַזֶּה שֶׁל הָאוֹת יו"ד,
לְהִרְאוֹת אֶת רִשְׁם הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ, וְנִשְׁבְּרַת
עָרְלָה מִלְּפָנֵי דָם הַבְּרִית, רִשׁוּם עַל הַכֹּל, וּבֹא
דָם עַל דָּם. כְּשֶׁעוֹבֵר אוֹתוֹ הַמְּשַׁחִית, הִיָּה רוֹאֵה
דָם וּמִתְרַחֵק מִהַבֵּית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְלֹא יִתֵּן
הַמְּשַׁחִית וְגו'.

אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ הוֹרֵג, אִז לְמָה כְּתוּב
וְלֹא יִתֵּן הַמְּשַׁחִית, שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁהַמְּשַׁחִית הִיָּה
הוֹלֵךְ, וְלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלֵא וְדָא
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה הוֹרֵג, וְהַמְּשַׁחִית הִיָּה
הוֹלֵךְ לְמִצָּא עֲלָה לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שֶׁהִיָּה רוֹאֵה
אוֹתוֹ שֶׁכְּרוֹן הָעָרְלָה בְּשָׁנֵי צְדָדִים, הִיָּה בּוֹרַח
וְנִפְרָד מֵהֶם.

וַעֲלֵ שְׁהַרְגֵה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל אוֹתָם בְּכוֹרוֹת
 שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, נָתַן בְּכוֹרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 לְגֵאלָהּ, שְׁלֵא יִמָּצֵא עֲלֵיהֶם הַצַּד הָאֲחֵר עֲלֵהּ
 כָּלָל, וּבְכָל שׁוֹמֵר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל
 כְּאֵב עַל בְּנִים.

בְּבֵית אֶחָד יֵאָכֵל לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת וְגו'. מִצְוָה
 כ"ט זֹ לֹאֲכַל אֶת הַפֶּסַח הַזֶּה עַל מִצּוֹת
 וּמְרוֹרִים. מִצּוֹת - מִצַּת כְּתוּב. מֵה זֶה כְּנֻגַד זֶה?
 אֲלֵא לְהִרְאוֹת גְּלוֹת הַשְּׂכִינָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ
 הַמְרִירוֹת שְׁלָהֶם, שְׁכָתוּב וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם
 בַּעֲבֹדָה קָשָׁה וְגו'. כְּשִׁאוּכְלִים אֶת הַפֶּסַח הַזֶּה,
 לְהִרְאוֹת אֶת כָּל מֵה שֶׁעָשׂוּ לָהֶם בְּמִצְרַיִם בְּאוֹתָהּ
 גְּלוֹת וּבְאוֹתוֹ שְׁעָבוּד.

מֵה כְּתוּב? וְעֵצָם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ, לְהִרְאוֹת בוֹ
 קְלוֹן, וּבְכָל אוֹתָם אֱלִילֵי מִצְרַיִם. שְׁהָרִי הָיוּ
 זוֹרְקִים בְּשׁוּק אֶת הָעֵצָמוֹת שֶׁלוֹ, וּבָאוּ הַכְּלָבִים
 וְגָרְרוּ אוֹתָם מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וְזֶה הָיָה קָשָׁה לָהֶם
 מֵהַכָּל, שְׁהָרִי הָעֵצָמוֹת הֵן תִּקּוֹן הַגּוּף, וְדוּמִים
 לְגוֹן אֲחֵר, וַיִּשְׂרָאֵל זָרְקוּ אוֹתָם לְשׁוּק בְּדֶרֶךְ קְלוֹן,
 וְלִכֵּן כְּתוּב וְעֵצָם לֹא תִשְׁבְּרוּ בוֹ. אַתֶּם לֹא
 תִשְׁבְּרוּ, אֲבָל הַכְּלָבִים הָיוּ בָּאִים וּמִשְׁבְּרִים אוֹתוֹ.

עוד, המצרים היו באים אחר כף והיו רואים אותם עצמות שהיו לוקחים הכלבים ממקום למקום ושוברים אותם, והיו המצרים טומנים אותם בעפר, כדי שהכלבים לא ימצאו אותם, וזהו בטול של עובדי כוכבים ומזלות יותר מהצד שלהם. ובזה התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו ונכפו כל הכחות האחרים, שהרי אז נכפו יותר, כשהבטול נמצא מהצד שלהם, ולכן ישראל לא בטלו אותם, שכתוב ועצם לא תשברו בו.

קדוש לי כל בכור פטר רחם וגו'. מצוה זו לקדש בכור בהמה. ועם הארץ צריך שני דברים: אחד שיהיה פדוי מתחת שלטון היצר הרע, שהוא אדונו, כמו שאמר יעקב לעשו (בראשית לג) יעבר נא אדני לפני עבדו, בעולם הזה. אדון מצד העוונות, שהם רבים על הגוף. כמו שבארנו, רשע - יצר הרע שופטו. צדיק - יצר הטוב שופטו. בינוני - זה וזה שופטו. בינוני הוא אה של יצר הרע ואה של יצר הטוב. אחי יהי לך אשר לך.

וכשרבות הזכיות, הרוח שובר שתי משמרות - של חמור נוער, וכלבים צועקים,

וְעוֹלָה לְמִשְׁמֶרֶת הַשַּׁחַר שָׁבוּ הָאָדָם, וְחוֹזֵר הָאָדָם
 לְהִיּוֹת אָדוֹן. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם לב) וַיְהִי לִי שׁוֹר
 וְחִמּוֹר צֶאֱן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה. וְעוֹלָה לְדִרְגַת אָדָם,
 שְׁנֵאמַר בּוֹ (שם א) וַרְדּוּ בְדִגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
 וְגוֹ', (שם ט) וּמּוֹרָאֲכֶם וְחִתְּכֶם וְגוֹ'.

וּבְשֵׁה־הַזְּכִיּוֹת בִּינוּנִיּוֹת - (שם לב) וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ,
 זְכִיּוֹת וְחֻבּוֹת מִתְּחַבְּקוֹת לְעֶרְךָ
 קָרַב. מֵצַד הַזְּכִיּוֹת - וַיֵּרָא כִּי לֹא יִכַּל לוֹ. מֵצַד
 הָעֵבְרוֹת - וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ, בְּגִיד הַנְּשֵׂה. נִשְׂה
 לְשׁוֹן (שם מא) כִּי נִשְׁנִי אֱלֹהִים אֶת כָּל עַמְּלִי. וְהוּא
 לְשׁוֹן נְשִׂיָה. מְדוֹר אֶחָד מֵאוֹתָן שְׁבַע הָאֲרָצוֹת. מִי
 שְׁיֹרֵד לְשֵׁם, נִשְׁפָּחַת מִמֶּנּוּ הַתּוֹרָה.

וּקְרָם שְׁיָבֵא אָדָם לְעוֹלָם הַזֶּה וַיֵּצֵא מִרְחֹם אִמּוֹ
 - וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ. זֶה גְּבֻרֵיָאֵל, בְּאוֹתוֹ
 אָבֶק שֶׁל עֶפְרַיִם שְׁנֵאמַר (שם ב) וַיֵּיצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת
 הָאָדָם עֶפְרַיִם מִן הָאָדָמָה. וְלִמַּד אוֹתוֹ שְׁבַעִים
 לְשׁוֹן, וּמִשׁוֹם זֶה וַיֵּיצֵר, אֶחָד יֵצֵר טוֹב, שְׁלֵמַד
 אוֹתוֹ שְׁבַעִים לְשׁוֹן, וְאֶחָד יֵצֵר הָרַע שְׁנֵאבֶק עִמּוֹ,
 שְׁנֵאמַר כִּי נָגַע בְּכַף יָרְךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנְּשֵׂה, וּמֵצֵא
 מִמֶּנּוּ שְׁבַעִים לְשׁוֹן שְׁלֵמַד אוֹתוֹ יֵצֵר הַטּוֹב.

וּקְרָם כָּל זֶה יְרַדּוּ עִמּוֹ אַרְבָּעָה מְלָאָכִים, שְׁנֵאמַר
 בָּהֶם (תהלים צא) כִּי מְלָאָכִיו יֵצְוֶה לָךְ. אִם יֵשׁ

לו זכות אבות - אחד מיכאל בזכות אברהם, והשני גבריאל בזכות יצחק, והשלישי שׂיורד עמו נוריאל בזכות יעקב, והרביעי רפאל בזכות אדם הראשון, ויצר הטוב מעליו.

ואם אין לו זכות - הולכים עמו ארבעה: עון, משחית, אף וחמה, ויצר הרע מעליהם לדון אותו לעולם הבא. ולכן פרשה, רשע - יצר הרע שופטו. צדיק - יצר הטוב שופטו. בינוני - זה וזה שופטו. ולכן אם הוא בינוני, גבריאל שהוא יצר טוב, וסמאל שהוא יצר הרע, זה וזה שופטו.

שבב אדם יש ארבעה יסודות, ארבעה מלאכים יורדים עמו מימין, וארבעה משמאל. ארבעה מימין: מיכאל, גבריאל, רפאל, נוריאל. וארבעה משמאל: עוין, משחית, אף וחמה. מצד הגוף מטטרוין יורד עליו מימין, וסמאל משמאל.

ואין אדם שאין בו ארבעה יסודות, אבל כפי היסוד שיקדים בו, כך מתחילים הארבעה הללו. אם המזל שלו ארי"ה - מקדים מיכאל, ואחריו גבריאל, ואחריו נוריאל, ואחריו

רפא"ל. ואם מזלו שו"ר - מקדים גבריא"ל,
 ואחריו מיכא"ל, ואחריו נוריא"ל, ואחריו
 רפא"ל. ואם מזלו נש"ר - מקדים נוריא"ל,
 ואחריו מיכא"ל, ואחריו גבריא"ל, ואחריו
 רפא"ל. ואם מזלו אדם - מקדים רפא"ל, ואחריו
 מיכא"ל, ואחריו גבריא"ל, ואחריו נוריא"ל.

ואותם שמצד ימין, מצד של מיכאל, כל הפנים
 שלו הם רחמים, בעל גמילות חסדים,
 פנים לבנים, ואדם זה גומל חסד, חסיד וחקם,
 אם השתדל בתורה. ואם לא - בהפך, מצד של
 יצר הרע, גזלן, טפש, אין בו חסד. שלא עם
 הארץ חסיד.

מצד של גבריא"ל, ארבעת הפנים שלו דין, מדת
 הדין על הרשעים, ומתגרה בהם, כמו
 שבארוה, מתר להתגרות ברשעים בעולם הזה.
 גבור ביצרו, ירא חטא, יהיה דין, אם יתעסק
 בתורה וגבור בתלמודו. בהפך מצד של יצר הרע
 - מתגרה בצדיקים, דין קשה להם, גבור בעברה
 לעשות אותה, אינו ירא חטא, וגוני פניו אדמים,
 עשו שופך דמים.

מי שמזלו נש"ר אינו רחמן הרבה, ולא מדת
 הדין הרבה, אלא בינוני ביצר הטוב במדות

הטובות שלו, ובינוני בייצר הרע במדות הרעות,
ולו פנים לבנים ואדמים.

מי שמזלו אדם, מצד הטוב, כלול מכל מדות
טובות, חסיד וחכם וגבור בתורה, ירא חטא,
ממלא בכל מדות טובות, וגון פניו שחורים.
ומצד של יצר הרע ממלא מכל המדות הרעות.

ואם חטאי האדם רבים, שולטים עליו כל
המחנות של היצר הרע, עד שמסתלקים
ממנו כל מחנות היצר הטוב, וממליך על איבריו
את סמא"ל וכל מחנותיו.

ואם זכיותיו רבים, שולטים כל מחנות יצר
הטוב, עד שייסתלקו כל מחנות יצר הרע,
וממליך על כל איבריו המחנות של היצר הטוב.
באותו זמן שולט עליו שם יהו"ה.

ואם הוא בינוני, צבא השמים עומדים עליו
מימינו ומשמאלו. אלו מימינים לזכות,
ואלו משמאלים לחובה, ומי שאלים – גובר.
ולכן פרשוה בעלי המשנה, לעולם יראה אדם
עצמו כאלו כל העולם כלו תלוי בו.

ומצד של מיכאל נקרא בכור, שדרגתו כסף
לבן, ומשום כך פדיון הבכור כסף, ה'

סִלְעִים, כְּחֻשְׁבוֹן ה' שֶׁל אַבְרָהָם, שָׂאֵם יַחְכְּמִים
 בַּתּוֹרָה, תְּתוֹסֵף עָלָיו י', שֶׁהוּא קֹדֶשׁ, שָׁבוּ צָרִיךְ
 לְקֹדֶשׁ בְּכוֹר בְּהֵמָה, שֶׁהֵינּוּ (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל
 לַה'. וְבוּ צָרִיךְ לְעֵשֶׂר וְלָדוֹת, שֶׁכֹּל וְלָד הוּא מְצַד
 שֶׁל בֶּן י"ה, וְהוּא ו'.

שָׁפָל הַחַיּוֹת שֶׁהֵן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, נִקְרְאוּ בְּאוֹתִיּוֹת
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ישעיה מג) כֹּל
 הַנִּקְרָא בַשָּׁמַיִם וְלַכְבוֹדֵי בְּרָאִתּוֹ. אֶפְלוּ כֹל הַבְּרִיּוֹת
 שֶׁנִּבְרְאוּ בָהֶם, וְאֵין בְּרִיאָה שְׁלֹא נִרְשְׁמָה בַשֵּׁם
 הַזֶּה, כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לְמִי שֶׁבְּרָא אוֹתוֹ, וְהַיּוֹ"ד הַזֶּה
 הִיא דְיוֹקָן שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל כֹּל הַבְּרִיּוֹת. ה' ה' דְיוֹקָן
 שֶׁל חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת הַיָּמִין, וְה' שֶׁל שְׂמָאל. ו'
 דְיוֹקָן הַגּוּף.

וְלִבֵּן אָמַר, וְאֵל מִי תִדְמִינֵנִי וְאֲשׁוּהָ יֹאמַר
 קְדוֹשׁ. אֵין בְּכֹל בְּרִיָּה שֶׁתְּשׁוּהָ כְּמוֹתִי,
 וְאֵף עַל גַּב שֶׁבְּרָאתִי אוֹתָהּ כְּדַמוֹת הָאוֹתִיּוֹת
 שְׁלִי, שֶׁאֵנִי יָכוֹל לְמַחֹת אֶת אוֹתָהּ צוֹרָה,
 וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ כְּמָה פְּעָמִים, וְאֵין אֵלוֹהַ אַחֵר
 עָלַי שֶׁיְּכוֹל לְמַחֹת אֶת צוֹרְתִי, וְלִכֵּן (דברים לב) כִּי
 לֹא כְצוֹרְנוּ צוֹרֵם וְאֵיבֵינוּ פְּלִילִים.

וְאֵם יִקְשֶׁה אָדָם, שֶׁהָרִי כְּתוּב (שם ד) כִּי לֹא
 רְאִיתָם כֹּל תְּמוּנָה - הוּא יִתְרַץ לוֹ, הָרִי

תְּמוּנָה רְאִיתִי, שְׁהָרִי כְּתוּב וּתְמוּנַת ה' יִבִּיט. וְלֹא
בְּכָל תְּמוּנָה אַחֲרַת (שְׁבָרָא וַיִּצַר בְּאוֹתֵיחוֹ) שֶׁל אָדָם
שֶׁיִּצַר בְּאוֹתֵיחוֹ, וְלִכְּן אָמַר וְאֵל מִי תְּדַמְיוּנִי
וְאֶשׂוּה וְאֵל מִי תְּדַמְיוֹן אֵל וּמָה דְמוּת תַּעֲרֹכוּ לוֹ.

וְאֶפְלֹ תְּמוּנָה זוֹ אֵין לוֹ בְּמִקוּמוֹ, אֶלֶּא כְּשִׁינְרַד
לְמַלְךְ עַל הַבְּרִיּוֹת וּמִתְפַּשֵּׁט עֲלֵיהֶם,
יִרְאֶה לָהֶם לְכָל אֶחָד כְּפִי מֵרְאָה וּחֲזִיוֹן וְדַמְיוֹן
שֶׁלָּהֶם, וְזֶהוּ וּבִיד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה.

וְלִכְּן הוּא יֹאמֵר, אֶף עַל פִּי שְׁאַנִּי אֲדַמָּה לְכֶם
בְּדִיוֹקְנֶכֶם, אֵל מִי תְּדַמְיוּנִי וְאֶשׂוּה. שְׁהָרִי
קָדָם שְׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּיוֹקָן בְּעוֹלָם וַיִּצַר
צוּרָה, הָיָה הוּא יְחִידִי בְּלִי צוּרָה וְדַמְיוֹן, וּמִי (וַיֵּשׁ)
שְׁנוּדַע לוֹ קָדָם בְּרִיאָה שֶׁהוּא מִחוּץ לְדִיוֹקָן,
אָסוּר לַעֲשׂוֹת לוֹ צוּרָה וְדַמּוּת אוֹ דִּיוֹקָן בְּעוֹלָם,
לֹא בְּאוֹת ה' וְלֹא בְּאוֹת י', וְאֶפְלוּ בַּשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
וְלֹא בַשֵּׁם אוֹת וּנְקֻדָּה בְּעוֹלָם, וְזֶהוּ כִּי לֹא
רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה, מִכָּל דְּבַר שֶׁיֵּשׁ בוֹ תְּמוּנָה
וְדַמְיוֹן לֹא רְאִיתֶם.

אֲבָל אַחַר שֶׁעָשָׂה דִּיוֹקָן זֶה שֶׁל הַמְּרַכְּבָה שֶׁל
אָדָם עֲלִיוֹן, יֵרַד לְשֵׁם, וְנִקְרָא בְּאוֹתוֹ דִּיוֹקָן
יְהוָה, כְּדִי שֶׁיִּדְעוּ אוֹתוֹ בַּמְּדוּת שֶׁלוֹ בְּכָל מְדָה

ומדה, וקרא: אל, אלהים, שדי, צבאות, אהי"ה. כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה איך יתנהג העולם, בחס"ד ובדין, כפי מעשי בני האדם, שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות, איך ידעו אותו ואיך יתקיים? (ישעיה ז) מלא כל הארץ כבודו.

אוי למי שישוה אותו לשום מדה, ואפלו מעשר המדות הללו שלו, כל שכן לבני האדם (איוב ד) אשר בעפר יסודם, שפלים ונפסדים. אלא הדמיון שלו כפי שלטונו על אותה המדה, ואפלו על כל הבריות, ולמעלה מאותה מדה. וכשמסתלק ממנה, אין לו מדה ולא דמיון ולא צורה.

כמו שהים, שאין במים של הים שיוצאים ממנו תפיסה כלל ולא צורה, אלא שהתפשטות של המים של הים על כלי שהוא ארץ, נעשה דמיון, ויכלנו לעשות חשבון שם, כמו המקור של הים - הרי אחד. יוצא ממנו מעין כפי התפשטותו באותו הכלי, כמו עגול שהוא י - הרי מקור אחד, ומעין שיוצא ממנו - הרי שנים.

אחר כך עושה כלי גדול כמו מי שעושה (שחפר) חפירה גדולה שמתמלאת ממים שיוצאים

ממעין. אותו כלי נקרא ים, והוא כלי שלישי, ואותו כלי גדול שנחלק לשבעה נחלים כפי כלים ארבים. כף מתפשטים המים מן הים לשבעה נחלים (כלים), והרי מקור ומעין וים ושבעה נחלים הם עשרה. ואם ישבר האמן את הכלים הללו שתקן, יחזרו המים למקור, וישארו כלים שבורים יבשים בלי מים.

כף עלת העלות עשה עשר ספירות, וקרא לכתר מקור, ובו אין סוף לנביעת אורו, ולכן קרא לעצמו אין סוף, ואין לו דמות וצורה, ושם אין כלי לתפס אותו, לדעת בו ידיעה כלל. ולכן אמרו בו, במפלא ממה אל תדרש ובמכסה ממה אל תחקר.

אחר כף עשה כלי קטן, וזה י', והתמלא ממנו, וקרא לו מעין נובע חכמה, וקרא את עצמו בו חכם, ולאותו הכלי קרא לו חכמ"ה. ואחר כף עשה כלי גדול, וקרא לו ים, וקרא לו בינה, והוא קרא את עצמו מבין בה.

חכם מעצמו ומבין מעצמו, כי חכמה לא נקראת חכמה מעצמה, אלא משום אותו חכם שמלא אותה ממעינו. והיא לא נקראת בינה

מַעֲצָמָה, אֵלָא עַל שֵׁם (בגלל) אוֹתוֹ מִבֵּין שְׁמַלְא
אוֹתָהּ מִמְּנֵו, שְׁאָם הָיָה מִסְתַּלֵּק מִמְּנָה, הִיא
תִּשְׁאָר יִבְשָׁה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (איוב יד) אֲזָלוּ מַיִם מִנִּי
יָם וְנָהָר יִחָרֵב וַיִּבֶשׁ.

אַחַר כֶּן, וְהִכְהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים. וְעָשָׂה אוֹתוֹ
לְשִׁבְעָה כְּלִים נִכְבָּדִים, וְקָרָא לָהֶם:
גְּדַלָּה, גְּבוּרָה, תְּפָאֲרָת, נִצְחָה, הוֹד, יְסוּד,
מַלְכוּת. וְקָרָא אֶת עֲצָמוֹ גְּדוּל בְּגַדְלָה וְחִסִּי"ד.
גְּבוּר בְּגְבוּרָה. מְפָאֲר בְּתְפָאֲרָת. בְּעַל נִצְחוֹן
קְרִבוֹת בְּנִצְחָה נִצְחִים. וּבְהוֹד קָרָא אֶת שְׁמוֹ הוֹד
יוֹצְרָנוּ. וּבִיְסוּד קָרָא שְׁמוֹ צְדִיק. וּבִיְסוּד הַכֹּל
סְמוּךְ בּוֹ, כָּל הַכְּלִים וְכֹל הָעוֹלָמוֹת. וּבַמְּלָכוֹת
קָרָא שְׁמוֹ מְלָךְ. וְלוֹ הַגְּדַלָּה וְהַגְּבוּרָה
וְהַתְּפָאֲרָת וְהַנִּצְחָה וְהַהוֹד כִּי כֹל בְּשָׁמַיִם,
שֶׁהוּא צְדִיק. וְלוֹ הַמְּמַלְכָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת.

הַכֹּל בְּרִשּׁוֹתוֹ לְחַסֵּר בְּכִלִּים וּלְהוֹסִיף בָּהֶם
נְבִיעָה וּלְחַסֵּר כְּפִי רְצוֹנוֹ (בָּהֶם), וְאֵין עָלָיו
אֱלֹהֵי שְׁיוֹסִיף בּוֹ אוֹ יִגְרַע בּוֹ.

אַחַר כֶּן עָשָׂה מְשֻׁמְשִׁים לְכִלִּים הַלְלוּ, כִּסָּא
בְּאַרְבָּעָה עֲמוּדִים, וְשֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְכִסָּא –
הִרֵי עֶשֶׂר. וְהַכֹּל הוּא בְּכִסָּא. כְּמוֹ כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה

שִׁתְּקֵנוּ בּוֹ עֲשֶׂרָה דְּבָרִים מְשׁוּם הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה
בְּעֶשֶׂר דְּבָרוֹת, וּמְשׁוּם הָעוֹלָם שֶׁהוּא מְעֵשֶׂה
בְּרֵאשִׁית שֶׁנִּבְרָא בְּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת.

וְתִקֵּן לְכֹסֵא כְּתוּת לְשִׁמְשׁ אוֹתוֹ, שֶׁל אוֹתָם
מְלֻאָכִים, אֲרָאֲלִים, שְׂרָפִים, חַיּוֹת,
אוֹפְנִים, חֲשַׁמְלִים, אֱלִים, אֱלֹהִים, בְּנֵי אֱלֹהִים,
אִישִׁיִּם. וְלֹאֲלֵהּ הוּא עֹשֶׂה שְׂמֵשִׁים, סמא"ל וְכָל
הַכְּתוּת שָׁלוֹ, שֶׁהֵם כְּמוֹ עֲנָנִים לְרֶכֶב בָּהֶם לְרִדֹת
לְאָרֶץ, וְהֵם כְּמוֹ סוּסִים לָהֶם.

וּמִנֵּיִן לָנוּ שֶׁעֲנָנִים נִקְרְאוּ מְרַכָּב? זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
(ישעיה יט) הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עָב קָל וּבָא
מִצְרַיִם. וְזֶהוּ מְמִנָּה שֶׁל מִצְרַיִם. וּמִיד שֶׁרָאוּ
[מְמִנָּה] שֶׁאֱלוֹהַּ שֶׁהוּא אֱלוֹהַּ מְמִנָּה שֶׁלָּהֶם, רָאוּ
אוֹתוֹ כְּמוֹ סוּס תַּחַת מְרַכְּבָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, מִיד וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפְּנֵיו, וְלִבֵּב מִצְרַיִם
יָמָס, נָעוּ מְאֻמוֹנָה שֶׁלָּהֶם, וְלִבָּם נָמַס כְּדוֹנָג
מֵאוֹתָהּ אֲמוֹנָה, וְאוֹמְרִים: וְכִי עַד עֲכָשׁוּ אֲמוֹנָה
מְמִנָּה שֶׁלָּנוּ כְּמוֹ סוּס, הִיָּה נָע לִב שֶׁלָּהֶם
מֵהָאֲמוֹנָה שֶׁלָּהֶם וְנָמַס כְּדוֹנָג. וּמִנֵּיִן לָנוּ שֶׁיָּמַס
לְשׁוֹן נָמַס כְּדוֹנָג הוּא? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כב) הִיָּה
לְבִי כְּדוֹנָג נָמַס בְּתוֹךְ מַעֵי.

וְכָל פֶּטֶר חֶמֶר תִּפְדֶּה בְּשָׂה וְגו' (שמות יג). [מְצוּה
 לְהֵבִיא קֶרְבָּן] מְצוּה זו לְפָדוֹת פֶּטֶר חֶמֶר,
 וְלַעֲרֹף פֶּטֶר חֶמֶר אִם לֹא יִפְדֶּה אוֹתוֹ, זֶהוּ
 שְׁכָתוּב וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעֲרַפְתּוּ. וְסוּד זֶה יֵצֵר
 הָרַע, שְׂיִכּוֹל לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, (ואחר כך יצַר הַטּוֹב) וְאַחַר
 כֵּן יִחְזֹר לְהִיּוֹת יֵצֵר טוֹב, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֶה, אִם זָכָה
 – יֵעֹזֵר, אִם לֹא זָכָה – כִּנְגִדוֹ. מִשׁוּם שֶׁהֵם דְּיוֹקָן,
 אֶחָד שֶׁל שָׂה, וְאַחַד שֶׁל חֶמֶר. וְאִם זָכָה לְחֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה, אָף עַל גַּב שֶׁהוּא חֶמֶר עִם הָאָרֶץ,
 תִּפְדֶּה מִן הַגְּלוּת בְּשָׂה, שֶׁהוּא (ירמיה ג) שֶׁהִיא פְּזוּרָה
 יִשְׂרָאֵל. וְאִם לֹא חֹזֵר בְּתִשׁוּבָה – וְעֲרַפְתּוּ. הַשְּׁוֹה
 אוֹתוֹ לְעַם קָשֶׁה עֲרַף, שְׁעֵתִידִים לְהַמְחֹת מִסְפֵּר
 הַחַיִּים, שְׁעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי
 אֶמְחִנּוּ מִסְפָּרֵי.

וְהָיָה לְאוֹת עַל יְדָכָה וּלְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ וְגו'.
 מְצוּה זו מְצוּה שְׁנִקְרָאת בְּגוֹן אַחֵר, שֶׁלֹּא
 נִקְרָאת מְצוּה אֶלָּא קִדְשָׁה, וְאֵלּוּ הֵן תְּפִלִּין, תְּפִלָּה
 שֶׁל יָד וּתְפִלָּה שֶׁל רֵאשׁ. תְּקוּן פֶּאֶר הַיְפִי שֶׁל
 גּוֹנִים עֲלִיוֹנִים, וְלִכֵּן נִקְרָאִים טוֹטְפַת, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

וְכָתוּב כִּי נֵעַר יִשְׂרָאֵל וְאַהֲבָהוּ, יִשְׂרָאֵל הַקָּטָן,
 שֶׁמַּע יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא, הַיְפִי שֶׁל

הגִּוּנִים, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. יוֹסֵף עָלָה וְהִתְעַטֵּר
 בְּשָׁנֵי גִּוּנִים (דְּרָגוֹת) – בְּתַחֲלָה נַעֲר, וּבְסוֹף צַדִּי"ק.
 כִּמָּה נְאִים לוֹ הַגִּוּנִים לְמַרְאָה, וְסוּד זֶה (בראשית לט)
 וַיְהִי יוֹסֵף יָפֵה תֹאֵר וַיִּפֶּה מְרָאָה. יָפֵה בְּשָׁנֵי
 צַדְדִים בְּשִׁתֵי דְרָגוֹת וּבְשָׁנֵי גִּוּנִים, עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן.

סדר הלימוד ליום ב טבת [יום 91 בשנה]

כְּתוּב (דברים ו) וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב. הַיָּשָׁר – זו
 תְּפִלָּה שֶׁל יָד, לְהַמְשִׁיךְ (להסמיך) אוֹתוֹ
 לְתַפְלִין שֶׁל רֹאשׁ לְהַתְיַחַד כְּאַחַד. וְתַפְלָה שֶׁל
 יָד מִקְדִּים לְשֶׁל רֹאשׁ, וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בָּהֶם
 פְּרוּד כָּלֵל.

מִי שֶׁמְתַעַטֵּר בְּתַפְלִין, עוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל גִּוּן עֲלִיּוֹן,
 וְעוֹמֵד בְּאוֹתָם שְׁנֵי סוּדוֹת שְׁאֲמַרְנוּ כְּמוֹ יוֹסֵף,
 שֶׁנִּקְרָא נַעֲר וְנִקְרָא צַדִּיק, בְּסוּד שֶׁל עֶבֶד נְאֻמָּן,
 בְּסוּד שֶׁל בֶּן יְחִידִי, וְאַלְהָה הֵם תְּפִלָּה שֶׁל יָד
 וְתַפְלָה שֶׁל רֹאשׁ, וְהֵם כָּלֵל אֶחָד בְּלִי פְּרוּד.

אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין בְּאַרְבָּעָה בְּתִים
 בְּאוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּכְמוֹ שֶׁהֵם
 אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת בְּאוֹתָן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, אֵף כִּי
 כָּלֵן בְּתַפְלִין שֶׁל יָד בְּבֵית אֶחָד, שֶׁהָרִי בְּתַפְלָה שֶׁל
 יָד אֵין לָהּ מַעֲצָמָה כָּלוּם, אֲלֹא מֵה שְׁאוּחֻזַּת

מִלְמַעְלָה, וְסוּד זֶה – (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים
 אֶל הַיָּם. וּמִתּוֹךְ שְׁאוּחֻזֹת אוֹתָם מִלְמַעְלָה נִקְרָאת
 תְּפִלָּה, וּמִתְקַדְּשֶׁת בְּקִדְשָׁתָם [וְהַכֹּל] נִקְרָאת
 קִדְשָׁה, וְנִקְרָאת תְּפִלָּה, וְאִזּוּ נִקְרָאת מַלְכוּת,
 מַלְכוּת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה.

אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת הָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַסוּד שְׁלֵהֶם
 בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, אֲבָל פְּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה,
 קִדְשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, זֶהוּ סוּד עֲלִיּוֹן שְׁכוּלֵל כָּל
 אַרְבָּעָה הַבְּתִיִּים בְּסוּד הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן שְׁיוּצָא מֵאֵין.

וְכָל אוֹתָן אַרְבַּע נִרְמְזוּ כָּאֵין. קִדְשׁ – זוֹ קִדְשָׁה
 הָעֲלִיּוֹנָה. סוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁמִשָּׁם
 הַכֹּל מִתְקַדְּשׁ בְּסוּד הַגְּנִיזָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת
 קִדְשׁ. לִי – זוֹ בִּינָה, סוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, הַהִיכָל
 הַפְּנִימִי. [וְסוּד זֶה, (ויקרא כה) כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 עֲבָדִים. (במדבר ג) כִּי לִי כָּל בְּכוֹר. (שמות יט) וְהֵייתֶם
 לִי סִגְלָה] כָּל – סוּד הַחֶסֶד, בְּכָל מְקוֹם, בֵּין
 לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. בְּכוֹר – זֶה בֶּן בְּכוֹר, שְׁפֹתוֹב
 (שמות ד) בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּבֶן בְּכוֹר זֶה כּוֹלֵל כָּל
 הַצְּדָדִים וְכָל הַגְּוֹנִים, וְלִכֵּן הַפְּתוּב כּוֹלֵל אֶת כָּל
 הָאַרְבַּע בְּסוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה. אֲבָל זֶה בְּדֶרֶךְ
 כָּל, לְדַעַת שֶׁהַכֹּל כָּלוּל בְּזֶה. אֲבָל בְּדֶרֶךְ פָּרֹט

כָּל אֶחָד לְבָדוֹ, זוּהֵי פְּרָשָׁה רֵאשׁוֹנָה הַכוֹלֶלֶת כָּל שְׁאָר הַפְּרָשִׁיּוֹת.

פְּרָשָׁה שְׁנִיָּה – וְהָיָה כִּי יִבְיָאָךְ וְגו'. זוּ בִּינָה. שְׁהָרִי בַּפְּרָשָׁה הַזֹּאת הִיא יְצִיאַת מִצְרַיִם, שְׁהִיתָה מִצַּד שֶׁל יוֹבֵל. וְלִכְּן הִיא שְׁלֵמָה וְהִיא, שְׁהָרִי דְבָר זֶה הוּא בִּיּוֹבֵל, וְלִכְּן שְׁמָהּ וְהִיא (הָיָה), שְׁאִין וְהָיָה אֵלָּא בְּמָקוֹם זֶה, שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַמְשִׁיךְ לְמִטָּה וּלְהָאִיר מְנוֹרוֹת וּלְהַמְצִיא בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה, (וְהָיָה, כְּמִי שְׁאוֹמֵר עַל הַמְּלָךְ שֶׁהוּא קָנִים (שִׁיחָהּ), עֲתִיד לְהַמְשִׁיךְ לְמִטָּה וּלְהָאִיר מְנוֹרוֹת) וְהַכֹּל בְּסוּד אֶחָד. וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ טְמִיר, לֹא נִקְרָא בְּגִלּוּי בִּשְׁם זֶה, אֵלָּא נִמְסָר לְחֻכְמִים לְדַעַת, וְעַל זֶה נִרְשָׁם בִּשְׁם הַקְּדוּשׁ בְּדֶבֶר הַזֶּה.

פְּרָשָׁה שְׁלִישִׁית – שְׁמַע. זֶהוּ סוּד הַיְמִין, שְׁנִקְרָא חֶסֶד עַלְיוֹן, שֶׁהוּא מֵיַחַד אֶת הַיְחִוּד שֶׁל הַכֹּל לְאַרְבַּעַת צְדָדִים, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַדֵּר בּוֹ אֶת סְדוּר כָּל הָעוֹלָם, וְזֶהוּ שְׁמַתְפַּשֵּׁט לְכֹל הַצְּדָדִים, אֶפְלוּ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. בְּזֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אֶת הָעוֹלָם, כְּשֶׁהִתְעַשֵּׂף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֵטוּף שֶׁל זֶהר, וְזֶה שְׁמֵיַחַד אֶת הַיְחִוּד, וּמִשּׁוֹם כֵּן שְׁמַע סְמוּךְ לְוְהִיא.

הַיְיְחֻוד שֶׁל כָּל יוֹם הוּא יְחֻוד לְדַעַת וְלָשִׁים אֶת
הַרְצוֹן. הַיְיְחֻוד הַזֶּה הָרִי אֲמַרְנוּ בְכַמָּה
מְקוֹמוֹת, יְחֻוד שֶׁל כָּל יוֹם הוּא הַיְיְחֻוד שֶׁבְּפֶסוּק
שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. הָרִי כָּלֵם אֶחָד, וְלִכֵּן
נִקְרָא אֶחָד. הָרִי הֵם שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת, אֵיךְ הֵם אֶחָד?
וְאֵיךְ עַל גַּב שְׁקוֹרָאִים אֶחָד, אֵיךְ הֵם אֶחָד?

אָלָא בְּחֻזְיוֹן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נוֹדַע, וְהֵם בְּמִרְאָה שֶׁל
עֵין סְתוּמָה, לְדַעַת שְׁשֻׁלְשָׁה אֱלֹהֵי אֶחָד.
וְזֶהוּ סוּד שֶׁל קוֹל שֶׁנִּשְׁמַע, קוֹל הוּא אֶחָד, וְהוּא
שְׁלֹשָׁה גּוֹנִים, אֵשׁ רוּחַ וּמַיִם, וְכָלֵם אֶחָד בְּסוּד
שֶׁל הַקּוֹל. [וְאֵינָם אֱלֹהֵי אֶחָד] אֵיךְ כָּאֵן - ה'
אֱלֹהֵינוּ ה' הֵם אֶחָד. שְׁלֹשָׁה גּוֹנִים, וְהֵם אֶחָד.

וְזֶהוּ הַקּוֹל שֶׁעָשָׂה הָאָדָם בְּיְחֻוד, וְלָשִׁים אֶת
רְצוֹנוֹ בְּיְחֻוד שֶׁל הַכֹּל, מֵאֵין סוּף עַד סוּף
הַכֹּל, בְּקוֹל הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה בְּשֻׁלְשַׁת אֱלֹהֵי שָׁהֵם
אֶחָד. וְזֶהוּ הַיְיְחֻוד שֶׁל כָּל יוֹם שֶׁהַתְּגִלָּה בְּסוּד שֶׁל
רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

וְכַמָּה גּוֹנִים שֶׁל יְחֻוד הַתְּעוֹרְרוֹ, וְכָלֵם אֶמֶת. מִי
שֶׁעוֹשֶׂה זֶה עוֹשֶׂה, וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה עוֹשֶׂה.
אֲבָל הַיְיְחֻוד הַזֶּה שֶׁאֲנִי מְעוֹרְרִים מִלְּמַטָּה בְּסוּד
שֶׁל קוֹל שֶׁהוּא אֶחָד, זֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר, זֶה בְּכָלֵל,
וְאַחַר כֵּן פָּרַט, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ.

פְּרָשָׁה רְבִיעִית הוא סוד הדין הקִשָּׁה – הַשְּׁמֵרוֹ
לְכֶם. אֵלֶּה הֵן תְּפִלִּין שֶׁל ראש, ותְּפִלִּין
שֶׁל זְרוּעַ כְּמוֹ זֶה בְּבֵית אֶחָד, וְהָרִי הַתְּעוֹרְרָנוּ
בָּהֶם, וְכֻלָּם סוּד אֶחָד.

קִשְׁר הַתְּפִלִּין שֶׁל ראש הוא דְּל"ת, וְעַל זֶה כָּתוּב
(שמות לג) וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי. וְלִכֵּן הוּא לְאַחֹר,
וְשֵׁם נִקְשָׁר הַכֹּל בְּקִשְׁר אֶחָד.

וְהִיא, כְּשֶׁמְנִיחָה תְּפִלִּין אֵלָיו שֶׁל זְרוּעַ לְהַתְּקִשְׁר,
(יש קִשָּׁר) אַחֲרֵי, סוּד הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה, סוּד זֶה
כְּמוֹ שֶׁהַתְּעוֹרֵר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד.
אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּדְעִים סוּד זֶה, וְצָרִיךְ אָדָם
לְהִנִּיחֵם כָּל יוֹם לְהִיּוֹת בְּדִיוּקָן עֲלִיוֹן, וְעַלְיוֹ כָּתוּב
וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיִּרְאוּ
מִמֶּךָ. (ע"כ רעיא מהימנא) בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

פְּרָשַׁת בְּשַׁלַּח (דף מד ע"א – דף סו ע"ב)

וַיְהִי בְּשַׁלַּח פְּרַעַה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים
דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְגו'. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח,
(חבקוק ב) תְּפִלָּה לְחִבְקוּק הַנְּבִיא עַל שְׂגִינוֹת. פְּסוּק
זֶה קִשָּׁה, וַיֵּשׁ לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ מֵה שׁוֹנֵה תְּפִלָּה
לְחִבְקוּק הַנְּבִיא יוֹתֵר מִכֹּל שְׁאֵר נְבִיאֵי הָעוֹלָם
שֶׁלֹּא כָּתוּב בָּהֶם תְּפִלָּה לִישְׁעֶיהָ הַנְּבִיא, אוֹ

לִירְמִיָּהּ, או לִיחֲזַקְאֵל, או לְהוֹשֶׁעַ, או לְשָׁאֵר
נְבִיאֵי הָעוֹלָם?

אָלָא כִּךְ שְׁנִינוּ, אֱלִישֶׁע זָכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה מֵה
שֶׁלֹּא זָכָה נְבִיא אַחֵר, פָּרַט לְמֹשֶׁה. [וְעַם
כֹּל זֶה לֹא רָצָה לְהִטְרִיחַ אֶת רַבּוֹנוֹ] בֵּא רְאֵה מֵה
כְּתוּב, (מלכים-ב ד) וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישֶׁע אֶל
שׁוֹנִים וְשֵׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה. מֵה זֶה אִשָּׁה גְדוֹלָה?
אֶלֶּא גְדוֹלָה בְּמַעֲשֵׂיהָ, שְׁכַל בְּנֵי (הדור) הַבַּיִת
מִשְׁתַּבְּחִים בָּהּ, וְהִיא עֶקֶר הַבַּיִת. וּמִשׁוֹם שֶׁבַעְלָה
לֹא הָיָה מְצוּי בַּבַּיִת לְהִיּוֹת עֶקֶר, לֹא נִזְכָּר הוּא,
אֶלֶּא הִיא.

וַעֲוָד, וְשֵׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה - גְדוֹלָה עַל כָּל שְׁאֵר
נְשׁוֹת הָעוֹלָם. שְׁהָרֵי שְׁאֵר נְשׁוֹת הָעוֹלָם,
כְּשֵׁרוֹאוֹת אוֹרַח בַּבַּיִת, מְצַטְעָרוֹת בּוֹ וְדוֹחֲקוֹת
אוֹתוֹ, וְכֹל שֶׁכֵּן לְהוֹצִיא עָלָיו מְמוֹן, וְהִיא שְׂמַחָה
בְּאוֹרַח וּלְהוֹצִיא עָלָיו מְמוֹן, כֹּל שֶׁכֵּן כִּיּוֹן
שְׂרָאָתָה אֶת אֱלִישֶׁע, שְׂמַחָה בּוֹ מְאֹד. וְעַל כֵּן
הַשֶּׁבַח שֶׁל הַכֹּל הוּא שֶׁל הָאִשָּׁה, שְׁהָרֵי הָאוֹרַח
שֶׁל הַבַּיִת הוּא שֶׁל הָאִשָּׁה, וְלִכֵּן כְּתוּב וְשֵׁם אִשָּׁה
גְדוֹלָה, גְדוֹלָה עַל שְׁאֵר הַנְּשִׁים. וְתֹאמַר אֶל אִשָּׁה
הַנֵּה נָא יִדְעָתִי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא. בְּמֵה
יִדְעָה? אֶלֶּא הָרֵי פִרְשׁוּהָ הַחֲבֵרִים, שְׁסֹדִין לְכֵן

שָׁמָּה לוֹ בְּמַטְתּוֹ, וְלֹא רָאָתָהּ בּוֹ קָרִי מֵעוֹלָם, וְלֹא
עָבַר זָכוּב עַל שְׁלַחְנוּ.

הַדְּבָרִים הֵלְלוּ קָשִׁים. אִם תֹּאמַר שְׁלֹא רָאָתָהּ בּוֹ
קָרִי, הֲרֵי רַבִּים הֵם בְּנֵי אָדָם כְּאַלְהָה
בְּעוֹלָם. מָה הַשְּׁנִי כָּאֵן? וְאִם תֹּאמַר שְׁלֹא עָבַר
זָכוּב עַל שְׁלַחְנוּ, לָמָּה כְּתוּב הִנֵּה נָא יִדְעֵתִי? וְכִי
הִיא יִדְעָה וְלֹא אַחֵר? וְהֲרֵי כָּל אֵלוֹ שְׂרָאוּהוּ אוֹכֵל
בְּשְׁלַחְנוּ הֵיוּ יוֹדְעִים!

אֵלֵּא יִפָּה אֲמָרָה, אֲבָל הִנֵּה נָא יִדְעֵתִי – הִיא
יִדְעָה וְלֹא אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁהִיא תִּקְנָה אֶת
מַטְתּוֹ בְּשַׁעַה שְׁשָׁכַב בְּלִילָה וּבְשַׁעַה שֶׁקָּם בְּבֹקֶר.
וְזֶה שֶׁאָמְרוּ שְׁסָדִין לָבֵן שָׁמָּה לוֹ בְּמַטְתּוֹ, כִּף
הָיָה, וּבְזֶה הִיא יִדְעָה. שְׁדַרְךָ הָעוֹלָם, כִּיּוֹן
שְׁעוֹמֵד אָדָם מִמַּטְתּוֹ, מַעֲלָה הַסְּדִין שִׁישָׁן בּוֹ רִיחַ
מְנוּחַל. וְזֶה, בְּשַׁעַה שְׁלִקְחָהּ אוֹתוֹ סְדִין מִמַּטְתּוֹ,
הָיָה מַעֲלָה רִיחוֹת כְּרִיחוֹת גֵּן עֵדֶן. אֲמָרָה, אֱלוֹלֵי
שְׁקָדוֹשׁ הוּא וּקְדוּשַׁת אֲדוֹנוֹ עָלָיו, לֹא הָיָה מַעֲלָה
כְּזֶה רִיחַ קְדוּשָׁה.

מִשּׁוּם כִּף צָרִיךְ לִפְרֹשׁ מִן הַבַּיִת, כִּי לֹא נִזְהָר
אָדָם כָּל כִּף בְּבַיִת. אֲבָל אֲמָרָה, נַעֲשֶׂה נָא
עֲלִית קִיר קִטְנָה וְנִשְׁמֵם לוֹ שֶׁם מְטָה וְשְׁלַחַן וְכִסֵּא

וּמְנוּרָה. אַרְבַּעַה אֱלֹה לָמָּה? אֲלֵא מִשּׁוּם שְׁהִים
תִּקּוּן שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת עַלִּית קִיר, וְכִף
נִקְרָאת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיִּסַּב חֲזַקְיָה פָּנָיו אֶל הַקִּיר.

מִפְּיָהּ וְשִׁלְחָן וְכֶסֶא וּמְנוּרָה, הֵם אֵינָם כְּמוֹ תִּקּוּן
הַשְּׁמוּשׁ, שֶׁהָרִי צָרִיף בַּתְּחִלָּה כֶּסֶא, וְאַחַר
כֶּף שִׁלְחָן, אַחַר כֶּף מְנוּרָה, אַחַר כֶּף מִטָּה. לָמָּה
הִקְדִּימָה מִטָּה? מִשּׁוּם שֶׁהִיא חֲבִיבָה עָלָיו יוֹתֵר
מֵהַכֵּל, וּמִקְדִּים אָדָם מֵה שְׁחָבִיב עָלָיו.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֵא שָׁמָּה. וַיְהִי הַיּוֹם, אֵיזוֹהוּ יוֹם
זֶה? אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה. וּבֵא רָאֵה, אוֹתוֹ
יוֹם, יוֹם טוֹב שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַזֶּה, שֶׁבוּ נִפְקְדוּ
עֲקָרוֹת הָעוֹלָם וְנִפְקְדִים בּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם, קָרָא
לְשׁוֹנֵמִית וְאָמַר, הִנֵּה חֲרַדְתָּ אֵלֵינוּ אֶת כָּל
הַחֲרָדָה הַזֹּאת. מִשּׁוּם כֶּף הַצְּטַעֲרָתִי לְעֵין הַיּוֹם
הַזֶּה בְּדֵינֵי הָעוֹלָם, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן בַּיּוֹם
הַזֶּה אֶת הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁנִּפְרַדְתִּי לְבַד בְּמִקּוֹם
זֶה, הַצְּטַרְכְּתִי לְהִסְתַּכֵּל בְּרִגְזוֹ שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמָה לַעֲשׂוֹת לָךְ הַיֵּשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל
שֶׁר הַצָּבָא, וְכִי דָבַר זֶה לְשֵׁם מָה הָאִשָּׁה
צָרִיכָה, שֶׁהָרִי אֵינָה יוֹצֵאת וְלֹא הוֹלֶכֶת וְלֹא
נִכְנָסֶת לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ? אֲלֵא יוֹם זֶה הִיא גּוֹרֵם,

שְׁכַל בְּנֵי הָעוֹלָם יוֹשְׁבִים (עומדים) בְּדִין, וּבְאוֹתוֹ יוֹם
נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֶלֶךְ. הַמֶּלֶךְ הַמְשַׁפֵּט.
אָמַר לָהּ, אִם אַתְּ צְרִיכָה בְּשִׁבְלֶךָ אֶצֶל הַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיּוֹן עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁבִּידֶיךָ?

וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יֹשֶׁבֶת. מָה אָמַרְהָ?
אֲלֹא בַשָּׁעָה (בְּזִמַּן) שֶׁהִדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם,
שֶׁלֹּא יִפְרֹד אָדָם לְבִדּוֹ, וְלֹא יִהְיֶה רָשׁוּם לְמַעְלָה
וְלֹא יִפְיִרוּ אוֹתוֹ לְבִדּוֹ, שֶׁהָרִי בְּזִמַּן [אַחַר] שֶׁהִדִּין
תְּלוּי בְּעוֹלָם, אוֹתָם שֶׁרְשׁוּמִים וְנוֹדְעִים לְבָדָם –
אֵף עַל גַּב שֶׁהֵם צְדִיקִים, הֵם נִתְּפָסִים בְּרֹאשׁוֹנָה.
וְעַל כֵּן לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְהִפְרֹד מִן הָעַם לְעוֹלָם,
שֶׁבְּכָל זְמַן רַחֲמֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעַם כָּלִם
כְּאֶחָד. [וְאֵין צָרִיךְ הָאָדָם לְפָרֵשׁ מִן הָעַם לְעוֹלָם]
וְלִכֵּן אָמַרְהָ בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יֹשֶׁבֶת, וְלֹא רוֹצֶה
לְהִפְרֹד מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

וַיֹּאמֶר גִּיחְזִי אָבֵל בֶּן אֵין לָהּ וְגו'. אָמַר לָהּ
אֱלִישֶׁע, הָרִי וְדַאי שֶׁהַשָּׁעָה עוֹמֶדֶת,
שֶׁהָרִי הַיּוֹם גּוֹרֵם. וַיֹּאמֶר לְמוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חָזָה
אֶת חֲבֻקַת בֶּן. וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֵד בֶּן לְמוֹעֵד הַזֶּה
כָּעֵת חָזָה אֲשֶׁר דָּבַר אֱלֹהֵי אֱלִישֶׁע. לְמוֹעֵד וְדַאי.
אַחַר כֵּן מֵת. מָה הַטַּעַם מֵת? אֲלֹא מִשׁוּם שֶׁנִּתֵּן
לָהּ וְלֹא לְבַעֲלָהּ. וְנִקְשַׁר מִמָּקוֹם שֶׁל נִקְבָּה. וּמִי

שְׁמַתְקֶשֶׁר בְּנִקְבָּה, הַמּוֹת מְזַמֵּן לְפָנָיו. מִנֵּין לָנוּ
שְׁלָה הוּא נִתֵּן? שְׁכָתוּב אֶת חִבְקַת בֶּן.

בא רָאָה, בְּאִבְרָהִם כָּתוּב (בראשית יח) שׁוּב אָשׁוּב
אֵלֶיךָ, וְלֹא אֵלֶיָּהּ. אֵלֶיךָ וְדָאֵי, בְּךָ נִקְשֶׁר, וְלֹא
בְּנִקְבָּה. מִי שָׁבָא מִצַּד הַנִּקְבָּה, הַמּוֹת מִקְדִּים
לְרַגְלָיו. וְתַעֲלֵ וְתִשְׁכַּבְהוּ עַל מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים,
מִשׁוּם שְׁשֵׁם רָאֲתָה קְדֻשָּׁה עָלְיוֹנָה מֵהַכֹּל.

וַיֹּאמֶר לָהּ הַשְּׁלוֹם לְךָ הַשְּׁלוֹם לְאִישְׁךָ הַשְּׁלוֹם
לְיֶלֶד. מִכָּאֵן שֶׁהִיא עֶקֶר הַבֵּית, וְלֹא עוֹד,
אֵלָּא שֶׁהִיא הִלְכָה אַחֲרָיו, וְלֹא בַעֲלָהּ. וַיִּגַּשׁ גִּיחִזִּי
לְהַדְפָּה, הִרִי פִרְשׁוּהָ.

וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים הִרְפָּה לָהּ. מֵה שׁוֹנָה כָּאֵן
שָׁאֵמַר אִישׁ הָאֱלֹהִים, וּכְשֶׁהִיא בָּעִיר
אֵלִישָׁע? אֵלָּא כָּאֵן וְדָאֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים, שְׁכָאֵן
(הוּא) מְקוּמוֹ וְלֹא בָּעִיר, וְלֹא בַשְּׁעָה שֶׁהָיוּ בְּנֵי
הַנְּבִיאִים לְפָנָיו.

וְה' הָעֲלִים מִמֶּנִּי וְגו', כְּמוֹ שְׁנֹאֵמַר (שם יט) וְה'
הַמְטִיר עַל סֹדֶם וְעַל עֲמֹרָה, זֶה בֵּית דִּין שֶׁל
מִטָּה. וְלֹא הַגִּיד לִי, מָה הַטַּעַם לֹא יָדַע אֵלִישָׁע?
אֵלָּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמָה אָנִי אֶהְרַג אֶת
זֶה? אִם אָמַר לוֹ – לֹא יָמוּת, כִּי הַמִּתְנַהֵּג שְׁלוֹ הִיא.

וְדַאי שְׂיֵשׁ לוֹ לְמוֹת, שְׁהָרִי נֶאֱמַר, שְׁכָתוּב אֶת
חֻבְקַת בֶּן, וּמִמְקוֹם הַנִּקְבָּה גּוֹרֵם מוֹת, וְלִכֵּן לֹא
אָמַר לוֹ.

וַיֹּאמֶר לְגִיחְזִי חֲגוּר מִתְנַיֵךְ וְקַח מִשְׁעֲנֹתַי בְּיָדְךָ
וּלְךָ. וְהָרִי פִרְשׁוּהָ שֶׁהִסְתַּלַּק הַנֶּס מִמֶּנּוּ.
חִי ה' וְחִי נִפְשֶׁךָ אִם אֶעֱזָבְךָ, לְמָה? כִּיּוֹן שְׁגִיחְזִי
הָיָה הוֹלֵךְ. אֲלֵא שֶׁהִיא יִדְעָה אֶת דְּרָכֵי אוֹתוֹ גִּיחְזִי
הָרָשָׁע, שְׁאִינוּ כְּדַאי שְׁיִמְצָא נֶס עַל יָדוֹ.

וַיִּשְׂם פִּי עַל פִּי וְעֵינָיו עַל עֵינָיו וְגו', לְמָה?
אֲלֵא שְׁאֵלִישַׁע הַשְּׁגִיחַ וַיִּדַע שְׁמִקוֹם
[שְׁהָאִשָּׁה הוּא] זֶה הוּא שְׁגָרִם, שְׁנִקְשָׁר בּוֹ כְּעַתָּה.
וַיִּשְׂם פִּי עַל פִּי וְעֵינָיו עַל עֵינָיו, לְקֶשֶׁר אוֹתוֹ
לְמִקוֹם אַחֵר עַלִּיוֹן, הַמִּקוֹם שְׁנִמְצָאִים בּוֹ חַיִּים.

וְלֹא יָכַל לַעֲקוֹר אוֹתוֹ מִמְקוֹם שְׁנִקְשָׁר בּוֹ בַּתְּחִלָּה,
אֲלֵא עוֹרֵר רוּחַ אַחַת מִלְּמַעְלָה, וְנִקְשָׁר
בְּמִקוֹם זֶה וְהִשִּׁיב לוֹ אֶת נִפְשׁוֹ, שְׁאִם לֹא כֵן, לֹא
הָיָה עוֹמֵד לְעוֹלָמִים. וַיִּזְוֹרֵר הַנֶּעַר עַד שֶׁבַע
פְּעָמִים, וְלֹא עָלָה יוֹתֵר, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ
בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה.

וְזֶה הוּא חֻבְקוֹק הַנְּבִיא, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר אֶת
חֻבְקַת בֶּן. אִם כֵּן, הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת

חֲבוּק, לָמָּה פְּעַמִּים – חֲבִיקוּק? אֵלָּא אֶחָד שֶׁל אָמוֹ, וְאֶחָד שֶׁל אֱלִישָׁע שֶׁהִתְחַבֵּק עִמּוֹ. דְּבַר אַחֵר, שְׁנֵי חֲבוּקִים הָיוּ בּוֹ, בֵּין לְצַד זֶה בֵּין לְצַד זֶה. חֲבוּק אֶחָד, אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהָיָה תְלוּי בּוֹ בַּתְּחִלָּה. חֲבוּר אַחֵר, שֶׁהֶעֱלָה אוֹתוֹ לְדַרְגוֹת יוֹתֵר עֲלִיוֹנוֹת, וְלָכֵן חֲבִיקוּק–שְׁנַיִם.

תְּפִלָּה לְחֲבִיקוּק הַנְּבִיא (חֲבִיקוּק ג) – אֵיזוֹ תְּפִלָּה? אֵלָּא זֶהוּ מְקוֹם שֶׁהָיָה קָשׁוּר בּוֹ בַּתְּחִלָּה, וְזֶהוּ תְּפִלָּה שֶׁל יָד. עַל שְׁגִינוֹת – שְׁאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּקְשַׁר בּוֹ, הָיוּ תְלוּיִים שְׁגִינוֹת הָעוֹלָם לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּגְבוּרָה הִיָּתָה שׁוֹלֵטָת, וְלָכֵן נִקְשְׁרָה בּוֹ תְּפִלָּה זוֹ (בְּזוֹ הַתְּפִלָּה).

דְּבַר אַחֵר תְּפִלָּה לְחֲבִיקוּק הַנְּבִיא – תְּפִלָּה לְחֲבִיקוּק, מִשׁוּם חֲבִיקוּק שֶׁהוּא עֹשֶׂה בְּשִׁבְלֵוֹ. ה' שִׁמְעֵתִי שִׁמְעֵךְ יִרְאֵתִי וְגו', בֵּא רְאֵה, כְּשִׁמְתְּעוֹרְרַת עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה עַל מְקוֹם זֶה שֶׁהוּא תְּפִלָּה, הָיָה בָּא וְהָיָה פּוֹחַד וּמְזַדְעָזַע. מִשָּׁל אוֹמְרִים, מִי שֶׁנִּנְשֵׁךְ מִכָּלֵב, מִקּוֹלוֹ הוּא מְזַדְעָזַע.

ה' פִּעֲלֵךְ בְּקָרֵב שְׁנַיִם חַיִּיהוּ, מִי זֶה פִּעֲלֵךְ? אֵלָּא עָלָיו אָמַר, שֶׁהוּא פִּעַל שְׁלוֹ. בְּקָרֵב

שָׁנִים חַיִּיהוּ, תֵּן לוֹ חַיִּים לְפַעֲלָךְ זֶה בְּקָרֵב
שָׁנִים עֲלִיוֹנוֹת. דְּבַר אַחַר חַיִּיהוּ – שְׁלֵא יָמוֹת
כְּמוֹ שֶׁבִּתְחִלָּה.

על שְׁגִינוֹת, מַה זֶה עַל שְׁגִינוֹת? עַל שְׁגִיאוֹת הֲיָה
צָרִיךְ (לכתב), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) שְׁגִיאוֹת מִי
יִבִּין. אֲלֵא [הכל הוא. אָבֵל] שְׁגִינוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שם ז) שְׁגִיּוֹן לְדוֹד. מִיָּנִי תִשְׁבַּחוֹת הָיוּ לְפָנַי
הַנְּבִיאִים לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם רוּחַ נְבוֹאָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א י) וּפָגַעְתָּ חֶבֶל נְבִיאִים יָרְדִים
מִהַבְּמָה וּלְפָנֵיהֶם נָבֵל וְתַף וְגו', וְכָתוּב וְעַתָּה קָחוּ
לִי מִנְגֵן וְגו'. וְכֵן שֶׁכָּן חֲבִקוּק שֶׁהִצְטַרֵּף לוֹ יוֹתֵר
מִכָּלֵם, לְנַחַת הָרוּחַ, וּלְבִשָׁם אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם,
לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ נְבוֹאָה. וְכֵן כְּמוֹ כֶּךָ כָּל
הַנְּבִיאִים, פָּרַט לְמֹשֶׁה שֶׁעָלָה עַל כָּל שְׂאֵר נְבִיאֵי
הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ!

בא רֵא, כְּשִׁיצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, רוּחַם הִיָּתָה
שְׁבוּרָה בְּתוֹכָם, וְהָיוּ שׁוֹמְעִים אוֹתָם
תִּשְׁבַּחוֹת וְלֹא יְכוּלִים לְשִׂמְחָה. וּבִשְׁעָה שֶׁכָּל
הָאוֹכְלוֹסִין וְהַמְּרַכְבוֹת יִצְאוּ עִם הַשְּׂכִינָה, כָּלֵם
הָרִימוּ שִׁירִים וְתִשְׁבַּחוֹת לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת רוּחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל,

וְהָיוּ שׁוֹמְעִים אֶת אוֹתָם תְּשַׁבְּחוּת, וְעִמְדָה רוּחָם
בְּתוֹכָם שְׁלֵא פָּרְחוּ.

כְּשֵׁאֲדָם עוֹזֵב עֲבוּדָה, אֲזִי יוֹדֵעַ אֶת שְׁבָרוֹן
הַעֲצָמוֹת וְשְׁבָרוֹן הָרוּחַ. כֶּךָ יִשְׂרָאֵל,
כְּשֵׁיִצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אֲזִי טָעְמוֹ טַעַם הַמּוֹת, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא רִפָּא אוֹתָם, שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת יג) וְהוֹ הַלֶּךְ
לְפָנֵיהֶם יוֹמָם וְגוֹ'. וְכֹל הַדְרָכִים הָיוּ מַעֲלוֹת
רִיחוֹת שֶׁל רְפוּאָה, וְנִכְנָסִים לְגוֹפָם וּמִתְרַפְּאִים,
וְקוֹל הַתְּשַׁבְּחוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִים, הָיוּ שְׂמֵחִים
וְנִחְמִים בְּרוּחָם.

וּפְרָעָה וְכֹל אוֹתָם הָאוֹכְלוֹסִים שֶׁלוֹ הָיוּ הוֹלְכִים
אֲחֵרֵיהֶם לְלוֹוֹת אוֹתָם עַד שֵׁיִצְאוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם, וְכֹל כָּל אוֹתָם גְּדוֹלִים שָׂרִים הַמְּמַנִּים
עֲלֵיהֶם וְעַל שְׂאֵר הָעַמִּים, לוֹוֹ אֶת הַשְּׂכִינָה וְאֶת
יִשְׂרָאֵל כָּלָם, עַד שֶׁחָנּוּ בְּאֵיתָם בְּקִצָּה הַמְּדַבֵּר.
זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם וְגוֹ', כִּי
קָרוֹב הוּא. כִּי קָרוֹב הוּא, אוֹתָהּ שְׁבוּעָה שְׁנֵי־שָׁבַע
אַבְיִמֶלֶךְ לְאָבוֹת עַל אוֹתוֹ טוֹב שֶׁעָשׂוּ הַפְּלִשְׁתִּים
לְאָבוֹת, שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית כ"א) כַּחֲסֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעַם הָאָרֶץ אֲשֶׁר גִּרְתָּהּ בָּהּ.
וַיְהִי בְּשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם. מֵהַ כְּתוּב
לְמַעַלָּה? וַיִּקָּם פְּרָעָה לִילָה הוּא וְכֹל

עֲבָדָיו. בֹּא רֵאָה, הַנִּקְמָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁעָשָׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, שְׁלָשָׁה סוּגֵי מוֹת
הָיוּ: אֶחָד שְׁעָשׂוּ הַבְּכוֹרִים בְּמִצְרַיִם, שְׁהָרְגוּ כָּל
אוֹתָם שְׁנִמְצְאוּ. וְאֶחָד שְׁהָרַג הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. וְאֶחָד כְּשֶׁרֵאָה פְּרָעָה אֶת הַמּוֹת
בְּבֵיתוֹ בְּבָנָיו וּבְעַבְדָּיו, קָם וְזָרַז אֶת עַצְמוֹ, וְהָרַג
שָׂרִים וּמוֹשְׁלִים וְכָל מִי שְׁיַעֵץ לוֹ לְסָרֵב לְעַם,
עַד שֶׁהַתּוֹרָה מְעִידָה עָלָיו שֶׁהוּא קָם בַּלַּיְלָה
מִמָּשׁ, כְּמוֹ [שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּחֲצוֹת]
שֶׁהַלַּיְלָה הָרַג בְּכוֹרוֹת וְעָשָׂה נִקְמוֹת, כִּךָּ קָם
פְּרָעָה בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְהָרַג וְעָשָׂה נִקְמוֹת בְּשָׂרָיו
וּמוֹשְׁלָיו וְאַמְרַכְלָיו וּבְכָל אוֹתָם גְּדוֹלִים. זֶהוּ
שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת יב) וַיִּקָּם פְּרָעָה לַיְלָה [לַיְלָה מִמָּשׁ],
שְׁקָם לְהָרַג וּלְהַשְׁמִיד.

דִּרְךְ הַכֹּלֵב, כְּשֶׁמִּכִּים אוֹתוֹ בְּאַבְנֵי, הוּא בֹּא
וְנוֹשֵׁן אֶת חֲבֵרוֹ. כִּךָּ פְּרָעָה, אַחַר הוּא הָיָה
הוֹלֵךְ בְּשׂוֹקִים, וְהָיָה מְכָרִיז וְאוֹמֵר: קוּמוּ צְאוּ
מִתּוֹךְ עַמִּי, אַתֶּם הִרְגַתֶּם לְכָל בְּנֵי הָעִיר, אַתֶּם
הִרְגַתֶּם הַשָּׂרִים וְהַמוֹשְׁלִים וְכָל בְּנֵי בֵיתִי. זֶהוּ
שְׁכָתוּב וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה. כִּיּוֹן
שְׁבִידְכֶם הָיָה הַכֹּל – וּבִרְכַתֶּם גַּם אֹתִי, שְׁלֹא
תִהְרַגוּ אוֹתִי. אַחַר כִּךָּ הוּא בְּעַצְמוֹ לָוֶה אוֹתָם

וְהוֹצִיא אוֹתָם מֵהָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיְהִי בְשַׁלַּח
פְּרָעָה אֶת הָעָם וְגו'.

וַיִּסַּב אֱלֹהִים אֶת הָעָם דְּרַךְ הַמְדַבֵּר יָם סוּף,
לְתַקֵּן דְּרַךְ לְמִקוּמָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
מֵה שׁוֹנָה כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, שְׁכָתוּב (שם ה)
שַׁלַּח אֶת עַמִּי, (שם ט) כִּי אִם מָאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח
אֶת עַמִּי, (שם ד) בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן
לֹא הָיוּ מְהוּלִים וְלֹא נִקְשְׁרוּ בּוֹ כְּרָאוּי, וְכָאֵן,
שֶׁהָיוּ מְהוּלִים וְעָשׂוּ פֶסַח וְנִקְשְׁרוּ בּוֹ, קָרָא לָהֶם
אֶת הָעָם?

אֵלֶּיָא מְשׁוּם עֵרַב רַב שְׁנֵדְבָקוּ בָהֶם וְהִתְעַרְבוּ
עִמָּהֶם, קָרָא לָהֶם אֶת הָעָם סִתָּם, כְּמוֹ
שְׁנַאָמַר (שם לג) וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת
הָעֵגֶל. וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֶן. וַיִּרְא הָעָם כִּי בִשֵׁשׁ
מִשֶּׁה. וַכֵּן כָּלָם.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים מְאוּשָׁא
לְלוֹד, וְהָיָה עִמָּהֶם יוֹסֵי הַסּוֹחֵר עִם גְּמָלִים
קְשׁוּרִים וּמִשָּׂאוֹת עַל כַּתְפֵיהֶם. עַד שֶׁהָיוּ
הוֹלְכִים, מָצָא יוֹסֵי הַסּוֹחֵר אִשָּׁה אַחַת מִשָּׂאָר
הָעַמִּים שְׁלֶקְטָה יִרְקוֹת בְּשָׂדֶה. נִשְׁמַט מֵהֶם
וְהִחֲזִיק בָּהּ וּבָא עָלֶיהָ. תָּמָהוּ רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי

יְהוּדָה. אָמְרוּ, נָשׁוּב מִהַדְרֵךְ הַזֶּה, שְׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְהִרְאוֹת לָנוּ שְׁלֵא נִתְחַבֵּר עִמּוֹ.
 שָׁבוּ מִהַדְרֵךְ, בְּדַקּוֹ אַחֲרָיו, וּמִצָּאוּ שְׁהִיָּה בֶן שֶׁל
 בַּת אֵל נֶכֶד, וְאָבִיו זָרַע פָּסוּל הִיָּה. אָמְרוּ: בְּרוּךְ
 הַרְחֵמֵן שֶׁהִצִּילָנוּ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים לו) **אֵל תִּתְחַר**
בְּמַרְעִים. מִי הֵם הַמְּרַעִים, שְׁלֵא כְּתוּב
 חֲטָאִים אוֹ רְשָׁעִים? אֲלֵא מְרַעִים, שְׁמַרְעִים
 לְעִצְמָם וּלְאוֹתָם שְׁמַתְחַבְּרִים עִמָּם. רַבִּי יְהוּדָה
 אָמַר, מְרַעִים – הַרְחֵק עִצְמָךְ מִמְּרַעִים, שְׁלֵא תִהְיֶה
 רַעִים וְחַבְּרִים כְּאֶחָד, שְׁלֵא יִרְעוּ לְךָ מִעֲשָׂיו
 וְתִתְפָּס בְּחֲטָאִיו.

בֵּא רְאֵה, אֱלוּלִי הָיוּ אוֹתָם עָרַב רַב שֶׁהִתְחַבְּרוּ
 עִם יִשְׂרָאֵל, לֹא נַעֲשָׂה הָיָה אוֹתוֹ מִעֲשָׂה,
 וְלֹא מִתּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָם שְׁמִתּוֹ, וְלֹא גָרַם
 לְיִשְׂרָאֵל מֵה שְׁגָרַם. וּבֵא רְאֵה, אוֹתוֹ מִעֲשָׂה
 וְאוֹתוֹ חֲטָא מִמֶּשׁ גָּרַם לְגָלוֹת יִשְׂרָאֵל.

שְׁשָׁנִינוּ, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיִמְצָאוּ
 יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּמוֹ מְלֹאכִים
 עֲלִיוֹנִים וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָם חוֹרִין מֵהַכֵּל, בְּנֵי חֲרוּת
 מִמּוֹת, וְלִהְיוֹת בְּנֵי חוֹרִין מִשְׁעֲבוּד שֶׁל שְׂאָר

הַעַמִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) חָרוֹת עַל הַלַּחַת. אֵל
תִּקְרִי חָרוֹת אֶלָּא חָרוֹת.

כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה - גָּרְמוֹ הַכֹּל. גָּרְמוֹ
מּוֹת, גָּרְמוֹ שְׁעֲבוּד מַלְכֵיּוֹת, גָּרְמוֹ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ
אוֹתָם לוֹחֹת רֵאשׁוּנִים, גָּרְמוֹ שֶׁמֵּתוּ מִיִּשְׂרָאֵל
כְּמָה אֲלֵפִים מֵהֶם. וְכֹל זֶה מִשׁוּם הַהִתְחַבְּרוֹת שֶׁל
אוֹתָם עָרַב רַב שֶׁהִתְחַבְּרוּ בָּהֶם.

אָף כָּאֵן בְּגִלְלָם לֹא נִקְרְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עַמִּי, אֲלֵא הָעַם סִתָּם. וְאִם
תֹּאמַר, וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? כִּשְׁהֵיוּ עוֹלָיִם
מִמְצָרִים וְלֹא הִתְחַבְּרוּ עִמָּם אוֹתָם עָרַב רַב, קָרָא
לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שֶׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּם, שֶׁכְּתוּב
וְגַם עָרַב רַב עָלָה עִמָּם, קָרָא לָהֶם הָעַם.

רַבִּי יוֹסִי הִקְשָׁה וְאָמַר, כְּתוּב כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת
מְצָרִים הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד
עוֹלָם. אִם כֵּן, כָּל יוֹם הֵיוּ רוֹאִים אֶת אוֹתוֹ עָרַב
רַב? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עָרַב רַב כְּתוּב, וְלֹא מְצָרִים,
שֶׁהָיָה כְּמָה שְׁאֵר עַמִּים הָיוּ דָרִים בְּמְצָרִים, וְלֹא
עוֹד, אֲלֵא שְׁכָלָם נִמּוּלוּ, וְכִיּוֹן שֶׁנִּמּוּלוּ, יוֹתֵר לֹא
נִקְרְאוּ מְצָרִים.

וְעַל פִּי מֹשֶׁה קִבְּלוּ אוֹתָם, וְהֵינּוּ מֵה שְׁאֵמַר
הַכְּתוּב לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ סָרוּ מֵהַר מִן

הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צְוִיתֶם. צְוִיתֶם כָּתוּב. וַחֲמִשִּׁים עָלוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - אֶחָד מִחֲמֹשֶׁה הָיוּ.
וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, חֲמֹשֶׁה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאֶחָד מֵהֵם.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וַחֲמִשִּׁים - אֶחָד מִחֲמִשִּׁים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ יוּבַל הָעֵלָה
אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, מִשּׁוּם כֶּף וַחֲמִשִּׁים עָלוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאִם לֹא - לֹא עָלוּ,
וְלִכֵּן הִתְעַכְּבוּ חֲמִשִּׁים יוֹם לְקַבֵּל תּוֹרָה. וּמֵאוֹתוֹ
מָקוֹם יוֹצֵאת תּוֹרָה וְנִתְּנָה, וְעַל זֶה וַחֲמִשִּׁים
חֹסֵר, שֶׁבְּגִלְלָל זֶה עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף וְגו'. לָמָּה הָעֵלָה
עֲצֻמוֹתָיו? אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָיָה רֹאשׁ לְרֵדֶת
לְגִלוֹת, וְלֹא עוֹד, אֵלָּא שֶׁהוּא סִימָן הַגְּאֻלָּה הָיָה
לוֹ, וְהַשְּׂבִיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל זֶה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כִּי
הַשְּׂבִיעַ הַשְּׂבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי נִתְּבָאָר.

אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל מֹשֶׁה, שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים
לְבַקֵּשׁ מִמּוֹן מִן הַמִּצְרַיִם, וּמֹשֶׁה הָיָה
עָסוּק בְּשִׁבּוּעַת יוֹסֵף. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָאֲרוֹן הָיָה
בְּנִילּוּס, וְהָעֵלָה אוֹתוֹ בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ. וְעוֹד אָמַר
מֹשֶׁה: יוֹסֵף, הִגִּיעַ זְמַן גְּאֻלַּת יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר:
עֲלֵה שׁוּר. וְעֲלֵה. וַיֵּשׁ שְׁאוֹמְרִים שֶׁהָיָה בֵּין מַלְכֵי

מְצָרִים, וּמִשֵּׁם הָעֵלָה (אותו). וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, כְּדֵי
שְׁלֹא יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ עֲבוּדָה זָרָה שָׁמוּ אוֹתוֹ בְּנִילּוּס,
וַיִּשְׂרַח בַּת אֲשֶׁר הִרְאָתָהּ לְמִשָּׁה.

וְהוּא הַלֵּךְ לַפְּנִיָּהֶם יוֹמָם. רַבֵּי יוֹסִי פָּתַח, (תהלים כב)
לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשַּׁחַר מְזֻמּוֹר לְדָוִד. כַּמָּה
חֲכִיבָה הַתּוֹרָה לַפְּנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָל מִי
שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אָהוּב הוּא לְמַעַלָּה וְאָהוּב
הוּא לְמַטָּה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַשֵּׁיב לְדַבְּרָיו,
וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ
לְעוֹלָם הַבָּא.

וּבַתּוֹרָה צָרִיךְ לְעַסֵּק בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, שְׁכַתּוּב
(יהושע א) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיַלְלָה. וְכַתּוּב
(ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וּלְיַלְלָה וְגוֹ'. מִיֵּלֵא
בַּיּוֹם, אָבָל לָמָּה בַּלַּיְלָה? כְּדֵי שְׁיִהְיֶה מְצוּי אֶל
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׁלָם. כָּמוֹ שֶׁאֵין יוֹם בְּלֵי לַיְלָה,
וְאֵינוֹ שְׁלָם אֲלֵא זֶה עִם זֶה, כִּף צָרִיךְ בַּתּוֹרָה
לְהַמְצִיא עִם הָאָדָם יוֹם וּלְיַלְלָה, לְהִיּוֹת שְׁלֵמוֹת
לְאָדָם יוֹמָם וּלְיַלְלָה.

וְהָרִי נֶאֱמַר שֶׁעֵקֶר הַלַּיְלָה מְחַצוֹת וְאֵילָךְ, וְאֵף
עַל גַּב שֶׁמְחַצֵּית הִרְאֵשׁוֹנָה בְּכֻלָּל הַלַּיְלָה
הִיא, אָבָל בְּחַצוֹת הַלַּיְלָה נִכְנָס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

לְגַן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים, וְאִז צָרִיף
לְאָדָם לְקוּם וּלְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

וְהָרִי נֹאמֵר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְּדִיקִים
שֶׁבָּגְזוּ עֵדֶן, כָּלֵם מִקְּשִׁיבִים לְקוּלוֹ. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (שִׁיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים חֲבָרִים מִקְּשִׁיבִים
לְקוּלָּהּ הַשְּׁמִיעֵנִי. וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ, הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים –
זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁמְשַׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּשִׁבַח הַתּוֹרָה בְּלִילָה. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי
שֶׁמְשַׁתַּתֵּף עִמָּה לְשִׁבַח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּשִׁבַח הַתּוֹרָה.

וּכְשֶׁבָּא הַבְּקָר, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בָּאָה וּמְשַׁתַּעֲשַׁע
בָּהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמוֹשִׁיט לָהּ
שְׂרָבִיט שֶׁל חֶסֶד, וְלֹא רַק עָלֶיהָ לְבַדָּה, אֲלֹא עָלֶיהָ
וְעַל אֵלוּ שֶׁמְשַׁתַּתְּפִים עִמָּה, וְהָרִי נֹאמֵר שְׁכַתוֹב
(תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ וּבְלִילָה וְגו'. וְעַל זֶה
נִקְרָאת אֵילַת הַשַּׁחַר.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשָׁעָה שְׂרוּצָה לְהָאִיר
הַבְּקָר, נִחְשֵׁף, וְהָאוֹר נִהְיָה קוֹדֵר,
וְקִדְרוֹת נִמְצְאוּ. אִז מִתְּחַבֶּרֶת אִשָּׁה בְּבַעֲלָהּ,
שֶׁשְׁנִינוּ, אִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעֲלָהּ לְדַבֵּר עִמוֹ
וּנְכַנְסֶת לְהִיכְלוֹ.

אַחַר כֶּךָ כְּשֶׁרוּצָה הַשָּׁמַשׁ לְהִכָּנֵס, מְאִיר וּבֹא הַלַּיְלָה, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ. אֲזַי כָּל הַשְּׁעָרִים סְתוּמִים, וְחִמּוּרִים נוֹעְרִים, וְכָלִבִּים נוֹכְחִים. כְּשֶׁנֶּחְצָה הַלַּיְלָה מִתְחִיל הַמֶּלֶךְ [לְקַרְא] לְקוֹם וְהַגְבִּירָה לְזַמֵּר, וּבֹא הַמֶּלֶךְ וּמְקִישׁ עַל שַׁעַר הַהִיכָל, וְאוֹמֵר פִּתְחֵי לֵי אַחוֹתַי רַעֲיֵתִי וְגו'. וְאִז מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים.

אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּדַבְרֵי תוֹרָה. וְלִכְּן כָּל אוֹתָם בְּנֵי הַיִּכָּל הַגְּבִירָה, כָּלֵם צְרִיכִים לְקוֹם בְּאוֹתוֹ זְמַן לְשִׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ, וְכָלֵם מְשִׁבְּחִים לְפָנָיו. וְהַשִּׁבַּח שֶׁעוֹלָה מִהָעוֹלָם הַזֶּה, זֶה שֶׁהוּא רְחוּק, [יּוֹתֵר] זֶה נִחַת רוּחַ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהַכֹּל.

כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק הַלַּיְלָה וּבֹא הַבֶּקֶר (וּמִחֲשִׁידָה) וְהִתְקַדֵּר, אֲזַי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה בְּסוּד בְּחֻדְוָה, וְנוֹתֵן לָהּ מִתְּנֻנּוֹת וְלִכְּל בְּנֵי הַיִּכָּלָה. אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁהוּא בְּמַנְיָן.

וְהוּא הַלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם – הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵית דִּינּוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִינּוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, שְׁכִינָה נוֹסַעַת בְּאַבוֹת. הַלֵּךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם – זֶה אַבְרָהָם. בְּעַמּוּד עֲנָן – זֶה יִצְחָק. לְנַחֲתָם הַדְּרֵךְ – זֶה יַעֲקֹב,

שְׁכַתוֹב בּוֹ (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ. וְלִילָה
בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם – זֶה דָּוִד הַמֶּלֶךְ.

וְכֵּן מְרַכְּבָה עֲלֵינוּהָ קְדוּשָׁה לְלַכֵּת עִם יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁלְמוֹת הַכֹּל, כְּדֵי שֶׁהָאֲבוֹת יִרְאוּ אֶת
גְּאֻלָּתָם, שְׁכַתוֹב וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עָלֶיךָ, עִם
הַמְרַכְּבָה. וְכַתוּב וְה' הֵלֶךְ וְגו' לְלַכֵּת יוֹמָם
וְלִילָה. וְכִי לָמָּה הָיוּ הוֹלְכִים יוֹמָם וְלִילָה? יִלְכוּ
בַּיּוֹם, וְלֹא יִלְכוּ בַּלַּיְלָה כְּאֲנָשִׁים שְׁבוּרֵחִים, כִּי
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁמַר אוֹתָם, לָמָּה הֵלְכוּ
בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה? אֲלֹא כְּדֵי לְהַמְצִיא בָהֶם שְׁלֵמוֹת
הַכֹּל, שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אֲלֵא יוֹם וְלִילָה.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כֶּךָ בְּאַרְנֹנִי, וְה' הֵלֶךְ לַפְּנִיָּה
יוֹמָם בְּעַמּוּד עֲנָן – זֶה אַבְרָהָם. וְלִילָה
בְּעַמּוּד אֵשׁ – זֶה יִצְחָק. וְאִם כֶּךָ, אֵיפֹה יַעֲקֹב?
אֲלֹא שֶׁנֶּאֱמַר בְּדַבּוּר הָרֵאשׁוֹן, וְשֵׁם הַתַּחֲלִיל, כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב וְה'.

וְלִילָה בְּעַמּוּד אֵשׁ, הִיָּה מֵאִיר בְּצַד זֶה וּבְזוֹהַ,
כְּדֵי שֶׁהַמְצָרִים יִרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶם, שְׂיִתְכַבֵּד
שֵׁם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִרְכָּבוֹתָיו וּפְרָשָׁיו. כְּדֵי
לְלַכֵּת יוֹמָם וְלִילָה, אֶסְפְּקֵלְרֵיהָ הַמְּאִירָה, וְשִׁלָּא
מֵאִירָה. וְעוֹד, כְּדֵי לְהַטְעוֹת אֶת הַמְצָרִים,

שִׂיאֲמָרוּ מְקָרָה הוּא, שְׁכָתוּב (ישעיה יט) נוֹאָלוּ שְׂרִי
צוּעַן, וְכָתוּב (שם מד) מְשִׁיב חַכְמִים אָחוֹר, וְעַל כֵּן
הִלְכוּ בַיּוֹם וּבַלַּיְלָה.

סדר הלימוד ליום ג טבת (יום 92 בשנה)

רַבִּי אַבָּא אָמַר, אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם
לְהִיּוֹת חֶלְקוֹ וְנִחַלְתּוֹ. וּבֹא רְאֵה, בְּצַד הַיּוֹבֵל
נִמְצְאָה חֲרוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְכֵן לְעֵתִיד לָבֵא, שְׁכָתוּב
(ישעיה כז) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וְגוֹ'.

וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ יוֹבֵל עֲלִיּוֹן, הִתְעַכְּבוּ חַמְשִׁים יוֹם
לְקַבֵּל הַתּוֹרָה וְלִקְרֹב לְהַר סִינַי. וְכִיּוֹן
שֶׁהִלְכוּ בַיּוֹם, הִלְכוּ בַלַּיְלָה, לְהִיּוֹת הַכֹּל יוֹם אֶחָד
בֵּין יוֹם וּלַיְלָה, וְלֹא נִמְצְאָת הַפְּרָדָה.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁכָלָם הִלְכוּ בְּמִנוּחָה לְרִצּוֹן
נִפְשָׁם, בַּיּוֹם שֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה, הָיוּ חַמְשִׁים
יָמִים שְׁלָמִים, יָמִים וְלַיְלוֹת כְּרָאוּי, שְׂאִין יוֹם
בְּלֵי לַיְלָה, וְאִין לַיְלָה בְּלֵי יוֹם, וְלַיְלָה וְיוֹם נִקְרָא
יוֹם אֶחָד. וְכִיּוֹן שֶׁהִלְכוּ חַמְשִׁים יָמִים שְׁלָמִים,
אִז שָׂרוּ עֲלֵיהֶם אוֹתָם חַמְשִׁים יָמִי הַיּוֹבֵל, וּמִצַּד
שֶׁל הַיּוֹבֵל (בִּינָה) נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה, וְלָכֵן הִלְכוּ
יוֹמָם וְלַיְלָה.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב וַיְהִי כִּי זָקַן יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו, לָמָּה? הֲרִי בְּאַרְנוֹ, שְׁמִי שְׂאוּהָב רְשָׁעִים, כֶּף הוּא. וּבֹא רְאָה, בְּיִצְחָק נִכְלָל הַלֵּילָה, וְלֵילָה לֹא בְּהִיר, וְעַל זֶה וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו, וְהִכַּל אֶחָד.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, וַיִּגַּד לְמַלְךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעַם. וַיִּגַּד – מִי אָמַר לוֹ? אֵלָא כֶּף פְּרִשׁוּהָ. אֲבָל חֲכָמָיו וּמְכַשְׁפָּיו הִתְכַּנְּסוּ אֵלָיו וְהוֹדִיעוּהוּ כִּי בָרַח הָעַם. וְלָמָּה אָמְרוּ אֵת זֶה? אֵלָא רָאוּ בְּחֲכָמָה שְׁלָהֶם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים יוֹמָם וְלַיְלָל, אָמְרוּ וּדְאִי שְׁהִים בּוֹרְחִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָא שְׂרָאוּ שְׂאִינָם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׂכַתוּב וַיֵּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת.

וַיִּקְחָ שֵׁשׁ מֵאוֹת וָגו'. שֵׁשׁ מֵאוֹת לָמָּה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּנֶגֶד הַמִּנִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׂכַתוּב כִּשְׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי. בַּחֲזוֹר – כְּנֶגֶד הַגְּבָרִים שֶׁהֵם הָעֶקֶר שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם – שְׂאֵר הַמְּרַכְבוֹת, שֶׁהֵם טְפִלִּים לְאַחֲוָרִים (לְאַחֲוָרִים), כְּנֶגֶד הַטֶּף, שְׂכַתוּב לְבַד מִטֶּף. וְהִכַּל עֲשֵׂה בַעֲצַת מְכַשְׁפָּיו וְחֲכָמָיו. וְשִׁלְשָׁם עַל כָּלֹ – הִכַּל בְּחֲכָמָה, כְּנֶגֶד דְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שְׁנַיִם וְאַחַד. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתָרְגוּמוֹ – וּמְזָרִיזִין. שֶׁהָיוּ זְרִיזִים בְּכָל.

וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר,
 כְּתוּב יִפְקֹד ה' עַל צָבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם
 וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה. בְּזִמְן שֶׁהַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן שְׁלֹטוֹן לְגְדוּלֵי הָעַמִּים לְמַעְלָה,
 נוֹתֵן לָהֶם לְעַם שְׁלָהֶם לְמַטָּה. וּבִשְׁעָה שְׁמוּרִיד
 אוֹתָם מְדַרְגָתָם שְׁלַמְעֵלָה, מוֹרִיד אֶת הָעַם לְמַטָּה.
 וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר - הָרִי הַמְּמַנֶּה שְׁלָהֶם,
 וּפְרָשׁוּהָ, שֶׁהִנְהִיג אֶת מְרַכְבוֹת שְׁאָר הָעַמִּים,
 וְכֻלָּם נִפְלוּ בַּמַּחְנֶה סִיסְרָא אַחַר כֶּךָ, וְהִינּוּ בַּחֹר
 (ואחר כך) וְכֹל רֶכֶב מִצָּרִים.

כְּתוּב (שיר א) לְסַסְתִּי בְּרַכְבֵּי פְרָעָה דְּמִיתִיךָ
 רְעִיתִי. בֵּא רְאֵה, כְּדָגְמַת סוּסָה נִקְבָּה
 נִרְאָתָה לְסוּסִים שֶׁל פְּרָעָה, וּפְרָשׁוּהָ. אֲלֵא
 לְסַסְתִּי בְּרַכְבֵּי פְרָעָה - בֵּא רְאֵה, בִּשְׁעָה
 שֶׁפְּרָעָה הָיָה רוֹדֵף אַחַר יִשְׂרָאֵל, מָה עָשָׂה? נִטַּל
 סוּסוֹת נִקְבוֹת, וְכִפַּת אוֹתָן בַּמְּרַכְבוֹתָיו בִּתְחִלָּה,
 וְאֵת הַסוּסִים הַזְּכָרִים כִּפַּת מֵאַחֲרָם, וְהָיוּ
 הַזְּכָרִים מִתְחַמְּמִים כִּנְגֵד הַנְּקִבוֹת, וְהַנְּקִבוֹת
 מְסַרְבוֹת, וּמְהִירוּ לְרוּץ. כִּיּוֹן שֶׁקָּרַב (וכאשר הדביק)
 אֶל יִשְׂרָאֵל, נִטַּל אֶת הַנְּקִבוֹת וְשֵׁם אוֹתָם
 לְאַחֲרָם, וְהַסוּסִים הַזְּכָרִים לְפָנִים, כְּדִי לְהִרְע
 לְיִשְׂרָאֵל וּלְעָרֶךְ בָּהֶם קָרַב.

כְּמוֹ זֶה, וְהו' הַלֵּךְ לַפְּנִיָּהִם יוֹמָם, וְאַחַר כֶּף חֲזָרָה
הַשְּׂכִינָה לְאַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂכָתוֹב וַיִּסַּע
מִלְאָךְ הָאֱלֹהִים וְגו' . מִשּׁוֹם כֶּף דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי .

וּפְסוּק זֶה הָרִי פִּרְשׁוּהוּ, שֶׁהַקָּרִיב אֶת כָּל
חֵילוֹתָיו וּמִרְכָּבוֹתָיו לְעֶרְךָ קָרֵב . וְעוֹד
וּפְרָעָה הַקָּרִיב, רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָרִי נִתְּבָאָר
שֶׁהַקָּרִיב אוֹתָם לְתִשׁוּבָה . וּפְרָעָה הַקָּרִיב .

כְּתוּב (ישעיה כו) ה' בַּצָּר פִּקְדוֹךָ צָקוֹן לַחֵשׁ וְגו' .
בַּצָּר פִּקְדוֹךָ – לֹא פוֹקְדִים יִשְׂרָאֵל אֶת
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעַת מְנוּחָה, אֲלֹא בְּשַׁעַת
שְׂמִצִּיקִים לָהֶם, וְאִז כָּלֶם פוֹקְדִים אוֹתוֹ . צָקוֹן
לַחֵשׁ – וְכָלֶם מִתְּפַלְּלִים בְּתַפְלוֹת וּבִבְקָשׁוֹת,
וּמְרִיקִים לְפָנָיו תַּפְלוֹת . אֵימָתִי? מוֹסְרֵךְ לָמוֹ .
בְּשַׁעַת שְׂפוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָצוֹעָתוֹ, וְאִז
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים, וְאוֹתוֹ
הַקּוֹל שֶׁלָּהֶם נוֹחַ לְפָנָיו כְּדִי לְהַפְרֵעַ מִשׁוֹנְאֵיהֶם,
וּמִתְמַלֵּא עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים .

כְּמוֹ שֶׁפִּרְשָׁנוּ, מְשַׁל לְיוֹנָה עִם הַנֶּץ וְכו' , כֶּף
יִשְׂרָאֵל הָיוּ קָרְבִּים לָיִם, וְהָיוּ רוֹאִים אֶת
הַיָּם לַפְּנִיָּהִם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר וְגָלְיוֹ עוֹלִים לְמַעְלָה,
הָיוּ פוֹחֲדִים . זָקְפוּ עֵינֵיהֶם וְרָאוּ אֶת פְּרָעָה

וּמְרַכְבוֹתָיו, וְאַבְנֵים, חֲצִים וּבְלִיִּסְטְרָאוֹת, וְאִז
 וַיִּירָאוּ מְאֹד. מָה עָשׂוּ? וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִי
 גָּרַם אֶת זֶה שֶׁקָּרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שֶׁל
 מַעֲלָה? פָּרְעָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וּפְרָעָה הִקְרִיב, וְהָרִי
 זֶה נִתְבָּאֵר.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הִתִּיצְבוּ וּרְאוּ
 אֶת יְשׁוּעַת ה' . אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲשֶׁרִי
 חִלַּקְתֶּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי רוּעָה כְּמוֹ מֹשֶׁה הֵלֶךְ
 בְּתוֹכְכֶם. כָּתוּב (שם סג) וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מֹשֶׁה עִמּוֹ.
 וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מֹשֶׁה
 עִמּוֹ – [מִכָּאן לְמִדְנֹן] שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה שֶׁקוֹל כָּכָל
 יִשְׂרָאֵל. וְלִמְדֵנוּ מִזֶּה כִּי רוּעָה הָעָם הוּא מִמֶּשׁ
 הָעָם כְּלוּ. אִם הוּא זוֹכָה – כָּל הָעָם זוֹכִים, וְאִם
 אֵינוֹ זוֹכָה – כָּל הָעָם לֹא זוֹכִים וְנִעְנָשִׁים בְּגִלְלוֹ,
 וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ.

הִתִּיצְבוּ וּרְאוּ – אֵין לָכֶם לַעֲרֹךְ קָרֵב, שֶׁהָרִי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲרֹךְ קָרֵב
 בְּשִׁבְלֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם
 תַּחֲרִישׁוּן. בֹּא רְאֵה, בְּאוֹתוֹ לִילָה כִּנְסַת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הַפְּמִלְיָא שְׁלוֹ וְדָן אֶת דִּינֵי
 יִשְׂרָאֵל, וְאֵלְמָלָא שֶׁהַקְּדִימוֹ הָאֲבוֹת עַל יִשְׂרָאֵל,
 לֹא הָיוּ נִצְוִלִים מִן הַדִּין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,

זכות יַעֲקֹב הַגָּנָה עַל יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קכד) לִוְלֵי ה' שֶׁהִיָּה לָנוּ יֹאמֵר נָא יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא.

ה' יִלַּחַם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישוּן. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (ישעיה נח) אִם תָּשִׁיב מִשְׁבַּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי. אֲשַׁרְיֵהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְרַצָּה בָּהֶם לְהַדְבִּק בָּהֶם מִכָּל שְׂאֵר עַמֵּי הָעוֹלָם, וּמִתּוֹךְ אֲהַבְתֶּם קָרַב אוֹתָם אֵלָיו, וְנָתַן לָהֶם תּוֹרָה, וְנָתַן לָהֶם שְׁבַת שֶׁהִיא קֹדֶשׁ מִכָּל שְׂאֵר הַיָּמִים, וּמְנוּחָה מֵהַכָּל, וְחֻדוּהָ שֶׁל הַכָּל, וְשִׁקוּלָהּ שְׁבַת כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה, וּמִי שֶׁשׁוֹמֵר שְׁבַת כְּאֵלוֹ שָׁמַר אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

וְקִרְאָתָ לְשַׁבַּת עֲנָג – עֲנוּג שֶׁל הַכָּל, עֲנוּג הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, עֲנוּג לְעֵלְיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים. וְקִרְאָתָ לְשַׁבַּת, מַה זֶה וְקִרְאָתָ? שְׂיִזְמִין אוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כג) מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, כְּלוּמַר מְזַמְנִים, כְּמוֹ מִי שֶׁמְזַמֵּן אוֹרַח לְבֵיתוֹ. וְעַל זֶה וְקִרְאָתָ לְשַׁבַּת עֲנָג, שְׂיִזְמִין אוֹתָהּ כְּמוֹ שֶׁמְזַמְנִים אוֹרַח, בְּשִׁלְחַן מִתְקָן וּבְבֵית מִתְקָן כְּרְאוּי בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתֵּה כְּרְאוּי יוֹתֵר עַל שְׂאֵר הַיָּמִים. וְקִרְאָתָ לְשַׁבַּת עֲנָג – מִבְּעוֹד יוֹם. לְקְדוּשׁ ה' מְכַבֵּד – זֶה

יום הכּפּוּרִים, שְׁנַיִם שָׁהִם אֶחָד. וּכְבִדְתוּ מַעֲשׂוֹת
דְּרַכֵּיךָ - כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ.

מִמְצוֹא חִפְצֶיךָ וּדְבַר דְּבַר, וְהָרִי נִתְבָּאָר, מִשּׁוּם
שְׁאוֹתוֹ דְּבַר עוֹלָה וּמַעוֹרָר דְּבוּר שֶׁל
חַל לְמַעְלָה. מִי שֶׁמְזַמֵּן אוֹרַח, צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ
וְלֹא בְּאַחַר.

בֵּא רָאֵה, אוֹתוֹ הַדְּבוּר שֶׁיוֹצֵא מִפִּי הָאָדָם, עוֹלָה
וּמַעוֹרָר הַתְּעוֹרְרוֹת עֲלִיוֹנָה, אִם לְטוֹב אִם
לְרָע. וּמִי שֶׁיוֹשֵׁב בְּעֻגָּה שְׁבֵת, אֶסוּר לוֹ לְעוֹרָר
דְּבוּר שֶׁל חַל, שֶׁהָרִי הוּא פּוֹגֵם פָּגָם בַּיּוֹם הַקָּדוֹשׁ.
מִי שֶׁיוֹשֵׁב בְּהַלּוּלֵת הַמֶּלֶךְ, לֹא רָאִי שֶׁיַּעֲזוֹב אֶת
הַמֶּלֶךְ וַיִּתְעַסֵּק בְּאַחַר.

וּבְכָל יוֹם צָרִיךְ לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה וּלְעוֹרָר
הַתְּעוֹרְרוֹת מִמֶּה שֶׁצָּרִיךְ, וּבִשְׁבֵת
בְּדַבְרֵי שָׁמַיִם וּבִקְדוּשַׁת הַיּוֹם צָרִיךְ לְהִתְעוֹרָר,
וְלֹא בְּדַבָּר אַחֵר.

בֵּא רָאֵה, כָּאֵן כְּשֶׁקָּרַב פְּרַעַה לְעֶרְךָ קָרַב עִם
יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁיַּעוֹרְרוּ יִשְׂרָאֵל הַתְּעוֹרְרוֹת לְמִטָּה כָּלֵל,
שֶׁהָרִי הַהִתְעוֹרְרוֹת הִיא לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי הָאֲבוֹת
הַקְּדִימוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת זֹאת לְמַעְלָה, וּזְכוּתָם עוֹמְדֵת

לְפָנָיו, [וְעוֹרְרוּ הַתְּעוֹרְרוֹת זו] וְלֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שִׁשְׂרָאֵל יִתְעוֹרְרוּ לְמַטָּה כָּלֵל. [שֶׁהָרִי
 בְּמָקוֹם שֶׁל מַעְלָה הָיָה] זֶהוּ שְׁכַתוֹב ה' יִלְחַם
 לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן. וְדַאי תַּחֲרִישׁוּן וְלֹא תְעוֹרְרוּ
 דְּבַר, שְׁלֹא צָרִיךְ לָכֶם. וְכֵאֵן נִכְלָל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
 בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת, וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבָרִים.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, וְדַאי שְׁנִינּוּ, ה'
 בְּכָל מָקוֹם זֶה רַחֲמִים, וְאַף עַל גַּב שְׁעוֹרֶךְ
 קָרַב וְעוֹשֶׂה דִין, אוֹתוֹ דִין הוּא בְּאַהֲבָה. וְכֵן
 רְאִינוּ, שְׁכַתוֹב ה' יִלְחַם לָכֶם, וְלֹא נִרְאָה
 בְּאוֹתוֹ דִין רַחֲמִים כָּלֵל, שֶׁהָרִי כָתוּב לֹא נִשְׂאָר
 בְּהֵם עַד אַחֵר.

אָמַר לוֹ, דְּבַר זֶה שֶׁמַּעֲתִי מְרַבִּי שֶׁמַּעוֹן שֶׁאָמַר,
 שֶׁאֶפְלוּ כֵּאֵן הָיָה הַדִּין בְּרַחֲמִים, שֶׁהֵיטָם
 כִּסֵּה עֲלֵיהֶם וּמֵתוּ, וְאַחֵר כֵּן הוֹצִיא אוֹתָם הַיָּם,
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בְּכַבּוּדָם וְנִקְבְּרוּ בְּאֶרֶץ,
 וְלֹא רָצָתָה הָאֶרֶץ לְקַבֵּל אוֹתָם, עַד שֶׁהוֹשִׁיט לָהּ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יְמִינוֹ, וְקִבְּלָהּ אוֹתָם. זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב נְטִיטָה יְמִינְךָ תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ, וְלִכֵּן [הָיָה] זֶה
 הַדִּין בְּרַחֲמִים הָיָה.

וְלָכֵן לא רצה הקדוש ברוך הוא שיעוררו ישראל דבר בעולם, שאם יעוררו ישראל דבר, לא יעוררו את שם הרחמים, ולא יעשה דין ברחמים. זהו שכתוב ה' ילחם לכם ואתם תחרשון, שלא תעוררו דבר. שהרי שם הרחמים צריך לעורר עליהם לעשות דין ברחמים. ועל זה בקש שלא תעשו פגם ותעוררו דבר אחר.

אָמַר לו, והרי כתוב (זכריה יד) ויצא ה' ונלחם בגוים ההם. אם כן, זה דין שהיה ברחמים. אמר לו, כן היה ודאי הדין ברחמים, שמותם לא נמצא כשאר מות בני העולם, אלא הקדוש ברוך הוא חס עליהם שלא יהיו כמות שאר בני העולם שהרגו אותם, אלא בנחת בלא צער. זהו דין ברחמים.

וּבְכֹל מקום שם זה הוא דין ברחמים, פרט למקום אחד, שכתוב (ישעיה מב) ה' כגבור יצא וגו'. וכי כגבור ולא גבור? אלא ישנה לבושו וילבש לבושים אחרים. כאיש מלחמות, ישנה מינו.

וְעַם כל זה, הדין הוא יתר, אבל יש בו רחמים, ככתוב כגבור, ולא גבור. כאיש מלחמות,

וְלֹא אִישׁ מִלְחָמוֹת. שְׂוֹדָאֵי אַף עַל גַּב שְׁעוֹשֵׂה דִין, חָס עַל מַעֲשָׂיו. וְלִכֵּן ה' יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחְרִישׁוּן. אֲשֶׁרֵי חֶלְקֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּהֶם לְחַלְקוֹ וְלִירְשָׁתוֹ, שְׁכַתוֹב כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ. (דברים לב)

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעֵק אֵלַי. דָּבָר זֶה נִתְבָּאָר בְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, וְשֵׁם הוּא הַסּוּד שְׁלוֹ, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וַאֲמַר, (יונה א) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֵל ה' אֱלֹהָיו מִמְעֵי הַדְּגָה. מַה כָּתוּב לְמַעַלָּה? וַיִּמַן ה' דָּג גָּדוֹל. וַיִּמַן – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל א) וַיִּמַן לָהֶם הַמֶּלֶךְ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. אֲשֶׁר מָנָה אֶת מֵאֲכַלְכֶם.

אָבִל פָּסוּק זֶה כֶּף צָרִיף לַהֲיִוֹת: וַיִּמַן ה' אֶת יוֹנָה לְדָג, שֶׁהוּא מָנָה, הוּא שֶׁלַח אוֹתוֹ. אֶלֶּא וְדָאֵי אוֹתוֹ דָּג הִיָּה מָנָה לְיוֹנָה לְשִׁמּוֹר אוֹתוֹ מִשְׁאָר דְּגֵי הַיָּם וַיְהִיָּה גְנוּז בְּתוֹכוֹ. וְכִיּוֹן שֶׁהַכְּנִיסוֹ לְתוֹכוֹ, רָאָה יוֹנָה בְּמַעְיוֹ רַחֵב שֶׁל מְקוֹם הַיָּם (רחב שֶׁל מְקוֹם מַעְיוֹ) כְּמוֹ הַיֵּכֶל גָּדוֹל, וּשְׁנֵי עֵינָי אוֹתוֹ דָּג שְׁמֵאִירִים כְּשִׁמְשׁ, וְאַבָּן טוֹבָה הִיָּתָה בְּמַעְיוֹ שְׁמֵאִירָה לוֹ, וְהִיָּה רוֹאָה כָּל מַה שְׁבִיִּים וּבִתְהוּמָיו. **וְאִם** תֹּאמַר, אִם כֶּף, מַה שְׁכַתוֹב קָרָאתִי מִצְרָה לִי, הֲרִי לֹא נִרְאָה שְׁכָל הַרוּחָה הַזֹּו הִיָּתָה

לו? אלא ודאי, כִּיּוֹן שֶׁהָרְאָה לוֹ אוֹתוֹ הִדְגַּ כָּל מֵה שְׁבִים וּבִתְהוּמָיו - מֵת, שֶׁלֹּא יִכַּל שְׁלֹשֶׁה יָמִים לִסְבַּל, וְאִזּוּ הִיְתָה לְיוֹנָה מְצוּקָה.

שְׂאֵמֵר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּיּוֹן שֶׁרְאָה יוֹנָה אֶת כָּל אוֹתָהּ רְוָחָה, הִיָּה שָׂמַח. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמֵה תִרְצֶה יוֹתֵר? וְכִי לָזֶה הַכִּנְסָתִי אוֹתְךָ כָּאֵן? מֵה עֲשֶׂה? הֲרַג אֶת אוֹתוֹ דָּג וּמֵת, וְכָל שְׂאֵר דְּגֵי הַיָּם הָיוּ סְבִיב אוֹתוֹ דָּג. זֶה נוֹשֵׁף אוֹתוֹ מְצַד זֶה, וְזֶה נוֹשֵׁף אוֹתוֹ מְצַד זֶה, וְאִזּוּ רְאָה יוֹנָה אֶת עֲצָמוֹ בְּצָרָה. מִיָּד - וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה'. **בִּתְחִלָּה** דָּג, וְכַעַת דָּגָה, כִּנְאָמֵר וְהִדְגָה אֲשֶׁר בִּיָּאֵר מֵתָה. וְאִזּוּ כְּתוּב קָרָאתִי מְצָרָה לִי, וְלֹא כְּתוּב הָיִיתִי בְּצָרָה אוֹ יִשְׁבַּתִּי בְּצָרָה, אֶלֶּא קָרָאתִי, מֵאוֹתָהּ צָרָה שֶׁהֲצִיקוּ לִי דְּגֵי הַיָּם. מִבְּטָן שְׂאוֹל שׁוֹעֵתִי, שֶׁהָרִי מֵת. וְלֹא כְּתוּב מִבְּטָן חֵי אוֹ מִבְּטָן דָּג, אֶלֶּא שֶׁהָיָה וְדָאֵי מֵת.

כִּיּוֹן שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, קָבַל אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִחְיָה אֶת הַדָּג הַזֶּה, וְהוֹצִיאֵו לִיִּבְשָׁה לְעֵיִן כָּל, שֶׁכְּתוּב וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וַיִּקָּא אֶת יוֹנָה. וְכָלֵם רָאוּ אֶת מַעֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מֵה כְּתוּב? וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֱלֹהָיו מִמְעֵי הַדָּגָה, לְמָקוֹם שֶׁהָיָה קָשׁוּר בּוֹ. מִשְׁמַע

שְׁכָתוֹב ה' אֱלֹהָיו, וְלֹא כָתוֹב וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וְלֹא יוֹתֵר, אֶלֶּא ה' אֱלֹהָיו. אַף כָּאֵן, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מֵה תִצְעַק אֵלַי. אֵלַי דְּוָקָא.

דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. וַיִּסְעוּ מִלְּהַרְבוֹת בְּדַבְרִים. זֶה לֹא זְמַן תְּפִלָּה כְּעַת. וַיִּסְעוּ, וְכִי לְאִיזָה מְקוֹם צָוָה אוֹתוֹ שְׁיִסְעוּ, שְׁהָרִי עַל הַיָּם הֵם הָיוּ שְׂרוּיִים? אֶלֶּא חֲזַר לְמַעְלָה, שְׁכָתוֹב מֵה תִצְעַק אֵלַי, שְׁהָרִי כְּלָם בְּמְקוֹם זֶה עוֹמְדִים. וְעַל זֶה וַיִּסְעוּ, יִסְעוּ מִזֶּה, שְׁזֵה אֵינוֹ הַזְמַן (אֶלֶּא בְּעֵתִיק תְּלוּי הַדְּבַר).

וְאִתָּה הָרַם אֶת מַטְּךָ וְגו'. הָרַם אֶת מַטְּךָ, שְׁבוּ רָשׁוּם הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. נִטָּה יְדָךְ בְּצַד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְכִיּוֹן שְׁהַמִּים יִרְאוּ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, הֵם יִבְרָחוּ מִמֶּנּוּ וּמִלְּפָנָיו (לְפָנָיו). וְעַל זֶה וְנִטָּה אֶת יְדָךְ, לְצַד אַחֵד, שְׁאֵת הַצְּדָדִים הָאַחֵרִים שֶׁל אוֹתוֹ הַמַּטֵּה הַצְּטָרְךָ אוֹתוֹ לְמִים (לְדַבְרִים) אַחֵרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רְאִיתִי שְׁלִפְעָמִים הַמַּטֵּה הַזֶּה נִקְרָא מַטֵּה הָאֱלֹהִים, וְלִפְעָמִים נִקְרָא מַטֵּה מֹשֶׁה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן [שְׁנַיִם הָיוּ, וְכֵן בְּאַרְנוֹן] בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוֹנָא סָבָא, יָפָה אָמַר, שְׁכָלָם

אָחַד, בֵּין שְׁתֵּאמַר שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בֵּין
שְׁתֵּאמַר שֶׁל מֹשֶׁה. וְהַמָּטָה הַזֶּה, לְעוֹרֵר צַד
הַגְּבוּרָה. וְעַל זֶה וּנְטָה אֶת יָדָךְ, יַד שְׂמָאל, שֶׁהִיא
מֵצַד הַגְּבוּרָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹי לְאוֹתָם שְׁלֵא רוֹאִים וְלֹא
מִסְתַּכְּלִים בְּתוֹרָה, וְהַתּוֹרָה קוֹרֵאת לְפָנֶיהֶם
בְּכָל יוֹם, (וְלֹא יוֹדְעִים) וְלֹא מִשְׁגִּיחִים. בֹּא רְאֵה, מֵצַד
הַגְּבוּרָה מִתְעוֹרְרִים הַמַּיִם בְּעוֹלָם, וְיוֹצְאִים מֵיָם,
וְכַעַת רוֹצֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיבֹשׁ אֶת הַמַּיִם,
לְמָה וּנְטָה אֶת יָדָךְ, שֶׁהוּא שְׂמָאל?

אָמַר הָרַם אֶת מַטְּךָ לִיבֹשׁ אֶת הַמַּיִם, וּנְטָה אֶת
יָדָךְ לְהַשִּׁיב אֶת הַמַּיִם, לְעוֹרֵר אֶת צַד
הַגְּבוּרָה וּלְהַשִּׁיב הַמַּיִם עַל הַמְּצָרִים. וּמִשׁוּם כֵּךְ
שְׁנֵי דְבָרִים כָּאֵן, שְׁכַתוֹב הָרַם אֶת מַטְּךָ, וּנְטָה אֶת
יָדָךְ עַל הַיָּם וּבִקְעָהוּ.

וְהָרִי הַתְּהוֹמוֹת הָיוּ? אֵלֶּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עָשָׂה נֶס בְּתוֹךְ נֶס, כִּנְאָמַר קִפְאוּ תְּהִמַּת
בְּלָב יָם. וְהָיוּ הוֹלְכִים בִּיבֹשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב וַיִּבְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בִּיבֹשָׁה.

וַיִּסַּר אֶת אַפְּן מִרְכַּבְתּוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (יחזקאל
(א) וַאֲרָא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאַרְץ אֶצֶל

הַחַיּוֹת. פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ וְנִתְבָּאָר, אֲבָל בֵּא רְאָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכֹל מַרְאֵה אֶת שְׁלֹטוֹנוֹ, וְשְׁלֹטוֹנוֹ זֶה לֹא יַעֲבֹר לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וְעִשָּׂה שְׁלֹטוֹן בְּאֲבוֹת. נָטַל אֶת אֲבֹרָהּם וְהַעֲמִיד בּוֹ אֶת הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב (בראשית ב) אֱלֹה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָה, וּפִרְשׁוּהָ. נָטַל אֶת יִצְחָק וְשֵׁתַל בּוֹ אֶת הָעוֹלָם, שֶׁהוּא קַיָּם לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְאֵת בְּרִיתִי אֲקִים אֶת יִצְחָק. נָטַל אֶת יַעֲקֹב, וְהוֹשִׁיבֵנו לְפָנָיו וְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִמּוֹ, וְהִתְפָּאָר בּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאָר.

וּבֵא רְאָה, יַעֲקֹב אֲחִזּוּ בְּעֵץ הַחַיִּים שְׂאִין בּוֹ מוֹת לְעוֹלָמִים, שְׁכָל הַחַיִּים נִתְקַנּוּ בְּאוֹתוֹ הָעֵץ, וְנוֹתֵן חַיִּים לְכָל אוֹתָם שְׂאֲחוּזִים בּוֹ, וְלִכֵּן יַעֲקֹב לֹא מֵת. וּמֵתִי מֵת? בְּשַׁעַה שְׁכָתוֹב (בראשית מט) וַיֵּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה. הַמָּטָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שיר א) הִנֵּה מָטָתוֹ שֶׁלְשֵׁלְמָה, מְשׁוּם שְׁבִמְטָה זֶה כְּתוֹב רַגְלֶיהָ יִרְדּוֹת מוֹת, וְלִכֵּן כְּתוֹב וַיֵּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה, וְאִזּוּ וַיִּגּוֹעַ וַיֵּאֱסֹף אֶל עַמּוּיוֹ. וְעִשָּׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יַעֲקֹב לְבַחִיר הָאֲבוֹת, זֶהוּ שְׁכָתוֹב יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיהָ. (ישעיה מא)

בא ראה, כל המַחֲנוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה וְכָל אוֹתָן
הַמְרַכְבוֹת, כָּלֶם אַחוּזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, דְּרָגוֹת
בְּדָרְגוֹת. אֵלֶּה עֲלִיוֹנִים וְאֵלֶּה תַּחְתּוֹנִים, וְחִיּוֹת
הַקֶּדֶשׁ עֲלֵיהֶם, וְכָל הָאוּכְלוֹסִים וְהַמַּחֲנוֹת, כָּלֶם
נוֹסְעִים תַּחַת יְדֵיהָ. עַל מֵאֲמָרָהּ נוֹסְעִים וְעַל
מֵאֲמָרָהּ חוֹנִים.

וְזוֹהֵי הַחֲזִיָּה (הַעֲלִיּוֹנָה הַקְּדוּשָׁה) שְׁכָל שְׁאֵר הַחִיּוֹת
אַחוּזוֹת בָּהּ, וְהַשְׁתַּלְשָׁלוֹ (וְנִתְקַנּוּ) בְּשִׁבְלֶיהָ
כַּמָּה חִיּוֹת לְחִיּוֹת (אֵלֹה יוֹרְדוֹת וְאֵלֹה יוֹרְדוֹת). וְנִתְאַחֲזוֹת
דְּרָגוֹת בְּדָרְגוֹת, וְכָל הַעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים
הוֹלְכִים וְשֹׁטִים בֵּינֵם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (תַּהֲלִים קד) זֶה הֵיִם
גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שֶׁם רַמְשׁ וְאִין מִסְפָּר וְגו'.

וּכְשִׁמְעֵלָה הֵיִם אֶת גְּלִיו, כָּל הָאֲנִיּוֹת עוֹלוֹת
וְיוֹרְדוֹת, וְנִמְצָא זַעַף, וְרוּחַ קָשָׁה
הוֹלְכַת עָלָיו בְּחֶזֶק, וְדָגֵי הֵיִם מִתְפַּזְרִים לְכָל צַד,
אֵלֶּה לְמִזְרַח וְאֵלֶּה לְמַעְרָב, אֵלֶּה לְצָפוֹן וְאֵלֶּה
לְדָרוֹם. וְכָל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂרוּאִים אֶת
הַרְשֵׁם עֲלֵיהֶם, לוֹקְחִים אוֹתָם וּבוֹלְעִים אוֹתָם
בְּמַעְרוֹת הָעֶפֶר.

וְכָל הָאֲנִיּוֹת לֹא נוֹסְעוֹת מִמְקוֹמָם, וְלֹא עוֹלוֹת
וְיוֹרְדוֹת, פָּרַט לְאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁבָא מְנַהִיג

אָחַד שֶׁל הַיָּם וַיּוֹצֵא לְהַשְׁלִים רוּחַ שֶׁל זַעַף הַיָּם.
 כִּיּוֹן שְׂזָה עוֹלָה עַל הַיָּם, שׁוֹכֵךְ מִרְגָּזוֹ, וְנִמְצָאת
 מְנוּחָה. וְאִז כָּל הָאֲנִיּוֹת הוֹלְכוֹת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא
 סוֹטוֹת לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. זֶהוּ שְׂפָתוֹב שֵׁם אֲנִיּוֹת
 יִהְלִכּוּן לְוִיָּתָן זֶה יִצְרֵת לְשַׁחֵק בּוֹ. זֶה דּוֹקָא. וְכָל
 דְּגֵי הַיָּם מִתְכַּנְּסִים לְמְקוֹמָם, וְכָל אוֹתָן הַחַיּוֹת
 שְׂמַחֹת עָלֶיהָ, וְחַיּוֹת הַשָּׂדֶה הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׂמַחֹת.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב (אִיּוֹב מ) וְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה יִשְׁחָקוּ שָׂם.

בֵּא רָאָה, כָּמוֹ שְׂלֹמֶעֱלָה יֵשׁ לְמַטָּה, כָּמוֹ שְׂלֹמֶטָה
 יֵשׁ בָּיָם. כָּמוֹ שְׂלֹמֶעֱלָה יֵשׁ לְמַעְלָה בָּיָם
 הַעֲלִיּוֹן. כָּגוֹן שְׂלֹמֶעֱלָה יֵשׁ לְמַטָּה. כָּגוֹן שְׂלֹמֶטָה
 יֵשׁ בָּיָם הַתַּחְתּוֹן.

הַגּוֹף שֶׁל אוֹתוֹ הַיָּם, הֵרִי הַתְּעוֹרָרָנוֹ לְחֻבְרִינוֹ,
 אַרְךְ וְרַחֵב, רֹאשׁ וְזֵרוּעוֹת וְשַׁעֲרוֹת הַגּוֹף,
 הַכֹּל כָּמוֹ שְׂצָרִיךְ, וְהַכֹּל נִקְרָא בְּשֵׁמוֹ. וְכָמוֹ זֶה
 לְמַטָּה לַיָּם שְׂלֹמֶטָה, כֶּף גַּם הֵרֹאשׁ שֶׁל הַיָּם
 וְזֵרוּעוֹת הַיָּם וְגוֹף הַיָּם.

כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית מֵט) זְבוּלָן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן. וְהֵרִי
 יָם אָחַד הָיָה בְּגוֹרְלוֹ, אֶלָּא מָה זֶה לְחוּף
 יַמִּים? וְדָאֵי שְׂבָאָרוֹהַ הַחֻבְרִים בְּסוּד עֲלִיּוֹן.
 וַיִּרְכְּתוּ עַל צִידָן, כְּנַאֲמַר (שְׁמוֹת א) יִצְאֵי יָרֵךְ יַעֲקֹב.

זבולון הָיָה שׁוֹק הַיָּמִין שֶׁל הַגּוֹף, וְיָם כְּנַרְת הָיָה
 בְּגוֹרְלוֹ, וּמִכָּאן נִמְצָא הַחֲלֻזוֹן שֶׁל הַתְּכֵלֶת.
בא רָאָה, כִּמְה מִרְכָּבוֹת עַל מִרְכָּבוֹת נִמְצְאוּ,
 וּגְלַגְלֵי הַמִּרְכָּבָה רָצִים בְּחִפְזוֹן, וְלֹא
 מִתְעַכְּבִים אוֹתָם תּוֹמְכֵי הַמִּרְכָּבָה לְנִסְעַ עֲלֵיהֶם,
 וְכֵן כָּלָם (וְכֵאן וַיִּנְהַגוּ בְּכִבְדָּת, בְּחִפְזוֹן). **בא** רָאָה, הַמִּרְכָּבָה
 הַמְּמַנָּה עַל הַמְּצָרִים, [אִם תֹּאמַר] פְּרֹשֶׁה, לֹא
 נִמְצְאת מִרְכָּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁהָרִי כְּתוּב וַיִּסַּר אֶת אַפֵּן
 מִרְכָּבָתוֹ. כִּמְה מִרְכָּבוֹת הָיוּ שֶׁהָיוּ נוֹסְעִים עַל
 תּוֹמֵךְ גְּלַגֵּל אֶחָד, שֶׁנִּפְקְדוּ עֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שֶׁזֶה
 הָעֵבֶר מְשֻׁלְטוֹנוֹ, כָּל הַמִּרְכָּבוֹת הָעֵבְרוֹ מְשֻׁלְטוֹנָם
 וְלֹא נִסְעוּ. אֲזַי כָּלָם לְמַטָּה הָעֵבְרוֹ מְשֻׁלְטוֹנָם,
 שֶׁכְּתוּב עַל מְצָרִים (יִרְמִיָּה מו) וְעַל פְּרֻעָה וְעַל
 הַבְּטָחִים בּוֹ.

ובאותו זְמַן הַשְּׁלִיט שֶׁל מְצָרִים שְׁלֵט עַל כָּל
 שְׂאֵר הָעַמִּים. כִּיּוֹן שֶׁהָעֵבֶר כָּח
 מְצָרִים, נִשְׁבַּר כָּח שְׂאֵר הָעַמִּים. מִנֵּין לָנוּ?
 שֶׁכְּתוּב אֲזַי נִבְהָלוּ אֱלוֹפֵי אָדוֹם וְגוֹ', וְכְתוּב
 שֶׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן וְגוֹ'. מִשׁוּם שֶׁכָּלָם הָיוּ
 אֲחוּזִים בְּפִלְחָן שֶׁל הַמְּצָרִים, וְאֲחוּזִים בְּמְצָרִים
 לְסִיוַע שְׁלָהֶם. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כָּלָם בִּקְשׂוּ אֶת
 הַסִּיוַע שֶׁל מְצָרִים לְהִתְחַזֵּק. וְעַל זֶה, כִּיּוֹן

שְׁשָׁמְעוּ אֶת הַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמִצְרַיִם, רָפוּ יְדֵיהֶם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲמֹד, וְכָלֵם
הַזְּדַעְזְעוּ וּנְשַׁבְרוּ מִשְׁלֹטוֹנָם.

וְדַאי שְׁכַשְׁנִשְׁבַּר כַּחֵם לְמַעְלָה, שְׁנִשְׁבַּר כַּחֵם שֶׁל
כָּל אוֹתָם שְׁאַחוּזִים בּוֹ. כִּיּוֹן שְׁנִשְׁבַּר הַכַּחֵם
שֶׁל כָּלֵם לְמַעְלָה, כָּל אֵלֶּה שֶׁלְּמַטָּה נִשְׁבְּרוּ
מִשׁוּם [אוֹתוֹ] הַכַּחֵם הַזֶּה שְׁנִשְׁבַּר בַּתְּחִלָּה, וּמִשׁוּם
כֶּף וַיִּסַּר אֶת אַפְּן מִרְכַּבְתּוֹ כָּתוּב. וַיִּנְהַגְּגוּ
בְּכַבְדוֹת, שֶׁהָרִי כְּשִׁזָּה נִשְׁבַּר, לֹא הָיוּ הוֹלְכִים.

בֵּא וּרְאֵה שְׁכַף הוּא, שֶׁלֹּא כָּתוּב וַיִּסַּר אֶת אוֹפְנֵי
מִרְכַּבוֹתָיו, אוֹ אוֹפֵן מִרְכַּבְתּוֹ, אֲלֵא וַיִּסַּר אֶת
אַפְּן מִרְכַּבְתּוֹ, מִשׁוּם שְׁכַח זֶה שְׁכָלֵם הָיוּ
נִדְבָקִים בּוֹ.

וַיְעוֹד וַיִּסַּר אֶת אַפְּן מִרְכַּבְתּוֹ – בֵּא רְאֵה, אֲשֶׁרִי
חֲלַקְסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִתְרַצָּה בָּהֶם לְהַדְבִּיק בָּהֶם וּלְהִיּוֹת לָהֶם חֲלֵק,
וְשֶׁהֵם יִהְיוּ בְּחֵלְקוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (דברים יג) וְבוֹ
תְּדַבְּקוּן. וְכָתוּב (שם ד) וְאַתֶּם הַדְּבִקִים בְּה'
אֱלֹהֵיכֶם. בְּה' מִמֶּשׁ. וְכָתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב
בָּחַר לוֹ יְהוָה. וְכָתוּב כִּי חֲלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֲבַל
נִחַלְתּוֹ. שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם מִזֶּרַע קְדוֹשׁ לְהִיּוֹת חֲלֵקוֹ,

וְעַל זֶה נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה עֲלִיוֹנָה גְנוּזָה
אֲלֵפִים שָׁנִים עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהָרִי זֶה
נֹאמֵר. וּמִשּׁוֹם אֶהְבְּתוּ נָתַן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל לְלַכְתּוֹ
אֲחֵרֶיהָ וְלִדְבַק בָּהּ.

בא רָאָה, כָּל הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְכָל אוֹתָן
מְרַכְבוֹת, כָּלֶם אֲחוּזִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, דְּרָגוֹת
בְּדָרְגוֹת. אֵלֹו עֲלִיוֹנִים, וְאֵלֹו תַּחְתּוֹנִים, וְהָרִי
פְּרִשׁוּהָ, שְׁכָתוֹב (תהלים קד) זֶה הַיָּם גְּדוֹל. וְחִיָּה
קְדוֹשָׁה עֲלִיוֹ, וְכָל הָאוּכְלוֹסִים וְהַמַּחְנוֹת, כָּלֶם
נוֹסְעִים תַּחַת יָדֶיהָ. עַל מֵאֲמָרָה נוֹסְעִים וְעַל
מֵאֲמָרָה חוֹנִים. בְּזִמְנָן שֶׁהִיא נוֹסְעַת, כָּלֶם נוֹסְעִים,
מִשּׁוֹם שְׁכָלֶם אֲחוּזִים בָּהּ.

ובא רָאָה, בְּשַׁעַה שְׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַעֲבִיר אֶת אוּכְלוֹסֵי פְרַעָה לְמַטָּה, הַעֲבִיר
בַּתְּחִלָּה אֶת אוֹתוֹ כַּחַ שְׁלָהֶם כְּמוֹ שֶׁהַקָּמֵנוּ. מֶה
עָשָׂה? הַעֲבִיר וְסָלַק אוֹתוֹ מִקּוֹם קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן
שֶׁהָיָה מְנַהִיג אֶת כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְבוֹת. כִּיּוֹן שֶׁזֶּה
הַסְּתַלַּק, כָּל הַמַּחְנוֹת הִלְלוּ לֹא יָכְלוּ לְהַתְנַהֵג.
וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא יָכְלוּ, הַעֲבַר מִשְׁלֵטוֹנוֹ אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה
שֶׁל מִצְרַיִם וְהַעֲבַר בְּאֵשׁ דּוֹלְקַת, וְאִזּוֹ הַשְּׁלִיט שֶׁל
הַמִּצְרַיִם הוּזָז, וְעַל זֶה אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מֶה

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדוֹד עֶבְדוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלּוֹ אֲמַרְם דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקוּדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרֵאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמְשֵׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדוֹד שֶׁאֵמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאֱהוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קִדְם זְמַנְנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאֶפֶן שְׁנוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֵּאֲרִיךְ אַפְּךָ עַד שׁוֹבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנִנּוּ כְּדַכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחֵן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּךָ נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמֵן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהִלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לְשֵׁם יְחִוּד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינָתָהּ בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרְנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּהָר, וּבְפָרֵט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נֶחַל נֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה רַבֵּנוּ נַחֲמֵן בֶּן פִּינְאָ שְׁגֵלָה תִּקְוֵן זֶה זְכוּתָם
 יִגְן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ נְרַנְנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזַּז « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמַרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אִמְרַת
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנֵּי אֶתָּה, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִיד:

ג לקדושים אשר-בארץ הַמָּה, ואדירי, כָּל-חֲפָצֵי-בָם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה־יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה־יאהדונהי
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה־יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לְדוֹד מְשָׁכִיל, אֲשֶׁרִי נְשׁוּי־פֶשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁר־יָאֲדָם לֹא יַחֲשֵׁב יְהוָה־יאהדונהי לוֹ עוֹן,
 וְאֵין בְּרוּחוֹ רַמְיָה: ג כִּי־הִחַרְשֵׁתִי בְּלוֹ עֲצָמִי, בְּשֵׂאֲנֵתִי
 כָּל־הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָה, נִהַפֵּךְ
 לְשֹׁדֵי, בְּחֲרַבְנִי קִיץ סְלָה: ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ, וְעוֹנֵי
 לֹא־כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה־יאהדונהי,
 וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה: ו עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל־חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעֵת מְצָא, רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים אֱלֹוֹ
 לֹא יִגְיעוּ: ז אַתָּה סֹתֵר לִי, מִצָּר תִּצְרַנִּי, רַנִּי פִלְט
 תְּסוּבְּבֵנִי סְלָה: ח אֲשַׁכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדַרְדְּ־זוֹ תִלְךָ,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךְ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ חֶסֶד
 יִסּוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהוּ יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כִּי בְּאֶרֶץ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ יִסְעֲדֵנּוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדוּנְהוּ חֲנֻנִי, רַפְּאָה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מְתֵי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאֵי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעַל
 יֵצוּק בוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוּמֵי
 אֲשֶׁר-בְּטַחְתִּי בוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעֵ אֵיבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכַּתָּ בִּי, וְתִצְיִבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל-אֲפִיקֵי-מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאֲרָאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְהֵלִי דְמַעְתִּי לְחַם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאִמַר אֵלִי כָּל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלָה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁכְּחָה עָלַי נַפְשֵׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדְדִם עַד-בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל-רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגְגִי: ו מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשֵׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוֹדְנִי
 יִשׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֱלֹהִי, עָלַי נַפְשֵׁי תִשְׁתַּוְּחָח, עַל-בֵּן
 אֲזַכְּרֶךָ מֵאֲרִיץ יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצָעֵר: ח תַּהוּם-
 אֶל-תַּהוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךָ עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהֵי חֶסֶדּוֹ, וּבְלַיְלָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲזַמְּרָה לְאֵל סְלַעִי,
 לְמָה שְׂכַחְתָּנִי, לְמָה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרִצַּח
 בְּעֲצָמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרִי, בְּאִמַרְם אֵלִי כָּל-הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֶיךָ: יב מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשֵׁי, וּמַה-תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוֹדְנִי יִשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֹהֵי:

נבז « לְמִנְצַח אֶל-תִּשְׁחַחַת, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ב הֲצִילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הֲצִילֵנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבּוּ לְנַפְשֵׁי, יָגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עֹן
 יִרְצֹן וַיְכַוְנֵנוּ, עֹנֶה לְקִרְאתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרֵב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזֹז אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֶי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֵלָה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעֹן יִנְעֹן כ, לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צַר-לִי: יח עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְהוּדוֹתוֹן יִדִּיתוֹן כ, לְאַסְפָּה מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי: ג
 בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דְרָשְׁתִּי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָה הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַתְּעַטְּפֵנִי רוּחֵי סֵלָה: ה אַחֲזֶנָּה שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנּוּת אֵל,
 אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יַמִּין עֲלִיּוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מַעֲלֵלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבַעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דִּרְכָּהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְּלֵא, הוֹדַעְתָּ בְּעַמּוּם עֲזָךְ: טז גְּאֻלְתָּ בּוֹרוֹעַ
 עַמָּךְ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סֵלָה: יז רְאוּךָ מִים אֱלֹהִים, רְאוּךָ
 מִים יְחִילוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִים עֲבוֹת, קוֹל
 נָתְנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָךְ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תִּבְל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בְּיָם דִּרְכָּהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמִים רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּךְ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲוִלֵּל
 אָרֶץ וַתִּבֵּל, וַיִּמְעוֹלִם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיךָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאִפְּךָ, וּבְחִמְתָּךְ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדֶּךָ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהַבְּם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אִפְּךָ, וּכִירְאָתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה־יֵי אֵהוּדֹנְהִי
 עַד־מָתִי, וְהִנָּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקְר חֲסִדְךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמָחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בַּיְמֹת עֲנִיתָנוּ,
 שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהַדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קה א הוֹדוּ לַיהוָה־יֵי אֵהוּדֹנְהִי קְרָאוּ בְּשִׁמוֹ, הוֹדִיעוּ
 בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זְמֵרוּ־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מִבְּקִשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהוּדֹנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהוּדֹנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פְּנֵיו תָּמִיד: ה זָכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפֶּתְיוֹ
 וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זָרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוֹ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהוּדֹנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר פָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֶבְל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מִתִּי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהֶלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמוֹשִׁיחִי, וְלִנְבִיאֵי אֱלֹהֵי: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְחֵם שָׁבָר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדֵי נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַּכֶּבֶל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדַבְּרוּ, אִמְרַת יְהוָה: יאה וְהָיָה
 צָרְפְתָהּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירֶהוּ, מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוּ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכָל-קְנִינָו: כב לְאִסֹּר שָׂרָיו
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבֹם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרַר אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֹׂנְאֵי עַמּוֹ, לְהַתְנַכֵּל בְּעַבְדָּיו: כו שָׁלַח
 מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בָּחַר-בּוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֹתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשָׁד וַיַּחֲשֹׁד,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרָו דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דֹּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ צִפְרֹדַעִים, בְּחַדְרֵי
 מְלָכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרְצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֱנָתָם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׁב בְּאֶרְצָם, וַיֹּאכַל
 פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיִּדְּ כָל-בְּכוֹר בְּאֶרְצָם, רֵאשִׁית לְכָל-
 אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
 לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
 לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלֵה: מ שָׁאֵל וַיִּבְא
 שְׁלֵיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעַם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
 מוֹם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
 אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
 אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹזִים, וַעֲמַל לְאֲמִים
 יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלו א על נְהִרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
 אֶת-צִיּוֹן: ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ כְּנֹרוֹתֵינוּ:
 ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבְבֵינוּ דְבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֻחָה,
 שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה־
 יֵהוּדוֹנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵהּ יְרוּשָׁלַם,
 תִּשְׁפַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכֶּה,
 אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
 יְהוָה־יֵהוּדוֹנְהִי לְבִנְי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֲמָרִים
 עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֵל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
 שִׁישְׁלֵם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלֵת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
 וְנִפְץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסֵּלַע:

קנ « הַלְלוּהָ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְל וּכְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי וַיַּפְלְטֵם וַיַּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֹר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוּשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מְבַחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לְחֶשֶׁב בְּמַחְשְׁבֹתַי שׁוּם מַחְשְׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחיות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שְׁתוּלִיכְנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידְנוּ לְשָׁלוֹם
וְתִדְרִיכְנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכְנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
יאמר וְתַחְזִירְנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילְנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵים:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חֶמֶת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּחַנֶּךָ: יֵשֵׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלִהְבִּיאֶךָ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמְּלֵאךָ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּף רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵם
וַיִּצְחַק, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כֹּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֹל מִה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יִהְיֶה כֹּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כִּמָּה שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֹּל מוֹמֵךְ, הַכֹּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי, תְּמוֹכֶת בֵּי,
 הוֹשַׁעַת אוֹתִי הַצֹּלֶת אוֹתִי, שְׁמַחֶת אוֹתִי רִיפֵאת אוֹתִי,
 שְׁמֹרֶת עָלַי, עוֹדֶדֶת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תָמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעֲזַרְתָּ לִּי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צו"א ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְּדִיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵו. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלָךְ
עָלוּי הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֵה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסִתֵּר
כְּנִפְיָךְ סֵלָה. וְאִזְכֶּה שְׁבַל־מוֹדִינוּ זֶה יִהְיוּ שְׁפָתוֹתֶיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקִבֵּר, לְמַעַן שְׁמוּ בְּאֶהְבֶּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְרָ
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהְיֵ נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה, וְיִהְיֵ נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוזן העולמים ואדני האדונים. אב הרחמים
והסליחות. מודים אנחנו לפניך יהוה
יאהדונהי אלהינו ואלהי אבותינו, בקידה ובהשתחויה,
שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו
חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו,
אשר עשית עמנו חסד גדול כזה. על פן אנחנו מפילים
תחנונינו לפניך שתמחל ותסלח לכל חטאתינו
ועונותינו. ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך.
ובכן יהי רצון מלפניך יהוה יאהדונהי אלהינו ואלהי
אבותינו, שתכונן את לבבנו ליראתך ואהבתך,
ותקשיב אזנך לדברינו אלה, ותפתח לבבנו הערל
בסודות תורתך. ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא
כבודך כריח ניחוח. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו
בכל בחינותינו. ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים
אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם וזכות
אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדשם יעמוד לנו
לכל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה
שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל, גל עיני
ואביטה נפלאות מתורתך. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לפי לפניך, יהוה יאהדונהי צורי וגאלי. כי יהוה

יאהדונהי יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה:

רבוֹן עֲלֵמוֹן, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קְדָמְךָ לְאַסְפְּרֵא
 מְלִין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפֵא קְדָמְךָ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלָאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָּא דְרִישָׁא דְמַתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אָמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה
 לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבְיֹטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיִנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיִנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהַרְיִנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסֵפֶר הַזוֹהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאֵן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
 [יְשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יַחֲזַקְהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנְּפֶשׁ וּרְפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אַבְרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנִעְיָמִים] [וַיּוֹשִׁיעָהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה
 וּרְחִמִים ...] אָמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצִי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְּבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְּדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לָנוּ
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוּפּוֹ בְּרַצוֹנֹו וּבְרַצוֹן
 יִרְאוּ. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תַצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׁכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּיַם בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵי הַקְּדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֵילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנַאִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְדְנוּ
 תוֹרָתָם יַעֲמוּד לָנוּ וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשְׁעַי בִּיעַקֵּב נַאִם יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעֶךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעֶךָ אָמַר יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֶל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְתַּ מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֲנֵנוּ וְאִין עֲמוּ אַל נִכְרַ, יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לְבַנֵּנוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעַתְךָ בְּאֵמַת בְּאֵמֹר לְצִיּוֹן מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְל אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךְ. בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחִלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחֵנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהִשֵּׁב שְׁכִינְתְךָ לְתוֹכוֹ, וְהִשֵּׁב כְּהַנִּים לְעַבּוֹדָתָם וְלוֹוִיִּים לְדוֹכְנָם לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשֵּׁב יִשְׂרָאֵל לְנוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהַבָּה אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן. (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמִטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אִז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שְׁגוֹרִם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְגוֹרִם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׁאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדָאֵי
 כְּבֹלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבֹלוּ הַחֲזוֹר
 הַעוֹלָם לְתֵהוּ וּבֵהוּ, וְגוֹרִם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרֶץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: אֲבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמיתו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תֵּר"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּר"א שֶׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְּׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּגַגְד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִתּוֹנָה. "לְדַרְתֶּם", מֵהוּ
 לְדַרְתֶּם? אֵלָּא זָכָא הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב, וּמַתְּפִנֶה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּגַגְד שְׁתֵּי כְּלָיוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹר, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עַמּוּד הָאֲמָצְעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְר יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְר, יֵשׁ נִהְר וַיֵּשׁ נִהְר, יֵשׁ נִהְר הַנִּקְרָא נִהְר פְּלָגִיו,
 וַיֵּשׁ נִהְר הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינ לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָד", זֶה הַנִּהְר
 הוּא אֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאָמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מְאוֹת
 שָׁנָה, וּמְבִיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגִנָּה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכָאִי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמַר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
 מְלָאוֹת חֶסֶד אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מְלָקִיּוֹת חֶסֶד
 אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבָּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאוֹת הֵן נְחֻשְׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבַת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֵקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעֲקָרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמַעֲבִיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שְׁבַת־א"י הוּא טַחּוּל, חֶמ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שְׁבַת־א"י עָלָיו נֹאמַר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נְחֻשִׁים וְעֻקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעַרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבִרָהֶם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֻרָתִי אֲנִכִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ", נֵעַל מִטְנֵף שֶׁל טְפָה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פְּשִׁמְתִי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצֵתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנִפִים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלִבוֹשִׁים, בְּגָד וּבְמֵאֲכָלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְּרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְּרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שיעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רְבוּז הָעוֹלָמִים שְׁאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נְעֻלָּמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה או תְּפִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוּצָאת וּגְלִיתָ עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׁאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מִתְּכַסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׁאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׁמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נַחֲשֵׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׁמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׁמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְּמַעְלָה וְלֹא מִלְּמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׁמָהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכַמָּה גּוֹפִים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׁנִקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלִפִּי הַלְּבוּשִׁים שְׁמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׁמָאל. תְּפָאֶרֶת כְּנָגֵד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוֹד כְּנָגֵד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׁבַפְּנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מְבִין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסֻתְרוֹת לְה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מְלָכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמַר מְגִיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואמרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הבה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הבה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הִכָּה פֶּעַם ב' בְּהָאֶרֶת
הַמְסֻךְ הַעוֹמֵד וְעַל יְדֵי זֶה הָאִירוּ כּוֹלָם כְּאֶחָד וְנַעֲשׂוּ וְנִתְקַנּוּ
תְּשֻׁעָה הִיכְלוֹת וְאֵלוּ הִהִיכְלוֹת אֵינָם אִירוֹת וְאֵינָם בְּבַחֲיִנַת
רוּחַ וְאֵינָם בְּבַחֲיִנַת נְשָׁמוֹת וְלֹא יֵשׁ מִי שְׁעוֹמֵד בָּהֶם בְּבַחֲיִנַת
חַיָּה. הַרְצוֹן שֶׁל כָּל תְּשֻׁעַת הָאִירוֹת, שְׁעוֹמְדִים כָּלָם בְּכַח
הַמְחֻשְׁבָּה שֶׁהוּא אֶחָד מֵהֶם בְּחֻשְׁבוֹנָם כּוֹלָם רוֹצִים לְרַדְף
אֲחֵרֵיהֶם בְּזִמְן שְׁעוֹמְדִים בְּמַחְשְׁבָה וְאֵינָם מְשִׁיגִים אוֹתוֹ וְלֹא
נֹדַע לָהֶם כָּלָל וְאֵלוּ לֹא קִיָּמִים לֹא בְּרָצוֹן וְלֹא בְּמַחְשְׁבָה
הַעֲלִיּוֹנָה תּוֹפְסִים בַּהּ מַעַט הָאֶרֶה וְלֹא תּוֹפְסִים. בְּאֵלוּ נִמְצְאִים
כָּל סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וְכָל אוֹתָם הָאִירוֹת מְסוּד הַמְחֻשְׁבָּה
הַעֲלִיּוֹנָה, מִשָּׁם וּלְמַטָּה כּוֹלָם נִקְרְאִים בְּעֶרְכָם אֵין סוּף. עַד
כָּאֵן מְגִיעִים הָאִירוֹת בְּדַקּוֹת וְלֹא מְגִיעִים, וְלֹא נֹדְעִים
מֵהוֹתָם, אֵין כָּאֵן הַשְּׂגָה שֶׁל רָצוֹן וְלֹא הַשְּׂגָה שֶׁל מַחְשְׁבָה
כְּאֲשֶׁר מְאִירָה הַמְחֻשְׁבָּה וְלֹא נֹדַע לוֹ מִי מְאִיר אֶז מִתְלַבֵּשׁ
וְנִעְלָם בְּתוֹךְ בֵּינָה וּמְאִירִים לְמִי שְׂרָאוּי לְהָאִיר וּמִתְחַבֵּר זֶה
עִם זֶה עַד שְׁנִכְלָלִים וְנִחְשָׁבִים כּוֹלָם לְאֶחָד וּבְסוּד הַקְּרִבָּן
כְּאֲשֶׁר עוֹלָה עֲשֵׁן הַקְּטֹרֶת, כּוֹלָם נִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה וּמְאִירִים זֶה
בְּזֶה, אֶז עוֹמְדִים כּוֹלָם בְּסוּד עֲלִיָּה וְהַמְחֻשְׁבָּה עוֹלָה
וּמִתְעַטֶּרֶת בְּאֵין סוּף. זֶה הָאִוֹר שְׂמְאִירָה מִמֶּנּוּ מַחְשְׁבָה עֲלִיּוֹנָה
(שְׁלֹא נֹדַע בַּהּ כָּלָל) נִקְרָא אֵין סוּף וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא וְנִנְאָצַל וּמְקִיָּם
וּמְאִיר לְמִי שְׂמְאִיר וְעַל סוּד זֶה הַכֹּל עוֹמֵד, אֲשֶׁרֵי וְזָךְ חֲלָקִים
שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.